

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושבעים של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, ו' בכסליו התשנ"ה (9 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
גנבת תחמושת והפקרות במחנה צה"ל בנבי-מוסא	
ביטול הרצאותיו של ד"ר יוסי אולמרט בצה"ל	
התבטאויות השר יוסי שריד	
שאלות ותשובות	
הכרזת חייל פצוע כנעדר	
הצעה לסדר-היום	
הקטנת נטל המילואים	
הצעה לסדר-היום	
כרוז הקורא לפגוע בחיילים דרוזים המשרתים בשטחים	
שאלות ותשובות	
סכנת קרינה מתחנת שידור	
העסקת סטודנטים ב"בזק"	
מרכז מורשת יהדות בבל	
הנצחת מדינאים על כרטיסי "טלכרט"	
התקנת טלפונים ציבוריים במדבר יהודה	
תעמולה על גבי כרטיסי "טלכרט"	
ידיעות סותרות ברדיו על חקירת חבר הכנסת שטרית	
הצנת מרכזת "בזק" בפתח-תקווה	
העלאת תעריפי ה"בזק-כרט"	
קליטת שידורי ערוץ-3	
הפסקת עבודתם של מדענים עולים	
הצעות לסדר-היום	
חנה סנש, זיכרונה לברכה	
הצעה לסדר-היום	
המרכז למורשת יהדות בבל באור-יהודה	
הצעה לסדר-היום	
סתירת מגדל המים בקריית-חיים	
הצעה לסדר-היום חנינה לאסירים פליליים בעקבות הסכם השלום עם ירדן	
הצעה לסדר-היום שחרורם של האסירים הערבים הביטחוניים – אזרחי מדינת ישראל, בעקבות הסכם אוסלו והתהליך המדיני	
הצעת חוק העונשין (תיקון – התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994	
(הצעת חבר הכנסת י' מצא)	
הצעת חוק לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד–1994	
(הצעת חבר הכנסת א' אסעד)	
הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – עזרה בהצבעה), התשנ"ד–1994	

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – הצבעת בן-זוגו של עובד הרשאי להצביע
בנציגות), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות)
(הצעת חבר הכנסת י' כץ)
הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון – קביעת השר הממונה), התשנ"ד–
1994
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק שילוט רחובות ובתים, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)
הצעת חוק רובי אוויר, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת ג' שגב)
הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון – תפקידים), התשנ"ד–1994
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
שאלות ותשובות
מערכת הביוב בדלית-אל-כרמל
חיוב בפקדון בעת אירוח קרובים מחוץ-לארץ
עובדי עיריית טייבה
עיכוב בהנפקת תעודות זיהוי לתושבי מזרח-ירושלים
קצין דרוזי ללא אזרחות ישראלית
מערכת הביוב בדלית-אל-כרמל
כבישי גישה לשכונת פסגת-זאב בירושלים
הקמת שכונת מגורים סמוך למאגר דלק
הקמת מועצה מקומית בכפר מזרעה
סגירת רחוב בירושלים בשבתות
ליקויים בטיחותיים במתקני שעשועים לילדים
אישור יהדותם של עולים
זיוף אישורי עלייה
בנייה חריגה במושב משמר-השבעה
הפרדה בין המועצה המקומית שבלי ובין אום-אל-ע'נם
פינוי תלמידים מבית-המדרש "תורה וחסד"
מצוקת תשתית ומבנים בסג'ור
גירוש תיירות מרוסיה
מחסור בציד ובכוח-אדם בשירותי הכיבוי
שחרור נכסי הווקף המוסלמי
מדיניות הממשלה כלפי המתנחלים
מעברם של תושבי פאת-השדה ליישוב של קבע

שינוי האמנה הפלשתינית
שליח ראש הממשלה לפיתוח כלכלי
פעילות ארכיאולוגית באזור מודיעין
פיתוח היישוב אשכולות
ספר תורה שמסר יאסר ערפאת ליצחק רבין
אתרים היסטוריים-ארכיאולוגיים ביו"ש
ידיעה בדבר חרם ממשלתי על ראש עיריית ירושלים
עיכוב בהעברת אשקוביות ליישוב ברוכים בגולן
קידום קצין משטרה שנחשד בשימוש באלימות כלפי מפגינים
חשד לשימוש בלתי חוקי בנשק של המשמר האזרחי
אי-דיווח על אונס תלמידה
התנהגות אלימה של שוטר
הסרת מחסומי שבת בבני-ברק על-ידי המשטרה
שחרור מחבל בלא הגשת כתב אישום
חקירה בנוגע לניהול העיתון "דבר"
מעורבות ניידות משטרה בתאונות דרכים
משרד הרשות הפלשתינית בעיר העתיקה בירושלים
פלישת תושבים למבנה גן-ילדים בירושלים
שחרור מחבל בלא הגשת כתב אישום
חילול קברים בהר-הזיתים
שאליות בעל-פה
מעצרה של בתיה כהן
חילול השבת בטקס פרס נובל לשלום
הצעה לסדר-היום התבטאויות אישים פלשתינים וחברי כנסת בנוגע למעמדה של ירושלים
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות לסדר-היום
ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אוריינט האוס"
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
הצעות לסדר-היום
ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אוריינט האוס"
הצעה לסדר-היום גיבוש מדיניות אלטרנטיבית ליישובים הבדואיים בנגב
הצעה לסדר-היום
שרפת ספרי קודש בבית-ספר תיכון בראש-העין
הצעות לסדר-היום
בחינות הבגרות
הצעת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון – הגדרת שכר), התשנ"ג-1993
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

הצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

שאלות בעל-פה

בניית גשרים עיליים

הצעות לסדר-היום

פגעי מזג האוויר

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, ו' בכסליו התשנ"ה, 9 בנובמבר 1994.

אנחנו עוברים לסעיף הראשון בסדר-היום שלנו. אני מבקש, גברתי, להודיע לשרים התורנים להגיע לכאן.

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא של חברת הכנסת דליה איציק בנושא: גנבת תחמושת והפקרות במחנה צה"ל בנבי-מוסא.

חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה. חברים, אני מבקש לא לגשת כאשר רוצים להירשם לשאלתא נוספת.

דוד מנע (הליכוד):

יש לי בעיה.

היו"ר ש' וייס:

נכון, לחבר הכנסת מנע יש בעיה, כי הדוכן מסתיר אותו.

יוסף בא-גד (מולדת):

גם אני יושב רחוק ולא תמיד רואים אותי.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, רואים, ולעולם אי-אפשר לרצות את כולם, כי הביקוש גדול. המזכיר וסגנית המזכיר נוהגים בשיא ההגינות האפשרית. לא נהפוך כל דבר לסיפור. בבקשה, גברתי.

גנבת תחמושת והפקרות במחנה צה"ל בנבי-מוסא

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, פורסם כי בחודשים יוני ואוגוסט וכן במהלך יום כיפור נגנבו מן הבונקר של צה"ל בנבי-מוסא כמויות גדולות של תחמושת. למרות תחקיר מצ"ח –משטרה צבאית חוקרת – בנושא, לא יושמו מסקנות התחקיר.

אני מבקשת לשאול:

1. מה עשה או יעשה צה"ל בעניין?
2. מה היו הסנקציות, אם הן ננקטו?
3. האם נכון כי הגיעה תחמושת לחוליות טרור, והאם הם השתמשו בה?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת דליה איציק. אדוני סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – 1-2. בחודש יוני ובאמצע ספטמבר 1994 אירעו שני מקרים של היעלמות תחמושת במתקן נבי-מוסא. בשני המקרים נפתחה חקירת מצ"ח, שטרם הסתיימה. לפיכך, יש להמתין לסיומן של החקירות ולחוות דעת של הפרקליט הצבאי הראשי.

תחקירים נערכו בפיקוד המרכז ובמטה הכללי, ובעקבותיהם ננקטו גם צעדים פיקודיים. כאשר נגמור את כל התחקירים נשלים גם את כל הצעדים.

3. בקשר לטרור, אין לנו שום ידיעה על כך שזה הגיע לגופי טרור.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחברת הכנסת דליה איציק. אחריה, במסגרת דקה – חבר הכנסת יוסף בא-גד וחבר הכנסת דוד מגן.

דליה איציק (העבודה):

אדוני סגן שר הביטחון, אני קצת תמהה על התשובה. זה מפתיע מאוד. מעשה כזה לא קורה כל יום. זה מעשה חמור ממדרגה ראשונה, ולא ברור לי למה צה"ל נזקק לזמן רב כל כך כדי לסיים את החקירה. אני חושבת שהיה צריך לתת לזה קדימה ולגמור את זה מייד.

השאלה שלי, האם יש מעקב ונתונים על גנבת תחמושת בצה"ל בכלל, וכיצד עושים למניעתה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, אתמול השתתפו רבים מעם ישראל בחתונתו של אורן אדרי, ושמחו מאוד, כפי שראיתם כולכם גם בטלוויזיה.

מתברר שכעת אשמתו היחידה של אורן אדרי היא גנבת לבנת חבלה, אם זה נכון.

הייתי מבקש מכבוד סגן השר לומר לנו, האם היו מקרים אחרים בצה"ל, האם אי-פעם גנבו לבנת חבלה או רימון רסס וכו', והאם התגובה על גנבת פריט זה או אחר היתה כפי שהיתה כלפי אורן אדרי – שישה חודשי מעצר מינהלי, חקירות, אימים וכו'? תודה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

כבוד סגן השר, אני רוצה להתייחס לאמירה של חברת הכנסת דליה איציק, אשר אמרה כי מקרה כזה לא קורה כל יום, ולהזכיר לך כי בשנה האחרונה הגשתי ארבע שאילתות על גנבת תחמושת ונשק גם

מבסיסי צה"ל, גם ממתקנים אזרחיים, והאחרון הידוע – מחסן הנשק במושב הודיה. אומנם זה לא קורה כל יום, אבל זה קורה יותר מדי. מה הם הלקחים?

היו"ר ש' וייס:

תודה.

אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ראשית כול, אני משתתף באיחולים למשפחת אדרי. הם עמדו אתי בקשר בשבועות האחרונים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מקווה שתשאיר אותו בשבת בבית. זו משאלה של כל חברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, זו לא שאילתא, זו משאילתא, זו משאלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

זו משאלה של כל חברי הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא של כל חברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לאפשר לסגן השר להשיב. חבר הכנסת דראושה, מה אתך? אלה שאילתות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

על מה אתם מגינים? אתם מעודדים מעשים כאלה.

הי"ר ש' וייס:

אני מברך על השכנות הטובה שלכם. תנו להמשיך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, יש לי בקשה אליך. זה סגנון לא טוב. אני פונה אליך ואתה אפילו לא שם לב. ביטאת את זעמך. זהו.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לצערי, לא יכולנו להיענות לכל הבקשות של המשפחה, אבל נקווה שמהחטונה יצאו דברים טובים.

הי"ר ש' וייס:

עכשיו נא לענות על השאלתא.

סגן שר הביטחון מ' גור:

למה החקירה לוקחת זמן? אני רוצה לחזור וגם לענות על ההערה של חבר הכנסת מגן. מכיוון שמדובר פה, לצערי הרב, בשותפויות מקצועיות פליליות של בעלי מקצועות בכל התחומים, החל במספר העצום של כלי רכב גנובים – אם אני לא טועה, אתמול פורסם הנתון של 24,000 במספר מסוים של חודשים; אני מביא את זה כדוגמה כי זה פורסם – השותפות הזאת בין גורמים פליליים לבין גורמים טרוריסטיים היא מטרידה מאוד והיא מחייבת שהבדיקות לא תהיינה בדיקות משטרטיות רגילות, מפני שאנחנו רוצים להגיע למקורות של יוזמי העניין.

כפי שציינתי, לא ידוע לנו שהאמצעים שנגנבו הגיעו לידיים טרוריסטיות, אבל אי-אפשר לדעת. ההנחה שלנו צריכה להיות, שזה עלול להגיע ובאופן מידי לידיים טרוריסטיות. לכן הבדיקות והמעקבים מאוד יסודיים, אבל הם מחייבים זמן כי מדובר באלמנטים, אלה שעושים את זה, מאוד מקצועיים, והדבר איננו פשוט.

הייתי אומר שיש פה כמה קשיים נוספים. למשל, חלק לא קטן מהתחמושת ומכלי הנשק הלך לאיבוד על-ידי חיילים שפשוט נסעו בטרמפים ונרדמו, עשרות מקרים כאלה. אני לא יודע לגבי השנה האחרונה, לא עקבתי, אבל אני יודע מהתקופה שאני שירתתי, היו עשרות מקרים כאלה. החיילים חוזרים משירות, תופסים טרמפ, נרדמים ושוכחים חלק מהתחמושת או חלק מהנשק. לשמחתי, ברוב המקרים מוצאים את הציוד הזה ומחזירים אותו, אבל היו מקרים שלא. כך שגם המקרים האלה מחייבים מעקב. לא נעים להגיד, אבל ראשית כול, כמובן חושדים במי שאבד לו, גם אם זה קרה לו לא בכוונה. איך אנחנו יכולים לדעת? לכן החקירה לוקחת זמן. המעקבים פה מאוד מאוד מדוקדקים, אבל זה קורה.

ההערה של חבר הכנסת מגן נכונה. זה מסוג הדברים שאתם מתמודדים כנראה בלי סוף, כי שותפים לזה כל מיני גורמים אינטרסנטיים, ואנחנו יכולים לשאול את עצמנו איך זה שישראלים מוכנים לתת יד לדברים כאלה, לא רק בהעברת פירות עם כולירה, אולי. הרי אתמול שמענו בחדשות על מקרים רבים כאלה, ואתה שואל את עצמך איפה המינימום של האחריות. מסתבר שגם בעניינים יותר רגישים, כגון נשק, יש כל מיני גורמים, ואתם צריכים להתמודד.

מכיוון שכל השאלה לגבי אורן אדרי לא רלבנטית לנושא של היום, ברשותך לא אענה עליה.

הי"ר ש' וייס:

אתה צודק.

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 375, של חבר הכנסת זבולון המר. הנושא: ביטול הרצאותיו של ד"ר יוסי אולמרט בצה"ל. בבקשה.

ביטול הרצאותיו של ד"ר יוסי אולמרט בצה"ל

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, פורסם כי הרצאותיו של ד"ר יוסי אולמרט, הנמנה עם סגל המרצים של קצין חינוך ראשי, בוטלו מאחר שהוא נמנה עם הימין.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – מדוע בוטלו הרצאותיו?

3. מדוע אין משתפים אותו עוד בצוות החשיבה של קצין חינוך ראשי?

4. מה היא מדיניות ההסברה בצה"ל בנושא תהליך השלום?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – 1-2. המדיניות וכללי האתיקה בהסברה בצבא מחייבים, שבמקרים שבהם מטופל בצה"ל נושא השנוי במחלוקת ציבורית או בוויכוח ציבורי, יש להציג את קשת העמדות בפני החיילים ובפני המפקדים.

כל הפעולות ההסברתיות בנושא התהליך המדיני מתבססות על עקרונות וכללי ההסברה כפי שנקבעים מעת לעת על-ידי פורום הסברה מטכ"ל בראשות עוזר ראש אג"ם, ומועברים למרצים במילואים הן כחומר כתוב והן בכנסי מרצים.

מדיניות ההסברה בצה"ל בנושא התהליך המדיני מתמקדת בשלושה צירים מרכזיים: 1. מתן מידע על התהליך והתפתחותו; 2. משימות צה"ל הנגזרות מהתפתחות התהליך המדיני; 3. מתן ביטוי לזרמים השונים בחברה הישראלית ביחסם לתהליך המדיני.

ד"ר יוסי אולמרט שירת במילואים במהלך השנתיים האחרונות, מאז הסכם אוסלו, למעלה מ-25 ימים בהרצאות. בין היתר, הוא הרצה בסוף 1993, אחרי הסכם אוסלו, בפני כנס מרצים של מפקדת קצין חינוך ראשי והגדנ"ע בתוקף מקצועו כמזרחן.

3. ד"ר יוסי אולמרט הוזמן להשתתף בצוות היגוי בנושא התהליך המדיני למרכז הסברה בהר-גילה. הוא סירב.

4. צה"ל מפעיל את אנשי המילואים על סמך תחומי התמחותם, ואין עניין או השלכה לדעותיהם הפוליטיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת המר, ושאלה נוספת בת דקה לחבר הכנסת דוד מנע ולחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מוחה. אני רוצה למחות נגד סגנית מזכיר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

איך נעשה ויכוח כעת?

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, נעשה אותו כעת, מפני שאני הרמתי את היד עם חבר הכנסת דוד מגן, ועיני לא צרה בו, כי הוא חבר כנסת פעיל. הוא שאל שאלה נוספת בשאלתא הקודמת והעדיפו לתת לו – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, דוד מנע.

רחבעם זאבי (מולדת):

סליחה. אין לך מושג כמה היא נקמנית כלפי.

היו"ר ש' וייס:

אל תגיד את זה.

חברי הכנסת, יש לי בקשה אליכם. אני רוצה בעניין הזה לעשות סדר. עובדי הכנסת שלנו הם צוות מאוד מסור ויעיל. יש פה סיטואציה מאוד לא נעימה. אנחנו חשופים לציבור. הדיון במליאה מועבר בשידור ישיר. עובד ציבור לא יכול להגיב. גם אם יש טענה, אפשר להעלות אותה על הכתב ולברר בדרכים מקובלות. אני מבקש לנהוג לפי כללים אלמנטריים של הגינות, גם אם יש טענה, ואנחנו תמיד מבררים את זה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת המר, בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

אני רוצה לשאול ולומר לסגן שר הביטחון, שבכל זאת יש פה דבר משונה. מה פתאום יקום אדם כמו ד"ר יוסי אולמרט, שהוא מזרחן לא פוליטי, ויאמר שקצינת החינוך של הבסיס צלצלה אליו ואמרה לו: קיבלתי הוראה לבטל את ההרצאה מפני שאתה מזוהה פוליטית?

הוא אומר: עד הסכם אוסלו הוזמנתי לכל צוותי החשיבה, ומאז אני לא מוזמן, לא לצוותי חשיבה ולא להרצאות. יש פה דבר מאוד מוזר שסותר את זה, ואינני רואה מדוע יקום אדם בוקר אחד ויאמר דברים שאתה אומר שלא היו מעולם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני סגן השר, הייתי מבקש לדעת, ברשותך, מי הסמכות, האם זה קצין חינוך ראשי או מישהו מעליו, האם זה ראש אכ"א או אחרים? מי האדם המוסמך להזמין מרצים לצה"ל? מי מאשר אותם? מי מוסמך לבטל את האישור למרצה זה או אחר? בכלל, מי אחראי בלעדית לנושא של הזמנת מרצים לצה"ל, האם זה קצין חינוך ראשי? האם זה ראש אכ"א? האם זה מישהו שמעל ראש אכ"א? מי המוסמך לזה?

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כבוד שר הביטחון, חברי הכנסת, ברצוני לשאול, האם גם מרצים ערבים מוזמנים להרצאות בפני צה"ל?

שאול יהלום (מפד"ל):

הם לא משרתים בצה"ל.

דוד מנע (הליכוד):

נזמין את "חמאס".

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת דראושה, את הערבים מזמינים, את החרדים לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תשאל אתה על החרדים. אני שואל על הערבים.

משה גפני (יהדות התורה):

לי ביטלו הרצאה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת גפני, קראתי אותך לסדר. זה מסלול בלי קריאות ביניים. תתאפקו, עוד מעט יגיעו הצעות לסדר-היום ושם תוכלו להוציא את המרץ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני חוזר על שאלתי עוד הפעם. אני פונה אל שר הביטחון ושואל: האם בכלל מזמינים מרצים מהסקטור הערבי במדינת ישראל להרצות בפני חיילי צה"ל? אם כן, האם מזמינים מרצים גם מהזרמים הפוליטיים שמיוצגים בכנסת, שלא נחשבים מפלגות יהודיות ציוניות, כמו מד"ע וחד"ש? אם כן מזמינים – – –

קריאות:

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני שייך למפלגה לא-ציונית, אבל אני רוצה ללכת לצבא ולהרצות.

קריאות:

– – –

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. אתה תהיה הראשון בתולדות הכנסת שנוציא אותך מהאולם בזמן השאילתות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה שהם ישמעו וישקלו. אני חושב שאי-אפשר למנוע מחיילי צה"ל לשמוע את הדעה שאיננה הדעה הכללית הרווחת בציבור. אני חושב שזכותם של חיילי צה"ל לשמוע את כל הדעות המיוצגות בכנסת או בציבור. לכן אני שואל את כבוד שר הביטחון את השאלה.

הי"ר ש' וייס:

השאלה נשאלה. בסדר.

אדוני סגן השר, בבקשה תשובתך. יש פה מצב מחשמל.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברים, חבר הכנסת עובדיה עלי, הרי אתה מנהל ישיבות באופן כל כך תקיף וטוב, אתה יודע שבזמן שאילתות אין קריאות ביניים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני אבקש מסגן השר שלא לענות לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא לסדר.

משה פלד (צומת):

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת משה פלד, אני קורא אותך לסדר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הי"ר ש' וייס:

אל תתווכח אתי. קראתי אותך לסדר. זה הכול. קראתי לסדר. לא ייתכן שבאופן שיטתי אני אצטרך 30-40 פעם לקרוא בשמך, אף שזה די נעים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם תקפו אותי. אני לא תקפתי.

הי"ר ש' וייס:

בסדר. ביקשתי ממך להירגע, ביקשתי מהם להירגע. מספיק. הם תקפו אותי, אני אותם, באמת, אז כנסת. אני רואה שאתה נהנה מזה, חבר הכנסת דראושה.

קריאות:

הי"ר ש' וייס:

גמרנו. חברים, באמת. נגמר. סיימנו. גמרנו. סיימנו. לא להפריז.

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אין ספק שזה יום מיוחד במינו של הנאות, קודם עם חבר הכנסת אדרי ועכשיו עם חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ההקבלה הזאת לא במקומה. אני מוחה על ההקבלה.

היו"ר ש' וייס:

סלח לי. הוא לא התכוון. חבר הכנסת דראושה, הוא לא התכוון לקשור. תפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, הוא לא התכוון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, אני מאזין לו. הוא לא התכוון. אל תעשה שערורייה מלא-כלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

הוא לא התכוון בכלל. נו, באמת. גמרנו. חבר הכנסת, תירגע. חבר הכנסת דראושה, תקשיב לי, אם אתה היית – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, תקשיב לי, למרות כל ההתרגשות שלך. אני האזנתי לסגן השר. אם היית שם לב, הוא לא התכוון להשוות כלום. הוא הזכיר פה שתי סיטואציות שהתגלגלו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ש' וייס:

מספיק כבר, נמאס לי. כל דבר – שערורייה. כל דבר אתה הופך למהומה. מספיק. הוא לא התכוון. זאת לא מחשבתו. אתה מכיר אותו, אתה מחפש לעשות שערורייה. אני לא אתן לך. עכשיו תירגע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שהוא יגיד את זה.

הי"ר ש' וייס:

תפקידי לומר. אני האזנתי לו. אל תחפש שערוריות, יש מספיק בלי זה. זהו. כל אחד מחפש פה שמחה. יצרני שמחות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, מספיק כבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה אתה פונה אלי?

הי"ר ש' וייס:

אני פונה אליך, משום שכל פעם אתה מעורר אי-שקט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא שומע -- --

הי"ר ש' וייס:

אני לא יכול לשמוע הכול. אני פונה ופונה אליך ונמנע מלקרוא אותך לסדר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת דראושה, אתה מבין עברית מספיק בשביל להבחין. תרשה לי לומר לך, שגם עברית אני יודע וגם הנאות אני מבין. ההשוואה היתה לגבי המלה "הנאה", זה הכול, לא לגבי שמות. זה היה בשביל ליצור אווירה קצת יותר נוחה. התחלנו בהנאה, שחבר הכנסת אדרי יינה ושנחנו ניהנה מהדיון.

עכשיו אני ניגש לנושא, מזה לא אני איהנה ולא אתה תיהנה.

אני יושב ומאזין לך ולא מאמין למשמע אוזני. לאיזו תשובה אתה מצפה? שאנחנו נכניס לתוכנית ההסברה של צה"ל אנשים שאינם משרתים בצבא ואינם קשורים לו – ואני לא רוצה להיכנס פה לחשבון היסטורי – אשר משמיעים מדי פעם דברים שביניהם ובין שירות בצבא אין שום קשר? לכן, פשוט לא האמנתי שאתה מדבר ברצינות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה זה שייך?

היו"ר ש' וייס:

חברים, בואו נגמור את הקטע הזה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת דראושה, בואו נפסיק עם זה. הרי זה יימשך עד אין-סוף. חבר הכנסת זאבי, חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת רענן כהן, בואו תעזרו לי להרגיע את האווירה. מספיק.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת המר, אני מוכרח לומר לך שאני באמת לא יודע מה פתאום קם אדם ומתחיל ללכת. אבל בחיים הפוליטיים זה קורה. אתה יודע היטב, יוסי אולמרט חבר טוב, אבל הוא איש עם דעה פוליטית מוצקה. בזמן האחרון הופענו יחד בטלוויזיה, פעמיים.

השאלה, באיזה שלב של עימות פוליטי לא נוח לך כביכול להזדהות או לא נוח לך לעמוד בעימותים בלתי פוסקים, היא שאלה – אני יכול לומר לך מניסיון, כי אני טיפלתי בזה לא מעט בתפקידי בצבא – היא שאלה מאוד אישית. אני באמת לא יודע. אתה יכול להיות בטוח, מהתשובה הקודמת הבסיסית שלי, שלגבי יוסי אולמרט, כמו לגבי חברים רבים אחרים שלו, לא נעשתה שום פעולה של דחייה או של הפסקת הפעילות. זה לא נעשה.

אני לא רוצה להיכנס לוויכוחים אחרים, אבל אתה יודע טוב מאוד, חבר הכנסת זבולון המר, ודיברנו על זה גם בארבע עיניים, שבשנה-שנתיים האחרונות יותר מדי שמועות התחילו להלך בין שורותינו, שמועות שהפכו למעין עובדות. צריך להיזהר מזה.

חבר הכנסת מנע, כנראה לא היית פה בפתח הדברים. אני הסברתי כיצד מתקבלות ההחלטות על תהליך ההסברה. עוזר ראש אג"ם, בדרגת אלוף, הוא האחראי לפורום ההסברה. יש גם קצין חינוך ראשי, אשר מכיר את כל האנשים הקשורים אל המקצועות השונים שאותם מלמדים, ואתם באים במגע. זאת אומרת, זה נעשה ברמת המטה הכללי.

תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן שר הביטחון.

עכשיו סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 376, שהוגשה לראש הממשלה, מאת חבר הכנסת רפאל איתן, בנושא: התבטאויות השר יוסי שריד.

אני רוצה להעיר את תשומת לבכם, שאילתא בעל-פה – עד 40 מלים. אני ממש לא מבין מדוע אפשרו פה 57 מלים. בבקשה.

התבטאויות השר יוסי שריד

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סגן שר הביטחון, השר שריד התבטא בתוניס, כי בהתמלא תנאים מסוימים תותר ישראל ויתורים כואבים ברמת-הגולן.

ברצוני לשאול:

1. האם התבטאות זו על דעתך?

2. אם כן – האם מתוכננים ויתורים כואבים?

3. האם אושרה תוכנית הויתורים על-ידי הממשלה?

4. האם הוצגה תוכנית בפני הסורים?

5. האם יתקיים משאל עם על תוכנית הויתורים?

6. אם ההתבטאות אינה על דעתך, כיצד תנהג?

הי"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הביטחון, אני מקווה שתוכל להשיב בתוך שלוש דקות. יש פה שמונה הצעות לסדר-היום ששולבו בשאילתא בעל-פה אחת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

1. לא.

אתה שומע, רפול?

רפאל איתן (צומת):

אני פה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אבל השמיעה בינינו זה עניין של מרחק.

זבולון המר (מפד"ל):

הוא קורא את השפתיים שלך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

2. אין מתכננים ויתורים מראש, אף כי ברי לנושאים ונותנים מטעם ממשלת ישראל, כי לא ייתכן שלום עם סוריה ללא פשרה.

3. לא.

4. אנו נמצאים במשא-ומתן לשלום עם הסורים, מוכנים לעיקרון של נסיגה ברמת-הגולן. לא הוצגה תוכנית ויתורים לסורים.

5. יתקיים משאל עם על חוזה שלום שצפוי להיחתם עם סוריה, אם וכאשר נגיע לחוזה שלום וידובר שם על איזה צעד חריג.

6. אין בדעת ראש הממשלה לנקוט אמצעים כלשהם.

אינני יודע אם הפרוטוקול מרשה ואם השר ירצה, אבל השר שריד נמצא פה, ואם היושב-ראש יהיה מוכן, השר שריד יאמר כמה מלים על זה.

היו"ר ש' וייס:

יש לנו וריאציה תקנונית שמאפשרת את זה, כי השאליתא נוגעת לו אישית. אני אאפשר לו זאת אחרי התשובה השנייה, כי זה ממש נוגע לו אישית.

עכשיו, שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל איתן. אחריו, במשך דקה, חבר הכנסת יורם לס וחבר הכנסת רחבעם זאבי.

רפאל איתן (צומת):

האם הערכתו של עוזר ראש אמ"ן למחקר, כפי שפורסמה, נשקלת ונחשבת ומקבלת את משקלה הראוי, או שחוזרים על המשגה הנורא משנת 1973, כאשר פסלו את דעותיהם של אלה שהיו במגע קרוב עם המתרחש מעבר לגבול, ונתפסו לקונצפציות?

היו"ר ש' וייס:

תודה.

בבקשה, חבר הכנסת לס. אחריו – חבר הכנסת זאבי. עד דקה.

יורם לס (העבודה):

אדוני סגן השר, יש רושם שלאחרונה הפך צה"ל להיות פרלמנט. ראש אמ"ן מופיע בראיונות של סוף השבוע עם דעה מסוימת ביחס לרמת-הגולן. הסגן שלו מופיע עם דעה אחרת.

שאלתי הפשוטה: האם לא הגיע הזמן לחזור לימים שהיו פעם, שהצבא מדבר בבית ושותק בחוץ, ורק שר הביטחון מבטא את עמדתה של מערכת הביטחון?

רענן כהן (העבודה):

או סגנו.

משה פלד (צומת):

חוסר אחריות – – –

יורם לס (העבודה):

ראש אמ"ן אין לו מה לעשות בתקשורת.

משה פלד (צומת):

ואם יש לו חוות דעת מקצועית – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, אתה כבר שאלת, נדמה לי. חבר הכנסת משה פלד, חבר הכנסת בא-גד, אני אפסיק את השאלות. אי-אפשר כך. יש לנו מסלול אחד שהוא בלי קריאות ביניים. חברת הכנסת סלמוביץ, את בוודאי צריכה לעזור לי.

בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בתשובה על השאלה הקודמת של חבר הכנסת המר אמרת שני משפטים שאני מאמץ אותם. האחד, יש להציג את קשת העמדות; והשני, מתן ביטוי לזרמים השונים. תשובה יוצאת מן הכלל, שאין לה שום ביטוי בשטח. אני מצוי שש שנים וחצי בפוליטיקה, ולא הוזמנתי אף לא פעם אחת על-ידי קצין חינוך ראשי, דבר שהיה קיים לפני כניסתי לפוליטיקה. מוחרם אני ומוחרמים אנשי מפלגתי. מי עוד יכול להציג, בנושא הזה שעכשיו דנים בו, עמדה נוגדת? הרי הליכוד הצביע יחד אתכם.

הכיצד זה קצין חינוך ראשי לא קורא לי, לא קרא לי בעבר ולא קורא לי בהווה?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אשר להערה הראשונה של חבר הכנסת זאבי, אני אבדוק את זה אישית ואתן לך תשובה.

לחבר הכנסת יורם לס – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אני מדבר על קצין חינוך ראשי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בסדר, אמרתי שאבדוק את זה.

במשך כל שנות קיום המדינה הופיעו אלופי צה"ל בפני ועדת החוץ והביטחון ונתנו את הערכותיהם. פה אין שום חדש. החדש, לצערי, הוא חדש שהינו כבר ישן, שכבר לא מעט שנים דיון במליאת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת הוא כמו דיון ברחוב, הכול מתפרסם. אבל לא יכולים למנוע את הבקרה שצריכה להיות בכנסת על הממשלה.

להגיע למסקנה שבמשטר דמוקרטי פתוח אנחנו לא נספק לחברי הכנסת את המידע ההכרחי כדי לקבוע עמדה בתחומים מהותיים לחיינו – זה דבר שלא יעלה כלל על הדעת.

השאלה של ההדלפה היא שאלה שמלווה אותנו כל השנים. אני יכול לומר לך, שלא רק עוזר ראש אמ"ן – כיוון שאנו מדברים על נושאים פוליטיים, בשנת 1975, כאשר דובר על הסכם הביניים עם מצרים, היתה לי ולראש אג"ם דעה אחת לטובת נסיגה עמוקה, ולרוב הגדול של המטה הכללי היתה דעה שדמתה לדעת הממשלה, לגבי נסיגה יותר קטנה. וראש הממשלה אישר לי להציג את עמדתי בפני הממשלה, אם כי הוא לא תמך בה. אנחנו לא מדברים פה על דברים שיכולים לזנוח אותם או לשכוח אותם. אלה שאלות של חיים ומוות, ומי שצריך לקבל החלטה רוצה לדעת במה מדובר. לכן, אי-אפשר למנוע את זה.

אתה שואל אותי, האם אפשר ליצור מצב מחדש שבו אין הדלפות והתקשורת יותר מאופקת וכדומה. אני לא יודע, אני די בספק. אני רואה את התהליך במשך שנים. אבל אוי ואבוי אם המצב הזה יביא אותנו למעין דיקטטורה, שרק אחד, שניים, שלושה או חמישה ידעו את הדברים והם יקבלו את כל ההחלטות. זה לא בא בחשבון.

אני רוצה להתייחס בכמה משפטים להערה הנוספת של חבר הכנסת איתן לגבי קונצפציה, קונצפציה שקדמה למלחמת יום הכיפורים. אני רוצה להזכיר, שאחת הבעיות הקשות שהיו קשורות לקונצפציה היא, שהיא היתה מקובלת על הדרג המדיני ועל הדרג הצבאי, כל אחד מהנימוקים שלו וכל אחד ואחד בגלל החישובים שלו. זה היה הקושי הגדול. היו בצבא כאלה שחשבו שלסגת יותר מ-11 ק"מ מהתעלה זה איבוד לדעת של המדינה, והיו אלה אנשי מקצוע צבאיים. והיו פוליטיקאים שחשבו שכל זמן שלא נקבל התחייבות כזאת וכזאת לא צריך לזוז. ונוצרה מדיניות של סטטוס-קוו. את הנושא הזה לא הזכרת קודם.

אם אתה הולך רק עם קונצפציה של עמידה על שלך, אתה צריך גם לקבל את המסקנה שלה, שיש סטטוס-קוו מתמשך. ההיסטוריה הוכיחה, שבעולם המודרני אין סטטוס-קוו מתמשך לאורך זמן; או שהוא מסתיים בהסדר, או שהוא עלול להסתיים בעימות. על כל אחד מאתנו להחליט איזו דרך הוא מעדיף. כך שאין לנו כרגע שום בעיה של קונצפציה. הדיון פתוח לחלוטין. הרוחות שנושבות בעת הדיונים באות מכל הכיוונים ומכל הצדדים. הסיבה העיקרית היא שפה מדובר בבחירה. זה לא כמו בזמן מלחמה, שאז לוחצים אותנו, ואין לנו ברירה. פה אין מלחמה, ואנחנו צריכים לבחור בין דרך זו לדרך אחרת, והבחירה קשה לרוב האנשים. אבל אני לא חושב שכרגע יש איזה חשש מקונצפציה, כי העימות בין הדעות חזק מאוד. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

תודה.

השר שריד, בבקשה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מכיוון שהשאלתא של חבר הכנסת רפאל איתן היתה בענייני, אני רוצה למסור דבר הבהרה קצר.

מה שאמרתי בתוניס זה בדיוק מה שאמרתי בבחריין. ומה שאמרתי בבחריין זה בדיוק מה שאמרתי בירושלים. ומה שאמרתי בירושלים זה בדיוק מה שאמרתי ברמת-הגולן לתושבי רמת-הגולן, שאני נפגש אתם לעתים מזומנות, ולכן אין באמירה הזאת שום חידוש, ואני אחזור עליה.

האמירה היא זאת, שאם ממשלת ישראל תגיע למסקנה שניתן להגיע לשלום עם סוריה, שהוא שלום לכל דבר, שלום שאיננו למראית עין; ואם ממשלת ישראל תגיע למסקנה שאפשר להגיע לנורמליזציה מלאה ביחסים הדו-צדדיים בינה לבין סוריה, דהיינו יחסים דיפלומטיים, קשרי מסחר, אולי אפילו קשרי תרבות, גבולות פתוחים לאנשים ולסחורות; ואם ממשלת ישראל תגיע למסקנה שניתן להגיע לסידורי ביטחון ברמת-הגולן, אולי לא רק בה, שהם סידורי ביטחון מעולים וקפדניים ככל שרק ניתן – וניתן לפי עניות דעתי – כי אז על-פי הערכתי ממשלת ישראל תהיה מוכנה לוותרים מכאיבים ברמת-הגולן.

עכשיו, כאב, חבר הכנסת רפאל איתן, זה עניין סובייקטיבי. יש כאב ויש כאב, וכל אחד על-פי מידת היכולת שלו לאבחן את הכאב, להגדיר אותו ולתת לו ביטוי. אני מעריך שכאשר מדובר – אני לא יודע אם במקרה שלך – בממשלת ישראל זאת, גם ויתור קל ברמת-הגולן הוא ויתור מכאיב. נניח, אם יצטרכו לוותר על יישוב אחד, על שניים, אני חושב שזה ויתור מכאיב מאוד.

ולכן, מן האמירה "ויתור מכאיב" אין כדי ללמוד על היקף הנסיגה. יש לי השערות בעניין זה, ואני חושב שלכל חברי הכנסת יש השערות בעניין זה, מה יהיה שיעורה של הנסיגה, אבל מהביטוי הזה כשלעצמו, "ויתור מכאיב", אין ללמוד דבר על ההיקף. כל ויתור ברמת-הגולן הוא ויתור מכאיב.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה לשר שריד.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא רגילה, אבל מכיון שהיא עוברת ישירות לפרוטוקול, אני חוסך ממך את העלייה לדוכן.

הכרזת חייל פצוע כנעדר

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר הביטחון ביום ד' בכסליו התשנ"ה (7 בנובמבר 1994):

מכתבה שהתפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" ביום 6 בנובמבר 1994 התברר, כי חייל שהיה מאושפז בבית-החולים "בילינסון", לאחר תאונת דרכים, הוכרז כנעדר.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד הביטחון על כך?

2. אילו בדיקות נערכות לפני הכרזת חייל כנעדר?

3. אילו צעדים ינקוט משרדך כדי שלא יישנו מקרים כאלה?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. החייל אושפז בבית-החולים "בילינסון", שבו לא קיימת יחידת רפואה צבאית, האחראית לאשפוז חיילים (ר"מ 2). במקרה כזה, יש נהלים המפרטים כיצד ידווח הצבא על היעדרות החייל.

יודגש, כי במסגרת בדיקת המצב, נערכה בדיקה, עוד באותו ערב, בבית-החולים עם פקידת הקבלה, באשר להימצאותו של החייל שם, ונענינו בשלילה.

עם זאת, מבירור שנערך עולה, כי החייל דיווח למשפחתו שהינו מרותק ליחידתו. כאשר התקשרו בני המשפחה ליחידה וראו כי אינו נמצא, עלה החשש כי החייל נעדר.

צה"ל בוחן את ההליכים ומפיק לקחים מאירוע זה.

הצעה לסדר-היום

הקטנת נטל המילואים

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום שלנו: הצעות לסדר-היום. לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 5146, של חבר הכנסת רענן כהן, בנושא: הקטנת נטל המילואים. בבקשה, עשר דקות לרשותך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, אני שמח שאנחנו באים לדון היום בצורה רגועה יותר בהצעה מאתמול, שהיתה הצעת חוק של הממשלה, וחבל ששני הנושאים האלה לא אוחדו בדיון.

אני רוצה לומר כמה משפטי פתיחה. הגנת ישראל איננה סוגיה ביטחונית בלבד, אדוני סגן שר הביטחון, אלא יש לה השלכות חברתיות מרחיקות לכת. אם אנחנו לא נדע לשלב את שני הדברים, אלה הרוצים בביטחון מדינת ישראל, בלי שהם ידעו, יכולים לפגוע בביטחון מדינת ישראל, כי שאלת השילוב בין הביטחון לבין עול הביטחון היא אחת, וצריך למצות את ההבנה בין השניים.

צה"ל, אדוני, הוא בעצם צבא העם. כך קבע בן-גוריון. ואחד המקורות, נוסף על מטוסים ונוסף על טילים ונוסף על המכשור האדיר הקיים היום בשנות ה-2000, הוא השורשים העמוקים שיש לנו בעם. שורשים עמוקים אינם רק תמיכה חיצונית. שורשים עמוקים הם מתוך השתתפות מעשית ישירה בעשייה הביטחונית. ואסור למפקדי צה"ל – ואני אומר אחר כך משפט בנושא זה – יהיו אשר יהיו, לחשוב שהם כל כולו של צה"ל. הם אומנם מהווים את הגרעין העיקרי המוביל את צה"ל, אבל בראש ובראשונה העם עצמו הוא הנותן את הביטחון. צה"ל לפעמים עושה דברים, שהוא אפילו לא חושב שבעידן של היום אנחנו צריכים לראות את הדברים כפי שהם.

אני בא לכאן ורוצה לומר, אני מבקש חיים חדשים לצה"ל, ואני רוצה לומר, למה חיים חדשים בצה"ל. זה מושג מקובל. הבאתי לכאן בדיקה של צוות מומחים – קודם כול צה"ל צריך לקבל כל מה שהוא רוצה בלי לפגוע בביטחון מדינת ישראל. אני מביא לכאן עבודה שנעשתה על-ידי שני ראשי אכ"א לשעבר – האלוף עמוס ירון והאלוף משה נתיב חתומים על התוכנית הזאת; היועץ הכלכלי של שר הביטחון, תת-אלוף צבי שור. אדוני סגן שר הביטחון, צבי שור היה יועץ כלכלי רק של שר הביטחון או גם של הרמטכ"ל?

סגן שר הביטחון מ' גור:

מה היה משה נתיב?

רענן כהן (העבודה):

אמרתי, ראש אכ"א לשעבר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מה היתרון בתפיסה של משה נתיב על תפיסת ראש אכ"א הקיים? זה מומחה וזה לא מומחה?

רענן כהן (העבודה):

לא אמרתי ששניהם לא מומחים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מוותר על המומחים.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו צריכים להסתכל על הנתונים, אדוני סגן שר הביטחון. אתה תשיב, ואני מקווה שהתשובה תהיה מול הנתונים, שמישהו בצה"ל יקום ויגיד שהנתונים לא בסדר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אף לא אחד מהמומחים הגיע לדרגת אלוף, ואת ההחלטות בעניין זה מקבלים שני רבי-אלופים.

רענן כהן (העבודה):

אני שואל, עם כל הכבוד לשני רבי-האלופים, לאור הנתונים אני רוצה לומר מה אני מוצא לומר מבחינת הבעיה. ראשית, שעם ישראל ידע על מה אנחנו מדברים. היום בצבא, במילואים, על-פי

הנתונים שיש לי, 50% מכלל פוטנציאל המילואים כל שנה כלל לא משרתים במילואים. 30% מכלל המשרתים במילואים עושים 80% מכלל ימי המילואים באותה שנה. ואם אנחנו בודקים לפי הנתונים – מעל 31 יום, אדוני סגן שר הביטחון, עושים רק 4.9% מכלל פוטנציאל המילואים. ואני רוצה להביא את זה בצורה יותר מסודרת: עד עשרה ימים – 44% מכלל אלה שמשרתים במילואים; מ-11 עד 21 יום – 27%-28%; עד 30 יום – 20%; ומ-31 יום ומעלה – 9%. מדובר רק באלה שמשרתים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כולל אלה שבחוף-לארץ?

רענן כהן (העבודה):

כולל אלה שמשרתים בפועל. אלה נתונים של הביטוח הלאומי, לגבי מי שעושים מילואים בפועל.

סגן שר הביטחון מ' גור:

האם האחוזים כוללים?

רענן כהן (העבודה):

לא כוללים כלום. זה הנטו שבנטו. כלומר, זה לפי מה – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה כולל גם את אלה שבחוף-לארץ?

רענן כהן (העבודה):

זה כולל את אלה שמשרתים בפועל באותה שנה. נתונים של הביטוח הלאומי – שקיבלו כסף ביד.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני לא מתווכח. כאשר אתה מדבר על אחוזים, אלה אחוזים מתוך מה?

רענן כהן (העבודה):

זה מתוך הנטו, מתוך מחצית הצבא שהוא בכלל מחצית פוטנציאל המילואים בפועל באותה שנה. כלומר, נטו, לא אלה שנמצאים בחוץ-לארץ, אלא אלה שמשרתים ואלה שנמצאים. אלה נתונים של הביטוח הלאומי, והוא בסופו של דבר משלם את הכסף.

עובדיה עלי (הליכוד):

מי שנמצא בחוץ-לארץ לא מקבל כסף מהביטוח הלאומי.

רענן כהן (העבודה):

נכון, אדוני סגן שר הביטחון לשעבר, חברי, חבר הכנסת עובדיה עלי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מה אמרת, עובדיה?

עובדיה עלי (הליכוד):

אדם שנמצא בחוץ-לארץ, אינו משלם ביטוח לאומי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לכן רציתי לדעת אם הוא מופיע באחוזים שלו.

רענן כהן (העבודה):

לא, הוא לא מופיע בחלק הזה. מופיעים רק אלה אשר עושים ימי מילואים בפועל, אלה שמקבלים על כך כסף באותה שנה. כאשר אמרתי 4.9%, כללתי את אלה שנמצאים בחוץ-לארץ. כלומר, אני לוקח את אלה שלא משרתים, והופך את הנתונים של אלה אשר משרתים מעל 31 ימים, שהם 9%, וכך אני מגיע ל-4.9%.

אני אומר לצה"ל: בואו תגידו שהנתונים אינם נכונים. אנו בודקים את הנתונים, ואני מתכוון לבדוק עוד יותר. נוצר מצב שב-1992 היה הנטל על החייל הקרבי גדול פי ארבעה מזה שעל החייל הלא-קרבי. כאשר אנחנו אומרים שאנחנו הולכים לקראת תקופה טובה יותר, וב-1997 סך כל ימי המילואים יקטן – אנו מצפים לכך שהחייל הקרבי ישרת פחות. אך לפי התוכנית הצה"לית, אני רוצה להודיע כאן שהחייל הקרבי ישרת פי עשרה. כלומר, לקחנו קבוצה קטנה, קבוצה מזערית ביותר, ועליה מעמיסים את כל ביטחון מדינת ישראל. הדבר לא ניתן להיעשות, אסור לנו לעשותו.

מה יקרה מבחינה מורלית? אדוני סגן שר הביטחון, אתה יודע שיש לי הערכה גדולה אליך. אתה צריך להשיב בשם הממשלה, אך אני יודע שאולי בלבך אתה מסכים עם הדברים שאני אומר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא.

רענן כהן (העבודה):

בסדר, אתה תאמר את שלך. מה יקרה בסופו של דבר? אמרתי שאני רוצה חיים חדשים. נמשיך לדון כאן ונמשיך לדון, עד שבסופו של דבר הדברים יתקבלו. הרי אני לא אעזוב את הדברים, עד שימצאו את הדרך הנכונה. לכן אני מציע להגיע להבנה.

היו"ר ש' וייס:

זו הודעה, אזהרה או איום?

רענן כהן (העבודה):

זו הודעה או אזהרה, תגידו מה שאתם רוצים.

אני רוצה להמשיך: מה יקרה? אנו לוקחים קבוצה קטנה, והיא אשר נושאת בעיקר נטל המילואים. האם אין לכך השפעה, בעולם שבו קיימת המדיה וכולו הופך כפר קטן אחד? האם לא יודעים כולם מי משרת ומי לא משרת? קבוצה קטנה ממשיכה במסגרת שירות המילואים את מה שעשתה בשירות הסדיר, ואותה קבוצה תאמר: למה אנחנו צריכים להיות הפראיירים של המדינה ולשאת בעול הביטחון? ואז המוטיבציה תרד, וזה יפגע בביטחון מדינת ישראל. איפה החשיבה? הרי לצה"ל יש מומחים, יש פסיכולוגים, האם צה"ל לא יכול להתחיל לחשוב על הנתונים שיש לו? האם הוא לא יכול לבוא עם הצעה מסודרת?

צה"ל נותן כל הזמן כדורי הרגעה. הוא אומר שיש לו תוכנית, יש לו תוכנית ויש לו תוכנית – איפה התוכנית הצה"לית? אני מדבר אתך כחבר ועדת החוץ והביטחון. עד היום לא קיבלנו תוכנית בנושא

הזה. דיברו על האלוף הרצל שפיר, ויש לי הצעת חוק לקיצור השירות הסדיר בארבעה חודשים. היא עברה קריאה טרומית ומונחת כמעט שנה בוועדת החוץ והביטחון, אך ביקשו ממני שלא להביא אותה עד שהאלוף הרצל שפיר יופיע בפני הוועדה לאחר שיסיים את עבודתו, ואז אפשר יהיה להעביר את הצעת החוק למליאה. קיבלתי את הדין ולא אמרתי מלה. והנה, אתמול קיבלנו את ההצעה, שלפי דעתי אינה עונה על צרכי המציאות ובסופו של דבר תתקן. שמעתי שוועדת הרצל שפיר מציעה לקצר את השירות הסדיר ל-32 חודשים ולהכניס שינויים בכיוון זה.

אני רוצה לסיים בכמה משפטים. אני לא רוצה לדבר על החלק השני, אדוני סגן שר הביטחון, אנו נמצאים עתה בקצב גידול טבעי ומבורך של 19%. מה שיקרה הוא שצה"ל יהיה מחולק לשני חלקים; שלישי מכלל הבנים והבנות לא יגויסו לצה"ל, ונמצא חברה שחלק ממנה עושה הכול, בעוד החלק השני אינו ממלא את שליחות הביטחון. זה יכול לגרום סכנה לשורשיה העמוקים של החברה במדינת ישראל. נוסף על הביטחון צריך להסתכל גם על השורשים.

אני פונה אליך, סגן שר הביטחון, מתוך הערכה, ואומר כי מותר לצה"ל ללמוד גם מגורם חיצוני. מכל אחד אני יכול ללמוד. אם מותר לי לבקש, קחו את החומר ותבחנו אותו לפני שתביאו הצעה מסודרת, כדי שבסופו של דבר נביא ביטחון למדינת ישראל, והעול יהיה פחות או יותר סביר. במציאות הנוכחית אנו פוגעים בביטחון מדינת ישראל, ואיננו משרתים אותה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן. אדוני סגן השר, רק שנייה אחת. חברי הכנסת, בעת הזו מתקיימת בשדה-בוקר אזכרה לדוד בן-גוריון ולרעייתו פולה, זיכרונם לברכה. לפני 21 שנים נפטר דוד בן-גוריון, מנהיג מרכזי בתולדות העם היהודי, איש מרכזי בהקמת מדינת ישראל ובבניין צבאה וחברתה.

אנחנו ממשיכים לעבוד כאן; על כן חשבתי שמן המקום הזה, בשם כל הבית, אני רוצה להביע הוקרה והערכה עמוקה לאיש ולפועלו, כאילו אנו נמצאים עכשיו שם, עם המשתתפים המכובדים באזכרה בשדה-בוקר.

אני מזמין את סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשו לי לומר כמה מלים על דוד בן-גוריון, כמובן גם בקשר לנושא שעליו אנו דנים עכשיו.

אין ספק שמכלול ההחלטות של דוד בן-גוריון בתקופה שקדמה להקמת המדינה, בכללן ההחלטה על הקמת המדינה וההסתכנות במלחמה, ניהול המלחמה והצעדים לקראת סיומה, יצקו לא רק את היסודות למדינה עצמה, אלא גם את היסודות המחשבתיים, מכיוון שדוד בן-גוריון נתן מכלול שלם של תפיסת עולם לגבי קיומה של המדינה היהודית. החל משנות ה-30, בעקבות שיחות שלו עם ערבים

פלשתינים מתונים וקבלת תשובות קיצוניות, הוא הבין שלא יהיה אפשר להימנע מלהגיע למדינה יהודית, אפילו קטנה ביותר.

באה השואה הנוראה באירופה, הכתה אותנו כמעט מכת מוות, והיה ברור שהמדינה היא הכרח. זאת אומרת, הראייה ארוכת הטווח של דוד בן-גוריון השתלבה עם המהלך ההיסטורי הנורא הזה. ואז צריך היה לקבל החלטה קשה על חלוקה. האם אתם זוכרים את גבולות החלוקה? האם מישהו מעלה היום על הדעת הגנה על גבולות כאלה? כמה היינו אז – 650,000 איש. ומה היה הגרעין הלוחם, חבר הכנסת רענן כהן? קטן מאוד, קטן מאוד. לפלמ"ח היו כמה פלוגות, שבקושי אפשר היה לארגן אותן לגדודים ולחטיבות, וכל מערכת ההגנה הניידת היתה כמה גדודים. אבל היתה החלטה, והמלחמה הסתיימה טוב יותר מכפי שהתחילה מבחינת השטחים, מבחינת מעמדה של ישראל. שילמנו בדם יקר מאוד, בהרבה מאוד הרוגים ופצועים.

אבל בן-גוריון עצר אותנו מלהיכנס בשערי עזה ומלעלות להרי חברון כשהיינו בשיא כוחנו, לא כשהיינו בדרך למפלה. אני הייתי אז מפקד מחלקת ג'יפים, עמדנו מוכנים להיכנס לעזה. בן-גוריון, בראיית אופיה של המדינה ובראיית האיזון בין מלחמה ובין שלום, מה מותר ואפשר להשיג במלחמה ומה חשוב להשיג בשלום, אמר: זהו, גמרנו את המלחמה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היה לחץ בין-לאומי. יגאל אלון אמר, שאם לא היה לחץ – – –

הי"ר ש' וייס:

זו עמדת בן-גוריון, זו עמדת אחדות העבודה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אני מציע לך לא להיכנס אתי לוויכוח היסטורי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

למה הוא לא הגיע לאל-עריש? למה הוא יצא מלבנון? למה הוא נסוג מג'נין? למה הוא לא גירש חלק מן הערבים הפורעים גם לעזה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

ברוך הבא, עוזי לנדאו. שמעתי את השאלות, עכשיו תן לי להמשיך.

אנחנו חזרנו למחנות אחרי שחרור אילת, ואז החליט בן-גוריון – כל המאמצים לעלייה ולהתרחבות ההתיישבות. ואנחנו, הלוחמים הגדולים, לבשנו בגדים של עגבניות ומלפפונים ויצאנו לגדל עגבניות ומלפפונים, כי זה היה הציווי הלאומי העליון.

חבר הכנסת רענן כהן, הצבא אז נפגע קשה מאוד. רוב האוכלוסייה שנחשבה לשורה העליונה לא התנדבה ליחידות שדה. סבלנו ביזיונות בשדה הקרב בזה אחר זה, עד שהוקמו יחידות העילית ונשא מחדש את הצבא. ובן-גוריון נתן לזה את האישור.

זאת אומרת, אנחנו באמת מעלים את זכרו של אדם אשר גם צפה וגם עשה. לכמה אנשים זה קורה בחייהם, לממש הלכה למעשה את חזונם?

חבר הכנסת לנדאו, ודאי שיכולות להישאל 20,000 שאלות – למה תקפנו בלטרון ולמה נסוגנו מלבנון. תאמין לי, כשמנהלים עסק גדול, ואתה מבין בעסק גדול, עושים גם שגיאות. אבל אני מוכרח לומר, שבניתוח הצעדים האסטרטגיים של בן-גוריון אתה תמצא מעט מאוד טעויות. אבל אני מקבל שפה ושם היו גם טעויות. אז סך הכול החזון והמציאות פעלו.

חבר הכנסת כהן, כאשר בן-גוריון חשב שברגע מסוים צריך לשים את הדגש ביעילות של הצבא, הוא דחק הצדה את השיקולים האחרים ונתן לעילית שבעילית להוביל, ותדע לך שהיו לנו ויכוחים על זה.

אני לא אשכח את הוויכוח שהיה לנו בירושלים, אני עוד הייתי סגן אלוף – האם את האמצעים שהיו למדינה יש להקדיש להעלאת הרמה של כל עם ישראל, עם ישראל הצפוי לשירות צבאי, או להתמקד יותר במציאות, והשאלה מלווה אותנו כל השנים.

אתה העלית את השאלה, בצדק, גם היום, מפני שהיום אנחנו יותר גדולים והיא נושאת אופי הרבה יותר רחב, ולכן גם מסוכן.

מפה, ניתן לבן-גוריון לנוח בשקט על משכבו, נתפלל שיהיה לנו מהתבונה הכוללת שהיתה לו בהובלת העניינים, וממה שאנחנו מחליטים ועושים יצאו הדברים הטובים שהביא לנו בן-גוריון.

אגב, אם היושב-ראש ירשה לי – שוב לחבר הכנסת לנדאו – ערב אחד הופענו בני בגין ואני באחד היישובים, בפסגות. אני הצגתי את הציונות המעשית – בן-גוריון, בני בגין את הציונות המדינית – בגין. בסוף הערב שאלו השומעים, רובם אנשי התחיה דאז, מי מייצג את מי פה? כי מה קרה? כשבן-גוריון, אבי אבות – נניח – הציונות המעשית, עמד בסופו של דבר על הציונות המדינית, בגין, אבי אבות הציונות המדינית, הסכים להוריד יישובים, והוא ראה בהתיישבות ערך עליון. שאלו אותנו שם: מי הוא מי? אמרתי: זהו. החיים אינם פשוטים. התנאים משתנים, ואי-אפשר לבוא אל כל אחד ולזכור מה שהוא אמר לפני 30 שנה. אפשר לזכור, אבל אין לזה שום ערך ושום תכלית.

חברי הכנסת, יש לי פה טבלה שקיבלתי במהלך הדיבורים. סטטיסטית יש אפילו שיפור בהקלת הנטל ובפריסה על הגילים השונים. זה לא היה בידי קודם, כי לא רציתי להיכנס לפירוט הזה. אני גם לא

חושב שהוא צריך להידון פה. כבר אמרתי כמה פעמים, שהוא צריך להידון בוועדה, הוא לא יכול להידון בפורום רחב, לפרוס את כל פריסת השירות המבצעי של הצבא. זה לא ייתכן.

ראשית כול, המומחים. אני לא מאלה שמכים את המומחה, אבל כל המומחים שמנית היו פקודי הטובים, כולם עד אחד. אחד יותר טוב, אחד פחות טוב, אבל הם לא יותר מומחים מהמומחים של היום. אני בטוח שבעוד עשר שנים יקרא מישהו ליה-יה ויגיד: זה המומחה שלי לכוח אדם, בצדק. אין פה חלוקה של השכל.

יש בעיה קשה ביותר שהזכרנו כמה פעמים: ראשית, אף אחד לא יודע מה היא מהות השלום ואיזה צבא יהיה לנו. אני שמח שהשרה אלוני פה, כי אני לא בטוח שבעניין הזה דעותינו זהות. אני אומר לכם, לפחות לטווח השנים הנראות לעין יהיה צורך בצבא קונבנציונלי ואחר חזקים מאוד, ולא נרד ברמת השירות. עם כל הרצון, אני לא מאמין שנצליח. הלוואי.

שרת התקשורת ש' אלוני:

על "חזקים מאוד" אני מסכימה אתך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

הלוואי שהתנאים ישתנו ואפשר יהיה, לאור כל מה שלמדנו, לרבות בוועדת הרצל שפיר – זה סימן שאלה גדול.

פה אני עובר אל החלק השני של השאלה, והוא החלוקה, שמא יהיו – אתם נתתם לי נתונים, והם נכונים – יישובים מסוימים ש-19%-20% בהם לא ישרתו בצה"ל, וזה, מבחינה חברתית, הרס רקמות שלמות של החברה. נכון, לקחנו את זה אז לתשומת לב, המספרים נכונים, בדקנו אותם, יש לנו בעיה. יש לנו בעיה, וכאן אני מגיע לבעיה השלישית.

חברי הכנסת, חבר הכנסת יהלום, גם במחסום אי-אפשר לשים אדם שאיננו מסוגל להגיב במהירות. זה לא אימון קצר. תאמין לי, אני מבין באימונים. זה דבר מסובך ביותר כשאתה הולך עם הרובה על הכתף, ניגש אל המכונית, ואתה צריך לחכות עד שיפתחו אותה, ואז ברגע האחרון, אם אתה מזהה שזה אויב, לקחת את הרובה, לאחוז אותו בזווית הנכונה ולירות. תאמין לי, זה מחייב הרבה מאוד אימון.

אנחנו לא מעזים לשלוח למשימות כאלה אנשים שעל-פי התנאים ההתחלתיים לא מסוגלים לעמוד בזה. ואנחנו יודעים שאנחנו פוגעים באנשים הטובים ביותר, ועד מידה מסוימת אין לנו ברירה.

אבל אנחנו מרחיבים מאוד את השירות במשמר הגבול, מרחיבים מאוד את השירות בסדיר כדי לקצץ בשירות המילואים, גם מבחינה אנושית וגם מבחינה כלכלית. אבל לא היתה סתירה, ולכן אתמול מאוד לא אהבתי את טון הדיבור. איזה מין סתירה – כאילו לא חושבים על שני הצדדים. אנחנו

חושבים. מצד אחד, אנחנו רוצים לקצר את השירות, מצד שני יש ציבור משפטנים אשר אומר: אם אתם עוד הפעם רוצים להאריך בשישה חודשים, תעבירו את זה לחוק; פונים לבג"ץ. זה לא קשור לסוגיה הכוללת, הסוגיה הכוללת צריכה דיון משלה. את החוק של ששת החודשים, בעוד שנה, אם אלוהים הטוב ירשה לנו ולא נצטרך, נוכל לשנות. בשיחות עם גמאסי אמרתי לו: תאמין לי, גמאסי, אני כרמטכ"ל צריך להביא הביתה רק ניצחון אחד – קיצור בשירות סדיר, זה הכול. אם אני חוזר עם זה, ניצחון במערכה. אנחנו "מתים" להגיע לקיצור השירות, אבל בפועל, במציאות הקיימת, זה לא עומד על הפרק בצורה רצינית.

רענן כהן (העבודה):

שאלה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אם היושב-ראש מרשה, כי הוא כבר צלצל לי.

היו"ר ש' וייס:

עוד קצת.

רענן כהן (העבודה):

אם החוק של השירות הסדיר היה מדבר על 30 יום, 36 בלבד, לא היתה לי בכלל בעיה, כי אני מכיר את הסוגיה הזאת. אלא מה? לחוק הזה נוספו כל מיני נושאים ודברים שיש עליהם ויכוח אמיתי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בוועדה תורידו אותם.

היו"ר ש' וייס:

את זה יבררו בוועדה.

רענן כהן (העבודה):

הי"ר ש' וייס:

יש לך עוד הזדמנות, כי ההצבעה עוד לא התקיימה. אפשר לעשות מקצה שיפורים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה הולך לוועדה. אנחנו צריכים את זה לצורך החיים הפרלמנטריים החוקיים, זה הכול. את השאלה עצמה צריך ללבן לעומקה.

עכשיו תרשה לי לומר לך: בעבודה של הרצל שפיר – והם עשו עבודה יוצאת מן הכלל – מופיע שירות לאומי, ואחד מחברי הכנסת אתמול הזכיר אותו, פרק קשה מאוד מבחינה ארגונית, מבחינה כספית, בעיקר מבחינה חברתית. האם זה לא ייצור מעמדות שונים? את מי לקחת לכאן ואת מי לקחת לכאן? ואם התשלום יהיה אותו תשלום, האם זה הוגן לשלם למי שלא יהיה לעולם בקרב בדיוק אותו דבר כמו למי שאפריורי נידון להיות רק בקרב? יש לנו פה מכלול של שאלות שאת כולן צריך לבחון לעומק, ואני מציע לעשות את זה בוועדה, מכיוון ששם אפשר לקבל את הנתונים. לעומת זה, לחוק של 36 החודשים אנחנו פשוט זקוקים מבחינה חוקית, פרלמנטרית. על שאר הנושאים נדון ברצון בוועדה. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

ועדת החוץ והביטחון, אני מבין.

יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה. לאחר מכן נעבור להצבעה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, סגן שר הביטחון, צריך להקטין את נטל המילואים, וזאת על-ידי תפיסת עולם שונה. ראשית, צריך לגייס את כל חייבי הגיוס בגיל 18, להתאים אותם לצרכים, אם של הצבא ואם האישיים. אישיים – מערכת חינוך בצבא, שתביא אותם ליכולת של תפקוד על-פי הכישרים שהצבא יקנה להם. מילואים – יש לנו היום מחזורי גיוס הרבה יותר גדולים מאשר בעבר, ובאמצעותם צריך להגדיל את הצבא הסדיר, שישחרר ויפחית מנטל המילואים. מילואים – רק לשמירת כושר מבצעי, חודש בשנה, מרוכז או מפוצל.

אני חושב שהגיע הזמן שנשקול לפטור בעלי משפחות מעל גיל 40 מגיוס לשירות מילואים ולהפנות אותם לצורכי העורף, כמו משטרה, משמר אזרחי, הגנה מרחבית. הגיע הזמן שהצבא, מהבחינה

הזאת, יתייעל. לא צריכים להזמין אנשי מילואים לשמירה בבסיסים, לא צריכים להזמין אנשי מילואים למלא משימות של שירותים, שחיילים או חיילות סדירים יכולים למלא.

היו"ר ש' וייס:

לכן אתה מציע להסיר.

אנחנו עוברים להצבעה.

חבר הכנסת רענן כהן, אתה מסכים שזה יעבור לוועדה?

רענן כהן (העבודה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עורכים עכשיו הצבעה על הנושא: הקטנת נטל המילואים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הנושא עובר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' וייס:

כן, ההצעה של סגן שר הביטחון היא ועדת החוץ והביטחון.

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה עברה לטיפול של ועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

כרוז הקורא לפגוע בחיילים דרוזים המשרתים בשטחים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. עכשיו יעלה ויבוא ויביא לפנינו חבר הכנסת אסעד אסעד הצעה לסדר-היום מס' 5249 בנושא: כרוז הקורא לפגוע בחיילים דרוזים המשרתים בשטחים. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, ראשית ברצוני להודות ליושב-ראש ולמזכירות הכנסת שהביאו את ההצעה לסדר-היום בנושא חריג, כי המעשה הוא חריג וגם יוצא מגדר הרגיל. לכן אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה על התודה.

אסעד אסעד (הליכוד):

בתאריך 8 בנובמבר, אדוני סגן שר הביטחון, התפרסם כרוז הקורא לפגוע בחיילים הציונים ובעיקר בחיילים הדרוזים המשרתים בשטחים. הכרוז מכנה את החיילים הדרוזים בשמות ובביטויים שבושה להעלות אותם מעל במה הכנסת, אבל הכרוז קורא לפגוע באותם חיילים דרוזים המשרתים בשטחים.

הכרוז לא התפרסם על-ידי ה"חמאס", אדוני היושב-ראש, הכרוז התפרסם על-ידי ה"פתח". הכרוז הזה מונח לפני, והקטע המסומן בצהוב הוא כולו על הדרוזים. הכרוז התפרסם על-ידי ה"פתח" או – ותרגמתי את זה מילולית – "מרכז השחרור הלאומי הפלשתיני, 'פתח', בשכם, מדינת פלשתיין".

פרסום הכרוז היום, כשנה וחודשיים אחרי הסכם אוסלו ואחרי הסכם קהיר בין מדינת ישראל ובין אש"ף, הוא פשוט הפתעה כאשר הוא מתפרסם על-ידי ה"פתח", הארגון הגדול ביותר באש"ף. הכרוז הזה מתפרסם היום, אדוני סגן שר הביטחון. בדיוק באותו יום – אתמול – נפגש ראש הממשלה והוא שר הביטחון במחסום ארז עם מנהיג אש"ף, כדי ליישם את המשך הסכמי אוסלו וקהיר ואת יישום נסיגת צה"ל מן השטחים, וזה דווקא מפתיע.

אולי אני אומר לך, אדוני סגן שר הביטחון: הדרוזים אינם חוששים ולא מפוחדים ולא מבוהלים. הדרוזים שמשרתים בצה"ל ובתוך השטחים הם לא מיליציה, הם לא נשלחו לשם על-ידי הדרוזים, הם נשלחו על-ידי מדינת ישראל. אולי הממשלה הזאת מקרינה חוסר ביטחון ביחס לאותם אנשים שהלכו אתה כברת דרך ארוכה. אולי בגלל זה מפרסמים כרוזים כאלה.

אדוני סגן שר הביטחון, אני רוצה לומר לאותם אנשי "פתח" שמפרסמים את הכרוזים האלה: הדרוזים הצליחו להתקיים במזרח התיכון העוין הזה 1,000 שנה, בסוריה, בלבנון, בישראל. מדינת ישראל לא הייתה קיימת ב-1,000 השנים האחרונות, אבל הדרוזים הצליחו ושמרו על קיומם, על דתם, על בתיהם, על נשיהם, על אמונתם ב-1,000 השנים האחרונות בעולם עוין, וגם עכשיו הם ימשיכו לשמור על קיומם, ולא יפחידו אותם שום כוח ושום גורם אחר שמפרסם כרוזים.

צר לי, אדוני סגן שר הביטחון, שיש גם מנהיגים דרוזים, המתיימרים להיות מנהיגים, העולים לרגל לערפאת ומתרפסים לפניו ומבקשים סליחה ומחילה על החיילים הדרוזים ועל התנהגותם בתוך השטחים בתקופת האינתיפאדה. אבל אותם מנהיגים צריכים להתנצל בפני המשפחות השכולות, בפני היתומים הדרוזים, בפני החללים הדרוזים, בפני אותם אנשים שנפגעו. ביום שבו נחתם הסכם אוסלו בוושינגטון נפגעו שלושה חיילים דרוזים בעזה. הם נפגעו ונפצעו, אבל אחרי שידעו שהם דרוזים, הלכו וירו בראשיהם. שלושה חיילים דרוזים באותו יום.

אבל אני רוצה לומר לאותם מנהיגים: אתם טועים לגבי הדרוזים. טעיתם גם במאורעות 1936-1939 ביחסכם לדרוזים וטעיתם והטעיתם את עמכם גם ב-1947-1948, כאשר המתתם אסון על העם הזה, מוטטתם אותו, והוא הפך להיות פליט במדינות ערב במשך 45 שנים. ואני יודע איך התייחסו אליכם מדינות ערב, אחיכם עדיין יושבים במחנות הפליטים זמן כה ארוך.

הדרוזים בלבנון לעומת זאת קיבלו אתכם בקבלת פנים יפה. אבל כך אתם מתייחסים וחושבים שהדרוזים הם חוליה חלשה. דעו לכם, הדרוזים אינם חוליה חלשה.

אדוני יושב-ראש אש"ף, אתה טעית והטעית כשלא קיבלת את הסכמי קמפ-דייוויד בשנת 1979. אולי היית חוסך המון קורבנות לעמך, והיית מקבלת זאת אחרת מכפי שאתה מקבלת היום. טעית והטעית כאשר הצטרפת אל הדיקטטור סדאם חוסיין אחרי שפלש למדינה מוסלמית, ערבית, אחות, שכנה, שיש אתה קשרים דיפלומטיים. אתה הצטרפת והמתת אסון על בני עמך שעבדו שם 40 שנה,

השתכרו ושלחו כסף לאנשים היושבים כאן בשטחים. אני חושב שגם טעית והטעית עכשיו לגבינו, לגבי החיילים הדרוזים המשרתים בצה"ל.

אדוני סגן שר הביטחון, אתמול אמר ראש הממשלה, שהליכה עם אש"ף זו אסטרטגיה. האם אנחנו איננו חלק מהאסטרטגיה הזאת? החיילים הדרוזים המשרתים בצה"ל הם לא חלק מהאסטרטגיה? והנה, באותו יום נתפרסם כרוז כזה נגד חיילי צה"ל הדרוזים?

אני חושב שהגיע הזמן שמדינת ישראל, שממשלת ישראל תקרין ביטחון ואמינות גם כלפי אותם אנשים שהלכו אתה כברת דרך כה ארוכה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אסעד אסעד.

אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אסעד, אפילו אם לא התכוונת למה שאני הולך לומר, עובדה היא שאני, כך הבינותי. אם טעיתי, אני אשמח מאוד אם תתקן אותי במקום.

האם ניתן היה להבין מדברייך שממשלת ישראל היא האשמה בכרוז שיצא בשכם?

אסעד אסעד (הליכוד):

היא לא אשמה בכרוז, אדוני סגן שר הביטחון. אבל ממשלת ישראל מקרינה חוסר ביטחון וחוסר אמינות כלפי אותן קבוצות ואותם אנשים שהולכים אתה כברת דרך כה ארוכה ותורמים את דמם למען מדינת ישראל.

באותו יום ראש הממשלה יושב עם ראש אש"ף במחסום ארז, ובאותו יום מתפרסם כרוז בשכם על-ידי "פתח". זה אומר דורשני. הם אפילו לא אומרים: חיילים דרוזים, הם מכנים אותם "כלבים".

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת אסעד, אלוף משנה במילואים, בדרך כלל היית מביא נתונים מלאים. האם בדקת שזה הכרוז הראשון בשטחים כנגד הדרוזים?

אסעד אסעד (הליכוד):

זה הכרוז הראשון אחרי הסכמי אוסלו וקהיר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

זאת אומרת, א. היו כרוזים בעבר; ב. היו כרוזים בחודשים האחרונים. אני מציין זאת, כי באמת לא מתאימה אפילו רמיזה על קשר כלשהו בין כרוז מכוער זה ובין מדיניות הממשלה. יש גבול. לא בכל דבר אפשר לקום ולהגיד: הממשלה.

יש לנו אויבים. אתה בעצמך מדבר על 1,000 שנים של מאבק על קיום העדה הדרוזית. אני לא בקיא בהיסטוריה ואני לא יודע מי היו האויבים שלכם. אבל אתה יודע שה"חמאס" ודומיהם הם נגד עצם קיומה של המדינה. מה זה קשור אם באותו יום משרתות שם פלוגות כאלה או פלוגות אחרות? חסרות היו הזדמנויות להוציא כרוזים?

אסעד אסעד (הליכוד):

אבל זה "פתח", אדוני סגן שר הביטחון, זה לא ה"חמאס". אם זה היה ה"חמאס" לא הייתי מעלה את זה כלל.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בסדר. אתה יודע טוב מאוד, שעד שבודקים היטב מי הוציא את הכרוז, צריך להמתין. אתה יודע את זה טוב מאוד, כי אתה פיקדת שם ואתה יודע כמה ארגונים, שאיש לא מכיר אותם, ארגוני רקק, מוציאים כרוז כזה או אחר, הוציאו אותו היום ונעלמו למחרת.

לכן, אני שמח שאמרת בצורה ברורה שאינך מאשים את הממשלה. בעניין השקפתך המדינית יש לי אתך ויכוח; זכותך המלאה להתווכח ויכוח פוליטי.

אין ספק שהנושא הזה מכאיב לנו במיוחד. הוא מכאיב לנו במיוחד, כי קודם כול הדרוזים עושים שירות לעילא ולעילא והם מתקדמים בצבא בצורה היפה וההוגנת ביותר. אתה זוכר היטב את השיחה הראשונה שהיתה לנו בטירה בשנת 1970, כשאמרנו שנתחיל עם 50 קצינים סגני-משנה ונגיע לכל הדרגות. עכשיו, ברוך השם, כבר יש גם תת-אלופים. הדרוזים, אם ביחידה הדרוזית ואם בכל רחבי צה"ל, עושים עבודה יוצאת מן הכלל.

לא היה לנו שום ספק, שארגוני הטרור למיניהם יחפשו נקודות חולשה, ובין השאר יחפשו נקודות חולשה גם בין הדרוזים, כפי שהם מנסים כל השנים למצוא נקודות חולשה בחברה הישראלית.

הכרוז הזה הוא נורא גם בתוכן וגם בסגנון. אנחנו במעקב-מרדף אחרי מי שהוציא אותו, למי הוא שייך, מי עומד מאחוריו. מיותר לומר שאנחנו ננקוט את כל השיטות וכל האמצעים.

די היה להיות בדיונים ולשמע המלצות על הקמת פלוגות מג"ב דרוזיות נוספות, מכיוון שהן באמת עושות עבודה מצוינת בכל רחבי המדינה, בכל התחומים.

הדבר האחרון שאנחנו היינו רוצים הוא, שיהיה רמז של רמז של פגיעה מיותרת בלוחם הדרוזי, בחייל הדרוזי באשר הוא משרת.

אנחנו כואבים את הכאב שלך ושל כל הלוחמים הדרוזים וכל העדה הדרוזית על כרוז נאלח כזה. אני מקווה שנמצא את האשמים ונביא אותם לדין מהר ככל האפשר. אני בטוח, לאור השותפות שאני רואה בשטח בכל הגבולות, שהכרוז הזה ודומים לו, כי יש לנו הרבה כרוזים כאלה, לא רק לא ירחיקו בין הדרוזים ובין היהודים ולוחמים אחרים בצה"ל, אלא יחזקו את השורות, ותעמוד מול הטרוריסטים האלה שורה אחת יציבה, איתנה וחזקה.

אין לי ספק שכפי שאתה תיארתי, התגברתם על כל הבעיות במשך כל השנים, כך תתגברו גם על זה. חובתנו כממשלה לוודא שהקושי והכאב יהיו קלים ומועטים ככל האפשר. אני מבטיח לכם שאנחנו נעשה כל מה שלאל ידינו כדי להשיג את המטרה הזאת.

אני מציע הפעם להסתפק בתגובה שלי. אם, חס וחלילה, יקרו עוד מקרים כאלה, יהיה אולי טעם לדון בהם בוועדת החוץ והביטחון או בוועדת משנה שלה. כרגע, לפי דעתי, לאור הידיעות שיש לנו, כדאי להסתפק בתשובתי.

הי"ר ש' וייס:

תודה לסגן שר הביטחון.

חבר הכנסת אסעד אסעד, מוסכם?

אסעד אסעד (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לשניכם.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום. אני מזמין עכשיו את שרת התקשורת, האמנויות והמדע להשיב על שאלות רגילות. אחר כך היא תשיב גם על כמה הצעות לסדר-היום.

סכנת קרינה מתחנת שידור

חבר הכנסת צ' הנגבי שאל את שרת התקשורת ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

תושבי היישוב עין-שריד הפנו את תשומת לבי לסכנת קרינה הצפויה מתחנת השידור "הלל" באזורם.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד התקשורת לחששות בדבר סכנה מעין זו?

2. אם כן – האם קיימים בידי המשרד נתונים שהינם תוצאת מחקר ארוך טווח בקשר לתחנה הנדונה?

3. האם יתחייב משרדה כי לא תאושר הוספת אנטנות בתחנה הנדונה?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד התקשורת מודע היטב לנושא "סכנות קרינה", ומסיבה זו בדק באופן יסודי את נושא הקרינה מתחנת שידור "הלל" וגם ערך סקר קרינה יסודי ארצי באמצעות רפא"ל, בשיתוף פעולה מלא של המשרד לאיכות הסביבה.

2. תוצאת סקר הקרינה בסביבות תחנת "הלל" וכן תוצאות הסקר הארצי שנערך על-ידי רפא"ל, שאושרו על-ידי המשרד לאיכות הסביבה – פורסם ביוני 1994 – מראות כי לא נשקפת כל סכנת קרינה מתחנות השידור שמפעיל משרד התקשורת, ובתוך זה גם לסביבות תחנת הרדיו "הלל".

3. האנטנה החדשה שהוקמה בתחנת "הלל" מחליפה שתי אנטנות ישנות ובלתי תקינות. מעבר למה שאושר ובוצע עד כה, אין למשרד התקשורת תוכניות להקים בתחנת "הלל" אנטנות נוספות.

העסקת סטודנטים ב"בזק"

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שרת התקשורת ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

נודע לי שחברת "בזק" איננה מעסיקה סטודנטים כעובדים זמניים וגם לא כעובדי קבלן ואף הביאה לפיטוריהם של סטודנטים בגלל היותם כאלה.

ברצוני לשאול:

1. האם הנ"ל ידוע למשרד התקשורת, והאם הפרטים נכונים?

2. אילו צעדים יינקטו על מנת שלא יקופחו סטודנטים המבקשים להתקבל לעבודה בחברת "בזק", שהיא חברה ממשלתית?

3. האם יוחזרו לעבודה הסטודנטים שפוטרו?

שרת התקשורת ש' אלוני:

3-1. ב"בזק" מועסקים מעל 250 סטודנטים כעובדים זמניים, ועל כן הדברים העולים מהשאלתא לא כל כך מדויקים.

הסטודנטים בחברה מועסקים, לפי הסכם העבודה הקיים בחברה, במעמד של סטודנט. שכרו של סטודנט נקבע לפי שעות עבודתו ושנות לימודיו.

בהתחשב באופי הזמני והמיוחד של עבודת הסטודנט, שהיא עבודה חלקית ולתקופת לימודים בלבד, דינו של סטודנט המתפטר מעבודתו בחברה, מחמת המשך הלימודים או בשל תום הלימודים, כדין מפוטר, לעניין תשלום פיצויים.

עם זאת, ניתן לפטר סטודנט בהודעה מוקדמת, כדרך פיטורי עובדים ארעיים.

הסטודנטים מתקבלים לעבודה בחברה, על-פי רוב, במרכזות השירותים "188" ו-"144", לאחר ריאיון ומבחני קבלה, וזאת בעקבות פניית החברה ללשכת התעסוקה של הסטודנטים.

מהאמור עולה, כי אין כל עילה להחזרת סטודנטים שפוטרו כדין.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

שאלה נוספת לחברת הכנסת לימור לבנת.

לימור לבנת (הליכוד):

גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה. בשאלתא שהגשתי התייחסתי לקבוצת סטודנטים שפוטרו ממוקד שנקרא "טלשיווק" של "בזק", ונאמר להם שהם פוטרו משום שהם סטודנטים, בהנחיה של סמנכ"ל אגף השיווק של "בזק". אני אשמח להעביר לך את הפרטים בשלב מאוחר יותר, ואודה לך אם תואילי לבדוק, האם באמת אותם סטודנטים פוטרו בגין היותם סטודנטים, כפי שהם טוענים שנאמר להם; אם לא, אני מקבלת, כמובן, את התשובה במלואה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

בבקשה, גברתי השרה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

יש לך מקרים קונקרטיים?

לימור לבנת (הליכוד):

כן, אשמח להעביר לך אותם.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אז תעבירי מקרה קונקרטי כדי שייבדק נקודתית.

לימור לבנת (הליכוד):

כן, אני אעביר לך את המקרים. בסדר גמור.

מרכז מורשת יהדות בבל

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שרת האמנויות והמדע: ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

מרכז מורשת יהדות בבל עומד בפני סכנת שיתוק. הרשות המקומית, אור-יהודה, אינה עומדת בהתחייבותה בדבר ההקצבה השנתית למרכז.

ברצוני לשאול:

כיצד יפעל המשרד להצלת מוסד זה?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

חבר הכנסת ביבי, יש לי פה תשובה מפורטת, ומייד אקרא אותה.

היו"ר ש' וייס:

לא, אם היא מפורטת מאוד, נא להעביר אותה לפרוטוקול, כי התשובות צריכות להיות קצרות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

למה?

היו"ר ש' וייס:

כן, יש כלל בתקנון שהתשובות צריכות להיות קצרות.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

היא לא מאוד ארוכה. אני רק רוצה להקדים – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

התשובות חייבות להיות מפורטות.

היו"ר ש' וייס:

התשובות צריכות להיות קצרות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אם התשובות לא מפורטות – – –

היו"ר ש' וייס:

אין אפילו מה להתווכח. תשנה את התקנון.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

טוב, אני אעשה את זה מהר.

מרכז מורשת יהדות בבל מתקצב על-ידי משרד האמנויות והמדע. בשנת 1993 היה התקציב 82,400 שקל בשוטף ועוד 30,000 שקל תוספת לפרויקט, בסך הכול – 112,400 שקל. מהרשות המקומית – 362,750 שקל, ממינהל ונוער – עוד 50,000 שקל, ממקורות עצמיים – 707,000 שקל.

בהתייחס לתקציבו הכולל של המרכז, שהוא 1.2 מיליון שקל, מינהל התרבות נותן תקציב שמגיע ל-14%, והרשות המקומית – 29%.

בשנת 1994 הסכומים עלו, ואני אתן לך את המספרים.

למעשה, המוזיאון הזה מקבל סבסוד גבוה יותר מכל מוזיאון אחר, בשיעור של 33%, עם התוספות לפרויקטים מוזיאליים.

הבעיה שיש שם, והיא בעיה רצינית, היא הבעיה של הבנייה, ובנושא הזה יש עכשיו תקנות חדשות. היה הסכם בזמנו שמשרד הבינוי והשיכון ימשיך לבנות. עם הבנייה אפשר היה להמשיך לפתח. על זה היו הערות של מבקרת המדינה, והנושא עבר למשרד החינוך והתרבות, שאיננו בתחום סמכותי. עם ההקצבות וההעברות שתהיינה לצורך השלמת הבנייה והגדלת הפעילות המוזיאלית, אפשר יהיה להגדיל באופן יחסי את הסכום, אבל האחוז אינו יכול לגדול, מפני שהמוזיאון הזה מקבל מהקופה יותר מאשר כל מוזיאון אחר.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת ביבי.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני מציעה שתיקח אחר כך את ההעתק של התשובה ותמצא שם פירוט יותר רחב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

גברתי השרה, זה לא רק מוזיאון. זה מרכז לימודי, וזה מעבר למוזיאון. בכל אופן מדובר ביהדות בבל, עם כל ההיסטוריה, ואלפי תלמידים באים. זה מפעל גדול, פרויקט גדול.

יש לי שתי שאלות: 1. מה עושה השרה אם עירייה מחליטה פתאום שהיא לא מעבירה כסף? וזה למעשה שליש מהתקציב. העריות היום במשבר גדול, ומוזיאונים ומקומות כאלה נקלעים פתאום

למצב שהעיריות לא שולחות תקציב. מה עושים? הכול נשבר; 2. האם ההקצבה של משרדך השנה תהיה גדולה באותו יחס שבו גדל תקציב המשרד שלך?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בבקשה, גברתי.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני לא מבטיחה לך שזה יהיה באותו יחס, מפני שיש קריטריונים לנושא של מוזיאונים, ובמסגרת המוזיאונים, ודאי שתהיה שם עלייה.

מה שאני רוצה לומר לך הוא, שלפי – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אבל התקציב שלך גדל בעשרות מיליוני שקלים.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

תעבור על התקציב ותראה כמה מוסדות ששקעו לגמרי צריך היה פשוט לשקם ולהציל.

אשר לנושא המסוים הזה, לפי הקריטריונים אנחנו יכולים ורוצים להוסיף. אני הייתי במקום, זה לא מקום זר לי, אני רוצה לעודד אותנו, ואנחנו יכולים לעזור לפי קריטריונים, לפי פרויקטים. לכן אנחנו מחכים להשלמת הבנייה, על מנת לעזור לפרויקטים.

בתחום הבנייה אין לנו כלל סמכות לעסוק. אנחנו מנסים ללחוץ ולבקש שמשד הפנים "יצבע" את הכסף לרשות המקומית, לצורך המשך הבנייה של מוסדות מהסוג הזה. לשנה הבאה אנחנו מנסים להקציב כסף מיוחד להגדלת אותם פרויקטים שהם מורשת של עדות ומורשת של קבוצות אתניות, ולצורך זה אנחנו נעשה מאמץ מיוחד, אבל לפי הקריטריונים שישנם. בעניין הזה אנחנו יכולים להקציב לפרויקטים, ואנשי המוזיאון יודעים את זה, והם יודעים גם שאנחנו רוצים לעזור מבחינת הקשרים שלנו אתם.

הנצחת מדינאים על כרטיסי "טלכרט"

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שרת התקשורת ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

חברת "בזק" הנפיקה כרטיסי "טלכרט" ועליהם תמונת ראש הממשלה מר יצחק רבין עם חוסיין וקלינטון.

ברצוני לשאול:

1. האם אין טעם לפגם בכך שמונפקת תמונתו של ראש הממשלה כמעין פרסומת?

2. האם הובאה לידיעת משרד התקשורת הנפקת כרטיסים אלו?

3. האם מתוכננות תמונות נוספות באותו סגנון?

שרת התקשורת ש' אלוני:

3-1. אין כל טעם לפגם בהנפקת הכרטיס המציג את לחיצת הידיים של נשיא ארצות-הברית, מלך ירדן וראש ממשלת ישראל.

זה מקדם מכירות וזה כרטיס עסקי, ויש רבים מאוד שאוספים אותו, גם כאספנים וגם לצורך שימוש; ואגב, החברה – וזו חברה ממשלתית עצמאית, עם הנהלה עצמאית – עשתה את זה על דעת עצמה, ואני מודה שחשבתי שזה רעיון יפה מאוד, ואנחנו משתמשים ב"טלכרט" הזה כשי לאנשים, והם שמחים מאוד.

בנושא של ירדן היה קונסנסוס מלא. אינני רואה שום סיבה שלא לעשות זאת. מנפיקים בולים עם אישים, מוציאים מעטפות של יום ראשון עם ציון אירועים מיוחדים. היה אירוע היסטורי של שלום עם המדינה שיש לנו אתה הגבול הארוך ביותר, ו-100 או 105 חברי כנסת – – – כמה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

105. בפוטנציה יותר, כי היו שניים-שלושה שלא היו במשכן.

שרת התקשורת ש' אלוני:

105 חברי כנסת הצביעו בעד ההסכם הזה. אני חושבת שהרעיון של החברה היה רעיון טוב. אני חושבת שמבחינה עסקית כולנו רוצים ש"בזק" תצליח, וזה תורם להצלחה, ואני חושבת שוודאי שיהיו כרטיסים נוספים בסגנון זה או אחר דומה לו, ולדעתי, הדבר הוא חיובי, נאה ומקדם את המטרות שלשמן הוא הוצא.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי השרה, האם את לא רואה טעם לפגם בזה שמדינה דמוקרטית כמו ישראל עושה זאת? האם ראית, למשל, בארצות-הברית אי-אלו בולים שנושאים את תמונתו של קלינטון, או באנגליה – את תמונתו או דיוקנו של מייג'ור, או של מיטראן בצרפת? איפה ראית בולים ומעטפות יום ראשון עם דיוקן של אנשים חיים? זו הפעם הראשונה שאני שומע שבמדינה דמוקרטית – לא ארץ בעולם השלישי – מנציחים ראש ממשלה בכרטיס מהסוג הזה.

למה לא ייקחו מחר, למשל, את התמונה של בגין בקמפ-דייוויד עם סאדאת וקרטר וינציחו את התמונה?

הרי זה ראש ממשלה בתפקידו, בחייו. אין טעם לפגם בכך שמנציחים ראש ממשלה בחייו? היתה חוברת לכבודו והיה כרטיס "טלכרט" לכבודו, וכל דבר לכבודו. מה פולחן האישיות הזה? הרי את מהמתקוממים הגדולים ביותר נגד תופעות מהסוג הזה.

היו"ר ש' וייס:

גברתי השרה, תשובתך.

שרת התקשורת ש' אלוני:

ובכן, זאת לא הנצחתו של ראש הממשלה, אלא הנצחתו של אירוע, שהוא בעל ממד היסטורי יוצא מהכלל, בעל חשיבות רבה.

חבר הכנסת מנע, יש לי הרגשה או רושם, אולי מוטעה, שאינך אספן בולים. אנגליה היא דמוקרטיה, ולא יהיה שם מייג'ור מפני שיש להם הוד מעלתה המלכה, והיא מופיעה על בולים רבים מאוד – – –

היו"ר ש' וייס:

ועל מטבעות.

שרת התקשורת ש' אלוני:

ועל מטבעות.

דוד מנע (הליכוד):

יש הבדל בין מי שנבחר בבחירות דמוקרטיות לבין מי שהוא מלך או נשיא.

שרת התקשורת ש' אלוני:

זה אותו דבר. בארצות רבות, אם תעבור על הבולים, אתה תראה בולים רבים עם אנשים שעדיין חיים.

מה שרציתי לומר הוא, שלא כדאי להיכנס לוויכוח בעניין הזה, לא היתה פה הנצחתו של ראש הממשלה. מי שירצה להנציח ראש ממשלה – ייקח אותו בתמונת en face, יכין, וכו'. זאת הנצחה של אירוע חשוב מאוד, מרגש מאוד, דרמטי מאוד למדינת ישראל ולאזור כולו, ואני עדיין סבורה שהמעשה היה נכון וטוב וגם מקדם מכירות ולא מרגיז אף אחד. אבל שאלתך במקומה, ואנחנו נשארנו חלוקים בדעותינו.

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער, פשוט עליתי כעת, ולכן אני מברך אותך, את כבוד השרה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

ברכה הדדית.

היו"ר י' עזרני:

תודה, אני מודה לך מאוד.

התקנת טלפונים ציבוריים במדבר יהודה

חבר הכנסת ר' איתן שאל את שרת התקשורת ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

במדבר יהודה מתאמנים חיילים רבים, אך אין באזור כל טלפון ציבורי.

ברצוני לשאול:

1. האם יש אפשרות להתקין טלפונים באזור?

2. אם לא – האם אפשר לדאוג כי באזור יהיה טלפון נייד או ניידת תקשורת אשר תקל על החיילים המשרתים באזור?

שרת התקשורת ש' אלוני:

1. חברת "בזק" מטפלת בהתקנת טלפונים ציבוריים ביחידות צה"ל על-פי עדיפויות חיל הקשר.

2. בעקבות פניית חברת "בזק" לחיל הקשר, נמסרו על-ידי החיל האתרים שבהם דרושים טלפונים ציבוריים בציון הכמויות בכל מקום. מתוך רשימת האתרים שהועברה על-ידי חיל הקשר נמצא כי באתר אחד ניתן להתקין כמה טלפונים ציבוריים בעוד חודשים מספר.

אשר לאתרים האחרים, הדבר מחייב בדיקה טכנית באתרים עצמם.

בדיקה זו תיערך במהלך השבועות הקרובים במגמה למצוא פתרון טכני לבקשתך.

היו"ר י' עזרני:

אני מודה לגברתי השרה.

תעמולה על גבי כרטיסי "טלכרט"

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שרת התקשורת ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

בטלוויזיה ובעיתונות ראינו כי חברת "בזק" הכינה אלפי כרטיסי "טלכרט" עם הצילום של רבין, חוסיין וקלינטון לוחצים ידיים על הדשא בבית הלבן. זו למעשה תעמולה למען צעדי הממשלה.

ברצוני לשאול:

1. האם לחברה ממשלתית מותר לנהוג כך?
2. האם יוכל מעתה כל משרד ממשלתי לפרסם את מעשיו באמצעות חברות ממשלתיות?
3. מי מוסמך לקבוע מה מותר ומה אסור לפרסם על גבי כרטיסי ה"טלכרט"?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החלטת החברה להנפיק כרטיס "טלכרט" נבעה, קודם כול, משיקול עסקי, מתוך התחשבות בעובדה שמדובר באירוע ממלכתי הזוכה להסכמת כלל הציבור, מקיר אל קיר. הראיה לכך היא, שטקס החתימה על הצהרת העקרונות עם ערפאת, שמבחינה היסטורית הינו משמעותי הרבה יותר מלחיצת הידיים בין רבין ובין חוסיין – לא "זכה" לכרטיס משלו.
2. לא מדובר בפרסום וודאי שלא פרסום של משרד ממשלתי. גם רשות הדואר והשירות הבולאי נוהגים להנפיק בולים שנושאייהם אירועים שונים, ובימים אלה מונפק "בול השלום" לרגל חתימת חוזה השלום עם ירדן.
3. חברת "בזק" פועלת על סמך הוראות החוק והוראות רשות החברות הממשלתיות.

ידיעות סותרות ברדיו על חקירת חבר הכנסת שטרית

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

בתאריך 7 באוקטובר 1994, בתוכנית "הבוקר הזה" ברשת ב' של "קול ישראל", אמר שר המשטרה, מר משה שחל, כי אין לו כל מושג על השלבים שבהם נמצאת חקירת חבר הכנסת מאיר שטרית על-ידי המשטרה. דקות מספר לאחר מכן רואיין באותה תוכנית הכתב שמעון וילנאי, שהאשים את השר שחל בהטעיית הציבור ובהשמעת גרסאות לא אמיתיות בידועין.

ברצוני לשאול:

נוכח האמור לעיל, אילו צעדים ננקטו נגד כתב הרשות הממלכתית?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הכתב שמעון וילנאי לא האשים את השר שחל בהאשמות הנקובות בשאילתא. וילנאי רואיין בשידור ודיווח שוב על דברים ששמע מפי שר המשטרה באשר לחקירת חבר הכנסת שטרית.

בעקבות השידור בדק מנהל "קול ישראל" את הנושא, שוחח עם וילנאי, והחליט שלא לנקוט שום צעדים בפרשה.

הצתת מרכזת "בזק" בפתח-תקווה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

ברצוני לשאול:

1. מה הוא הנזק שנגרם ממעשה ההצתה של מרכזת "בזק" בפתח-תקווה?

2. כיצד ומתי תשוקם או תוחלף המרכזת שהושחתה?

3. מה הם פתרונות הביניים ש"בזק" מציעה ללקוחות שנפגעו?

4. מה הם הלקחים שהופקו במגמה להגביר את האבטחה של מרכזות "בזק" ברחבי הארץ?

שרת התקשורת ש' אלוני:

4-1. במרכזת פתח-תקווה-2 היו כ-25,000 קווים, מנויים מחוברים. במרכזת שהועלתה באש ונשרפה – 25,000 מנויים מחוברים.

א. אומדן עלות הקמת מרכזת חדשה הוא כ-15 מיליון דולר.

ב. הנזק לחברת "בזק", לאחר פחת שהצטבר על הרכוש במרכזת, מוערך בכ-9.5 מיליוני דולר.

ג. לחברת "בזק" כיסוי ביטוחי המכסה נזקי אש בהשתתפות עצמית של 100,000 דולר.

ד. לחברת "בזק" כיסוי ביטוחי לאובדן הכנסות בהשתתפות עצמית של שבעה ימים.

ה. בשכבת הביטוח הראשונה (עד 6 מיליוני דולר) "בזק" נושאת ב-31.5% מהנזק.

ו. הפוליסה מכסה נזקי אש לרבות נזקים הנגרמים בזדון. הדבר הזה בבדיקה.

ז. בפוליסה קיים חריג "טרור", אשר מוציא מכלל כיסוי פעולות של חבלה וטרור, כאשר הטרור מוגדר כשימוש באלימות למטרות פוליטיות. חובת ההוכחה לקיום נסיבות החריג מוטלת על המבטח.

ח. סיכום: בהנחה שכיסוי הביטוח הקיים הביא נזק ל"בזק", המוערך בכ-1.6 מיליון דולר פלוס שבעה ימי הפסד הכנסות, במידה שיוכח שהנזק הינו בשל פעולת טרור פוליטי, הנזק ל"בזק" מוערך בכ-9.5 מיליוני דולר פלוס הפסד הכנסות.

אני רוצה, בהזדמנות זאת, אם תרשו לי, אנחנו לא נוהגים לשבח חברות. הפעילות המהירה, התיקונים המהירים שנעשו על-ידי "בזק" באזור הזה ראויים לכל ציון לשבח. אתה יודע שהיו אנשים שהלכו וקנו פלאפונים מפני שהם חשבו שייקח חודשים, שבועות וחודשים, עד שאפשר יהיה לתקן מרכזת כזאת של 25,000 קווים. אז הם עשו, אולי, עסקה לא טובה. בתוך ימים מספר הדברים התחילו לפעול, ולמרות הנזק הגדול ולמרות המציאות הקשה וכו' אני רוצה, מעל במה זו, לשבח את החברה ואת עובדיה, שכולם התגייסו במצבי חירום עם מכשירי חירום ועם מרכזות ניידות על מנת לתת את השירות לאוכלוסייה.

היו"ר י' עזרון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי השרה, נוסף על השאלה מה היו הנזקים הישירים ל"בזק", צריך להזכיר גם מבחינה ציבורית שהנזקים היו גדולים בהרבה, בעיקר של המפעלים שאיבדו הזמנות, לא קיבלו הזמנות במועד, וכיוצא בזה. מכאן, השאלה הרביעית שלי עניינה הלקחים שהופקו במגמה להגביר אבטחה של מרכזות "בזק" ברחבי הארץ, משום שנוכח אותה "הצלחה", הצלחה כואבת, של אותם גורמים שליליים שגרמו לנזק הגדול הזה, אני מניח שמרכזות "בזק" תהפוכנה להיות יעד למשחיתים למיניהם מסיבות פוליטיות ומסיבות אחרות, ו"בזק" צריכה לעבד את הלקחים בהתאם ולהיערך בהתאם, אלא אם כן את תאמרי לי שההיערכות היא היערכות סודית, ואז אני אבין זאת.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אתה יודע, אנחנו שנינו עכשיו במצב של מי שנועל את האורות אחרי שהסוסים ברחו; את המסקנות הסיקו, יש שם מערכת שלמה פלוס שומרים, אבל נוסף על השומרים – מערכת שתבטיח שאזעקות ובדיקות תהיינה הרבה יותר מהירות, וגם שתהיינה הפרדות על מנת שהאפליה לא תהיה כל כך גדולה.

היו"ר י' עזרון:

אני מודה לך, גברתי השרה.

העלאת תעריפי ה"בזק-כרט"

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

בתחילת חודש זה הועלו התעריפים הקשורים בכרטיס ה"בזק-כרט" ב-500% ויותר, זאת בשל דרישת משרד התקשורת מחברת "בזק".

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים למשרד התקשורת?

2. אם כן – מה הם הגורמים שהביאו להעלאתם של התעריפים?

3. כיצד ינהג משרדך בנדון?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שירות ה"בזק-כרט" ותעריפיו אושרו על-ידי משרד התקשורת, ואלו הובאו בפני ועדת הכספים של הכנסת ואושרו על-ידי הוועדה בתאריך 31 באוגוסט 1994.

2. התעריפים שגבתה חברת "בזק" עד למועד אישור התעריפים על-ידי המשרד וועדת הכספים של הכנסת, היו במסגרת ניסוי השירות. לכן היתה חברת "בזק" צריכה להסביר ללקוחותיה, שעשויים לחול שינויים ברמת התעריפים ואף בשירות, כאשר הניסוי היה מוגבל ל-5,000 מנויים בלבד.

3. לקראת הכרזת השירות כשירות מלא, נעשתה בדיקה מקיפה של עלויות השירות, ונקבע מחיר הכולל את העלויות בצירוף רווח סביר. כל מחיר נמוך יותר משמעותו הפעלת השירות בהפסד והעברת הנטל על כלל הציבור (סבסוד צולב). יתירה מזו, מאחר שמדובר בשירות אשר נמצא בתחרות, אנו מחויבים גם למנוע מחירים שכל עניינם למנוע את התחרות.

בכוונתנו לבצע בדיקה נוספת של התמחיר והעלויות לקראת עדכון התעריפים הבא, בעוד חודשים מספר.

קליטת שידורי ערוץ-3

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שרת התקשורת ביום ג' בכסליו התשנ"ה (6 בנובמבר 1994):

זה יותר מחצי שנה משדרת הטלוויזיה בערוץ-3 שידורים ישירים מהכנסת. חלקים רבים בארץ, ובעיקר בצפון ובדרום, אינם מצליחים לקלוט את שידורי הטלוויזיה. רבים מחברי הכנסת, ובעיקר מצפון הארץ, אינם יכולים להביא את דבריהם ולהישמע באוזני קהל בוחריהם. בעידן הפריימריס זה מהווה פגיעה באותם חברי כנסת שהעבודה הפרלמנטרית היא בסיס עבודתם ולחם חוקם.

ברצוני לשאול:

מתי יחוברו כל חלקי הארץ לשידורי ערוץ-3?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ערוץ-3 הינו ערוץ ניסיוני המועבר אך ורק דרך הלוויין וניתן לקולטו או באמצעות הטלוויזיה בכבלים, הקולטת שידורי לוויין, או באמצעות צלחת ביתית.

במדינת ישראל יש מצוקת תדרים, שהם משאב לאומי הנתון במחסור, גם בשל המבנה הטופוגרפי של ישראל, גם בשל צרכים ביטחוניים וגם בשל צרכי המשק ההולכים וגדלים. בשל כך אין היום תדרים להפצה קרקעית של שידורים מעבר לערוצים 1 ו-2.

עם זאת, נעשים מאמצים במשרד התקשורת לייעל את השימוש בתדרים, ואולי על-ידי כך לאתר אפיק קרקעי להפצת שידורים.

הפסקת עבודתם של מדענים עולים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שרת האמנויות והמדע ביום ג' בכסליו התשנ"ה (6 בנובמבר 1994):

לאחרונה נודע כי עבודתם של מדענים עולים באוניברסיטאות תופסק עקב הפסקת מימון עבודתם על-ידי משרד הקליטה.

ברצוני לשאול:

מה יעשה משרד האמנויות והמדע כדי להמשיך את העסקת המדענים האלה באוניברסיטאות?

תשובת שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על מנת למנוע הפסקת עבודתם של המדענים בתום שלוש שנות הסיוע הממשלתי הרגיל, אנו פועלים עם משרד הקליטה לאישורה ותקצובה של "תוכנית גלעדי", שתבטיח, אם תאושר, מסגרת קבועה להעסקתם של עד 300 מדענים מעבר לתקופה לעיל.

כמו כן, משרדי החל להפעיל בתקופה האחרונה תוכנית סיוע נוספת, המיועדת ל-50 מדענים מצטיינים, והמשכה בשנת 1995 מותנה בתקצובה על-ידי האוצר. לכך אני פועלת.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, גברתי השרה.

הצעות לסדר-היום

חנה סנש, זיכרונה לברכה

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לסדר-היום. לפנינו הצעות לסדר-היום מס' 5165, 5168 ו-5218, בנושא: חנה סנש, זיכרונה לברכה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – הצעה לסדר-היום מס' 5165. תתייחס לנושא הרגיש, הלאומי, השרה שולמית אלוני. בבקשה. יעלה אדוני ויבוא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, לכאורה אין סיבה להעלות את ההצעה לסדר-היום בנושא חנה סנש, משום שרשות השידור, עם יוצרי הסדרה "קסטנר", שמוקרנת בימים אלה, החליטו שלא לכלול את הקטע בסרט שבו משתמע כאילו נשברה חנה סנש בחקירתה והסגירה את חבריה הצנחנים לידי הנאצים.

אבל יש שתי סיבות, לדעתי, מדוע בכל זאת יש מקום לקיים דיון בכנסת בנושא הזה. סיבה אחת פרזאית במידה רבה: לפני יומיים מלאו 50 שנה להוצאתה להורג של חנה סנש, זיכרונה לברכה, בידי הנאצים. הסיבה השנייה היא העובדה, שאף שרשות השידור ויוצרי הסדרה הסכימו, ברוב תבונתם, להוציא אותו קטע מהסרט שבו מיוחד משפט מסוים לקסטנר בעת עדותו, ולפיו הסגירה חנה סנש את חבריה, למרות העובדה שהקטע הוצא, זה שבועיים, שלושה שבועות נמצא העניין בוויכוח ציבורי, הציבור מכיר אותו, שומע עליו – קורא עליו בעיתונים, שומע עליו ברדיו, היתה בנושא הזה גם עתירה לבג"ץ, היא הסתיימה כפי שהסתיימה, והנושא, לדעתי, נוגע בשורש הדברים והמהות של הקיום שלנו כאן כעם וכמדינה.

דוד מגן (הליכוד):

אני חושב – – – ויכוח ציבורי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

פולמוס ציבורי.

דוד מגן (הליכוד):

— — — היא לא נכונה. יש ניסיונות של קומץ, של בודדים, לקעקע את הדמויות ההירואיות, ההיסטוריות
— — — וחירפו את נפשם — — — במושג ויכוח ציבורי — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דוד מגן, הרי כל ההיסטוריה מלאה בצידי ראשים היסטוריים. מה לעשות, אנחנו חלק
מכל המערך הזה.

דוד מגן (הליכוד):

אלי, סליחה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מאה אחוז. ראשית עלי לברך את רשות השידור ויוצרי הסדרה על יצירת מופת תרבותית ואמנותית
שזה זמן רב לא ראינו כמותה על מסכי הטלוויזיה.

אני רוצה לומר פה, אפילו ברמה קצת אישית, אני התמחיתי אצל עורך-הדין אריה מרינסקי, זיכרונו
לברכה, במשך שנתיים. הוא מופיע בסדרה הזו. מי שמשחק את דמותו הופיע בפרק הראשון
כמחליפו של שמואל תמיר, זיכרונו לברכה, כשהיה חולה. אני רוצה להגיד לכם, אני לא יודע אם זה
במקרה או לא במקרה, מגיע עכשיו לאולם אדם נוסף שהיה מתמחה של עורך-הדין מרינסקי, זיכרונו
לברכה, חבר הכנסת דב שילנסקי. אפילו בתנועות הגוף של השחקן הזה ובצורה שהוא חוקר חקירה
נגדית – אני ישבתי ליד עורך-הדין מרינסקי וראיתי איך הוא חוקר חקירה נגדית, ותאמינו לי שזה
דומה, אם כי הוא נראה הרבה יותר צעיר מכפי שנראה בתקופה שאני הכרתי אותו.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מאשר את זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה הכרת אותו כשהוא היה צעיר ואתה היית צעיר. בכל אופן, מבחינה אמנותית ומקצועית זו באמת סדרה שהיא תעודת כבוד לרשות השידור, ויש תמורה בעד האגרה. ללא ספק, מבחינה זו כל השבחים מגיעים לרשות.

פרשת קסטנר נוגעת בעצבים הרגישים ביותר בחברה הישראלית. הפולמוס סביבה מבטא, לדעתי, את התבגרותה של החברה ואת יכולתה להתמודד עם שאלות נוקבות שהרקע שלהן הוא התנהגות ראשי היישוב היהודי בארץ בתקופת השואה, פעולת ועד ההצלה בבודפשט והשאלות המוסריות הקשות, הלא-פשוטות סביב נושאים אלה.

קשה בדקות ספורות למצות את הדברים, אבל, אני רוצה להתמקד בעניינה של חנה סנש. אין מחלוקת שהטענה, כאילו הסגירה חנה סנש את חבריה הצנחנים בחקירתה על-ידי הנאצים, אינה מבוססת על תחקיר היסטורי מתועד. יתירה מזאת, העובדות ההיסטוריות הידועות הן שונות לחלוטין. הוויכוח הציבורי מתמקד בשאלה, האם זה לגיטימי מבחינת חופש הדיבור והיצירה האמנותית לומר דברים שאינם מבוססים על מחקר היסטורי ביצירה שחלקה בדיוני וחלקה עובדתי, ותוך כדי כך נפגע במשים או שלא במשים מיתוס של גבורה שעליו התחנכו דורות של תלמידים ולוחמים בארץ ובעולם היהודי.

מכיוון שכולנו עסקנו בשאלה מה קרה בחקירה של חנה סנש על-ידי הנאצים באותה תקופת חשכה איומה, אני רוצה להזכיר כמה עובדות, ואני רוצה לציין את ספרו של יחיעם וייץ, שמתוך ספרו הוצאתי את הדברים, אם כי מרביתם ידועים:

חנה סנש, זיכרונה לברכה, הוצאה להורג בבודפשט ב-7 בנובמבר 1944 – שלשום לפני 50 שנה. 32 צנחנים נשלחו לאירופה מארץ-ישראל, שבעה מהם לא חזרו משליחותם: אבא ברדיצ'ב, חנה סנש, אנצו סירני, חביבה רייק, צבי בן-יעקב, פרץ גולדשטיין ורפאל רייס. חנה סנש היתה בת 23 במוותה. היא נולדה בבודפשט, ובגיל צעיר פנתה לציונות. ב-1939 עלתה ארצה, ערב מלחמת העולם השנייה, מכיוון שחשבה להקדיש את חייה לעבודה חקלאית בקיבוץ. ב-1941 היתה ממייסדי קיבוץ שדות-ים. סיפור נפילתה של חנה סנש התפרסם לראשונה בביטאון הקיבוץ המאוחד "מבפנים". בתיאור הוצאתה להורג היו כל יסודות הגבורה וההקרבה. הנערה העבריינה מיישירה מבט אל מעניה, מטיחה בהם דברי קשים ומעדיפה למות ובלבד שלא לבקש חנינה.

סיפורה של חנה סנש הינו מיתוס. גבורת הצנחנים שיצאו מארץ-ישראל היא אבן פינה במורשת שמהווה ויוצרת את הווייתנו כעם יהודי במדינת ישראל, וזה כמעט אופנתי לנפץ מיתוסים. אלא שבטרם מנפצים מיתוס חייבים להיות משוכנעים מעל לכל ספק סביר, שהעובדות בבסיס ניפוח המיתוס הן נכונות. את זה לא עשה, לצערי, מוטי לרנר, כותב הסדרה "קסטנר".

מותר לנפץ מיתוס בשם הדיוק ההיסטורי. אסור לנפץ מיתוס בשם האמנות, כשאין לכך ביסוס היסטורי. על כך הוויכוח שלי. השרה העירה לי לגבי נושא של צנזורה. אני לא מדבר פה על שאלות של צנזורה. אני מדבר פה על יושר אינטלקטואלי, אמנותי והיסטורי.

יותר מכך, צריך שתהיה איזו פרספקטיבה של זמן. מי שתוקף היום את מיתוס בר-כוכבא, לגבי אירועים שקרו לפני אלפי שנים – יש הבדל בין ניפוץ כזה, תהא הדעה אשר תהא על ניפוץ מיתוס מהסוג הזה, לבין נושא שהוא טרי, וחלק גדול מהאנשים שנגעו באותה תקופה חיים עד עצם היום הזה.

גבורתם של חנה סנש ושל חבריה הצנחנים עומדת בפני עצמה, בלי שום קשר לחקירה אצל הנאצים, מעצם נכונותם לצאת לשליחות המסוכנת בידיעה שסיכוייהם לחזור אפסיים. מיקוד הזרקור בשאלה אם נשברה חנה סנש בחקירתה אם לאו מטשטש את אמות המידה הנכונות, מה גם שאין לו ביסוס עובדתי.

חנה סנש, אנה פרנק, צביה לובטקין וחייקה גרוסמן הן שמות בפנתיאון הגבורה הלאומי שלנו. כל אחת מייצגת פן אחר של אימי השואה.

הי"ר י' עזרן:

חייקה גרוסמן, תיבדל לחיים ארוכים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כמובן, חייקה גרוסמן, תיבדל לחיים ארוכים, ואני מאחל לה בריאות שלמה.

הי"ר י' עזרן:

תודה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אנחנו מאחלים לה כולנו, שהיושב במרומים יעזור לה ויעשה את הנס, והיא תחזור לאיתנה.

הי"ר י' עזרן:

לאיתנה ולבריאותה. אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת שילנסקי, על דבריך הנעימים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כל אחת מהן מייצגת פן אחר של אימי השואה וגבורת היחיד בה: גבורת המורד בגטו, גבורת הצנחן הארץ-ישראלי היוצא אל מעבר לקווי האויב וגבורת הקורבן הנשלח אל מחנה ההשמדה.

מי אנחנו שנשפוט את אלה שהלכו אל התופת, שניצלו מן התופת או שיצאו אליה בראש מפוכח כדי להציל יהודים?

כשביקר הנשיא קלינטון ב"יד ושם", שרו את שירה של חנה סנש: "אלי אלי, שלא ייגמר לעולם, החול והים, רשרוש של המים, ברק השמים, תפילת האדם".

אין יהודי בריא בנפשו שאינו מתרגש עד דמעות למשמע השיר, שירה של נערה צעירה הפוסעת יחפה בחולות שדות-ים, שמחליטה לצאת לשליחות שאין ממנה חזרה. עם שמתכחש לסמליו, מתכחש לעצמו.

סיפורה של חנה סנש מבחינתי, ואני מאמין שמבחינת כל יהודי וישראלי, מבטא את מיצוי ההווה היהודית והישראלית במלוא גבורתה והטרגיות שבה.

ספר הספרים – התנ"ך – לא הסתיר מפנינו את חולשותיהם האנושיות של אבות האומה – משה רבנו, דוד המלך. יחיד הממצה ברגע מסוים של חייו את הגבורה ואת ההקרבה אינו הופך על-ידי כך, לפחות על-פי גישתה של היהדות, לקדוש טהור ונקי מחולשות אנושיות. היהדות מעולם לא יצרה מיתוסים של קדושים.

חנה סנש איננה קדושה, גברתי השרה. חנה סנש היא גיבורה. היא גיבורה, כי אף שהיתה נערה צעירה בת 23, עם אהבות נעורים וחולשות אנוש, מיצתה מעצמה ברגע מסוים את עוצמתה האנושית והיהודית. ברגע אחד ויחיד – – –

הי"ר י' עזרן:

דבריו ממש כשירה, כמים קרים לנפש עייפה. אבל מה לעשות, זמננו תם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אמרתי לך שאני עומד לסיים.

הי"ר י' עזרן:

הרי לא הפסקתי אותך. אני מבקש שתמשיך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ברגע אחד ויחיד החליטה חנה סנש להעדיף את עמה, את אחיה בבודפשט ובהונגריה על פני שלומה האישי. היא עשתה זאת בפיכחון מלא. היא הלכה אל מותה כמעט נערה. חנה סנש רצתה להציל יהודים, זה הכול. כולנו חנה סנש, כולנו חיים לאורו של המופת שהציבה.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, חברי הכנסת, שאלה אחת. גברתי השרה, אולי רק דבר אחד אני רוצה להביע כאן, אם יש לי האפשרות והזכות, ואני מבקש את הזכות הזאת. חנניה, מישאל ועזריה, נסיכים מארץ יהודה, וגברתי מכירה את התנ"ך הזה, הועמדו בניסיון ונזרקו לכבשן האש. התלמוד בכתובות אומר: אילמלי נגדוה לחנניה, מישאל ועזריה, פלחו לדלמא. אם היו מלקין אותם, הכוונה מענים אותם, מייסורים, היו נשברים והיו עובדים עבודה זרה.

יש הבדל בין אדם שמוכן למסור נפש בעילאיות, באצילות, שזה אקט חד-פעמי, לבין ייסורים. אם כן, מה אם הגיבורה הזאת האצילית, ברוח ימי הדברים האלה של החנוכה, ואני משווה אותה לגיבורות של אותם ימים שהצילו את העם היהודי, נכנעה לייסורים.

חנניה, מישאל ועזריה, ראשי הסנהדרין, היו נכנעים. למה אנחנו חושבים שזה גורע גרם אחד מהאישיות ומהגיבורה שלה. היא הלכה בגבורה, באצילות, זה מספיק עבורנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם הערת, אני מוכרח להעיר. נדמה לי שהשרה תסכים אתך בפה מלא ותאמר: אכן זה לא גורע שום דבר מאצילותה ומאישיותה. אני טוען, שעד לרגע זה אין בידינו שום הוכחה שאכן זה מה שקרה בזמן החקירה על-ידי הנאצים. להיפך, העובדות מראות אחרת. כל זמן שהעובדות מראות אחרת, אסור היה להעלות את הגרסה הזאת גם בשם החופש האמנותי.

היו"ר י' עזרן:

אני מסכים אתך. אמרתי, אפילו אם תרצה לומר. אני רוצה שהשקפת עולמה של היהדות הזו תובא בפני עם ועדה. אסור לבוא בטענות. תודה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני, ראשית כול אני רוצה להגיד, שאני גאה להיות סגן יושב-ראש הכנסת, בנשיאות הכנסת, בחבורה של אדוני, שיודע להשמיע דברי תורה גם בשעה קשה ובוויכוח.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אין ויכוח.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להוסיף ולומר: אני, שמתעניין בפרשה הזאת שנים רבות, משוכנע שחנה סנש לא נשברה, ויש לי ראיות לכך.

היו"ר י' עזרון:

תודה. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת עוזי לנדאו. גברתי השרה תשיב, תתייחס, בוודאי יש לה מה לומר.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, באופן באמת מופלא, שבוודאי ובוודאי לא כוון על-ידי רשות השידור, התחילה הסדרה ביום שני, 50 שנה בדיוק בין 7 בנובמבר 1994 לבין 7 בנובמבר 1944, יום הוצאתה להורג של חנה סנש.

אני מזדהה עם הבחינה ההיסטורית של כל דבריו של קודמי, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואינני רוצה להוסיף עליהם דבר מבחינה זו בגלל חוסר זמן. אני רוצה לומר, שהוויכוח שהיה בימים אלה בציבור, ברשות השידור, בבית-המשפט הגבוה לצדק, לא היה ויכוח היסטורי בשום מקום. כאן לא מדובר בוויכוח על עובדות היסטוריות, אלא הוויכוח היה ויכוח ערכי, רוחני, על מהות ערכי מסירות הנפש ותרבות הגבורה של העם היהודי ושל מדינת ישראל.

מה למעשה עשו חנה סנש וחבריה – נצמצם את זה לשלושת הצנחנים, כמובן כחלק מאותם 32, אבל שלושת הצנחנים שצנחו יחד, חנה סנש, יואל פלגי ופרץ גולדשטיין? מה עשו כאן שלושה צנחנים? הם באו כשאירופה היתה מוצפת במשתפי הפעולה עם הנאצים ובנאצים עצמם; הם ראו את כוחה של השמדת מיליונים במחנות ההשמדה. מדובר על אמצע 1944, השליש האחרון של 1944. אזכיר לכם, מדובר על אימונים ונשק שהיה להם במידה מצומצמת ביותר, שאז אפשרו לצנחנים יהודים לעשות את זה, וכל ההסכמים שהיו בין בעלי ברית, שרואים בסדרה הזאת המוצגת בימים אלה בטלוויזיה. ובכן, מה עשתה – ועוד אחת מהשלושה היא בחורה צעירה בת 23. היום, כשעם ישראל במדינתו החופשית, ויש לו חיל צנחנים כל כך משוכלל, שהוא חוד החנית של צה"ל, הנחשב לאחד הצבאות המעולים בעולם, אין צנחנית, וכאן בחורה בת 23 צנחנית. ומה הם הולכים לעשות במצב הזה של אירופה? – להציל יהודים. איך? בכלל אם אפשר להציל יהודים.

נכון, מה שנראה בשני הפרקים של הסדרה "קסטנר" – ולא ניכנס לבעיה אם קסטנר צדק או לא, אבל הוא צדק כשאמר: מה יכולתם להציל כשבאתם אלינו שלושה צנחנים? מה יכולתם לעשות שאנחנו לא יכולנו לעשות? כיצד הם יוצאים למשימה חסרת סיכויים, סיכוי מינימלי להציל יהודי אחד? היו סיכויים הרבה יותר גדולים להיתפס, ליהרג. ובכל זאת הם יוצאים ומוכנים להקריב את הגוף והנפש במסירות מלאה, לא עושים חשבונות ויוצאים, הייתי אומר עד כדי מסירות גוף כמעט ברורה. נס קרה למי שלא תפסו אותו ולא נהרג, ובכל זאת הם יוצאים. מי שקורא את השירים, מי שקורא את המכתבים ומי שקורא את התקופה מבין שמדובר בהחלטה שכלית, בהחלטה מודעת, לא בהחלטה של כוח. הם יוצאים במטרה להקריב את הנפש להצלת יהודים.

רבותי, הוויכוח בחברה שלנו היום הוא האם דברים כאלה נכון לעשותם; זה הוויכוח האמיתי. יש כאלה שאומרים – בוודאי ובוודאי. החוט שמחבר את חנה סנש וחבריה ממשיך בסיירת מטכ"ל, שהולכת לביל שבת לשחרר חייל במבנה מלא בטון, עם תוכנית מודיעין לא כל כך טובה, במבנה שיושבים שם אנשי "חמאס" אכזרים עם נשק מכון, בפעולה שסיכוייה מועטים במפורש, ובכל זאת מוכנים אנשי סיירת מטכ"ל לכך ועושים זאת בנפש חפצה. הראיה – ניר פורז, זיכרונו לברכה, אכן נהרג.

תוך כדי הפעילות של סיירת מטכ"ל, תוך כדי השבעה למותו של ניר פורז, והפצעים עוד בבית-החולים, קמים אנשים בציבור הישראלי ואומרים: מה מסתובבים ה"רמבואים" האלה? במצב כזה לא היה צריך ללכת למשא-ומתן? במבצע חסר סיכוי כזה אנחנו הולכים להקריב את סיירת מטכ"ל ואת חייליה כדי להציל חייל אחד, שאין כמעט סיכוי להציל אותו? איזה דם יותר אדום? לא צריך לעשות מייד משא-ומתן? מה ההקרבה הזאת, החשיבה הזאת, מסירות הנפש והגוף הזאת למען הצלת נחשון וקסמן?

אפשר לשאול אותה שאלה – מה עניין חנה סנש עולה כעת? מה, החיים של 32 צנחנים לא שווים כלום? מה זה, בחורה בת 23 הולכת, היא תציל את היהודים? היא מקריבה את עצמה. זה הוויכוח.

מוטי לרנר מייצג גישה. הוא לא עשה טעות היסטורית. הוא לא עשה טעות עובדתית. הוא שכתב את המציאות במטרה להגיד: אין גבורה, אסור שתהיה גבורה כזאת, שטות שתהיה גבורה כזאת. אפילו חנה סנש, אתם חושבים שהיא גיבורה? שצריכים ללכת בדרכה? אשרי הגפרור שהצית להבה? שטויות. חנה סנש עצמה היא בוגדת. היא מסרה את חבריה, היא לא עמדה בעינויים. זה מה שרצה מוטי לרנר להגיד. זה מה שיש היום, גישה של הפוסט-ציוניזם, גישה חדשה. יש זרם כזה בערכינו שמצדיק את מוטי לרנר, את מה שמוטי לרנר מייצג אותו. ואכן השאלה היא לא היסטורית אלא היא מהותית.

האם אנחנו אומרים "כל הכבוד", נכון עשתה הממשלה כשהחליטה על כך שבחורים גיבורים בסיירת מטכ"ל יקריבו ולו גם – הממשלה לא מודה בכך אבל אני מודה – הסיכויים להצלחה מועטים, אולי אפסיים, אבל צריך להקריב את הנפש למען חייל שבוי, כשם שאנחנו הולכים לאורה של גבורת חנה סנש, או שהדברים האלה הם דברים שאבד עליהם כלח, טעות, בבחינת – אתה רוצה לחזור למיתוס מצדה, להתאבדויות?

ואני אומר, חיינו הם בהצללתנו. צריך להגן ולהציל. להקריב את הנפש במבצעים חסרי סיכוי – זאת השאלה שעומדת בפני התרבות הישראלית.

לכן אני בא ואומר, אנחנו חייבים לא רק לכבד את ההיסטוריה, כפי שאמרו כאן הכול, אלא, כפי שהעידה אמה של חנה סנש, כשרב-סרן הונגרי שטיפל בעניין אמר לה ביום ההוצאה להורג: עלי להרכין ראש בפני עמידתה ואומץ לבה של בתך עד הרגע האחרון. היא היתה גאה ממש ביהדותה.

מה הבין אותו גוי? חנה סנש נתנה להם הרצאות בתנ"ך, ביהדות, התווכחה אתם על מסורת? הוא הבין, שמסירות הנפש שלא להישבר, שאני מוכן להקריב את חיי למען חברי עד הוצאה להורג – זו יהדות, זו תמצית היהדות. לזה התכוון אותו גוי כשאמר "עד הרגע האחרון היא היתה גאה ביהדותה".

אם אנחנו באים ואומרים, שזו תמצית היהדות, צריכים לחנך לאורה של חנה סנש; לא להגיד שהיא לא היתה גיבורה, לא לסלף את דמותה ולא לשכתב את ההיסטוריה למען תרבות אחרת וערכים אחרים.

אדוני היושב-ראש, תרשה לי, אם אתה כבר מצלצל בשעונך, לבוא ולומר – – –

הי"ר י' עזרן:

לא, לא. השעון מצלצל מעצמו, לצערי הרב. יש לו יוזמה. אני לא לוקח במקומו. קטונתי מלהיות במקומו.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני בא ואומר, אדרבה ואדרבה. מערכת החינוך והתרבות בישראל צריכה לבוא ולהעלות גיבורים מוסרי-נפש ולהגיד: זה אחד מערכי היהדות, זו גם תמצית היהדות, שאתה מוסר את נפשך למען יהודי אחר ואינך עושה את החשבון של הסיכויים, אלא אומר, למען היהודי, אני מציל. חנה סנש היא אחת מעמודי התווך של מסכת הגבורה הזאת.

אדוני היושב-ראש, בפקודת השעון האוטומטי אני מסיים – – –

הי"ר י' עזרן:

נכון. לא השעון הביולוגי.

שאל יהלום (מפד"ל):

כדי להיות נאמנים ולהעלות את זכרה של אותה גיבורה, שבימים אלה בדיוק מלאו 50 שנה להוצאתה להורג, והיא רק בת 23, הריני קורא כמה מלים משירה העברי הראשון, שאינו עוסק בעניין הזה אבל הוא עוסק באחד הערכים החשובים בחברתנו, שאולי ממנו יוצאת יהדות, ממנו יוצאים ערכים:

"במדורות מלחמה, בדלקה, בשרפה/ בין ימים סוערים של הדם, / הנני מבעירה את פנסי הקטן, /
לחפש, לחפש בן-אדם. / שלהבות השרפה מדעיכות פנסי, / או האש מסנוור את עיני; / איך אביט, איך
אראה, איך אדע, איך אכיר, / כשהוא יעמוד לפני? / תן סימן, אלוהים, תן סימן על מצחו, / כי באש,
בדלקה ובדם, / כן אכיר את הזיו הטהור, הנצחי, / את אשר חיפשתי: בן-אדם."

היור"ר י' עזרו:

תודה. אנחנו מודים לחבר הכנסת שאול יהלום.

אחרון הדוברים, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יונתן פולארד, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, יוסף פינק, רחמים אלשיך וחבריהם, שבויים ונעדרים אינם עמנו כאן. מה ערך גדול ביהדות כפדיון שבויים. ובכל זאת, ממשלה יהודית אינה דואגת להם כראוי. באווירה הכללית היום במדינת ישראל הכול מותר: התקלסות בערכים, במיתוסים, בדברים שעליהם גדלנו וצמחנו כיסודות תפיסתנו כאנשים וכבני העם היהודי.

אין פלא שבאווירה הזאת, תחת כנפי הממשלה הזאת נמצא מחזאי, מרדכי לרנר, המציג את חנה שנש כבוגדת.

כותב דן מרגלית היום במאמר בעיתון "הארץ": "בטרם שמה קץ לחייה, קיללה גיבורת ניל", שרה אהרונוסון, במכתב מצמרר, חמש נשים מזיכרון-יעקב שהלשינו עליה באוזני השלטונות הטורקיים. אחת מהן היתה צפורה לרנר. נכדה מרדכי, מוטי לרנר".

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

הוא לא יכול להשיב לך מכאן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי, לי הוא איננו צריך להשיב. הוא צריך להשיב לדן מרגלית.

היו"ר י' עזרן:

נכון. אבל – לא חלילה שאני מגביל אותך, אדוני, זכותו של אדוני לומר פה גם פרקי תהילים אם הוא רוצה – יש פה פשוט מצב שאדם לא יכול להתגונן. יש עניין שאין עוון אבות על בנים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

עוד לא תקפתי אותו בדבר.

דוד צוקר (מרצ):

כזה האיש. תמיד הוא נוהג כך. הוא לא ישנה את אורחותיו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כל מה שאני עושה, אדוני – – –

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דדי צוקר, אל תנצל את זה. יש לך אפשרות לדבר, הרי אדוני נרשם פה. אני לא רוצה להפריע לחבר הכנסת לנדאו.

דוד צוקר (מרצ):

מותר לי להגן על אדם שאיננו פה. אדוני היושב-ראש, זה מנהגו הקבוע.

היו"ר י' עזרן:

מותר לך להגן, אבל לא להפריע. אמרת. שמענו אותך. לא הפרעתי לך להגן. מספיק.

יוסף בא-גד (מולדת):

בפני שום יושב-ראש לא היית מנסה לדבר כך. תתבייש לך.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דדי צוקר, אתה רוצה שאני אקרא אותך לשקט?

דוד צוקר (מרצ):

הליצן הזה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת צוקר, אני קורא אותך פעם ראשונה לשקט. אני קורא אותך פעם שנייה לשקט. תודה.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת צוקר, מותר להגיד ---

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

לא.

חבר הכנסת שאול יהלום, סיימת עם פרופזה יפה, עם שירה. אנא תשאיר לנו את הטעם המתוק הזה בפה. תודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ככל שחבר הכנסת צוקר הולך וקוצף כך אני יודע שאני הולך וצודק.

היו"ר י' עזרן:

כל הזמן הזה איננו על חשבונך, אדוני הנכבד.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

לא. לא, חבר הכנסת דדי צוקר. מספיק.

דוד צוקר (מרצ):

אבל מותר לי לענות.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דדי צוקר, מה זה לענות? מי שמך פה להיות עורך-דין שלו?

דוד צוקר (מרצ):

הוא דיבר עלי.

היו"ר י' עזרן:

הוא דיבר עליך? אז עכשיו זכותך.

דוד צוקר (מרצ):

מוותר.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מוסיף דן מרגלית וכותב: "כמה יזעם המחזאי, הנכד לרנר, אם ייאמר עליו, כי בהכפישו את חנה סנש התכוון לשרה אהרונוסון, ובטהרו את ישראל קסטנר, ניסה לכבס בתת-ההכרה את חטאי סבתו. אך למה לא? הכול בשם חופש היצירה". דברים בשם אומרם.

אדוני היושב-ראש, החלטת בג"ץ שלא להתערב היא נכונה. בג"ץ איננו צנזור על מחזות בישראל. החלטת בג"ץ איננה מעידה אלא על מחויבות השופטים לחופש הביטוי, ולא על הסכמתם עם הדברים הנאמרים במחזה. גם הצעתו של בית-המשפט נבונה, להוציא את השורה מכלל המחזה על חנה סנש. לא כל שקר שמותר לומר צריך לומר.

יש כמה תמיהות בעניין זה על רשות השידור: האם היא מאפשרת לכל אדם לומר כל מה שיעלה על לבו מעל הבמה שהיא מופקדת עליה? האין היא מסננת אותם מי שראויים לומר את דבריהם, ודברים שאין לומר אותם? יכול מוטי לרנר לומר מה שהוא רוצה בכל מקום במדינה. כאשר מדובר על במה כרשות השידור – חייבת להיות מדיניות.

צר לי לומר, שרשות השידור היום היא אכסניה לרבים מדי המעלים על ראש שמחתם את קעקוע המיתוסים והערכים שליוו ומלווים את המפעל הציוני מאז תחילתו, ומחזקים בכך את תהליך הדחף-ציוניזציה שעובר היום על מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אותו תהליך של כרסום בערכים ובאמונות, של לעג לאנשים שבהתנהגותם נתנו ביטוי עליון של מסירות והקרבה לאותם דברים שהאמינו בהם, תהליך זה הוא בעיצומו. חנה סנש, שאנו דנים בה כאן, משל היא, אך דוגמה אחרונה לתהליך ארוך שהטיפול המלעיג בטרומפלדור הוא דוגמה לו. לא צוחקים ל"מעטים נגד רבים" במלחמת השחרור? הרשימה הזו ארוכה.

היום יש מאמץ ממשלתי מכוון לשים ללעג ולקלס מאה שנות קונסנסוס ציוני על חשיבותה של ההתיישבות ומקומה בבניין הארץ. הנה עד לפני ארבע שנים אמרו שההתיישבות היא בוודאי ביטחונית. אחרי זה, כרבי יהודה, נתנו בה סימנים: יש התיישבות פוליטית ויש התיישבות ביטחונית. והנה, לאחרונה אומרים לנו, שטנק חשוב יותר מיישוב ברמת-הגולן. ואחרים מוסיפים ומגדילים ואומרים, שההתיישבות גם היא נטל. והכול מן הממשלה, מלמעלה.

הי"ר י' עזרן:

והראיה, שהטנק הגיע עד יבנה, ויישוב לא יכול להגיע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לצערי, אנחנו נמצאים היום על מסלול של "הכול הפוך". הנה אני שומע שדרית מחוננת, שלי יחימוביץ', שבאותו יום או יום לאחר ההתפוצצות של האוטובוס ברחוב דיזנגוף בתל-אביב, היא מראיינת ילדה מגן סמוך, והילדה הקטנה מסבירה לה מדוע האוטובוס התפוצץ, והיא אומרת: משום שאנחנו כבשנו את אדמות הערבים. והגברת יחימוביץ', כמו נייטרלית, איננה אומרת דבר ואיננה מגיבה – לא אל הילדה, אלא אל הגננת שלה.

הנה יש מאמץ אקדמי לשכתוב הציונות. מציגים את המעשה כקולוניאליזם ציוני. אנחנו מגרשים פליטים מסכנים וכובשים את אדמותיהם. הכול הפוך: קסטנר – גיבור; חנה סנש – בוגדת.

מבחינה היסטורית, אדוני היושב-ראש, אנחנו נמצאים היום בעיצומו של תהליך, שתחילתו מן הגלות לארץ-ישראל, ועכשיו הוא משנה כיוון. שיבת ציון החלה מכך שאנחנו, סוחרים ממולחים בגלות, באים לארץ-ישראל. שם אנחנו כלכלנים פורחים, וכאן אנו באים אל ארץ אשר אבניה והרריה ברזל, ביצות יש בה ומדבר, טרשים וסלעים וחול. אנחנו אומרים "די" למסחר המופרז שם, וכאן אומרים "כן" לעבודת אדמה, לחקלאות, לבניין, לעבודת כפיים, לגאולת קרקע, לצבא, לחיזוק הייחוד היהודי, הלאומי והציוני במולדתנו.

עכשיו מתהפך הגלגל. שוב סוחרים, שוב כלכלה עיקר. מוכרים קרקעות, עוזבים חקלאות, והכול – אגב – תהליך חיקוי, עם מין גוון אידיאולוגי, של המתרחש בארצות-הברית בסגנון חיים, בלבוש, בערכים, דמוקרטיה, הומניזם. תהליך החיקוי הזה, שמרוקן אותנו מתוכן יהודי וציוני, נעשה מאחורי הסמאות – – –

בנימין טמקין (מרצ):

לא אמרת את זה בזלזול מספיק. בוא תחזור על זה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני אומר דברים ברורים. דמוקרטיה חשובה, והומניזם ופולרליזם חשובים. אבל חשובה מהם יהדות, וחשובה מהם הציונות – –

בנימין טמקין (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – שבלעדי שניהם אין לנו ערך בארץ ואין לנו קיום.

בנימין טמקין (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחורי הסמאות האלה, מתוך הריקנות צומחים בארץ "עמק האלכוהול" בחיפה ומסיבות ה"אסיד" בתל-אביב, ועכשיו מציעים לנו קזינו בערבה. יש חברי כנסת שפורסים שטיח אדום ומביאים לנו הומוסקסואלים לכאן, ושר חינוך מאפשר את כניסתם לבתי-ספר. ואצ"ל, שאין זו תרומת הממשלה הזו בלבד לתהליך המסוכן הזה. גם ממשלות קודמות אחראיות לו. צריך לומר, אדוני היושב-ראש: זעקי ארץ אהובה – –

בנימין טמקין (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – הדברים האלה פושים גם בצבא. הנה אומר סגן הרמטכ"ל שחק לפני שנה, בוועדת החוץ והביטחון, כי איכויות הגיוס יורדות, הנשירה רבה יותר. אומר הפסיכולוג ראובן גל, שהיה ראש מחלקת מדעי ההתנהגות בצה"ל, שכאשר הפיצו לפני כמה שנים שאלונים בין הנוער הלא-מגויס עדיין ושאלו, עד כמה רצונך להתגייס, 94% ענו: אני רוצה מאוד להתגייס, ובשנים האחרונות ענו כך 65%–70%. היום, כרבע מכלל המתגייסים מופנים לקב"ן.

הנה, באוגוסט האחרון התפרסמה בעיתון ידיעה: "הנח"ל במשבר", בקושי פלוגה אחת. אפשר להתווכח: נח"ל לא טוב, נח"ל לא טוב. אבל הנח"ל הוא ביטוי של מסירות הפרט למען המדינה. אני התגייסתי ב-1961, ונדמה לי שהיו אז שש או שמונה פלוגות נח"ל מתוך ציבור יהודי שהיה מחצית מהציבור היהודי היום.

מוסיף הפסיכולוג ראובן גל שורה מעניינת, ומייד אקרא אותה. אבל צריך לשאול, מדוע כל הדברים האלה מתרחשים? משום שגדלה התחושה בקרב ציבורים גדלים במדינת ישראל, שאין בשביל מה לעשות את כל הדברים האלה בצה"ל.

הנה, היום יש טיוטה על הקוד האתי של צה"ל, ומאחוריה עומד פרופסור אסא כשר. ובקוד האתי הזה מופיעה רשימת הערכים היסודיים לצה"ל, הגדרותיהם ומרכיביהם, ואין בתוך זה לא ציונות, לא יהדות ולא אהבת מולדת. אין כל הדברים האלה. ואני שואל: זה הרי יכול להיות קוד אתי לכל צבא שבעולם. כשזה קיים, אדוני היושב-ראש, צריך לשאול: למה לחיות בארץ? כך ישאל את עצמו חייל. למה להסתכן, למה שהחייל בתל-דבשה יוציא את הראש מתוך התעלה ויירה? החיים חשובים לו יותר מכל דבר אחר.

כותב הפסיכולוג ראובן גל באותה עבודה: אצל הצפון-תל-אביבים, אחוז הגיוס הולך ויורד ואחוזי פרופיל 21 עולים בשיעור משמעותי.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר י' עזרון:

הוא מסיים. הפרענו לו, מה לעשות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

רבתי חברי הכנסת, צפון תל-אביב, שינקין, זאת איננה גיאוגרפיה. זאת תת-תרבות. ומחומר הגלם הזה קורצו רוב חברי השמאל הפוסט-ציוני במדינת ישראל. גם לרנר עשוי מאותו חומר, ולצערך, רבים מדי מתוכו נמצאים בתקשורת, במחזאות וברשות השידור, והם עושים את רשות השידור במה

להפצת תפיסת עולמם, ומציגים תפיסה מעוותת בישראל, כאילו יש סתירה בין יהדות המדינה ובין היותה דמוקרטית. מתייחסים בלעג ובזלזול לערכי הציונות, למסורת ישראל. בכמויות גדולות.

לעתים, כאשר נסובב את כפתור הטלוויזיה ונראה את חגיגות חג האשורה בלבנון, ונראה את השיעים מסתובבים, מכים בפראות את גבם וחותכים במצחם עם סכיני גילוח עד זוב דם, כמעט כמו ראיתי חלק מאנשי העיתונות – –

הי"ר י' עזרן:

אנא ממך, חבר הכנסת – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

– – עוסקים בהלקאה עצמית לנו כיהודים וכציונים.

הי"ר י' עזרן:

הסיום שלך אין לו סיומת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

והסיומת, אדוני היושב-ראש – – –

דוד צוקר (מרצ):

מה היה הנושא של סדר-היום?

הי"ר י' עזרן:

אדוני, הנושא הוא שכעת הוא מסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר י' עזרן:

אנא ממך. אנא ממך.

בנימין טמקין (מרצ):

— — — אם לא היה מוסיף גם את היהודים לרשימה — — — הדבר היחיד שחסר בנאום שלך — — —

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אתה באמת רוצה לעשות סיום לסיום?

בנימין טמקין (מרצ):

לא. אני מדבר כפוסט-ציוני.

היו"ר י' עזרן:

אני לא מאמין לך בזה. אני תמיד מאמין לך, חבר הכנסת טמקין, אבל בזה אני לא מאמין לך.

בנימין טמקין (מרצ):

הוא גם צריך להסביר לי — — — אני מבקר כל יום בשינקין — — —

היו"ר י' עזרן:

מה הוויכוח פה? מספיק כבר. מה ההתפארות הזאת מי יותר ומי פחות ציוני. זה כבר חורג מהטעם הטוב.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חנה סנש – זה סימפטום – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אנא סיים. אנא ממך. אחרת תאלץ אותי חס-ושלום לעמוד פה ולעשות אזכרה לחנה סנש.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, פרשת הטיפול בחנה סנש באותו מחזה, עוד סימפטום הוא לאותה מחלה: פוסט-ציונות. צריך לקום נגד הגל העכור הזה. הוויכוח האמיתי בארץ איננו בין ימין לבין שמאל, אלא בין המחנה הציוני והמחנה הפוסט-ציוני.

יש לנו מצד אחד חנה סנש, ומן הצד השני – מכפישיה. והיא, כמו כל ערכי הציונות והיהדות האחרים שעליהם אנחנו נלחמים, כמו המאבק על הפרשה הזאת, היא מלחמה על נשמת אפה של הציונות –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, נא לסיים. אין לי ברירה אלא – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – על ערכי היהדות ועל ערכנו כמדינה יהודית וציונית.

אם אדוני ירשה לי, אצטט מירמיהו לחבורה הזאת – – –

היו"ר י' עזרן:

אל תגיד "לחבורה הזאת". הייתי מרשה לך לצטט אם לא היית אומר "לחבורה הזאת". אם תחזור כך

– – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני חוזר בי מ"החבורה הזאת".

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

היו"ר י' עזרן:

סליחה. גברתי, תרשי לי להגן גם על כבודכם. הוא חזר בו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני התכוונתי לחברי הכנסת שאינם חדלים מלכעוס – – –

היו"ר י' עזרן:

ובכן, מה אמר ירמיהו?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני סבור שהפסוק המתאים לכאן מירמיהו – יש לו רבים – "כי עברו איי כתיים וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד וראו הן היתה כזאת. ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים, ועמי המיר כבודו בלוא יועיל. שמו שמים על זאת ושערו חרבו מאד נאם ה'. כי שתים רעות עשה עמי אתי עזבו מקור מים חיים, לחצב להם בארות, בארת נשברים אשר לא יכלו המים".

היו"ר י' עזרן:

"אתי עזבו מים חיים, לחצב להם בארות, בארת נשברים אשר לא יכלו המים". תודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

המחנה הציוני מצד אחד והפוסט-ציוני נשברים, נשברים מן הצד השני.

היו"ר י' עזרן:

רבי חנניה בן עקשיא, אני כמעט עומד להגיד קדיש.

אני מודה לך.

דוד צוקר (מרצ):

אני מוכן שחבר הכנסת עוזי לנדאו יכנה אותי איך שהוא רוצה, ובלבד שאני לא אהיה אתו באותו מחנה או אפילו ליד אותו מחנה. זה סוג של לאומנות ששנים לא נשמע כאן.

היו"ר י' עזרן:

אתה היית מתנדב לצנוח במקום חנה סנש?

בנימין טמקין (מרצ):

— — — מה לעשות? חבר הכנסת שילנסקי — — — היית חושד בו שאולי הוא אנטישמי, ואתה יודע את זה — — —

היו"ר י' עזרן:

אני משוכנע שלשרה אלוני יש מה לומר ומה להשיב.

דב שילנסקי (הליכוד):

הלוואי שהיו הרבה עוזי לנדאו במדינת ישראל.

דוד צוקר (מרצ):

הדבר היחיד שמבדיל בינו לבין אנטישמי הוא השפה.

הי"ר י' עזרן:

אני מוחה על זה בתוקף.

דוד צוקר (מרצ):

אתה יכול למחות. חוץ מהשפה העברית אין שום הבדל בינו לבין כל שונא אדם.

הי"ר י' עזרן:

הוא לא כינה אותך – אני מצטער מאוד. חבר הכנסת צוקר, מה קרה לך היום?

דוד צוקר (מרצ):

לא שמעת – – –

הי"ר י' עזרן:

אני שמעתי והקשבתי ואני לא קיבלתי את הכול, אז גם אתה לא.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אם חבר הכנסת אומר לשני שהוא שונא אדם ואנטישמי, האם אדוני אינו חושב שאין מקום להגיד דברים כאלה בכנסת?

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בני טמקין, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. מה זה פה? עוד לא נשמעו דברים כאלה. נכון מצדו, אבל תלמד שהאוזניים שלך תצילנה ותשמענה ואתה לא יכול לקרוא ליהודי אנטישמי.

דוד צוקר (מרצ):

מישהו אמר כך. תעיין בפרוטוקול.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, מה אמרת? הכול חוץ מהשפה העברית – – –

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת טמקין ואני אמרנו שאנחנו לא מבחינים בינו לבין אנטישמי.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. זה מאוד מתוחכם.

דוד צוקר (מרצ):

לבוא ולומר שהמרחק אינו גדול – אני לא אומר.

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש ממך שנחדל מהסגנון הזה. זה לא מוסיף. בואו נתקדם הלאה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

בואו נתקדם לקראת העתיד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני, אני מוחה על כך שהיושב-ראש לא דרש מחבר הכנסת צוקר להתנצל.

היו"ר י' עזרן:

הוא תיקן את דבריו. הוא אמר שהוא לא אמר זאת. אני מצטער מאוד שהוא אמר מה שאמר.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת צוקר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

השרה אלוני, בבקשה. בואו נשמע קצת ברגיעה.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נושא הדיון היום הוא חנה סנש. חשבתי שאם כי זה לא לשמה הרי שזה בא לשמה – אם כי לא התכוונו לכך.

שמחתי לשמוע את דבריו של חבר הכנסת גולדשמידט, שראה את השידור, שביקר את שרצה לבקר, שדיבר בזכותה של חנה סנש, שמלאו 50 שנה למותה, והעיר את הערתו, ולמעשה אנחנו היינו עדים לתופעה מאוד מבורכת. איש לא התערב ולא הכתיב בתחום של חופש הביטוי, גם לא בית-המשפט הגבוה לצדק. והשיח הציבורי הוא שהביא לתיקון הדברים. אין לנו דרך טובה יותר ונכונה יותר בחברה מתוקנת מאשר שיח ציבורי פתוח. לא כנסת ולא בג"ץ בחברה פתוחה ודמוקרטית אלא חילוקי הדעות, חילופי הדעות, הם שהביאו לאותו תיקון של דברים שכתב יוצר, ויש חופש של יצירה, והוא לא התכוון חלילה לפגוע בחנה סנש – אבל אינני דוברת שלו, ויכול להיות שהוא "החליק" ויכול להיות שזה לא היה צריך להיות בסרט וזה איננו.

אבל הדבר הזה, שבא על תיקונו, נתן הזדמנות נאותה בתאריך נאות מאוד להעלות את שמה ואת זכרה של גיבורה במדינת ישראל, של גיבורה של העם היהודי, של גיבורה שהיא סמל לצעירים וסמל לרבים. עד כאן דברים ברורים ונכונים, ולמעשה יפה שהדברים עלו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שרת האמנויות והמדע וש' אלוני:

לא. אני עוד לא אמרתי שום דבר.

שני דברים אסור היה שיקרו פה. אני רוצה לפנות ישירות לחבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מציעה לך שתחדל לחלק את הציבור הזה לטובים ולציונים ולשאינים כאלה. בכל המשימות ובכל המטלות הקשות ביותר, כולנו עומדים זה ליד זה ומחזקים זה את זה. לנצל את שמה של גיבורה שיצאה בשם העם הזה והיא סמל חינוכי לדברים שאתה השמעת כאן – א. נגד הממשלה, שהיא מפקירה את רון ארד, שאין ממשלה שעושה דברים נוראים כאלה, כאשר הציבור כולו יודע על המאמצים הרבים שאולי ממשלות אחרות לא היו מעזות לעשות, אבל הממשלה הזאת וקודמתה והציבור וכל שליח ציבור בארץ הזאת עשו למען רון ארד ולמען האחרים. אבל אתה מחלק לטובים ולרעים.

שמעתי את דבריך, ולא ברור לי היכן המים הרעים. לא יכול להיות שיח ציבורי כאשר זהו הסגנון. אני מציעה לך – וקבל זאת ברוח טובה – עוד תאריך. נפתחה אתמול ב"בית התפוצות" תערוכה על מלחמה על דעת הקהל – במלאות 100 שנה למשפטי דרייפוס. חשוב מאוד לראות שם את העיתונות. זה מה שרמזו חברי לך. חשוב לראות איך השתמשה העיתונות בשם הלאום ובשם הביטחון ובשם קדושת הצבא ובשם דברים נוספים שאינני רוצה למנות את כולם, כדי להסעיר נגד ציבור שהם עומדים נגדו. זו לא היתה רק אנטישמיות. זה היה נגד כל הליברליות בצרפת. צרפת היתה חלוקה, לא בין אוהבי יהודים לשונאי יהודים. היא היתה חלוקה בין ימין פנאטי, לאומני, קיצוני, לבין רוח המהפכה הצרפתית הליברלית. זה היה סוף תקופה וראשית המאה ה-20, שהביאה לאסונות הנוראים שאנחנו חיים אותם. לכו וראו שם את העיתונות ואת המאבק על דעת הקהל ובמה השתמשו אנשי מדינה ואנשי ציבור ועיתונות גדולה. ועם זאת, אנחנו חסידים של חופש העיתונות, ומזל שאז היה חופש עיתונות, מפני שגם "אני מאשים" הופיע בעיתונות. ולכן, השיח הציבורי הפתוח היה הדבר החשוב שעה שהפרלמנט כולו בצרפת היה פטריוטי מאוד והצביע פה-אחד ונתן תמיכה להאשמות נגד דרייפוס בשם קדושת המדינה, קדושת הצבא, קדושת וקדושת וכו'.

יש לנו פה נושא שהיה בו ויכוח, יצירה אמנותית עם "החלקה", אם אתה רוצה, לשיטתך, או דמיון לשיטתו, ואנחנו יודעים שאנשים נשברים, ואנשים שנשברו בעינויים אינם חדלים להיות גיבורים. הביא לנו דוגמה היושב-ראש.

חבר הכנסת יהלום, היהדות אינה רק מצדה. היהדות היא גם יוחנן בן זכאי.

היו"ר י' עזרני:

תורת חיים.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

התורה היא תורת חיים. תזכור מה למדת – כששניים הולכים במדבר ובידי האחד יש מים כדי נפש אחת.

היו"ר י' עזרן:

הגמרא במסכת "בבא מציעא" ס"ב.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני יודעת שאתה יודע. ספר להם, להיפך.

היו"ר י' עזרן:

כתוב: שניים שהיו הולכים במדבר ויש להם קיתון של מים, אם ישתו שניהם – שניהם ימותו, ואם ישתה אחד – אחד יגיע ליישוב ואחד ימות. דרש בן פטורא: זה שהצטייד בקיתון ייתן את המים לחברו ואל יראה במות חברו. עד שבא רבי עקיבא ודרש: וחי אחיך עמך – חיך קודמים לחיי חברך.

אריה גמליאל (ש"ס):

היו"ר י' עזרן:

מה אומר כבוד הרב? הרב גמליאל הוא ראש ישיבה, תלמיד חכם מופלג, מכיר את הש"ס. הוא חכם לא רק בש"ס, מכיר גם את הש"ס.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אתה, חבר הכנסת יהלום, חניך של "בני עקיבא", וכך פסק רבי עקיבא. אבל אנחנו כאן לא מצויים בדיון על מהותה של יהדות, ולא הייתי מציעה לך להביא היום את מצדה. כבר היה לנו דיון על מצדה, כאשר אנשי מוצב המזח החליטו ללכת לשבי ולא הלכו בדרכם של אנשי מצדה, ולא הצטערנו על כך. כדאי להיות זהירים, לא זה הדיון.

היתה מחלוקת. חבר הכנסת עוזי לנדאו, רשות השידור היא כלי ביטוי לכל הדעות בציבור. היא איננה מייצרת דעות, היא איננה מייצרת השקפות, היא איננה מחנכת ואינה צריכה לעמוד על תקן של מחנך במדינה דמוקרטית. היא צריכה לעשות תוכניות טובות ומקוריות ולהביא ידיעות לציבור. היה פה יכוח, והוויכוח הזה נגמר בכבוד למדינת ישראל ולאזרחיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם תוכניות שיש בהן הסתה לגזענות? או-אז פתאום מותר להגביל את חופש היצירה?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני רוצה להגיד לך, שלא הוגבלו הדברים שנאמרו ונכתבו על-ידי הרב שאול ישראל, בדבר הזכות להרוג נשים וילדים בימי מלחמה, סביב קיביה ומקומות אחרים.

יוסף בא-גד (מולדת):

מותר להעליב ולהשמיץ אותו – – –

היו"ר י' עזרון:

סבלנות, רבותי. אין שיג ושיח בבית הזה?

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, הממשלה הזו, בימי מבצע דין-וחשבון, זרקה מיליוני פגזים על אוכלוסייה אזרחית, והיא מדברת על הרב שאול ישראלי?

היו"ר י' עזרון:

אני רואה שדברי חכמים ברעש נשמעים. פניתי מיזמתי לכבוד השרה, כי זה הדליק אצלי נורה. שאלתי אותה, כי לא האמנתי. אני רוצה להבין מה היא אומרת.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

כאשר היה מקרה קיביה, כתב הרב שאול ישראלי מאמר גדול, ובו הוא הסביר באילו מקרים מותר לפגוע גם בנשים ובילדים. איש לא הטיל על כך צנזורה. לא מזמן חזרו כמה רבנים על אותה דרשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

האם את מצדדת בכך שדברים כאלה ייעשו ללא הגבלה? את עושה את מלאכתך קלה. תגידי כאן עכשיו, שאת מצדדת בכך שהדברים האלה יושמעו בטלוויזיה וברדיו.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

הרי אתה שמעת אותם כל הזמן ברדיו ובכל מסגרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שומע שאת מתפתלת כאן. זה מה שאני שומע.

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, זהו נושא מאוד רגיש. אני מבטיח לכם נאמנה – – –

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני חושבת שיש לאסור כל מה שאסור מכוח החוק, באופן ברור ומפורש.

מיכאל איתן (הליכוד):

ומה על צנעת הפרט, על זכויות הפרט ועל זכות יורשים להגן על שמו הטוב של מי שנפטר? גם זהו ערך.

היו"ר י' עזרן:

אני מבטיח לך נאמנה, חבר הכנסת איתן, שאני, שקצת מבין בפסקי הלכה, בלי נדר, אבדוק את הנושא ואשוחח עם השרה.

דב שילנסקי (הליכוד):

בנושא דן בן-אמוץ נעלם חופש היצירה וחופש הביטוי, וכאן מותר להשמיץ את חנה סנש.

היו"ר י' עזרן:

מה קרה לכם, רבותי? בנושא של חנה סנש, זיכרונה לברכה, אנחנו לא יכולים להתרכז קצת?

דוד מנע (הליכוד):

זו צביעות של אמנים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, מכובדי דב שילנסקי, אנא ממך.

שאול יהלום (מפד"ל):

הרי כבר פורסם ספרו של אמנון דנקנר, אשר מוכיח מי היה דן בן-אמוץ.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני חשבתני לתומי, שחברי הכנסת, כאזרחים במדינה ולא כחברי כנסת, אשר כעסו מאוד על אותה פסקה, היו צריכים לעמוד פה ולברך על כך שהפסקה הזו הוצאה.

דוד מנע (הליכוד):

אחרי שבג"ץ המליץ.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אבל הוא לא חייב, וזה חלק מהשיח הציבורי, ואנחנו לא יושבים פה על תקן של צנזורים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

תן לי לגמור לדבר.

היו"ר י' עזרון:

אני ארשה לך.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

על כן, כאשר פתח חבר הכנסת גולדשמידט את הדיון, בצורה מכובדת, בתאריך נכון ובזמן הנכון, ודיבר וסיפר את סיפורה של חנה סנש, ואנחנו, ועוזי לנדאו בראשנו, אומרים שצריך לחנך על הדמות הזו, והציבור מתבונן בטלוויזיה, והכנסת ערה מאוד לכך ששומעים אותנו בטלוויזיה, הייתם צריכים לשמוח על כך, שלאחר אותו פגם שמצאתם ביצירה של לרנר – ואני אומרת "מצאתם", כי כשרה איני רוצה לחוות דעה – בא הדבר על תיקונו, והנה לפנינו במה להגיע לכלל הציבור במדינת ישראל, לדבר בשבחה, לספר על גבורתה, ותוך כדי כך להוסיף כהנה וכהנה, שלא היתה יחידה, אלא היו 32, והיו עוד צנחנים. המגילה הזו היא מגילה חינוכית יוצאת מן הכלל, וכך התחיל את הסיפור חבר אחד. החבר השני נגע בחלק מהדברים, ואני שמחה מאוד שמצא לנכון לסיים בקטע של שיר יפה של חנה סנש. ואילו חבר הכנסת השלישי הפך את חנה סנש לזו כדי לתלות עליו – אני מאוד מצטערת, חבר הכנסת עוזי לנדאו – שנאה, פערים ושבירה של כל אפשרות לשיח ציבורי בחברה דמוקרטית.

שאול יהלום (מפד"ל):

אולי תציעי אותו כדמות, שמוטי לרנר יכתוב עליה מחזה.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

ועל כך אני מצטערת. יש לי דילמה. שמעתי תחילה את הדברים וחשבתי: יפה יהיה אם הכנסת תחליט, שבתאריך שבו אנו עוסקים בשואה ובגבורה ייוחד דיון גם לחנה סנש ולחבריה, שאר הגיבורים, במלאות 50 שנה לפעילותם, בתקופה הנוראה ההיא.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא צריך לציין דבר אחד עם השני. מציינים את יום השואה והגבורה, אפשר לציין גם את זאת, בין היתר.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אמרתי, לצרף את זה לדיון על אותו נושא – את הגבורה של האנשים האלה שיצאו בשליחות. אבל לאחר ששמעתי את הדברים שנשמעו פה, והם לא בתחום הנושא, אין בידי שום דרך לבוא ולומר: רבותי, אנחנו נחזור ונדון במליאה – בשאלה, איך אנו הורסים את עצמנו, זה מאשים את זה, והורסים את התפיסה הליברלית הביקורתית ואת חופש הביטוי במדינת ישראל. זה מה שנשמע פה.

על כן, אינני אומרת – להוריד את הנושא מסדר-היום. אני מציעה להעביר אותו לוועדה, שתדון בסוגיה ותמצא דרך, כיצד היא רוצה לתת ביטוי לזכרה של חנה סנש, ולדרך שבה השתמשו בשמה של גיבורה, חברת קיבוץ, אשר יצאה בשליחות האומה, לערעור המבנה והרקמה הדקה מאוד של הדמוקרטיה הישראלית.

היו"ר י' עזרן:

גברתי השרה, חבר הכנסת מיכאל איתן התאפק כל הזמן. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן, בקצרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי השרה, הוויכוח כרגע הוא לגבי ההגדרה של חופש היצירה ומגבלותיה, מול ערכים אחרים. מדברייך משתמע, כי בעצם הדיון הציבורי פותר את הכול, ואין צורך במגבלות אחרות. מה דעתך שיוצרים ברחבי העולם, אשר יצרו מחזות, ספרים ותעמולה המכחישה לחלוטין את השואה, המציגה עמדות שמהן נובעת אהדה לערכים נאציים ואנטישמיים, ישתמשו בטיעון שאת מעלה כאן ויגידו: אדרבה, תקיימו על כך דיונים, ודעת הקהל תשתכנע בסופו של דבר? אולי גם כלפיהם אין שום טעם לאחוז באמצעים כמו חקיקה, סנקציות וכיוצא באלה?

היו"ר י' עזרן:

כדי לאזן, גברתי השרה, האם את מרשה שאלה גם לחבר הכנסת טמקין?

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חברך ביקש, ואני לא רוצה לקפח אותו. בבקשה תתאפק. אתה יודע, חבר הכנסת דדי צוקר, לקחת זמן מספיק גם אתה. את דבריו לא אכלא.

בנימין טמקין (מרצ):

לחבר הכנסת איתן יש נטייה, וזה באמת מתבטא גם בעמדותיו הפוליטיות, לנסות להביא כל ערך עד הקיצוניות הגדולה ביותר שלו. ברור שחברה מחליטה לפעמים גם על הגבולות של השיח הציבורי. למשל, לצעוק "אש" בקולנוע מלא, כאשר אין אש – החברה החליטה לשים גבולות כלשהם.

מיכאל איתן (הליכוד):

מבחינה היסטורית יש לזה ערך.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת איתן, הוויכוח הוא על הגבולות של השיח. בכל חברה יש ויכוח על גבולות השיח. ברור שעל אמירה כזו במחזה אתה לא מוותר על חופש הדיבור. זה הכול.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בני טמקין, עם כל הכבוד, ביקשתי ממך לפנות לשרה, ואדוני פונה אל חבר הכנסת. מה אני יכול לעשות? זה תקנון חדש, אין לי שליטה עליו.

רשות הדיבור לשרה שולמית אלוני. בבקשה.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

לכל חברה יש מערכת של הגנה עליה, ולכן היא מתאימה – –

יוסף בא-גד (מולדת):

איפה הגבול?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

-- לפי אותו איזון אינטרסים. כי כולנו דיירי בית, ובתוך הבית הזה אנחנו יכולים להתווכח. מי שבא להרוס את הבית, אתה אינך מאפשר לו, ואינך מאפשר לו את זה בחוק. על כן, הענישה באה לא מראש אלא לאחר מעשה. חבר הכנסת בני טמקין נתן לך דוגמה אחת על איזון האינטרסים שבין חופש הביטוי לבין השאלה היכן אתה מונע אותו. תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה את אומרת על הדוגמה שאני העליתי?

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה.

ובכן, יש הצעה להסיר. אני שומע כעת שהשרה מציעה להעביר את הנושא לוועדה. לאיזו ועדה, גברתי?

שרת המדע והאמנויות ש' אלוני:

ועדת החינוך והתרבות.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

חבר הכנסת יוסף בא-גד יציע עכשיו להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדשמידט. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כולנו התחנכנו מילדותנו על המיתוס הנפלא של גבורתה של חנה סנש.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אתה שלחת את כל הנשים למיטה, למטבח, ללדת ילדים. רק אתמול – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אני שלחתי את כל הנשים ללדת ילדים, אבל אנחנו מעריצים את גבורתה של חנה סנש, ואני משבח את הטלוויזיה, שהתגברה על עצמה והורידה את הקטע המשפיל.

רציתי לשאול את שרת התקשורת, היכן גבול חופש היצירה בתקשורת? האם במוצאי שבת, סרטו של אסי דיין, "החיים על-פי אגפא", בערוץ-1, שבו הוא השמיץ את צה"ל ואת מדינת ישראל, האם לדעתה לא עבר אסי דיין את גבול חופש היצירה? מהו גבול ההשמצות בחופש היצירה?

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

תודה.

האם כבודו הוא השרה שולמית אלוני? אולי יעדכן אותי. הוא שאל את השרה והיא תשיב. והיא יודעת להשיב, בלי עין הרע.

בנימין טמקין (מרצ):

הוא לא ראה את הסרט.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדקה שיש לי רציתי לחזק כמה נקודות בדבריו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. אבל, מאחר שבאותו נושא יש נוספים, לפחות בצד הזה של הבית שיכולים להביע את דעתם, אתייחס רק לנושא הקונקרטי של ההצגה כפי שהיא הודגשה, כי אני חושב שאין רבים בבית שבקיאים בנושא כמוני.

במשך כל תקופת השואה לא נזרק אלינו אף פתק אחד מהשמים: יהודים, תהיו חזקים; יהודים, אנחנו אתכם. איתות כלשהו. ואני כל כך רגיש בנושא חנה סנש בגלל אותה נקודה. הנה פה, אילו הגיע אלינו שליח מהעולם החופשי, הרבה היה משתנה. מארץ-ישראל? מה זאת אומרת, ההרגשה – כוחות חדשים היינו מקבלים.

ופה יצאה נציגה של ארץ-ישראל להגיע ליהדות המושמדת, ולכן בעיני היא פי כמה וכמה יותר מכפי שהיא צריכה להיות בעיני כל אחד מהיישוב.

היו"ר י' עזרן:

ושאלתו של כבודו?

דב שילנסקי (הליכוד):

אומרים בהצגה, שמים את זה בפי קסטנר, אם כן אמר או לא אמר. בהצגה הרי הדיוק לא חשוב. כששאלו: למה לא התרעת ששולחים אתכם לאושוויץ? בהצגה הוא השיב: מי לא ידע? אני אומר לכם, תשאלו כל אחד מאותם אנשים שהגיעו באביב 1944, בדיוק רלבנטי לאותה תקופה, כשהגענו למחנה האימים שטוטהוף. עד אז לא ידעתי שיש כבשנים ותאי גזים. כל אחד יאשר לכם את זה.

שואלים: איך זה לא ידעו? ידענו שיש רציחות המוניות, אבל לא ידענו על התעשייה. וכשאומרים על הצנחנים, מה אתם חשבתם, מי אתם? – ואתם יודעים, אני לא מזלזל ביהדות הגולה, אני באתי מהגולה, אני מכבד אותה. אבל להגיד: מי אתם הישראלים, מה אתם חושבים, מי אתם? אולי אם הם היו מצליחים ולא נכשלים או מוסגרים, אני לא רוצה להיכנס לנושא, אולי הם היו לקסטנרים כולם. אומרים ומכריחים אותם ללכת ליהודי הונגריה ולהגיד: יהודים, תצילו את עצמכם, מובילים אתכם להורג, לשרפה, יש תאי גזים, יש קרמטוריום. אולי הם היו מצליחים.

ולכן, אסור לזלזל בשליחותם. היא נכשלה, ואינני רוצה להיכנס לשאלה בגלל מי, אבל אסור לזלזל בשליחותם. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני.

לא הרהבתי עוז בנפשי להפסיק את דברי הרגש, ולכן איפה שיש האמוציו אני לפעמים משתיק את הרציו.

רבותי, סוף-סוף נשמע גם את דבריו של חבר הכנסת דדי צוקר ביישוב הדעת, כפי שהוא יודע לעשות את זה, ואז נבין טוב מה הוא אומר.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הנושא עלה לסדר-היום קודם כול בעטייה של סדרת טלוויזיה, וצריך לומר את זה, משובחת, נדירה באיכותה, שבאמת הציבה רף חדש לתיאטרון ולטלוויזיה.

אם דיברו פה על רביזיוניזם, ואני עכשיו לא בא במחלוקות, בסגנון הקודם, חבר הכנסת לנדאו, הפוסט פה הוא לא פוסט-ציונות. יש פה גישה, ואני רוצה לעמוד לצדה, של פוסט-צבריות. כי עלו כאן שתי שאלות, וחנה סנש היא נושא לא מרכזי במה שעלה אתמול ושלשום. היא לא הנושא המרכזי.

עלו כאן שתי שאלות. השאלה הראשונה היתה מאוד פשוטה: מיהו גיבור. האם זה אותו יהודי גלותי, שהתרגלנו להשמיץ אותו, או מי שהדביק כרוזים נגד הבריטים. ובכל הכבוד, ניתנת שם תשובה מרשימה, לטעמי, שאותו יהודי גלותי, שגדלנו על השמצתו ועל ראייה יהירה, צברית שלו, הוא הגיבור האמיתי.

השאלה השנייה שנשאלת שם, וגם עליה ניתן רמז תשובה, היא באמת השאלה מה ראוי, מה מותר ומה אסור כדי להציל חיים; מה מותר לעשות ומה אסור לעשות. וזה מעלה במלוא תוקפה, למשל, חבר הכנסת שילנסקי, את שאלת ה"יודנראט" – מה זה שיתוף פעולה, מיהו משתף פעולה? האם למען הצלת חיים מותר לשתף פעולה עם נאצים, עם השטן, או אסור לשתף פעולה?

שתי השאלות הללו, חבר הכנסת לנדאו, הן ה"פוסט" האמיתי שהן מציבות. במובן הזה זו קבוצת צברים – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אין לזה כל קשר עם הפוסט-ציוניזם שחבר הכנסת לנדאו דיבר עליו.

דוד צוקר (מרצ):

נכון, זה בדיוק מה שאני מנסה לומר. יש פה גישה, חבר הכנסת לנדאו, של צברים חדשים, שאינם סבורים שיש הצדקה ליהירות הצברית, לעליונות הצברית, אלא הם סבורים שדווקא אותו יהודי גלתי מושמץ הוא הגיבור האמיתי של המאה ה-20 בהיסטוריה היהודית.

הי"ר י' עזרן:

תודה רבה.

אם כן, רבותי, יש לנו כעת הצעה אחת, והיא להעביר לוועדה, וכמה הצעות להסיר, כביכול. אם כן, אנחנו מצביעים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, אני מבקש דיון במליאה.

הי"ר י' עזרן:

אני אשאל את המציעים. מה אדוני המציע אומר? האם הוא מסכים להעביר לוועדה, כהצעת השרה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, דיון במליאה.

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גולדשמידט?

אלי גולדשמידט (העבודה):

דיון במליאה.

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום?

שאלו יהלום (מפד"ל):

דיון במליאה.

היו"ר י' עזרן:

גברתי השרה, כל המציעים, פה-אחד, לרבות חבר הכנסת גולדשמידט, רוצים דיון במליאה. האם את עומדת על דעתך?

דן תיכון (הליכוד):

השאלה היא מתי. אם זה יהיה בעוד שלוש שנים – – –

היו"ר י' עזרן:

אני קובע מתי? אני ועדת הכנסת? מה אתה שואל אותי שאלות שאיני מסוגל להשיב עליהן? אנא מכם, תנהגו בי בעדינות.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

הנושא שהובא, שאותו מבקשים להעביר למליאה, נקרא "חנה סנש". נקודה. הוא לא נקרא "משפט קסטנר", הוא לא נקרא בשם כל הדברים שנאמרו פה. נשאלת השאלה, האם החברים רוצים דיון במליאה על חנה סנש, או שהם מעדיפים להעביר את הנושא לוועדת החינוך, שהיא תכין אולי משהו ותציע. אני מציעה להעביר את זה לוועדת החינוך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מקבל על עצמי לבקש מכבוד יושב-ראש הכנסת – אני חושב, על דעת כל החברים ששאלו מתי זה יהיה, אם בעוד שנתיים – ואני בטוח שהוא ייענה לבקשה שהדיון יתקיים בהקדם האפשרי. אני הפעם מסכים עם השרה – זה מקרה נדיר – ואני מסכים אתך שהדיון – – –

היו"ר י' עזרן:

שמענו, אדוני, אבל אדוני לא מהמציעים, עם כל הכבוד.

אם כן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. אתם לא מסכימים? אני שואל שוב את המציעים.

עוזי לבדאו (הליכוד):

לא.

היו"ר י' עזרני:

ובכן, רבותי, אין ברירה. חשבנו שנצליח לקבל חנינה בנושא של חנה, אבל לא קיבלנו. מה לעשות?

היכוננו להצבעה. מי בעד? ופירוש הדבר – מליאה. מי נגד? ופירוש הדבר – העברת הנושא לוועדה כהצעת השרה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 1

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרני:

18 בעד – ח"י, חי וקיים, אחד נגד, אחד נמנע. אם כן, אני קובע שהנושא יידון במליאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

כן, חבר הכנסת מיכאל איתן, מה כבודו רוצה?

מיכאל איתן (הליכוד):

רציתי להעיר: יש בעיה תקנונית כאשר שר מציע להעביר לוועדה ואחר כך הוא חוזר בו ומסכים להעביר למליאה, וזה לא קשור לעניין הזה. מדוע? משום שכאשר השר מסכים לקיים דיון במליאה, יש אפשרות להצעה אחרת – להסיר, וגם יכול אחד מחברי הכנסת לעמוד ולהציע העברה לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

אבל מה לעשות עכשיו? זה לא רלבנטי כעת. זה רלבנטי?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה רלבנטי.

היו"ר י' עזרן:

למה?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

בסדר, לוועדת הפירושים.

היו"ר י' עזרן:

ועדת הפירושים. תגיד לי, חבר הכנסת מיכאל איתן, מה אני אעשה? נתתי את כל האפשרות להתבטא והשרה לא הסכימה. ניסינו לשכנע אותה, לבקש ממנה, והיא חושבת – לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

היא הצביעה בעד דיון במליאה.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

לא.

היו"ר י' עזרן:

לא, היא לא הצביעה בעד דיון במליאה, מה פתאום?

מיכאל איתן (הליכוד):

אז אני חוזר בי.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך שחזרת בק.

הצעה לסדר-היום

המרכז למורשת יהדות בבל באור-יהודה

היו"ר י' עזרן:

הצעה לסדר-היום מס' 5179: המרכז למורשת יהדות בבל באור-יהודה. חבר הכנסת דוד מנע, אנא ממך, בבקשה. תשיב השרה שולמית אלוני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מרכז מורשת יהדות בבל באור-יהודה בא לשמר מסורת מפוארת של יהדות עתיקת יומין הקיימת מאז גלות בבל. מרכז זה אינו בית-הפלמ"ח ולא בית-אלון, ואפילו לא בית-ברל, הוא גם לא נזכר בדוח מבקר המדינה. זה בית השייך לכל עם ישראל ולא רק לסקטור זה או אחר. אין לו אבא פוליטי, וייסד אותו אדם אחד – מרדכי בן-פורת, עם חברי הנהלה

מכל המפלגות, שיש להם מטרה אחת: להנציח ולשמר את העתיקה בגלויות עם ישראל, היא יהדות בבל.

במרכז המורשת מתנהלת פעילות של הצגת המורשת, חקר שורשיה והוצאה לאור, המוציאה חוברות הסברה, מאמרים מדעיים ותוצאות מחקרים שונים. ליד המרכז יש גם מועצה מדעית, המעסיקה היסטוריונים בנושאים הללו.

מרכז המורשת עומד היום בפני קריסה, היות שמשרדי הממשלה, אשר הבטיחו סיוע תקציבי במסמכים רשמיים, אינם עומדים בהבטחתם. ייאמר כי תקציבו השנתי של המרכז הוא כ-1.5 מיליון שקל, כאשר קרוב ל-60% ממנו מגויסים על-ידי פעילות המרכז. אין הרבה מרכזים תרבותיים בארץ, אדוני היושב-ראש, ש-60% מתקציבם ממומנים על-ידי פעילות שוטפת. שאר התקציב נועד לבוא ממשרדי ממשלה שונים. אין לי שום שיג ושיח עם שרת האמנויות, שמעבירה את תקציבה בהתאם. המשרד שלה ומשרד החינוך והתרבות מעבירים את תקציבם בדיוק כפי שהבטיחו. ראיתי במרכז גם מכתבים שכתבה שרת האמנויות, גברת אלוני, שהתרשמה מאוד מהמרכז. אבל יש לי טענה כבדה כלפי משרדי ממשלה אחרים, ששחור על גבי לבן, במסמכים שלהם, כתוב שיש התחייבות כספית והם אינם עומדים בהבטחתם זו.

בניינים חשובים ומוסדות שונים קיבלו עשרות ומאות מיליוני שקלים. אדוני היושב-ראש, לא מדובר פה בעשרות מיליוני שקלים, אלא ב-2 מיליוני שקל לשימור מורשת חשובה. הבעיה החמורה היא תוספת תקציבית שהובטחה לבינוי נוסף, להחזקת הדברים ההיסטוריים הרבים של מרכז זה. במרכז זה ביקרו עד היום כ-100,000 מבקרים; 60% מתלמידי בתי-הספר ברחבי הארץ ביקרו במרכז זה. שרים רבים, לרבות שרים בכירים, ביקרו ואף רשמו בספר האורחים דברים נפלאים, מלבבים. אני מחזיק בידי עשרות מכתבי תודה והוקרה של שרים ואישי ציבור שונים מכל קצות הקשת הפוליטית, מכתבי תמיכה במרכז זה.

בהצעה זו אני בא להתריע על סכנת הקריסה של המרכז, ואני מחזיק בידי סיכומי דברים של דיון עם שרי השיכון השונים, החל באריאל שרון ודוד לוי וכלה בפואד, בנימין בן-אליעזר. במפורש, במכתבים חתומים על-ידי השרים כתוב: יש לשלם את התקציב שהובטח על-ידי משרד הבינוי והשיכון למרכז זה. משרד הבינוי והשיכון ישתתף ב-700,000 שקל בתקציב זה. ומדובר במכתבים שחתומים על-ידי מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, על-ידי חשב המשרד, על-ידי מנהל אגף הפרוגרמות של המשרד – שוב, התחייבות כספית לשלם את תקציב המרכז.

אינני בא לבקש תוספת תקציבית. אני בא לבקש כספים ותקציבים שמגיעים למרכז הזה, בשמם של רבים רבים גם מן השמאל וגם מן הימין: שלמה הלל, נזרהת קצב, דוד פטל, אנוכי עבדכם הנאמן, עובדיה עלי, יעקב שמאי – מכל קצות הקשת הפוליטית.

נכתבו מכתבים רבים על-ידי יושב-ראש המרכז ומנהל המרכז מר יגאל לושי אל ראש הממשלה, והם טרם נענו; נכתבו מכתבים לשר הבינוי והשיכון, שטרם נענו. הם מבקשים את מילוי ההתחייבויות שניתנו למרכז הזה.

היו"ר י' עזרן:

מה ההתחייבויות, אדוני חבר הכנסת מנע?

דוד מנע (הליכוד):

ניתנה התחייבות לתוספת תקציבית לבניית קומה נוספת למרכז בסכום של 2 מיליוני שקלים, כאשר שלישי ממומן על-ידי הרשות המקומית, שלישי על-ידי משרד הבינוי והשיכון ושלישי על-ידי המרכז. הרשות המקומית מוכנה להעביר את הכסף, בתנאי שגם משרד הבינוי והשיכון יעביר את התקציב שהבטיח. והוא לא מעביר אותו.

אני מתריע שוב על סכנת סגירה של מרכז יפה וחיוני זה. אני מבקש להציע לכנסת לקבל החלטה, שהמשלה תטיל על המשרד שהיא תמצא לנכון, אם זה משרד הבינוי והשיכון, משרד החינוך או המשרד לאמנויות, למצוא את המימון להקמת אותה קומה נוספת.

דבר שני – להנחות את משרדי המשלה להגדיל באופן משמעותי את ההקצבה השנתית למרכז הזה. ומאחר שהמרכז הזה הוא גם מרכז העומד בשכונת שיקום באור-יהודה, שכונת שפרינצק, והוא לפעמים משמש גם מרכז קהילתי לכל תושבי השכונה, אני מבקש להחיל עליו את כל ההוראות והנהלים הקיימים לגבי שכונת שיקום.

אני מבקש ממשרד הבינוי והשיכון, משרד הבינוי והשיכון, שביקר שם כמה פעמים, אני מבקש מהשרים שהיו שם והבטיחו עזרה למרכז הזה – אני מבקש לעמוד בהתחייבויות שניתנו למרכז המורשת, ואשר מונחות פה לפנינו שחור על גבי לבן. אלה הבטחות ברורות שאין מהן מנוס ואין מהן חזרה.

אני מבקש לקיים את ההתחייבויות שניתנו למרכז. מאחר שיש סכנה מוחשית של סגירת מרכז תרבותי וחיוני זה, מצאתי לנכון להתריע בפני הכנסת על סכנה זו, ואני מבקש מהכנסת לקיים דיון בנושא או להעבירו לדיון בוועדת הכלכלה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך גם על הקיצור וההבהרה.

בבקשה, גברתי השרה. היום את באמת זכית לתואר של שרת התקשורת, כי את מתוקשרת הרבה.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כל הדברים שנאמרו פה נכונים אחד לאחד. נכון שיש התחייבויות.

שר הבינוי והשיכון רצה לעמוד בהתחייבות שלו, אבל יצאה הוראה ממבקר המדינה, שלעניין הזה לא יתקצב הכסף ממשד הבינוי והשיכון, אף שהיה לו והוא היה מוכן לעשות זאת, אלא ממשד החינוך, כי זה מוסד חינוכי.

אני גם מסרתי קודם בתשובה על שאילתא של חבר הכנסת ביבי פרטים על הפעילות במרכז הזה.

יושבים פה חברי ועדת הכספים, ואני מציעה לך, חבר הכנסת מנע, שנושא זה יועבר לוועדת הכספים. בוועדה זו אפשר יהיה להעביר מהסעיף של משרד הבינוי והשיכון למשרד החינוך לצורך התקציב שהובטח על-ידי השר, דבר שהוא איננו יכול לבצעו בשל הביקורת של מבקרת המדינה בעניין הזה. תעבירו למשרד החינוך, או תמצאו את הדרך בסעיף מתאים על מנת שהדבר הזה יוסדר.

אני מכירה את המוסד הזה. אין הצדקה שהדבר לא יוסדר.

יתירה מכך, אני הודעתי שנוסף על התקציב שאנחנו מעבירים, וכפי שצינת אנחנו עומדים בכל ההתחייבויות שלנו, לפרויקטים שייעשו אנחנו מוכנים להוסיף שם, לפי התקנון והנוהל שלנו ביחס לפרויקטים שצריך להוסיף להם.

אם אתה מסכים, אני מציעה שהנושא יעבור לוועדת הכספים. תודה רבה.

דוד מנע (הליכוד):

אני מסכים בתנאי שלפחות בתחילת הדיון תשב השרה בוועדת הכספים של הכנסת.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

יושבים פה חברי הכנסת דן תיכון ורפי אלול, שהם חברי ועדת הכספים, והם בוודאי ייקחו את העניין לידיים.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אני מצטער, קשה לי לקבל התניות כאלה.

חבר הכנסת מנע, אתה מסכים?

דוד מנע (הליכוד):

כן.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני רוצה שיהיה ברור, שיש נכונות מצד הממשלה לעמוד בהתחייבויות. היתה לי על כך שיחה עם שר הבינוי והשיכון. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני חושב שמעולם לא היתה הרמוניה כזאת בין המציע ובין המשיב.

הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום, חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, היה אצלי חבר הכנסת לשעבר מרדכי בן-פורת, שאני מעריך ומוקיר אותו. הוא לא פגש אותי, אבל השאיר לי הודעה, שבשל התנגדותי הכסף לא עובר לבית מורשת בבל.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

זה לא נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני חייב להבהיר את העניין הזה.

אותו סכום שאת, גברתי השרה, דיברת עליו היום, נדון בוועדת הכספים. הסכום שייך לבית-גלילי ולבית-אלון. לוקחים את הסכום שהיה משוריין בתקציב משרד הבינוי והשיכון, ובשל ביקורת מבקרת המדינה מעבירים אותו למשרד החינוך והתרבות.

אבל הסכום הזה כבר משוריין. אין עוד אמות מידה, אבל הוא משוריין למקורבים. שהרי מי יעז לצאת נגד בית-אלון ובית-גלילי?

גם נוסח הבקשה, כפי שהופיעה היום והוצגה בפני ועדת הכספים, האמיני לי, זו אחת מההעברות שאתה רואה את עורכי-הדין מנסחים כל מלה, שמא יופיע הנושא הזה פעם נוספת בדוח מבקר המדינה. ואת הרי יודעת, שהביקורת על בית-הפלמ"ח, בית-אלון ובית-גלילי, זה לב לבו של הדוח האחרון של מבקר המדינה.

מי שחושב שאפשר היום להעביר כספים ללא אמות מידה שוויוניות ואחידות, הרי הוא טועה. כמות הכסף איננה חשובה כמו אמות המידה השוויוניות והאחידות. כל עוד לא מנסחים את אמות המידה האלה כך שיתאימו לבית-גלילי ובית-אלון, הכסף הזה מעוכב.

אם את יכולה להבטיח שאמות המידה האחידות והשוויוניות יפורסמו ויכללו את בית מורשת בבל, הכסף הזה יועבר מהר מאוד.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת דן תיכון.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להוסיף הסבר למה אני מציעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים, ואני עומדת על הצעתי זו.

אני חושבת שבועדת הכספים אפשר למצוא את הדרך. אני מתפלאת על מה שאתה אומר, חבר הכנסת דן תיכון, כי זה ייחודי ונשמע לי מוזר.

דן תיכון (הליכוד):

זה בדיוק הוויכוח, שאני טוען שזה ייחודי.

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

אני מאוד בעד בית-אלון ובעד בית-גלילי וגם בעד המרכז למורשת בבל. המרכז הזה חי וקיים ופעיל. אני מתחייבת בשם אנשי משרד החינוך, ואני מרשה לעצמי לעשות זאת, כי אני עובדת אתם בנושא המסוים של בתי תרבות, שהם ימצאו קריטריונים ואמות מידה שוות.

דן תיכון (הליכוד):

אם את אומרת שיהיו אמות מידה שוות – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דן תיכון, לא הפרעתי לאדוני כשדיבר. ברור לנו שהדיון הוא ייחודי, אבל נראה כאשר הנושא יועבר לוועדת הכספים אם גם מדובר בכספים ייחודיים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זו לא קריאת ביניים, אנחנו מנסים לפתור את הבעיה.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני מבין, אבל מה לעשות? זו לא ועדת ביניים.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה להסיר את הנושא מסדר-היום ומי בעד ההצעה להעבירו לוועדה?

שרת האמנויות והמדע ש' אלוני:

לוועדת הכספים.

היו"ר י' עזרן:

בסדר, שמעתי. לוועדת הכספים. ברור שזה נושא כספי שמאחוריו יש תרבות.

נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אין נגד, אין נמנעים. הנושא עבר בתשעה קולות. אני קובע שאכן הנושא החשוב הזה יעבור לוועדת הכספים.

הצעה לסדר-היום

סתירת מגדל המים בקריית-חיים

היו"ר י' עזרן:

ובכן, רבותי, הצעה לסדר-היום מס' 5028, של חבר הכנסת רפאל אלול: סתירת מגדל המים בקריית-מוצקין. ישיב כבוד השר לאיכות הסביבה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

קריית-חיים.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני קראתי על-פי מה שכתוב אצלי פה.

רפאל אלול (העבודה):

אני אתקן את זה תיכף.

הי"ר י' עזרן:

מה אומר אדוני השר? – קריית-חיים. תודה, אני מודה לו. מה ההבדל, זה אותו מגדל?

רפאל אלול (העבודה):

לא, אלה שני יישובים שונים.

הי"ר י' עזרן:

אלה מגדלים פורחים באוויר של התלמוד.

רפאל אלול (העבודה):

אגב, זה באמת מגדל שפרח באוויר.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, ראשית אני רוצה להתנצל בפני תושבי קריית-מוצקין על הטעות שנפלה כאן. אכן המגדל נמצא בקריית-חיים.

הי"ר י' עזרן:

הוא נסתר או עוד לא נסתר?

רפאל אלול (העבודה):

הוא כבר הרוס, נהרס.

הי"ר י' עזרן:

לצערי הרב. אם כן, העניין ברור.

רפאל אלול (העבודה):

זה מגדל שהיה בקריית-חיים.

ביום חמישי, 13 באוקטובר, נעשה מעשה שלא ייעשה. עם ישראל ישב מול הטלוויזיה וצפה כיצד קורס מגדל המים של קריית-חיים. חומרי נפץ אדירים הוצמדו ליסודותיו על-ידי אנשי עיריית חיפה, או יותר נכון, על-ידי הוועד המקומי, והרסו את המגדל.

יסודות המגדל הם היסודות של היישוב עצמו, של קריית-חיים. לא מזמן עיטרה את קירות הכנסת תערוכה של מגדלי מים, ובה היתה גם תמונה של המגדל הזה. התערוכה היתה של מגדלי המים בישראל. יושב-ראש הכנסת פתח את התערוכה הזאת ואמר, שלמעשה כל מקום שבו היה מגדל מים, היו בו חיים, ועל אחת כמה וכמה בקריית-חיים – גם מגדל המים, גם קריית-חיים. למעשה, הרסו את הבניין הזה.

היו"ר י' עזרן:

למה?

רפאל אלול (העבודה):

תיכף אני אסביר למה הרסו את הבניין. רצו לעשות כסף מהעניין.

בזמננו חוקקנו בבניין הזה את חוק שימור אתרים ומבנים היסטוריים – יושב כאן מזכיר המועצה לשימור אתרים היסטוריים, יוסי פלדמן – וסימנו את מגדל המים הזה בקריית-חיים כאתר לשימור, למען ידעו ילדינו ותושבי קריית-חיים כיצד התחיל המעשה הציוני.

היו"ר י' עזרן:

בכל מדינה מתוקנת, בצרפת למשל, זה דבר חמור מאוד להחריב אתר שנקרא אתר לאומי, national. זה חמור מאוד.

רפאל אלול (העבודה):

רבתי, יותר מזה. מגדל המים של קריית-החיים עמד על קרקע ציבורית. לפני שנים מספר אובחנה קורוזיה במבנה, חלודה בעברית. ועד היישוב רצה להרוס את המגדל. המועצה לשימור אתרים היסטוריים התערבה, ומתוקף החוק פנתה לעיריית חיפה והגיעה אתה להסדר, שיחלו במגדל עבודות שיפוץ לשימור. כמובן, זה עולה כסף.

הי"ר י' עזרן:

חבל שלא ציירו עליו תמונת הרצל או גדולי המדינה, כי אז אף אחד לא היה מעז לסתור אותו.

רפאל אלול (העבודה):

יכול להיות שזה היה פתרון.

יותר מזה, סוכם להשיג כסף, כ-180,000 שקל, מהם 100,000 שקל על חשבון העירייה, והמועצה לשימור אתרים היסטוריים גייסה כ-56,000 שקל, והיו חסרים 30,000 שקל על מנת לכסות את פעולות השיקום ותיקון המגדל. הכסף אכן היה ברשות העירייה, אולם הוועד המקומי של קריית-חיים, אצה לו הדרך. הוא רצה לבנות משהו אחר על הקרקע. ריח הכסף – שימוש בקרקע ציבורית – עלה באפם, והכסף וערכו גברו על ערך השימור של ההיסטוריה היישובית של קריית-חיים.

הוועד החל בפעולות ההריסה. המועצה לשימור אתרים היסטוריים פנתה לבית-המשפט על מנת למנוע את פעולות ההריסה, ואכן השיגה צו. בית-המשפט המחוזי בחיפה נתן צו שמורה למנוע את הריסת הנכס היקר. תוקף הצו היה עד מרס 1995.

מנכ"ל המועצה לשימור אתרים היסטוריים נפגש עם ראש עיריית חיפה במסגרת ביקור במחנה המעפילים עתלית, והם סיכמו לסיים את העניין על מנת למנוע את ההריסה.

למרות כל האמור, למרות כל הפרטים שמסרתי ולמרות כל ההחלטות האלה, החלה העירייה בפעולות ההריסה. באותו יום של ההריסה פנתה המועצה לשימור אתרים היסטוריים בבקשה נוספת להוציא צו למניעת ההריסה, ואז נאמר להם שלמעשה הונחו 1,500 קילוגרם פצצות כדי להרוס את המבנה – – –

הי"ר י' עזרן:

מה? חומר נפץ?

רפאל אלול (העבודה):

כן, חומר נפץ.

היו"ר י' עזרן:

אמרת: פצצות. לא הבנתי מאין יש להם כל כך הרבה פצצות.

רפאל אלול (העבודה):

— — — חומר נפץ כדי להרוס את המבנה, ונאמר להם שאם ינסו להוציא משם את חומר הנפץ, תהיה סכנה. אדוני השר שריד, יש לך פה תמונות.

היו"ר י' עזרן:

קריית-חיים היתה נעלמת בנמל של חיפה.

רפאל אלול (העבודה):

אבל יש כאן תמונות איך המגדל הזה עף באוויר.

היו"ר י' עזרן:

יש שאלה בתלמוד: מגדל העף באוויר, האם הוא מקבל טומאה אם לא, ויש דבר שמחובר לקרקע או לא מחובר. זה מעניין מאוד. זה דיון תלמודי.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפחות למדתי שיעור בגמרא, ותענוג לשמוע אותך.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני משתדל להביא גם חוות דעתה של היהדות על מגדלים הפורחים באוויר. זו סוגיה מאוד מסובכת.

רפאל אלול (העבודה):

כולנו ראינו בטלוויזיה ובעיתונים איך נהרס המגדל הזה, ואני אומר כאן דבר פשוט: זה נזק בלתי הפיך. אגב, זה גם בניגוד לחוק שימור אתרים היסטוריים.

היו"ר י' עזרן:

אולי זה אימון איך להעיף בתים במקומות אחרים.

רפאל אלול (העבודה):

יכול להיות. אני מקווה מאוד שהם למדו מזה.

מעניין מה חושבים אנשי דור המייסדים בארץ, שבנו את המגדל. אגב, אתרים רבים במדינה עומדים על קרקעות ששוות הרבה מאוד כסף, והפחד שלי הוא שמא הכסף ינצח את הערכים. לכן אני מעלה את השאלה הזו כאן היום דווקא, על מנת שנמצא דרך למנוע פשעים מהסוג הזה, נמצא דרך לכך שמקרה מן הסוג הזה לא יישנה, נמצא דרך לכך שאותם אחראים יבואו על עונשם.

הבית הזה חוקק את החוק ב-1991, במסגרת חוק התכנון והבנייה, והבית הזה צריך לתת לחוק הזה שיניים, וטוב שנמצא כאן השר שריד, שאני יודע את אהבתו לארץ הזו, והייתי אתו בכמה מקומות, סיירנו בכמה מקומות שבהם יש – – –

היו"ר י' עזרן:

אולי בזכותו יהיה שריד ופליט לאתרים האלה.

רפאל אלול (העבודה):

יכול להיות.

ואני אומר שהשר שריד מסוגל, אם הוא רוצה, לתת שיניים לחוק הזה, למנוע מאותם אנשים לעשות שימוש מיותר באדמה שיש לה ערך היסטורי חשוב במאבק שלנו על הארץ הזו.

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדה, כדי שהוועדה תיתן את דעתה איך נותנים שיניים לאותו חוק ואיך מונעים שמקרים כאלה יקרו פעם נוספת.

היו"ר י' עזרן:

אבל כבוד חבר הכנסת הנכבד לא מציע לנו לחזור לימות חומה ומגדל?

רפאל אלול (העבודה):

לא, בכלל לא, אבל אפשר לשמר את ההיסטוריה שלנו.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, אדוני השר יעלה וישיב. הסיפור הזה ממש מרתק.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היושב-ראש שאל את חבר הכנסת אלול אם אין בכוונתו להחזיר אותנו לימי חומה ומגדל, ואני רוצה לומר שעל מקרה זה אפשר לומר, שאם אין מגדל, יכול מאוד להיות שגם החומה מתקעקעת.

היו"ר י' עזרן:

אדוני אומר מאמר חז"ל מפורש: אני חומה ושדי כמגדלות – זה פסוק בשיר השירים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אתה רואה? אצלנו הרבדים והמשקעים הם תמיד רבדים מן הסוג הזה.

היו"ר י' עזרן:

מעניין. אדוני אמר מאמר חז"ל מפורש.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מכל מקום, אני רוצה לפתוח באיזה קישור משונה מעט, אבל אני רוצה לומר, שאך לפני שעה קלה התקיים בכנסת דיון, שבעיני היה דיון מעניין, על חנה סנש ועל הסרט שמוקרן עכשיו בטלוויזיה. אני רוצה לומר, שאם מקעקעים – – –

דן תיכון (הליכוד):

סדרה, לא סרט.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

סדרה היא סרט שמקרינים אותו שלוש פעמים. מה כבר ההבדל?

אני רוצה לומר, שאם מקעקעים את דמותה של חנה סנש, מה הפלא אם מקעקעים מגדל מים בקריית-חיים?

למה אני אומר את זה? כי שמעתי כאן כל מיני דברים, מעניינים אומנם אבל תמוהים ביותר, במהלך הוויכוח על חנה סנש, וקראתי דברים עוד יותר תמוהים בעיתונים במהלך השבוע האחרון, על כך שמדובר בניפוץ מיתוסים, ויש כאלה שהם בעד ניפוץ מיתוסים, ויש שהם נגד ניפוץ מיתוסים, ופרות קדושות – צריך או לא צריך לשחוט אותן.

בכלל לא זה הוויכוח. הוויכוח הוא על זכותו של אדם לשמור על שמו הטוב. זה הרבה יותר פשוט. ודווקא אנשים כמונו, שמדברים לא אחת על זכויות האזרח, על זכויות האדם ועל זכותו של אדם לשמו הטוב, גם אם הוא מת, נו, מה לעשות – דווקא אנשים כמונו צריכים להיות מאוד רגישים – – –

היו"ר י' עזרון:

אדוני השר, סליחה, בהלכה היהודית כתוב שאסור לדבר לשון הרע על המת, יותר מאשר על החי.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אמת.

אז שיישברו כל המיתוסים שבעולם ויישחטו כל הפרות הקדושות אם יש לזה איזו אחיזה במציאות. כאשר התחיל הדיון הזה להתגלגל, אני לתומי חשבתי שמדובר באיזו אחיזה דוקומנטרית. אמרתי: יש אחיזה דוקומנטרית? יהיה העניין עצוב ככל שיהיה ויפלח את הלב מרוב כאב, אבל יש אחיזה דוקומנטרית, יש אחיזה דוקומנטרית. אחר כך הסתבר לי, שמדובר בדמיונו היוצר, שאותו אני מכבד ומעריך, של המחזאי.

אני אומר שזה דבר מאוד משונה. למשל, אני אינני מחזאי, אבל אם אני אתאמץ מאוד אולי אני אצליח לכתוב משהו, אז אני, למשל, יכול לחשוב על אפשרות מעניינת מצד אחד ומעניינת מאוד מהצד האחר – לכתוב מחזה על יוסף טרומפלדור, ושם אני אציג גרסה האומרת שיוסף טרומפלדור, לדוגמה, לא נהרג על הגנת תל-חי, אלא איבד עצמו לדעת בגלל זה שהוא נתפס במעילה מכספי הקומונה בתל-חי, ויאמרו שזה חופש היצירה. מה עניין חופש היצירה לכאן בכלל? מה זה שייך, בכלל, לעניין?

אם מדובר בחנה, אז מחנה לחנה אפשר לומר, נניח, שחנה ושבעת בניה לא נהרגו על קידוש השם, אפשר לומר בכלל שחנה היתה פירומאנית והיא שיחקה בגפרורים, אגב כך נשרפו שבעה ילדים, והיא, אחר כך, עשתה מה שעשתה מרוב צער. אין לזה שום קשר, בכלל, לחופש היצירה. מדובר בזכויות מאוד מאוד בסיסיות של אנשים, בראש ובראשונה, כאמור, זכותם לשמם הטוב.

גם להבדיל בכל זאת, אני אומר שיש אולי משהו מן הדמיון. נעשה מעשה חמור בקריית-חיים, שוב להבדיל, קעקעו שם את מגדל המים עד היסוד, זאת אומרת הרסו אותו. אני לא רוצה להיכנס לצד המשפטי, כי אני לא הייתי מעורב בו, אני לא יודע את פרטיו, ייתכן מאוד שמדובר במקרה שהיה צו של בית-משפט, והיתה הפרה של צו של בית-משפט, ואם אומנם היתה הפרה כזאת, מן הדין שאלה שהלכו לערכאות ישובו ויאפשרו לבית-המשפט לתבוע את עלבון עצמו.

אני גם אומר לחבר הכנסת, ידידי וחברי רפי אלול, שאני באופן אישי מצטער על כך, גם אני ראיתי את זה בטלוויזיה, אתה סיפרת על עם ישראל שישב בבית וראה את המגדל נופל וגם אני ראיתי את זה בטלוויזיה. שוב, זה מעט מוזר שבכל זאת לא נודע לי על זה כמה שעות קודם, שלא לומר כמה ימים, שלא לומר כמה שבועות וכמה חודשים. איש לא הסב את תשומת לבי, אני בכל זאת עוסק בזה מעת לעת, אפילו יותר מאשר מעת לעת, ונדמה לי שהסכום שמדובר בו איננו סכום בשמים. המגדל עלה השמימה, אבל הסכום איננו בשמים.

אני חושב, ביומרה מסוימת, שהייתי יכול למנוע את ההריסה של המגדל. חבל שלא ידעתי, אבל את הנעשה אין להשיב.

אני חושב, כאמור, שמדובר במעשה חמור, ואני מוחה על המעשה הזה.

קודם נאמר בהערת ביניים, ואני רוצה לומר זאת בלשון מפורשת, שזהו, בדיוק, ההבדל בין מדינת תרבות לבין מדינה שאיננה יכולה להיחשב, לא בעיני עצמה ובוודאי לא בעיני אחרים כמדינת תרבות. מדינות תרבות – היושב-ראש הזכיר בקריאת ביניים, אם יש דבר כזה מפי יושב-ראש, שכן אין קריאת ביניים של יושב-ראש – צרפת, בין שמדובר באתר מוכרז ובין שמדובר באתר שאולי איננו מוכרז, אינני יודע בדיוק מה היה המעמד של האתר הזה – מה זה מדינת תרבות בכלל? מדינה שמכבדת את עצמה זאת מדינת תרבות. מה זה מדינה שמכבדת את עצמה? מכבדת את מורשתה, זאת מדינת תרבות.

אפשר להשתמש בהרבה מאוד קלישאות על מי שאיננו יודע לשמור ולכבד את עברו ומה זה אומר לגבי עתידו, אבל אני אומר את זה אולי במשפט אחד; נדמה לי שש"ס זו נקודה עדינה עכשיו, רגישה, אני לא מתכוון להיכנס לזה, נדמה לי שהיא הלכה, בשעתה, עם הססמה: להחזיר עטרה מיושנה, אני

חושב שמי שהורס מגדל כזה בקריית-חיים או בכל מקום אחר עושה שני דברים שהם אותו דבר. קודם כול מנמיך את קומתו של המקום, ואפשר לומר שהוא גם מסיר עטרה מיושנה. מקום שילדים אינם יכולים לשאת את עניהם אל רום מגדל המים – אני חושב שזה אותו מקום שבו האבות צריכים להשפיל את המבט.

אני מצטער מאוד על מה שקרה, אני חושב שזה לא היה צריך לקרות, ואנחנו יודעים שבעבר קרו מקרים חמורים לא פחות, ואולי אפילו יותר, משום שמדובר במבנים ובאתרים אפילו חשובים לאין שיעור מן האתר הזה, תהיה חשיבותו אשר תהיה, ועל הראשונים אנחנו מצטערים. חשבנו שאת התקופה הזאת כבר עברנו, כי במדינת ישראל נהרסו דברים שהיום, כאשר מעלים בזיכרון שאותם מקומות נהרסו – אתה מתקשה להאמין.

אני כמעט משוכנע, שלמרות הערכים הכספיים, למרות בצע הכסף ולמרות השיקול הכלכלי, נבנה מקום כמו גימנסיה "הרצלייה", ואני נותן רק דוגמה אחת, לו זה היה צריך לקרות ב-1994 ולא בשנה פלונית, אני לא זוכר מה היתה השנה, אבל לפני עשרות שנים – היום לא היו הורסים את גימנסיה "הרצלייה", כי בכל זאת, למרות כל הביקורת שאנחנו מותחים על עצמנו, אני חושב שהיום, לפחות מהבחינה הזאת, אנחנו יותר מדינת תרבות מכפי שהיינו לפני כמה עשרות שנים, כאשר היינו נתונים בעיצומו של בולמוס הפיתוח הכפייתי. לא אחת אני אומר, שעוד אנחנו בונים את המדינה, ונבנה כאן מפעל חשוב מאוד, עוד אנחנו בונים את המדינה, אנחנו טורחים גם להרוס אותה באותה עת מהרבה מאוד בחינות.

יוסף עזרן (ש"ס):

כבוד אדוני השר, יש קשר בין המגדל בקריית-חיים שהועף באוויר ובין הגימנסיה שהועפה כדי להקים את מגדל-שלום.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

נכון. בלי להיכנס לסוגיה המסובכת של מה הם מגדלים פורחים באוויר, אני מניח שגם כבוד השר עזרן יסכים אתי שבוודאי לא היינו רוצים לראות את המפעל הציוני שלנו – דובר כאן על פוסט-ציונות, אני לא יודע מי הוא פוסט-ציוני, אני לא פוסט-ציוני, אני ציוני ולא פוסט-ציוני – לא היינו רוצים לראות את המפעל הציוני שלנו בגדר מגדלים פורחים באוויר.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי להזכיר את הפעולה המבורכת של המועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות, בראשותו של חברי יוסי פלדמן. מדובר בחבורה די גדולה, הולכת וגדלה כך אני מקווה, של אנשים טובים מאין כמותם, שרובם ככולם עושים את עבודתם לא רק נאמנה אלא גם בהתנדבות, והם מנסים – זה לא תמיד קל – ללכת ממקום למקום ולשמור על המסד, כי בעצם מדובר כאן על מסד, ובלי מסד אין טפחות. אני משבח את עבודתם, העבודה הזאת לא פשוטה, היא נתקלת בהרבה מאוד קשיים, אנחנו מנסים לסייע ככל האפשר, ולא תמיד אנחנו מסוגלים לסייע ככל שהיינו רוצים.

אני מצטרף, כאמור, לדבריו של חבר הכנסת רפי אלול; אני מציע גם להעביר את ההצעה לוועדת החינוך והתרבות, מן הסתם, מתוך מגמה לעשות את שני הדברים הבאים: א. את המועצה הזאת, המועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות, צריך לחזק בתקציבים. אם יורשה לי לומר בדחילו ורחימו לחברי, חברי הכנסת, בכל זאת צריכה להיות איזו התאמה בין ה"נאה דורשים" לבין ה"נאה מקיימים", או הייתי אומר במקרה זה: נאה מקיימים, נאה מתקציבים. לא אחת קורה, אני יודע זאת מניסיוני האישי, שאנחנו באים לכאן ודורשים נאה, ובצדק, ובכל זאת אחר כך, כאשר זה מגיע ליכולת גם של חברי הכנסת לתגבר, להגביר, לחזק את התקציבים לאותה מטרה שהם רוצים ביקרה, כשזה מגיע לזה – אנחנו נתקפים רפיון.

אם המועצה הזאת – שתקציביה דלים מאוד – לשימור מבנים ואתרי התיישבות – הבנתי את הרמז, אדוני היושב-ראש, תודה רבה – אם המועצה הזאת לא תחזק בתקציבים, אני לא חושב שהיא תוכל לעשות את פעולתה, שבה כל חלקי הבית מעוניינים, אני מניח, באותה מידה.

הדבר השני שצריך לעשותו, אפשר לעשות גם את זה באותה הזדמנות שאנחנו מעבירים לוועדת החינוך והתרבות, צריך לחזק את חוק שימור אתרים, שעבר כאן בכנסת ב-1991, ואם נעשה משהו לטובת שני הדברים האלה, חיזוק התקציבים וחיזוק החוק, תוך כדי דיון בוועדה, והמשרד שלנו בוודאי ישמח לשתף פעולה, אז זה יהיה שכרנו לא רק בכל עמלנו אלא בכל צערנו מן המקרה שקרה בקריית-חיים.

אני רוצה להפנות מכאן קריאה לראשי הרשויות המקומיות, שהם, יותר מאחרים, בוודאי לא פחות, צריכים להיות נאמני האתרים האלה בכל מקום ומקום – התחלנו במגדל ובחומה, הם בוודאי צריכים להיות שומרי החומות לצורך העניין והם צריכים להיות שומרי המגדלים – ולומר להם: אל תיגעו במגדלים האלה. וכאשר אני אומר מגדל, אין הכוונה אך ורק למגדל. אל תיגעו במגדלים האלה. ואם יש מישהו אחר שמתכוון לגעת במגדל, הם בוודאי צריכים להיות הראשונים לזעוק וגם להזעיק אותנו. ונקווה שמקרים כאלה לא יישנו, כדי שאותם מגדלים שנבנו בירושלים על-ידי מלך זה או מלך אחר, וכאשר אומרים ירושלים מתכוונים לכל הארץ, יעמדו על תלם. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לאיכות הסביבה, חבר הכנסת רפי אלול, אני בן קריית-חיים, שם נולדתי, שם גדלתי. אבי מבונה של קריית-חיים, בונה פיסית – "סולל-בונה". האח שלי הוא מראשוני ילדי קריית-חיים. במשך שנים – מה ראו להם ראש העיר בעבר מר גוראל, וחבר מועצת העיר היום סגן ראש העיר גיורא פישר, להתנכל לאותו מגדל בטענה שהמגדל מט ליפול והוא רעוע? שם שיחקנו, עלינו, ירדנו. המגדל הוא אולי אחד המבנים הראשונים בגליל המערבי, בעמק-זבולון.

כאשר ניסו בפעם הראשונה לקעקע אותו, פנינו – בשותפות עם סגן יושב-ראש הכנסת דאז שבח וייס, יושב-ראש הכנסת היום, שהוא תושב חיפה – לגוראל והעניין נדחה. אבל, שהיתי בחוץ-לארץ, ולפתע נאמר לי שהמגדל קרס, נפל, וראש העיר מצנע כנראה היה אטום לעניין הזה.

רפאל אלול (העבודה):

גם הוא היה בחוץ-לארץ.

דן תיכון (הליכוד):

וכאשר חזרתי לא מצאתי עוד את המגדל על תלו, על כנו. אגב, מה שמשותף לחנה סנש ולמגדל הוא קריית-חיים – שניהם יצאו מקריית-חיים. גם את מבואות-ים. אני זוכר, כמדומני, את חנה סנש בצעירותי מקבלת את ההכשרה שלה בקריית-חיים.

גם אתה קשרת, אדוני השר, את חנה סנש ואת המגדל, מורשת עם. ולכן אני יכול לומר שאני יותר מתמה, נדהם, לא מבין ולא מוכן לקבל. מרבים לדבר על שימור אתרים, ממעטים לעשות. הכול רואים את המגרשים ואת התועלת המסחרית שניתן להפיק מן המגרש לכשיפונה. חבל, חבל על קוצר הראות ועל המחדל שליווה את הריסת המגדל.

אני רוצה להודות לחברים הצעירים שהתארגנו כדי לשמר את המגדל ולא הצליחו, במיוחד לבתו של ראש העיר בעבר הגברת צייזל, שאינני יודע איך קוראים לה היום. צר על שנפל המגדל וקרס. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

12 בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה עוברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש להוסיף את קולי בעד.

היו"ר ד' שילנסקי:

בקשתו של חבר הכנסת רענן כהן מתקבלת, ויהיו 13 בעד.

הצעה לסדר-היום חנינה לאסירים פליליים בעקבות הסכם השלום עם ירדן

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: חנינה לאסירים פליליים בעקבות הסכם השלום עם ירדן – הצעה לסדר-היום מס' 5154, של חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, בתקופה זו עוברת המדינה ועוברת החברה בישראל לעידן אחר, לעידן חדש, עידן של שלום, כך אנו מקווים. ממשלת העבודה בראשות רבין מובילה את חברתנו לימים של תקווה. תקווה זו באה לידי ביטוי בכמה תחומים. באחד מהם, שאפילו יש החושבים שהוא שולי או מעורר מחלוקת, ברצוני לגעת.

אדוני היושב-ראש, ביקשתי להעלות על סדר-יומה של הכנסת הצעה, שאם הממשלה תקבלה, תהיינה משפחות לא מעטות בארץ שתראינה בהסכמת הממשלה חלק מפירות השלום. הצעתי היא להעניק חנינה לאסירים פליליים בעקבות הסכם השלום עם ירדן, ואולי זה הצפוי עם סוריה.

ברצוני לציין מייד, שאין כוונתי בהצעה זו למתן חנינה כללית אלא לחנינה סלקטיבית. סמכות החנינה, אדוני היושב-ראש, קבועה בחוק-יסוד:נשיא המדינה. החוק מסמיך את הנשיא לחון עבריינים ולהקל עונשים על-ידי הפחתתם או המרתם. בשבועות האחרונים, בזכות שר המשפטים – ואני אומר, בזכות שר המשפטים – התפתח ויכוח ציבורי ומשפטי מעניין באשר לסוגית האסיר אברושמי וסוגיית סמכותו של נשיא המדינה.

אני מציע, אדוני השר, לממשלה להביא הצעת חוק המכריזה על חנינה לאסירים בעקבות הסכם השלום.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

למה אתה לא מציע חוק?

אברהם יחזקאל (העבודה):

תוגש, תן לי לסיים. עצם המונח העברי חנינה במעשה חקיקה ישראלי – כותב השופט לנדוי – אינו חד-משמעי. מונח זה יכול לכלול חנינה לעבריין יחיד ויכול להיות גם כחנינה כללית הניתנת לקבוצות מוגדרות של עבריינים, חנינה כללית המוענקת על-ידי הרשות המחוקקת בדרך חוק לרגל מאורע חשוב שאירע בקורות המדינה. וזאת אני מצטט ממאמרו של כבוד השופט לנדוי.

אין בלבנו ספק, שחתימת הסכם השלום עם ירדן, הסכם השלום הצפוי עם סוריה, זה אירוע היסטורי, אירוע משמעותי בפרק חיינו כחברה במדינת ישראל. פירות השלום בתחום הביטחון הכללי והאישי ידועים, ואנו מקווים שניהנה מהם. פירות השלום בתחום הכלכלי באים לידי ביטוי בהתקשרויות בין גורמים כלכליים במזרח התיכון, ששיאם אולי בוועידת קזבלנקה. פירות השלום בתחום החברתי יכול שיהיו גם במתן חנינה לאסירים.

בישראל הוחקו שני חוקים כאלה. הראשון – פקודת החנינה הכללית, התש"ט–1949, לקראת כינון של משטר קבע דמוקרטי במדינה; והשני – חוק החנינה, התשכ"ז–1967, אחרי הניצחון של מלחמת ששת הימים.

כמו-כן נוצר פתרון ביניים, שהוא עדיף בעיני. פתרון זה הופעל בשנת 1979, בימי ראש הממשלה דאז מנחם בגין, זיכרונו לברכה, במלאות 30 שנה למדינה. אז הקים שר המשפטים, על-פי החלטת הממשלה מיום 1 באפריל 1979, ועדות מייעצות בראשותם של שופטים בדימוס, אשר בדקו את ענייניהם של סוגי עבריינים מסוימים במגמה לאפשר לשר המשפטים להמליץ בפני נשיא המדינה על אלה שלדעת הוועדה היו ראויים לחנינה מלאה או חלקית.

החנינה, אדוני השר, יכולה להיות, כפי שאמרתי, מלאה, חלקית או מותנית בתנאים. החנינה המלאה יכולה ללבוש צורה של ביטול העונש במלואו או מחיקת ההרשעה, ובעקבותיה מחיקת העונש או יתרת העונש, שטרם בוצעה. הרהביליטציה כמשמעותה בתחיקה של ארצות המשפט הציווילי, פירושה ביטול הפסילות האישיות שנבעו מהרשעתו של אדם בפלילים.

אדוני השר, צריך שהחנינה שתוכרז תנבע מסמכות של חסד, מסמכות של רחמים, ולא תתפרש כתחליף לכינונה של ערכאת ערעור נוספת או כהתערבות, חלילה, בפעילותה של הרשות השופטת. מעשה השפיטה מופקד בידי בתי-המשפט.

בכל מקרה, אני מבין שיכול שיהיה קשה לממשלה להביא החלטה מעין זו וחקיקה כזו לכנסת, וזאת אף שעל הצעת החוק בשנת 1967, חוק החנינה, חתומים אישים דגולים כראש הממשלה לוי אשכול, יעקב שמשון שפירא שר המשפטים, אליהו ששון שר המשטרה ומשה דיין שר הביטחון, זכרם לברכה.

אני מתכוון, אדוני השר, להניח הצעת חוק פרטית המסתמכת על הצעת חוק שהונחה ב-1967. מבדיקות שאני עושה באשר להצעת, אין אני נתקל רק בתגובות חיוביות, אני חייב לומר שאני נתקל גם בתגובות שליליות, אבל יש גם המברכים על ההצעה הזו.

טעם פרקטי נוסף להצעה, לבד מהצד ההומני והחברתי שבו, הוא המעמסה המוטלת על נציבות שירות בתי-הסוהר, אשר אינה נושאת בימים אלה בצורה סבירה את כמות האסירים הפליליים, כ-6,000 במספר, במערכת בתי-הכלא במדינת ישראל. חנינה לאסירים תהווה הקלה בנטל ותאפשר לאסירים אשר החנינה לא תחול עליהם איכות חיים סבירה יותר.

הצעת החוק הפרטית, אדוני השר, תיגע בסייגים רבים לחוק החנינה ותהווה כלי מתאים לחנינה סלקטיבית. היא תתייחס לחומרת העבירה מחד גיסא, ולחומרת העונש מאידך גיסא. היא תוציא מראש כמובן את נושא השמדת העם. היא תוציא מראש עבריינים שהאשמו בעבירות רצח, סמים ומין ובעבירות חמורות נוספות. היא גם תוציא מראש עבריינים שהוטל עליהם עונש, נניח של יותר מעשר שנות מאסר. כלומר, היא תגביל את הדברים.

לסיכום, אדוני השר, יש שיראו בהצעתי פרי באושים של תהליך השלום, אבל אני טוען שמידת החסד והרחמים תאפשר לממשלה להעניק חנינה לאנשים שמעדו וחטאו ותביא מזר להם, אולי לבני משפחותיהם, ומי יודע אולי כך נגיע לחברה שתהיה גם בריאה וטובה יותר. תודה רבה לכם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני שר המשפטים. ראיתי שכבר רשמת לך את התשובות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אבי יחזקאל מעורר שאלה נכבדה, האם בעת של התרוממות רוח או חג לאומי או אירוע היסטורי, מן הראוי להעניק חנינה לאסירים.

הדגיש חבר הכנסת אבי יחזקאל, שהוא לא מתכוון לחנינה כללית במובנה הרחב ביותר, אלא הוא מבקש בהזדמנות זו להפחית בעונשם של סוגי עבריינים לפי שיקול דעת מסוים שייעשה על-ידי הגורמים המחליטים.

נראה לי שחבר הכנסת אבי יחזקאל גם למד את הנושא ודאג להביא בפנינו את התקדימים שהיו, ואכן היו בעבר תקדימים במדינת ישראל. הוא הזכיר גם את פקודת החנינה הכללית מהתש"ט, וגם את חוק החנינה מהתשכ"ז-1967.

מאחר שאני מצוי בנושא, אני זוכר גם את המחקרים שנעשו בעקבות אותם חוקים של חנינה כללית. אותם מחקרים שנעשו ובדיקה שנעשתה לאחר זמן, כל אלה העלו ביקורת רצינית על השיטה הזאת, והוכח שבתוך תקופה קצרה, רוב רובם של האסירים ששוחררו בחנינה חזרו לבתי-הסוהר, לאחר שניתנה להם עוד הזדמנות פז לבצע עבירות ולעתים עבירות חמורות ביותר.

רחבעם זאבי (מולדת):

עבירות שהם עשו אחרי השחרור?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, אחרי השחרור. לכן, בספרות הפנולוגית, שעוסקת בתורת הענישה, בדרך כלל שיטת החנינה הכללית אינה מתקבלת בברכה אלא יותר בביקורת.

עם זאת, צריך לשקול ברצינות את מה שהציע חבר הכנסת אבי יחזקאל, שהחנינה תהיה אינדיבידואלית. גם כשהוא מדבר על חנינה בסיוען או בעזרתן של ועדות מומחים או ועדה בראשות שופט או שופט בדימוס, זו בודקת את החומר על-פי קריטריונים מסוימים, בוחנת נסיבות אישיות, ובסופו של דבר ממליצה לגורמים האחראים למוסד החנינה על דרך פעולה מסוימת. זה עדיין במסגרת החנינה האינדיבידואלית.

כיוון שמדובר בחנינה אינדיבידואלית, וכיוון שהסמכות בעניין הזה היא לכבוד נשיא המדינה, אני חושב שהדבר הנכון לעשות הוא, שאני אשאל את בעל הסמכות לדעתו. כיוון שאני עומד להיפגש בימים אלה עם כבוד הנשיא עזר ויצמן, לדון אתו בנושאים שונים הקשורים במדיניות מוסד החנינה, אני אעלה בפניו גם את הצעתך שלך, אביא את דבריך שלך מן הפרוטוקול ואתייעץ קודם כול אתו. כמו-כן, נראה לי שראוי להתייעץ עוד עם בעל תפקיד רם, עם כבוד נשיא בית-המשפט העליון, לפני שאני מחווה את דעתי או נוקט עמדה כשר המשפטים.

בסיכום, הרי הסוגיה כאן או האיזון בין האינטרסים השונים או הנוגדים הוא די ברור. מצד אחד, הרצון שלך לשתף בחוויה הזאת גם את האסירים ובני משפחותיהם ולומר שגם להם הגיע יום של חסד או יום של מחילה. מאידך גיסא, גם ההיבט האחר, הציבורי, הוא ברור, שהנה אלה שנכלאו הם בדרך כלל עבריינים רציניים, שהרי אין בתי-המשפט שלנו ממהרים לשלוח למאסר עבריין שזו עבירתו הראשונה, אלא אם כן היא חמורה ביותר. ואם כך, נשלחים למאסר בדרך כלל עבריינים רציניים רציניים רציניים, ולא אחת, או ברוב המקרים, אלה גם אנשים ששחרורם יכול להוות סכנה לחברה. מכאן החשש שהשחרור, גם אם הוא יבוא מתוך מניע מסוים, שהוא מניע חיובי, בסופו של דבר הוא עלול לגרום לכך שירבה הפשע והחוטאים יצאו נשכרים.

אני משאיר את העניין הזה ב"צריך עיון". אני חושב שנכון עשית שהעלית את זה כהצעה לסדר-היום ולא הגשת ישר הצעת חוק. אני חושב שהגישה הנכונה מצדי צריכה להיות הסכמה להעברת הצעתך לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. שם נוכל להיפגש, נוכל גם לשאול את דעתם של מומחים, לרבות אותם מומחים שעשו בזמנם את המחקרים, ולחשוב על העניין הזה ברצינות. כלומר, לא הייתי פוסל את קו המחשבה שלך על הסף ואומר שזה נושא שלא צריך לשקול אותו כלל, אבל בכך אינני אומר שאני תומך במתן חנינה כזו כיום.

אני מציע לכנסת להעביר את הנושא הזה לבדיקה ולשיקול לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת טלב אלסאנע ביקש להסיר, אבל בינתיים הוא נעלם לנו. נשאל את חבר הכנסת אבי יחזקאל אם הוא מסכים שהצעתו תעבור לוועדה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כן, אדוני, לוועדת החוקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו כבר מצביעים.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל בנושא: חנינה לאסירים פליליים בעקבות הסכם השלום עם ירדן, עוברת לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הצעה לסדר-היום שחרורם של האסירים הערבים הביטחוניים – אזרחי מדינת ישראל, בעקבות הסכם אוסלו והתהליך המדיני

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו ניגשים לסעיף הבא: שחרורם של האסירים הערבים הביטחוניים – אזרחי מדינת ישראל, בעקבות הסכם אוסלו והתהליך המדיני, הצעה לסדר-היום מס' 5164 של חבר הכנסת האשם מחאמיד, שנמצא כבר בקרבת הדוכן על מנת לחסוך זמן לכנסת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, ארבעת חברי הכנסת הנוכחים, אדוני השר, אני רוצה להעלות נושא שכמעט נשכח מלבם של רבים במדינת ישראל, נושא שרבים משתדלים לא לגעת בו ולהתעלם ממנו, הנוגע לכ-70 אסירים ביטחוניים-פוליטיים אזרחי מדינת ישראל.

כליאתם איננה אלא תוצאה של סכסוך דמים בין עמי האזור, בין עמם הפלשתיני לבין מדינתם ישראל.

אסירים אלה פעלו כפי שפעלו בתקופה מסוימת, שמוכרת לכולנו היטב, בתקופה שמעשים מסוימים היו בגדר עבירה מבחינת החוק, אך היום אינם שכאלה: הרמת דגל, השתייכות לארגון פלשתיני זה או אחר, מפגש עם איש אש"ף זה או אחר וכיוצא בזה.

יש ביניהם השפטים לתקופות קצרות, ויש השפטים לתקופות ארוכות ואף למאסר עולם. אלה פעלו כפי שפעלו על-פי הוראות של האחראים להם.

רחבעם זאבי (מולדת):

כך אמר גם אייכמן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני חושב שאתה פוגע ביהודים כשאתה משווה. אתה פוגע בעם היהודי שלך. אתה פוגע ביהודים.

קריאות:

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני חושב שכבוד היושב-ראש יסכים אתי, אני בטוח. אני יודע למה אני פונה אל היושב-ראש. אני יודע טוב מאוד למה אני פונה אליו. אני שומע אותו בדרך כלל. אני חושב שאתה פוגע בניצולי שואה, אתה פוגע בעם היהודי כשאתה משווה. תתבייש לך. איך אתה משווה. זו בושה. בושה מה שאתה עושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, גמרנו עם קריאות הביניים. אדוני, נא להמשיך. אני אחזיר לך את הזמן של קריאות הביניים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה.

לא ייתכן, אדוני, שהחייילים הפשוטים, מקבלי ההוראות, נשארים בכלא כאשר שולחיהם ומפקדיהם יצאו לחופשי, ולא רק זאת, אלא הם אף יושבים עם הבכירים שבמדינת ישראל ומנהלים אתם משא-ומתן.

האסירים האלה, אזרחי מדינת ישראל, מוזנחים, כפי שאמרתי, נשכחים, אין מי שידרוש את שחרורם ואין מי שיעלה את בעייתם לשולחן הדיונים. כולם אדישים כלפיהם, ולכן מצבם הגיע לממדי תסכול ולעתים אף ייאוש מסוכנים ביותר.

והם שואלים שאלות, שאלות צודקות: איך זה, למשל, שעאדל אל-ג'עברי מרפיח שוחרר אף שהיה שפוט ל-16 מאסרי עולם על רצח משתפי פעולה?

רחבעם זאבי (מולדת):

זה באמת לא בסדר שהוא שוחרר.

האשם מחאמיד (חד"ש):

הוא שוחרר, בעוד מחמוד ג'בארין ומוחמד ג'בארין מאום-אל-פחם, למשל, ממשיכים לשבת בבית-הכלא, מאסר עולם על שהורשעו ברצח משתף פעולה. לכן הם שואלים וזועקים, למה זה כן וזה לא.

מוניר עלי מנצור ממג'ד-אל-כרום, נשפט, בין היתר, אתם יודעים על מה? על שנפגש עם ד"ר נביל שעת', והרי עם האיש הזה יושבים יום יום.

יש שינויים דרסטיים, אדוני היושב-ראש, בכלל המערכות. הרי דברים השתנו ואף התהפכו. תהליך השלום שינה הרבה סוגי טבו, הרבה מבנים ותבניות. לכן הם שואלים, וגם אני שואל: האם לא הגיע הזמן לסגור את התיק הזה ולהחזיר את האנשים האלה לחיק משפחותיהם?

והיו תקדימים. אסירי המחותרת היהודית שוחררו לחלוטין בתוך תקופה קצרה, וזאת מסיבות פוליטיות, כי היה להם לובי פוליטי שפעל למענם. אסירי המחותרת, ארגון הטרור היהודי, שרצחו ערבים, נעצרו ב-1984 ושוחררו בשנת 1990.

וכך נוצרת אפליה זועקת. זה לא נכון ולא צודק, שיהודים שנמנו עם ראשי ארגון טרור והורשעו ברצח ערבים שוחררו אחרי שש שנים בלבד רק משום שזכו לשדולה של חברי כנסת מסיעות הימין, ולעומתם ישראלים-ערבים נשארים בכלא, אפילו שרובם עשו מעשים שנחשבו בזמנם כעבירות אך היום אינם עבירה כלל וכלל. ולכן הם שואלים, ובצדק: מדוע להפלות אותם לרעה?

אני סבור, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, שהמערכת צריכה לנהוג כלפיהם כפי שנהגה כלפי אנשים אחרים ששוחררו, אפילו שמניעיהם היו שונים.

להערכת, על סמך התנהגותם של האסירים האלה היום, על סמך התנאים המדיניים החדשים ועל סמך התקדימים שהיו במדינה, יש מקום לשחרר אותם מהכלא. לשחרור האסירים, אדוני, יש משמעות מאוד מיוחדת, במיוחד בתקופה הזאת, אחרי ההסכמים עם אש"ף, ההסכם עם ירדן, ועידת קזבלנקה והתהליכים המסחררים בתהליך השלום, האווירה האחרת והחדשה. שכן השלום שם קץ למניעים, לסיבת מאסרם ולסיבת הפעולות שהם עשו. המניעים הוסרו, ולכן, לדעתי, התוצאות גם הן צריכות להיות מוסרות.

לכן אינני מתפלא ואיננו מופתע, אדוני היושב-ראש, שכאשר נחטף החייל נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, האסירים האלה שאני מדבר עליהם, הוציאו מתוך כותלי בית-הכלא קריאה נרגשת ונחרצת אל החוטפים, לשחרר את החייל ולא לפגוע בו כלל. זאת עוד עדות לשינוי באווירה בעידן של תהליך מדיני לקראת השלום הכולל באזור.

לכן אינני מבין מדוע האזרחים הערבים אזרחי מדינת ישראל הופרדו דווקא. במקום לשחרר אותם הם הופרדו מחבריהם האסירים הביטחוניים הפוליטיים האחרים, הופרדו והועברו לכלא השרון, דבר שגורם להם למצוקה נפשית-חברתית, כי הם חיו עם מאות ועכשיו הם לבדם, קובצו למקום אחד, רכזו בכלא השרון, במרחקים גדולים ממקומות מגוריהם, דבר שיש בו משום עוול למשפחותיהם.

השאלה הנשאלת היא, מדוע הם הופרדו? האם משום שהם ישראלים? ואם כן, אם זו הסיבה, מדוע לא מתנהגים ומדוע לא נוהגים כלפיהם בהתאם. מדוע אין הם זוכים לאותן פריבילגיות שלהן זוכים אסירים ישראלים, לשיחות טלפון, לביקורים וכיוצא בזה, כשאר האסירים הישראלים. שיחליטו, או שהם אסירים ישראלים או לא-ישראלים, שיתנהגו אליהם בהתאם. האין כאן סתירה שלא ניתן להשלים אתה?

בכלל, אדוני, שהייתם של כלל האסירים, כל 6,000 האסירים הפלשתינים בבתי-הכלא, רק מסייעת למתנגדי השלום ולמחררי המלחמה. ראינו שמכל אלה ששחררו אין כמעט אחד שהיה מעורב במעשים כלשהם שיש בהם משום עבירה על החוק. להיפך, הם יוצאים ומחזקים את אלה שהשלום בנפשם.

אדוני היושב-ראש, יש ילדים פלשתינים בכלא. מדוע לא ישוחררו ויוחזרו לספסל הלימודים? יש כ-34 נשים. מדוע לא ישוחררו? יש חולים קשישים, שנמצאים בכלא כבר יותר מ-20 שנה. יש שם אנשים משותקים, כמו מאלכ שינאווי, שגם הוא לא שוחרר.

ובכלל, מה עושה השיח' אחמד יאסין בכלא? מה הוא עושה שם? הישארותו בכלא היא פצצת זמן, היא אנטי-ביטחונית, אך שחרורו הוא מעשה אנושי ביותר, ואולי גם ביטחוני ביותר.

אדוני היושב-ראש, ככל שהזמן עובר, גוברת תחושת הייאוש והתסכול בקרב האסירים הערבים אזרחי מדינת ישראל ובקרב משפחותיהם. על כן יש מקום ללכת קדימה, לפתוח דף חדש על בסיס מדיני, אנושי ומוסרי. יש לפעול, להחיש את הטיפול בסוגיית האסירים אזרחי מדינת ישראל ולהעלותה על המסלול הנכון, ועל-ידי כך להפיג את המתח ולהוציא את העוקץ המסוכן – – –

היור"ד' שילנסקי:

אני מוסיף לך דקה על הפרעה שהפריעו לך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה. ובכך – להפיג את המתח, להוציא את העוקץ המסוכן מקרב האסירים ובני משפחותיהם. כי כולנו חייבים להתאים את עצמנו, את התנהגותנו ואת היחסים בין בני שני העמים על בסיס המתבקש משלום אמת ההולך ומתגבש באזור.

הגיע הזמן, אדוני, לסגור את התיק הזה, שמניעיו וסיבותיו הולכים ונעלמים. וכאשר הסיבה איננה, התוצאה גם היא צריכה להיות מטופלת בהתאם, ואני מתכוון לכל מי שהם קורבנותיו של סכסוך עקוב מדם, שסוף סוף מתקרב לקצו. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לראות בחומרה רבה פעילות של ישראלים נגד ביטחון המדינה, בין שהם יהודים ובין שהם ערבים, ואין לנו נטייה לשחרר כאלה שעלולים לחזור ולהוות סכנה לביטחון המדינה, או שמא שחרורם עלול או יכול להוות איתות לכך שאין אנו מתייחסים בכל החומרה הראויה לעבירות ולקשיים מסוג זה.

קריאה:

איך אפשר לדעת?

שר המשפטים ד' ליבאי:

דבר אחד ברור צריך להיות, שאין בכוונתנו לשחרר כאלה שעלולים להיות עתודה לכוחות הטרור.

אני מכיר בכך שייטכן, וכך אני מאמין, שמשתנים הזמנים. ואם משתנים הזמנים ויש מקום להסיק מכך מסקנות, לא צריך לעצום את העיניים ולהישאר באיזה מקום בנבכי ובדעות העבר, אבל יש לבחון את העניין בזהירות רבה.

אני מוכרח לומר, שהנושא לא עלה לדיון בממשלה. לא התקיים בנושא הזה דיון שאני יודע עליו במשרדי המשפטים והמשטרה. לכן זה עניין שצריך להיבחן, וצריך לראות את הנתונים העובדתיים, לראות פשוט במי מדובר. ייתכן מאוד שמדובר באסירים שנידונו בבתי-משפט צבאיים, ואז הסמכות היא בידי שר הביטחון וכבוד נשיא המדינה. ייתכן שמדובר באסירים שנידונו בבתי-משפט אזרחיים, ואז הסמכות היא בידי כבוד נשיא המדינה, על-פי המלצת שר המשפטים. אני חושב, לכן, שראשית יש לבחון את הנתונים.

דיברת, חבר הכנסת האשם מחאמיד הנכבד, גם על תנאים מסוימים בבתי-הסוהר. בתי-הסוהר, כידוע לך, הם באחריות שר המשטרה. אני אינני מכיר את הפרטים, ולכן אינני יכול להגיד.

אני גם רוצה להעיר דבר אחד כדי למנוע טעות, שלפעמים אני חוזר ושומע אותה, שהיא פועל יוצא מעניין אסירי המחותרת ומעניין הטיפול בבקשתו של אברושמי. אני לא הצעתי, גם לא במכתבי לכבוד נשיא המדינה, ללמוד גזירה שווה לגבי אברושמי מאסירי המחותרת. אני הבעתי דעה על אופן הטיפול באסירי המחותרת, ואמרתי שאין ללמוד גזירה שווה מאותו טיפול, ולכן גם לא המלצתי לשחרר את אברושמי.

אני ביקשתי ללמוד ממצבם של כל האסירים, ולא רק האסירים הפוליטיים, שנידונו בתחילת שנות ה-80, מכיוון שעל-פי הפרקטיקה שהיתה נהוגה בעבר, על-פי המלצת שרי משפטים בעבר, החליטו נשיאי המדינה בעבר להמליץ וקצבו תקופות מאסר ארוכות, ואחרי שהאסיר ריצה חמש, שש ושבע שנים – אמרתי שאם האסיר ריצה כ-11 שנים הגיעה השעה לקצוב את עונשו, והתקופה צריכה להיות ארוכה. זה רק לעניין הבהרה.

החלטת הנשיא ניתנה, אני מכבד את החלטת הנשיא, ומבחינתי החלטת הנשיא היא הסופית.

הערתי זאת רק לגבי הערות שהעירו כאן על אסירי המחותרת, ולכן קל וחומר שאני לא מציע ללמוד עוד הפעם גזירה שווה לגבי אחרים.

הנושא שהעלית, חבר הכנסת האשם מחאמיד, צריך להיות נדון לגופו, ולפי דעתי על-ידי בדיקה פרטנית של מקרים, יש לראות איך להתמודד עם כל מקרה ומקרה.

מאחר שהנושא הוא נושא נכבד, ואתה אמרת שיש רגישות רבה כלפיו גם בציבור שאתה מייצג, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ושם אפשר יהיה לשבת ולדון בעניינים השונים ובהיבטים השונים של הנושא החשוב הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי מבקש להסיר. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, בראשית דבריו אמר חבר הכנסת מחאמיד, שאנחנו מדברים על אנשים שעשו פשעים או חטאים קלי ערך, כמו הנפת דגלים, מפגשים וכו'. בהמשך הוא כבר נתן דוגמה: מישהו שרצח משתף פעולה. כלומר, נטל חייו של אזרח אחר.

הטענה שהם רק חיילים והיו מפקדים ששלחו אותם, כבר הושמעה פעם פה בירושלים, במשפטו של הצורר הרוצח אדולף אייכמן. זה מרגיז אותם, אבל בית-משפט ישראלי לא קיבל את הטענה הזאת –

האשם מחאמיד (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

בית-משפט ישראלי לא קיבל את הטענה הזאת.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נא לאפשר לחבר הכנסת רחבעם זאבי – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

מפקדם של הפושעים האלה הוא ראש הרוצחים ערפאת; הוא שכח אותם, הוא בגד בהם.

קריאות:

הי"ר ד' שילנסקי:

רגע, חבר הכנסת רחבעם זאבי, לא שומעים אותך. לא שומעים גם את קריאות הביניים שלכם. חבר הכנסת דראושה, רשות הדיבור נתונה לחבר הכנסת זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יוסף בא-גד (מולדת):

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת דראושה, קראת קריאת ביניים לגיטימית. מספיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

--- איך הוא מעז לומר את זה ולא מתבייש ---

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת זאבי, אני מניח שהפריעו לך במשך מחצית הדקה. נותרה לך מחצית דקה כדי להשמיע בשקט את דבריך.

רחבעם זאבי (מולדת):

מפקדם של הנשפטים האלה אינו אלא ערפאת, שהוא בעצמו רוצח, שהוא בעצמו פושע. הוא שכח אותם, הוא בגד בהם.

קריאות:

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רוצה להזכיר ---

היו"ר ד' שילנסקי:

רק רגע, חבר הכנסת זאבי, אני מבקש שוב מהציבור להירגע.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה לא נותן לו לסיים. חבר הכנסת בא-גד, אתה מפריע לחבר הכנסת זאבי?

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, חברי הכנסת, נא להירגע. זכותו של חבר הכנסת זאבי להשמיע את דבריו באוזני מי שזה מוצא חן, וגם באוזני מי שזה לא מוצא חן בעיניו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

וגם לומר רוצח – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רוצה להזכיר, שהמציע, חבר הכנסת האשם מחאמיד, הוא אותו איש שעמד ברחובה של עיר ברצועה וקרא להם לפגוע בנו בכל האמצעים, לפגוע בחיילי צה"ל בכל האמצעים.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, עכשיו יש לך רשות דיבור. להעביר ביקשת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מצטרף לדברי השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה ביקשת להעביר לוועדה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

דוד מנע (הליכוד):

ההצעות הן להסיר או להעביר לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

נמנעים – אין

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני טעיתי בהצבעה. אני מצביע נגד. אני נגד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה נגד. זו טעות? בסדר.

ובכן, תשעה בעד, 11 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה של חבר הכנסת האשם מחאמיד בנושא: שחרורם של האסירים הערבים הביטחוניים – אזרחי מדינת ישראל, בעקבות הסכם אוסלו והתהליך המדיני, הוסרה מסדר-היום.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

רבתי, הלוח מראה, מה אני יכול לעשות? אפילו לא היתה טעות – אז עשרה נגד עשרה, זה מוריד את הנושא מסדר-היום גם-כן. חבר הכנסת מנע, אני מניח שאנשי המחשב שמעו שיש בעיה, ואם הם לא שמעו הם שומעים עכשיו והם בוודאי יתקנו. תודה רבה.

הצעת חוק העונשין (תיקון – התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת י' מצא)

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק העונשין (תיקון – התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994, הצעת חוק ב'סב, של חבר הכנסת יהושע מצא. בבקשה, אדוני. חבר הכנסת בא-גד עומד כי הוא רוצה לתת יותר כבוד לנאום שלך, אבל נקבל כאילו אתה נותן את הכבוד גם כשאתה יושב.

יוסף בא-גד (מולדת):

הכבוד מגיע.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, מאז הסכם אוסלו האומלל, אשר קבע כי מעמדה של ירושלים יידון כעבור שנתיים, לא פסקו ראש אש"ף יאסר ערפאת ורשויות אש"ף הפלשתיניות לפעול ליצירת עובדות מאותן הכרזות שלהם על ירושלים המזרחית כבירת פלשתיין.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הצעירים שלך לא עזבו שם, אני מבין.

יהושע מצא (הליכוד):

קריאת הג'יהאד של ערפאת על ירושלים לוותה באופן מעשי בפעילות טרור ובפעילות מדינית כאחת להרחקת יהודים ממזרח-ירושלים, ובהקמתם בה-בעת של מוסדות פלשתיניים בעלי סממנים ממלכתיים ליצירת מעמד פלשתיני ריבוני במזרח-ירושלים. ואומנם, אדוני השר ליבאי, שר המשפטים, תחת שלטונכם יהודים מדירים רגליהם ממזרח-ירושלים ומוסדות אש"ף קמים ומגבירים פעילות שלטונית ומדינית כאחת.

על פעילות זאת מתוך ה"אוריינט האוס" מנצח, תרתי משמע, פייצל חוסייני.

משה פלד (צומת):

שמעון פרס.

יהושע מצא (הליכוד):

מנצח על המלאכה לחלק את ירושלים לשתי בירות. לצערי ולבושתכם, אדוני השר, הוא מנצח בקידום מטרות אש"ף, ממש כפי שמוגדר במצע המדיני, בקווי היסוד של אותה רשות פלשתינית, ממשלה פלשתינית, הקובע בסעיף על ירושלים – ואני מצטט מקווי היסוד של הרשות הפלשתינית בראשות ערפאת: "חברי הוועד הפועל וחברי הרשות הפלשתינית יפעלו להקמת מדינה פלשתינית שבירתה תהיה בירושלים".

ואכן, חבר הוועד הפועל פייצל חוסייני כך פועל, אומר ועושה. ה"אוריינט האוס" הפך למשרד החוץ הפלשתיני. בתוך שבוע אחד ביקרו בו ראש ממשלת טורקיה ושרת התרבות של צרפת סימון וייל; עשרות מפגשי קונסולים ושרי חוץ מתקיימים לאור היום ובמלוא הטקסיות. אנשי ביטחון שלנו מסולקים מן המקום ומתבזים. קשה אולי להצביע על דוגמה כזאת של רמיסת הכבוד העצמי ורמיסת החוק.

מול פעילות כזאת, המתירה בגסות ובשחצנות כל מלה כתובה בהסכם אוסלו האומלל, מה חסר לו, אדוני היושב-ראש, לראש הממשלה? חסר לו חוק. תנו לי חוק, זועק רבין כלפי חוץ, חוק לזריית חול בעיני הציבור. זה מה שנחוץ לו, לראש הממשלה רבין. וגם זאת הוא לא מקבל בתוך ממשלתו. שנה מתפתלת לה הממשלה, ממשלת ישראל, בהכנת חוק, ואין חוק. חולשת הממשלה מנוצלת להקמת מוסדות פלשתיניים אש"פיים נוספים בירושלים.

נשים לב מה קרה במחצית השנה או בשנה האחרונה. משרד האנרגיה הפלשתיני מקים את משרדיו בצפון ירושלים. משרד הסטטיסטיקה פועל כמשרד ממשלתי לכל דבר. רשות השידור הפלשתינית פועלת בירושלים באין מפריע. משרד לפיתוח ולבינוי מתבסס לו בירושלים. הגדיל לעשות מכולם בהפרת הסכם אוסלו משרד הדתות הפלשתיני, שהעמיד בראשו את חסן טהבוב הירושלמי – הפרה כשלעצמה – העמיד אותו בראש משרד הדתות הפלשתיני, וחסן טהבוב הירושלמי מכהן כשר בממשלתו של ערפאת.

וראש הממשלה שלנו, יצחק רבין, זה המזלזל – אדוני שר המשפטים, ואתה יודע עד כמה הוא מזלזל – בכל מה שקרוי מחוקק, מזלזל בכל מה שקרוי רשות שופטת, ולפתע מה חסר לו לרבין? חוק חסר לו. הרשות הפלשתינית רומסת ברגל גסה לא רק את הסכמי אוסלו וקהיר, אלא את חוקי מדינת ישראל עצמה, אדוני שר המשפטים. ומה חסר לו לרבין? – חוק לכיסוי ערוות מחדלי הממשלה, אדוני שר המשפטים. הבו לנו חוק, קורא רבין, וסוף סוף חבר הכנסת אלי דיין, הקואליציה המבוהלת נתנה לו שלשום חוק – – –

משה פלד (צומת):

חוקים חסר לכם?

אלי דיין (העבודה):

חוקקנו חוק השבוע.

יהושע מצא (הליכוד):

חוק המוסתר ומתחבא לו מתחת לכותרת של הסכם עזה ויריחו. זה הפיצוי למרצ, לשמאל בממשלה. חוק מינהלי חסר יכולת ומשמעות, זה מה שעבר שלשום, שמביא את פייצל חוסייני להכריז מייד בתגובה עם קבלת החוק – הכרזתו של חוסייני, ואני מצטט: הפלשתינים ימשיכו לפעול ב"אוריינט האוס"; מזרח-ירושלים הבירה הטבעית של פלשתיין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אפילו אתה אמרת...

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לראש הממשלה הוצע חוק אחר – אני יודע זאת, שר המשפטים יודע זאת – חוק דומה לחוק המובא פה היום על-ידי בפניכם, כמעט במדויק כמו זה שהובא בפני הממשלה. אולם ראש הממשלה נאלץ להיכנע לפני השמאל והביא שלשום לכנסת חוק מינהלי שעליו ניתן לומר: ההר הוליד עכבר.

שר המשטרה שחל, מעכבר מינהלי זה, מזדרז מייד להכריז בראש חוצות על הצבת כוחות ביטחון סביב ה"אוריינט האוס", זאת למניעת ראשי ממשלה, שרי חוץ וקונסולים מלבוא אל ה"אוריינט האוס". האומנם זאת תבונה מצד הממשלה, להסתכסך עם מדינות עולם במקום, בפשטות, לסגור את ה"אוריינט האוס" ולהעמיד לדין את מפעיליו? אתם, ממשלת ישראל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אלי דיין (העבודה):

למה לא סגרתם אותו בזמן הליכוד?

טלב אלסאנע (מד"ע):

לסגור, לסגור. חוץ מזה מה יש לך להציע?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

אתם השמעתם את קריאות הביניים. חבר הכנסת מצא, אשמור על זמנך. כל קריאות הביניים שמושמעות בתזמורת בלאו הכי אינן נשמעות. כשאחד קורא קריאת ביניים עוד קולטים. חבר הכנסת מצא, זכותך להגיד את דבריך בשקט, ואני אדאג לכך. עכשיו נרגעו הכול. אני מניח שהיתה הפרעה של דקה, ואני מוסיף אותה על זמנך.

יהושע מצא (הליכוד):

הממשלה הזאת לא מעזה להסתכסך עם פייצל חוסייני, אז מה האיום חסר התבונה הזה להסתכסך עם ראשי מדינות שיבואו ל"אוריינט האוס"? אולי גם תעצרו אותם ראשי מדינות? כי אם יוצבו משמרות מסביב ויבוא ראש ממשלה או שר, אולי תעצרו אותם? איזו תבונה יש בהכרזה הזאת? מי מאמין לכם שתציבו כוחות ותעצרו ראשי מדינות?

הממשלה יודעת, אדוני היושב-ראש, כי ניתן לפעול ביתר יעילות באמצעות החוק שלי, זה שמובא כאן. חוק זה ראשיתו, ואני מדגיש, בדיון בממשלת ישראל. אם אומנם – ואני מדגיש, אם אומנם – זקוקה הממשלה לחוק, כאן ניתן לה היום חוק העוסק בפלילים, כי יש לנו עניין עם פלילים, לא עם צווים מינהליים. אולם גם שחל, גם ראש הממשלה וגם אתה, שר המשפטים, יודעים היטב כי לא לחוק חדש אתם זקוקים, אלא למנהיגות, לממשלה מושלת. זו לא ממשלה מושלת – זו ממשלה כושלת.

אלי דיין (העבודה):

אז למה אתה מציע חוק?

יהושע מצא (הליכוד):

אלי דיין, זו ממשלה כושלת.

אלי דיין (העבודה):

אז למה אתה מציע חוק?

יהושע מצא (הליכוד):

מייד אשיב לך, תקשיב עד הסוף. ג'בריל רג'וב ביצע פעולה נגד חוקי מדינת ישראל, הוא חטף עיתונאי ב"אמריקן קולוני" לפני כחודשיים, אדוני היושב-ראש. המשטרה עצרה שלושה מהחוטפים. שחל הכריז: נעמיד אותם לדין. אתם יודעים מה קרה, כנסת נכבדה? אספר לכם סוד כמוס. הוא כמוס כי הוא לא פורסם עד היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יהושע מצא (הליכוד):

השלושה שוחררו והועברו ליריחו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אתם לא יכולים לעצור את הדובר אחרי כל שני משפטים.

יהושע מצא (הליכוד):

ההסכם שהיה לא פורסם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יהושע מצא (הליכוד):

ההסכם שנערך לא פורסם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אתם לא יכולים להפסיק את הנואם אחרי כל שני משפטים.

יהושע מצא (הליכוד):

נעצרו שלושה פושעים, חוטפים, הגישו נגדם תביעה, אסרו אותם, עצרו אותם – ובהסכם חשאי משחררים אותם לאותה יריחו. אני רוצה, אדוני השר ליבאי, שתיתן לי תשובה. אתה שר המשפטים, אני רוצה שתשיב לי, מדוע השלושה האלה שוחררו.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מרגיז אותך יריחו ולא השחרור.

יהושע מצא (הליכוד):

מרגיז אותי הטרור שמופעל בירושלים. איזו עסקה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בכלל לא היתה חטיפה, הוא אמר שהוא בכלל לא נחטף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, רבותי חברי הכנסת, האם שמתם לב שאחרי כל משפט של חבר הכנסת הנואם בזכות, מפסיקים אותו? חבר הכנסת מצא, אני ער לזמן שלך, אני מחזיר את השעון אחורה.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מנע יאפשר לחבר הכנסת מצא לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה טרם נרגע.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מצפה לשמוע משר המשפטים, מדוע שוחררו שלושת החוטפים, האם יש איזו עסקה שעל-פיה הפרתם את החוק העומד לצדכם ואתם מיתממים? רבין אומר, הבו לנו חוק, ואני אומר לכם: קיימו את החוק. לא חוקים אתם צריכים, אתם צריכים לקיים את החוק, למנוע ולסלק טרור ופעילות אנטי-ממשלתית בעיר הזו.

אדוני שר המשפטים, אני רוצה לספר לך עוד סיפור שאולי ידוע לך, ואביא ציטוטים מן הכתב: אש"ף הפך בירושלים לבורר ולשופט, ואני רוצה שתתייחס לכך. הסכמים וחוזים נחתמים בירושלים בין צדדים במזרח העיר, והבורר המוסכם הינו ארגון אש"ף בירושלים. הדוגמאות לכך רבות, ואני רוצה לקרוא קטעים אשר נכתבו בחוזים אלה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

בזמן שלטון הליכוד לא היה דבר כזה?

יהושע מצא (הליכוד):

"הוסכם בין הצדדים" – לא אומר שמות, על מנת שלא להזיק לאיש – "למנות את משרד אש"ף להיות בורר בין הבוררים בסעיפים. משרד אש"ף בירושלים, ברחוב אבן-עוביידה מס' 8. אקרא מהסכם אחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

הסכם בין מי?

יהושע מצא (הליכוד):

הסכם בין צדדים במזרח-ירושלים, על נושאים משפטיים, שאנסו אותם למשוך אותם מבית-המשפט, ואוכיח את זה כאן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, אני לא מסוגל עם המופרע הזה שם, שלא מאפשר לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, חבר הכנסת מצא – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אש"פיסט, אש"פיסט, אש"פיסט.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אש"פיסט.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת מצא, אני מבקש להירגע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכולכם להירגע. חבר הכנסת אורון, תואיל לשבת. חבר הכנסת מוסה פלד, תואיל לשבת. חבר הכנסת דן תיכון. אני מבקש, חבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת רון נחמן, במקום שאבזבז את גרוני, אקרא אותך לסדר. חבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת פלד, למה אתה צריך שאצעק. תואיל לשבת. חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת מנע, תואיל לשבת. חבר הכנסת אלסאנע, אתה מפריע ומדבר כל הזמן.

חבר הכנסת מצא, השמעת כמה ביטויים. בקשר לביטוי אחד – אני מציע לך לקחת אותו בחזרה.

יהושע מצא (הליכוד):

לקחתי את הכול בחזרה, אם זה מספק אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר, ביקשתי לגבי ביטוי אחד.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מספק אותך? אני שמח שסיפקתי אותך, אדוני, כלפי האש"פיסט הזה. אני מאוד שמח.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אני מכריז על הפסקה.

יהושע מצא (הליכוד):

למה? מה קרה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מכריז על חמש דקות הפסקה. אתה לא תגיד לי: אני שמח שסיפקתי אותך כלפי האש"פיסט הזה. אני מנהל פה סדר אובייקטיבי על כל דבר, ואתה לא תתקיף אותי.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, הוא כל הזמן לא מאפשר לדבר פה.

(הישיבה נפסקה בשעה 15:37 ונתחדשה בשעה 15:40.)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חלפו חמש דקות, אני מחדש את הישיבה. אני מבקש מכולם להירגע ולשבת. אדוני שר המשפטים, אודה לך אם תשב.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להמשיך ולקרוא מכמה הסכמים שנחתמו במזרח-ירושלים, המעידים מה קורה במערכת היחסים שלנו בישראל.

"הערב לביצוע החלטת הבוררים הוא משרד ארגון אש"ף בירושלים." באותו הסכם תובעים האזרחים הפלשתינים לסיים את התביעות בבתי-המשפט הקשורות באדמה ולוותר על הזכות האישית. המטרה בסעיף זה – שלא יזדקקו לבתי-המשפט המחוזיים בירושלים, ומאוד הייתי מצפה משר המשפטים שיבהיר לנו. חוזה אחר – "אני עורך-דין במקצועי ומשמש היועץ המשפטי של משרד אש"ף בירושלים"; סעיף אחר – "לשני הצדדים הצענו שיפסיקו את הדיון בסכסוך בבית-המשפט, וכי יעבירו אותו להכרעה בבוררות במשרדי הארגון, כי נדרש לחתום על ההסכם", היות שאמרו לו: אנחנו השלטון, וכך אילצו אותו לחתום. ויש לי פה חוזה אחר לגמרי, בסעיף 7 שבו נאמר: "נדרש לחתום על ההסכם היות שאמרו לו: אנחנו השלטון בעיר ועליך לחתום".

וכך אני מחזיק בידי חמישה-שישה חוזים, אדוני, שנעשו בירושלים, ולפיהם ברור לחלוטין כי אש"ף הפך בורר ושופט.

אם דרוש, אדוני היושב-ראש, חוק נוסף נגד מפירי חוק, הנהו בפניכם החוק שאני מביא כאן, הקובע ברורות, שפעילות שלטונית הנוגדת את חוקי מדינת ישראל, ענישתו ודינו בפלילים. זה החוק שאני מביא בפניכם.

אולם – ושימו לב להבדל שאני עושה בין השניים. כנגד הפרת חוקים במדינת ישראל יש די חוקים. רוצים חוק, החוק שלפנינו, שעוסק בפלילים. אולם אל מול הפרת הסכם אוסלו-קהיר, אל מול הטרור האש"ף-ה"חמאסי", אל מול חוסר שיתוף הפעולה להסגרת מבצעי טרור, ממשלת ישראל – אתם לא זקוקים לכל חוק שהוא. די בכך שתעבירו אזהרה ברורה וחד-משמעית לערפאת, ובה תאמרו לו על הקפאת יישומו של הסכם אוסלו-קהיר, השעיית השיחות עד אשר יסלקו הפלשתינים את ידיהם מיצירת עובדות מדיניות ושלטוניות בירושלים. אותו הסכם אוסלו, שמופר ונרמס, הוא החוק שבידיכם, הוא הכלי שבידיכם. אזהרה על הפסקת השיחות היא הכלי שבאמצעותו יפסיק ה"אורינט האוס" ליצור עובדות מדיניות בירושלים.

אבל, כפי שאמרתי, הם פועלים יום-יום להביא להפרדה בעיר הזאת – בתוך השנתיים ועד שיגיעו לדיון, כפי שנקבע בהסכם אוסלו – ליצירת עובדות שלא נוכל להסתלק מהן, ועלינו היום לומר להם: סלקו ידיכם מירושלים.

אדוני שר המשפטים, הפקדנו בידיכם ירושלים אחת, שלמה ומאוחדת, ואתם מפקירים את ביטחונה ושלמותה. עשו במערכת החוקים הקיימת להפסקת השתוללות אש"ף בעיר הזאת. ואם אתה כן בדבריך, עשה למען העברת החוק הזה, שעוסק בפלילים ומונח כאן היום לקריאה הטרומית. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני שר המשפטים, בבקשה.

בינתיים קיבלתי פתק ובו נשאלתי למה חזרתי. אני חזרתי היות שיושב-ראש הכנסת ביקש ממני ונעניתי לבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא הבנתי מה אמרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

נשאלתי למה חזרתי, אחרי שהפסקתי וירדתי מהבמה, לנהל את הישיבה. הכול מבינים למה הכרזתי על הפסקה. התשובה היא שיושב-ראש הכנסת ביקש ממני ונעניתי לבקשה.

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, האזנתי לדבריו של חבר הכנסת יהושע מצא, והצטערתי צער רב על שבנושא שאנו מאוחדים לגביו, בעניין ירושלים, נשמעים דברים כאילו יש מחלוקת לגופו של עניין. כך עולה, אם לא מהדברים, מהמוסיקה ומהטון שליוו את הדברים. הרי ראש הממשלה ושרי הממשלה מכריזים, וחוזרים ואומרים ומדגישים, ואומרים זאת בירושלים, בוושנינגטון, בקזבלנקה ובכל מקום, שירושלים היא אחת והיא בריבונות ישראל והיא בירתה של ישראל ובירתה לנצח, ודברים אלה צריכים להיות מגובים על-ידיכם בסיעת הליכוד, ואתם מסכימים לדברים האלה.

גם כשהממשלה מבקשת להשיג מטרות משותפות, אני חושב שצריך להידבר ולא לבוא לכאן וליצור רושם שיש בינינו איזו מחלוקת תהומית.

לא אהבתי את הדברים ואת צליל הדברים שאמר כאן חבר הכנסת מצא. אני לא התכוונתי אגב דיון בהצעת חוק להיכנס לפולמוס. אבל אומר חבר הכנסת בטון מסוים של התנשאות: אנחנו הפקדנו בידכם ירושלים אחת ומאוחדת. ירושלים מאוחדת בגלל צבא-הגנה לישראל, שהוא צבא של כולנו, ולא הייתי רוצה שמישהו ילך ויפשפש, איזו דמות ואיזו זכות פוליטית עומדת מאחורי רמטכ"ל זה או אלוף פיקוד זה או אחר. ולא צה"ל של מישהו או של איזו סיעה שחרר את ירושלים, ולא לאחרים לומר לנו או לראש ממשלת ישראל מי שחרר את ירושלים ובזכות מה היא מאוחדת, ובזכות מי ומה ניצחנו במלחמת ששת הימים.

משה פלד (צומת):

תגיד את זה לראש אמ"ן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא היה מקום לומר שבזכות המדיניות הכושלת שלנו יהודים מדירים רגליהם מירושלים ומהעיר העתיקה. אני הולך ובא בירושלים, גם בעיר העתיקה, והרובע היהודי שוקק חיים, וברובע המוסלמי – איך לפעמים. הדברים לא חדשים, וכך הם היו גם בתקופת ממשלת האחדות הלאומית ובימים אחרים. אז לצייר כלפי העולם תמונה כאילו עכשיו, בזכות מדיניות שעושה שלום עם ירדן, שבאה להסכם עם הפלשתינים, עכשיו המצב הוחמר, אני חושב שצריך לנסות ולדייק יותר ולהביא תיאור אמיתי של ירושלים.

אם לחבר הכנסת מצא הנכבד, ואני באמת מכבד אותו, יש מידע או ראיות לגבי דברים שלא ייעשו בירושלים מצד אש"ף, ודאי שהדברים צריכים לבוא לידיעת משטרת ישראל, לידיעת גורמי ביטחון, והדברים ייבדקו.

משה פלד (צומת):

מה עושה משטרת ישראל?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לפני הישיבה לא קיבלתי שום חוזה ושום הסכם מסוג הדברים שדיבר עליהם חבר הכנסת הנכבד. יכול להיות שהוא קורא אותם נכון, יכול להיות שהוא מוציא אותם מהקשרם, יכול להיות שאלה דברים חמורים ביותר, שצריך להגיב עליהם מייד. יכול להיות שיש בהם פגיעה בריבונות ישראל, יכול להיות שלא. אני לא יכול להגיב, כי לא ראיתי דברים שכאלה. אני רק יודע דבר אחד, שבממשלה הזאת יש רגישות מיוחדת לפעילות זרה או לא-חוקית בירושלים. ואני יודע שבירושלים יש רק מערכת בתי-משפט אחת, ויש רק משטרה אחת, ולא יהיה משהו אחר. ואם צדדים פרטיים מגיעים ביניהם להסכמים שאין בהם משום עבירה על החוק, ההסכמים האלה לא צריכים להיות נושא לדיון כאן.

קריאה:

רק שאלה, שאלה אחת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני חושב שהשאלות הן רבות. זה לא נושא קל.

חבר הכנסת מצא העיר פה על שחרור אנשי רג'וב. אני יודע שממשלת ישראל טיפלה בנושא הרגיש הזה בעוצמה, בנחישות ובמהירות, ואולי חבר הכנסת מצא לא יודע את כל הפרטים של הטיפול בפרשה הזאת. את מי שצריך היה להיעצר עצרו, וכשצריך היה לבוא בדברים עם מי שצריך, באו, וכשהסבירו למי שהסבירו שצריך להפסיק כל פעולה של אנשי שירותי הביטחון שאינם ישראלים באזור ירושלים, זה הוסבר וזה הופסק, עד כמה שהדברים ניתנים לידיעה ועד כמה שהם בשליטה. אז לבוא ולומר שלא נעשתה פעולה נמרצת? – נעשתה.

משה פלד (צומת):

היום אין אנשי ביטחון ב"אוריינט האוס"? היום יש אנשי ביטחון ב"אוריינט האוס".

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני, מה שיש שם ומה שאין שם, יש מי שיודע. האמן לי, לא אתה היודע. יש מי שיודע ויש מי שמטפל בזה.

משה פלד (צומת):

לא עושים כלום. הם מגרשים את אנשי הביטחון שלנו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

עכשיו נעסוק בהצעת החוק. חבר הכנסת מצא אומר: מדוע ראש הממשלה אומר שהוא זקוק לחוק? אני צריך לומר, ששמעתי בסיפוק רב את העובדה שראש הממשלה אומר שהוא צריך לפעול על-פי חוק, ואם אין הוראות חוק שמסמיכות אותו לפעולה, הוא זקוק לחוק. בהתאם לחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה, אין כרגע בחוק הישראלי – וירושלים כולה היא תחת התחולה של החוק הישראלי, ירושלים השלמה, המאוחדת – סעיף שמאפשר לרשויות השלטון לבוא ולסגור בית או לבוא

ולסגור מוסד אלא על-פי עילה חוקית. עילה חוקית כרגע לא נמצאת, משום שאין טענה שנעברות שם עבירות פליליות, ששם רוצחים, שודדים, אונסים, או עוברים עבירה פלילית אחרת. יש טענה שיש שם פעילות פוליטית שאינה מתיישבת עם ריבונות ישראל או עם רצון ישראל. זה נושא של מחלוקת פוליטית, אבל זה לא הופך את זה מייד לעבירה פלילית. לכן צריך לחוקק חוק שיאפשר סגירה, אפשר פעילות נגד פעולה שהיא בעינינו בלתי נסבלת ופסולה.

לכן, צודק כבוד ראש הממשלה כשהוא בא ואומר, שחסר מכשיר חוקי כדי לטפל בבעיה, ובידי הכנסת אפשרות ליתן את המכשיר החוקי הזה. הממשלה הגישה הצעת חוק משלה וחבר הכנסת מצא הגיש הצעת חוק משלו. השאלה היא איזו הצעת חוק טובה ויעילה יותר. על זה אפשר היה לדון כאן בשקט.

מה ההבדל המהותי בין ההצעה של חבר הכנסת מצא לבין הצעת הממשלה? בואו נאמר את זה בפירוש ובגלוי. ההצעה של חבר הכנסת מצא מבקשת לטפל במי שפועל בנושאים האלה במישור הפלילי. במישור הפלילי, פירוש של דבר חקירת משטרה והעמדה לדין. ונניח שהראיות ישנן והן גלויות ופשוטות ונעמיד לדין.

אני מתאר לעצמי אילו משפטי ראוה יהיו בירושלים כשההאשמה של הנאשמים תהיה שהם פועלים בתחומי מדינת ישראל או מתיימרים לפעול פעולה שלטונית או מעין-שלטונית שאותה נוקטת בדרך כלל מדינה ריבונית. זו העבירה שהוא מציע לנו, שלפיה נעמיד את האנשים שם לדין.

אני מתאר לעצמי מה יטען הסניגור. קודם כול הוא יטען שמזרח-ירושלים היא לא בריבונות ישראל, זה לא תחומי מדינת ישראל. אני יודע מה יפסוק בית-המשפט ומה ישיב לו בית-המשפט. הוא ישיב לו: זה תחום ריבוני ישראלי. אבל עד שבית-המשפט בא לפסוק, אני מתאר לעצמי כמה עדים יביא הסניגור בשאלה הזאת – מומחים למשפט בין-לאומי, מומחים לעובדות, מומחים לחקר ההיסטוריה, ובאיזו מידה התחולה חלה, ובאיזה חלק מישאל, באיזו מידה רק המשפט הוחל והמינהל הוחל וכיצא בזה. לאיזה סיבוכים ניכנס מעל דוכני בתי-המשפט מול מצלמות הטלוויזיה. מי יינה מהמשפטים הגדולים האלה?

ועל מה יתנהל המשפט? האם, כשהוא קיבל את פני שרת החינוך הוא פעל פעולה שלטונית או אולי זו פעולה לא שלטונית? ואני רוצה לראות כמה מומחים יבואו להסביר מה זה פעולה שלטונית ומה זה לא פעולה שלטונית והאם לקבל את פניה של השרה או הגברת הזאת, או האדון או המיניסטר הזה, זו בדיוק פעולה שלטונית, ואולי זה ביקור נימוסין ואולי זו בכלל פעולת צדקה. ואני לא יודע מה זה, אם זה כלי יעיל לטפל בבעיה, או זה כלי להיתקע בדיונים משפטיים אין-סופיים, כשאני כבר לא יודע מי שם הופך למאשים ומי הופך לנאשם. זו התרופה שהליכוד מציע. עם כל הכבוד, היא נשקלה במשרד המשפטים כהצעה פנימית שלנו במשרד בבדיקת חלופות ונדחתה לגופו של עניין.

מה אנחנו מציעים? מה שאנחנו הצענו זה לתת כלי באופן שהממשלה והמשטרה, על-פי צו של הממשלה, תוכל פשוט שלא לאשר פתיחה או לסגור מוסד, סניף, משרד שפועל שלא על-פי הבנתנו, לא על-פי הסכמתנו, בעניינים שיש בהם התנגשות עם הריבונות הישראלית, או עם המדיניות המוצהרת של ישראל לגבי ירושלים. זה הסעיף שלנו. אנחנו קבענו בסעיף 8 שהממשלה רשאית, בצו שיפורסם בדרך שהיא תקבע, לאסור על פתיחתה או הפעלתה של נציגות של הארגון לשחרור פלשתיין, אש"ף. השארנו את זה לשיקול דעת של כל ממשלה בישראל, ממשלה זו או אחרת, בהתאם למדיניותה, השארנו את זה למשא-ומתן עם הגורמים הנוגעים בדבר, שאולי יבינו את עמדתנו וייסוגו מפרקטיקה שהיא בעינינו בלתי מתקבלת על הדעת והיא תהפך לבלתי חוקית על-ידי החוק הזה, ואפשרנו להם לערער בפני בית-משפט, כי אנחנו מדינה של חוק.

מורי ורבותי, אני חושב שהצעת החוק של הממשלה, שעברה בקריאה ראשונה, היא הצעה מעשית, מאוזנת, עם תבונה, גם פוליטית, גם משפטית, ומן הראוי שיתמכו בה. לכן, ככל שאנחנו מסכימים לפעול עם חבר הכנסת מצא – ואנחנו לא נשלים עם כך שבתוך ירושלים ייראה שיש שתי ריבוניות או שני מרכזים שעולים אליהם לרגל, והפרוטוקול אומר שאם עולים ומכבדים את נשיא מדינת ישראל ואת ראש ממשלתה צריך למען האיזון לבקר באיזה בניין אחר, אנחנו לא מסכימים עם זה ולא נשלים עם זה – הרי שהחוק שלנו מאפשר את התגובה הנאותה ואין לנו צורך להיגרר לגישה המוצעת על-ידי חבר הכנסת מצא.

צחי הנגבי (הליכוד):

אפשר לעבור להצבעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אפשר לעבור להצבעה, יש רוב.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני אעבור להצבעה כאשר השר יסיים את דבריו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת מצא מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת ונעבור להצבעה. חברי הכנסת, איש איש ישב במקומו. חברים, נא לשבת, אני לא רוצה שתהיינה בהצבעה – בכל הצבעה, בוודאי לא בהצבעה כזאת שמעוררת מחלוקת – תקלות. ביקשתי לשבת ולסגור את הדלתות. חברי הכנסת, כל אחד ישב ואל תבואו בטענות אחר כך.

הצעת חוק העונשין (תיקון – התיימרות לשלטון), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת יהושע מצא. ההצבעה החלה. מי תומך? מי מתנגד? ההצבעה החלה, שלא תהיינה אי-הבנות אחר כך.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 40

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 39

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון התיימרות לשלטון),

התשנ"ד–1994, לדין מוקדם בוועדה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, התרעתי ואמרתי לכם. ההצבעה התקיימה כדין. 40 בעד – – –

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

מצטער, אני לא יכול לעוות את ההצבעה. חברים, אמרתי לכם חזור ואמור שתשבו. אני לא רוצה אי-נעימות, אבל ראיתי בדיוק מה קרה, ואל תביכו אותי.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

מה קרה? אל תדאגו, אני משאיר את זה. לא לדאוג.

כן, גברתי, לא להתרגש, נברר. אל תדאגו. אני משאיר את הלוח. חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה. אל תפריעו לה. נשמע, נברר.

רק שנייה, בירור קצר, ואני לא מוחק מה שכתוב על הלוח. כן, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני הצבעתי, אבל בטעות הצבעתי מכיסאו של חבר הכנסת יוסי ביילין, במקום מהכיסא שלי.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי. אני מודה לך על ההגינות.

רבותי, חברת הכנסת דליה איציק מודיעה שהיא בטעות הצביעה במקומו של חבר הכנסת יוסי ביילין. את התוצאה זה לא משנה, אבל לפרוטוקול זה יפה.

התוצאה היא: בעד – 40, נגד – 39, אין נמנעים. לפיכך, ההצעה נתקבלה בקריאה טרומית ותעבור לטיפול כמקובל.

לאיזו ועדה?

חגי מירום (העבודה):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

יהושע מצא (הליכוד):

לוועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

הואיל ויש כמה הצעות, היא תעבור לוועדת הכנסת, כמקובל.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

כבר לא צריך, ממילא ועדת הכנסת תכריע. למה אתם מוסיפים?

חברי הכנסת, תודה, נא לשבת. אנו ממשיכים בסדר-היום.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לאיזו ועדה עברה ההצעה?

היו"ר ש' וייס:

מאחר שהיו כמה הצעות, היא הועברה לוועדת הכנסת, שתחליט. היו הצעות שונות. חבר הכנסת חגי מירום הציע ועדת החוקה, חוק ומשפט; חבר הכנסת מצא הציע ועדת הפנים. כמקובל, הנושא יועבר לוועדת הכנסת והיא תחליט.

עכשיו אני מבקש מחברת הכנסת ענת מאור, סגנית היושב-ראש, לבוא להחליף אותי, ואני מודה לה על כך.

חברים, מה שהיה היה. אני אודה לכם אם תשב. אנו ממשיכים בסדר-היום.

הצעת חוק לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת א' אסעד)

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להצעת חוק א'תקו, לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת אסעד אסעד.

הנמקה מהמקום, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חברי הכנסת, הצעת חוק לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד-1994, באה לתקן שני סעיפים בחוק העיקרי ולתת סמכות לבית-המשפט.

אחרי סעיף 15 לחוק יבוא סעיף 15א, ואני קורא: "15א. סמכות בית-משפט. בית-המשפט רשאי בכל עת, לבקשת מי שהוטל עליו קנס מינהלי לפי חוק זה, להאריך את המועדים הקבועים בחוק זה או בתקנות לפיו, וכן יהיה רשאי להפחית או לבטל קנס מינהלי, הפרשי הצמדה או תוספת פיגורים, כאמור בסעיף 17, אם ראה שמן הדין ומן הצדק לעשות כן, מנימוקים שיירשמו".

בסעיף 19(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא: "מאסר לפי חוק זה ירוצה בעבודת שירות בלבד".

אדוני שר המשפטים, ואלה הנימוקים להצעת החוק: המצב החוקי כיום הוא, שמי שהוטל עליו קנס מינהלי והוא לא ערער עליו בתוך 30 יום או לא פנה לבית-המשפט בבקשה להישפט, גם אם העבירה שיוחסה לו אינה נכונה או לא בוצעה או הוטלה בטעות, בית-המשפט לא יכול ואינו מוסמך להאריך מועד או לבדוק את כשרות או צדקת הטלת הקנס.

למעשה, החוק מעניש או מטיל עונשי מאסר בעקבות אי-תשלום קנס ללא אפשרות ביקורת ממשלתית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אסעד, הנמקה מהמקום היא במסגרת של דקה אחת. אתה מדבר כבר שלוש דקות, ואני אתן לך עוד אחת, כך שזה יהיה ארבע מאות אחוזים.

אסעד אסעד (הליכוד):

תודה, עוד דקה.

פנו אלי כמה אנשים שהקימו חברות במדינת ישראל, אך הן אינן פעילות. אבל הואיל ולא הגישו דוח בסוף השנה, הרי באופן אוטומטי הוטל עליהם קנס, והם אינם יכולים לערער עליו או לבטלו. גם לבית-משפט אין סמכות לבטלו.

אני מבקש לאשר את תיקון הצעת החוק. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני שר המשפטים, תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, האמת ניתנה להיאמר, שאין דעתנו נוחה מהתוכן של הצעת החוק, או נכון יותר – מההסדרים המסוימים שקבועים בה. אבל אנחנו חושבים שחבר הכנסת אסעד אסעד מעלה בעיה אמיתית, שכרוכה בהפעלתו של חוק העבירות המינהליות, בעיה שדורשת פתרון, ולכן אנחנו תומכים בהעברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הבעיות שהוא מעורר כבר נדונו והן נדונות עכשיו במשרד המשפטים, שגם מגבש תיקון לחוק העבירות המינהליות.

למשל, חבר הכנסת אסעד מציע להסמיך את בית-המשפט לבטל קנס מינהלי שהוטל על-פי החוק, להפחית את שיעורו או שיעור הפרשי הצמדה בתוספת הפיגור שהיתוספה לקנס בהתאם להוראות החוק ולהאריך מועדים הקבועים בחוק. לגבי דידו, סמכות זו תופעל במקרים שבהם ראה בית-המשפט שמן הדין ומן הצדק לעשות כן.

ואכן, העדר סמכות לבטל קנסות מינהליים במקרים מסוימים, כגון טעות בזהות העברייין או נסיבות אישיות חריגות שבהתקיימן אין עניין לציבור בהטלת הקנס, זה אכן טעון תיקון.

אלא שהפתרון שהוא מציע, שלפיו בית-המשפט הוא שיהיה מוסמך לדון ולהחליט במקרים מסוג זה, לא נראה לנו נכון, כי הוא לא מתיישב עם כל מטרת החוק להרחיק נושאים מסוימים, להעביר אותם מתחום בית-המשפט, שהוא עמוס כל כך, לתחום המינהלי.

לכן, הצעתנו למשל בנושא זה היא למנות רשם, כפי שהחוק עצמו קבע, ולהסמיך את הרשם לעשות פעולות אלה, אבל לא להחזיר את הדיון לאותם בתי-משפט ברחבי הארץ אשר אמורים לדון בנושאים מסוג זה.

אני לא אאריך עוד, כי ההנמקה היתה מן המקום וגם התשובה צריכה להיות קצרה. אני רק מדגיש כאן שיש לנו הסתייגות מהמהות, אבל הסברנו זאת לחבר הכנסת אסעד וגם דעתו היא שהדברים צריכים פתרון. הוא לא עומד דווקא על הפתרון המוצע על-ידו, והוא בהחלט ישמח להיעזר במומחי משרד המשפטים.

לכן, אנחנו אמרנו שהצעת החוק הפרטית הזאת יכולה להיות מכשיר יעיל לזירוז הטיפול בהסדר הנושא.

אנחנו מציעים להעביר את הצעת החוק לוועדה, ואני אדאג שהצעת החוק הממשלתית תועבר מהר, באופן שניתן יהיה לדון בשתי ההצעות גם יחד בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה, אדוני השר. ברשותך, לאיזו ועדה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת אסעד. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 16, ללא מתנגדים וללא נמנעים – אני קובעת שהצעת החוק של חבר הכנסת אסעד אסעד:
הצעת חוק לתיקון העבירות המינהליות (סמכות בית-משפט), התשנ"ד-1994, אושרה בקריאה
טרומית והועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – עזרה בהצבעה), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להנמקה מן
המקום של הצעת חוק ב'מז, הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – עזרה בהצבעה),
התשנ"ד-1994. בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, במסמך שהוכן על-ידי ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
הארבע-עשרה, רוכזו כמה הצעות לתיקונים הקשורים בבחירות לכנסת, פרי ניסיון העבר.

בין היתר, הוועדה מציינת כי יושבים-ראש של ועדות בחירות אזוריות התלוננו בעבר על תופעה
נפוצה, שלפיה מביאים במרוכז לקלפי תושבי בית-אבות או מוסדות דומים אחרים, ומנהל המוסד או
אחד מעובדיו נכנס לתא ההצבעה עם כל אחד מהמצביעים, כדי לעזור להם להצביע. זו עזרה
שיטתית וסיטונית, ויש חשש מבוסס וחמור כי ההצבעה של בוחרים אלה איננה חופשית וכי הפתקים
המוכנסים למעטפות אינם לפי רצון המצביעים. לכן המסמך מציע לאסור על מנהלים ועובדים אלה
לעזור בפעולות ההצבעה.

אני מבקש לציין, כי ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, שאליה מבקש אני גם להעביר את הצעת
החוק, אם היא תתקבל בקריאה טרומית, דנה בימים אלה, באמצעות ועדת משנה, בתיקונים שונים
לחוק הבחירות. אני סבור שהעברת הצעה זו לדין שם, גם אם התוצאה הסופית תהיה שונה במקצת
מהנוסח המובא כאן, יכולה לתרום רבות לשינוי הנדרש בחוקי הבחירות ובדיני הבחירות לכנסת.
תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. ישיב בשם הממשלה שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, הממשלה תומכת בהעברת הצעת החוק הזו לוועדת החוקה.

חבר הכנסת זנדברג מציע איזון הולם יותר בין הדאגה לטוהר המידות בעת הבחירות ולטוהר הבחירות לבין הדאגה לאנשים הראויים לסעד ולעזרה בשעת ההצבעה.

העניין ראוי בהחלט לבוא לדיון בוועדה, ונתמוך שם בהצעה זו.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן מבקש להתנגד להצעת החוק. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, נכבדי, ידידי חבר הכנסת זנדברג, איך יממש את זכותו הקשיש השוכב במחלקה הסיעודית בבית-האבות, הקשיש הגלמוד, ללא קרובי משפחה, ללא ידידים, והוא יעמוד, כמובן, על זכותו לממש את חובתו להשתתף בבחירות? מה הוא יעשה? אין לו ברירה אלא לבקש מאנשים שהוא רכש את אמונם והם רכשו את אמונו לסייע לו בהליך הבחירה.

הצעת החוק הזו מסוכנת, משום שנראה לי, אדוני שר המשפטים, כי אם היא תתקבל בנוסח הזה היא עלולה לשלול אם לא מאלפי אזרחים, בוודאי ממאות אזרחים, את הזכות להשתתף בבחירות. לא עשיתי בדיקה סטטיסטית, אבל יש לפחות מאות קשישים גלמודים וחולים, אשר כל עולמם מסתכם בדל"ת אמות של המחלקה הסיעודית בבית-אבות או במוסדות אחרים. הם לא מכירים איש זולת האדם שעובד עמם. זו אפשרות אחת.

אפשרות שנייה: גברתי היושבת-ראש, אם העובד באותו מוסד ירצה כל כך לסייע – במרכאות או בלי מרכאות – לאותו מצביע פוטנציאלי, הרי הוא יעביר את המסר הפוליטי שיש לו לאותו מתווך הצבעה, כך נקרא לו. הוא יבוא ויאמר: אדוני, לפי חוק זנדברג, אני לא יכול לעזור לאיש הזה שרוצה להצביע לפי השקפתי, זה מעשה שיש בו, כפי שאמר שר המשפטים, פגיעה בטוהר המידות וניסיון להשפיע עליו איך להצביע ומה להצביע, ואתה, יושב-ראש מטה הבחירות של מפלגת העבודה או של הליכוד, תשלח לי מתווך בחירות, והוא יבצע את הצו.

חבר הכנסת זנדברג, מול הקושיות שאני מפנה אליך ואל שר המשפטים, אינני יכול לבוא ולומר שאין טעם לחשוב ולהרהר ברעיון ובתופעות שעליהן אתה מצביע, אבל נדמה לי שקשה מאוד יהיה להשלים את התמונה כך שלא תהיינה חריגות.

בשלב הזה אני לא אוכל לתמוך, כי גם בשלב ההצבעה אני צריך להזדהות עם השאלות והקושיות, אבל את יתר הדברים אפרט ביתר הרחבה בוועדת החוקה, ואני מניח שהעניין יגיע לוועדת החוקה, בתקווה להשלים את החסר ולתקן את מה שאני חושב שצריך לתקן.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת זנדברג, יש לך זכות התשובה מאחר שיש התנגדות. בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הערה של משפט אחד.

הי"ר ע' מאור:

הערה של משפט, בתור יושב-ראש הוועדה אני אאפשר לך זאת.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אולי על מנת להניח את דעתו של חבר הכנסת דוד מגן, אשר יצא כנגד ההצעה, אני רוצה לומר שלמעשה המטרה כולה אחת היא. המטרה היא למנוע מצב שבו מאכערים, שבו אנשים שאולי אפילו עושים זאת תמורת תשלום, דואגים ומביאים מצביעים לקלפי על מנת להפיק תוצאות פוליטיות מסוימות מאוד.

אני יודע שיש שיטות שונות, וכבר ראיתי שיטות שונות, שבהן יותר מאדם אחד מתלווה על מנת למנוע את המצב הזה מבחינת המציע, שלפיהן אנשים מסוימים יכולים להתלוות או אסור להם להתלוות.

אני אומר שהנושא צריך להיות פתוח לדיון מבחינה ציבורית. זה הדבר החשוב. את הדבר הזה ביקשתי להביא במסגרת הצעת החוק הזו.

אני מקווה שדברים אלה ישכנעו את חבר הכנסת דוד מגן לתמוך בהצעת החוק למרות הדברים שהוא אמר מעל הדוכן.

הי"ר ע' מאור:

תודה.

אני מאפשר לחבר הכנסת צוקר, בתור יושב-ראש הוועדה, הערה באמת קצרה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גם בשבוע שעבר העביר חבר הכנסת זנדברג שתי הצעות חוק שעניינן חוקי בחירות. על אותם נושאים ממש סיימה ועדת החוקה, על כל המפלגות המיוצגות בה, שקיימו דיונים קודמים במסגרת מפלגתית, לעבד הצעה.

אליעזר זנדברג (צומת):

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה מעובד והסתיים. כל המפלגות, לא הסיעות של הבית, קיימו דיונים בעניין.

חבר הכנסת זנדברג עושה פה דבר שקומם הרבה מאוד חברים בוועדה, ובאו אלי וביקשו שאני אבטא זאת. לא תופסים טרמפ. הוא מבקש להגיש פה שורה של הצעות חוק, כאשר הוועדה סיימה לעבד אותן לקראת קריאה ראשונה, ואני לא נכנס לתוכן הדברים. נדמה לי שזה לא הגון, לא עושים דבר כזה לעמיתים בוועדה, חבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש להשיב.

היו"ר ע' מאור:

אני לא יכולה לאפשר לך להשיב, אלא אם כן אתה נענה לפנייה של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

למשוך את זה.

הי"ר ע' מאור:

-- למשוך ולא לקיים את ההצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

אין דבר כזה.

הי"ר ע' מאור:

זה הדבר היחיד שזכותו לעשות.

דוד מגן (הליכוד):

דוד צוקר (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

דן תיכון (הליכוד):

יוסי כץ (העבודה):

סליחה, צריך לתת לו רשות להשיב.

אליעזר זנדברג (צומת):

מן הראוי שאני אשיב.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זנדברג, אני מאפשרת לך להשיב על ההערה שנשמעה אחרי דבריך.

אליעזר זנדברג (צומת):

ראשית, אינני בא לקשור לעצמי כתרים לא לי, ולו נכח חבר הכנסת צוקר בפתיחת דברי, הוא היה גם שומע שציינתי שכל ההצעות כולן או הצעה זו מקורה במסקנות שהגיעו אליהן בדיונים קודמים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא, הוועדה סיימה את דיוניה.

אליעזר זנדברג (צומת):

שנייה, סליחה, חבר הכנסת צוקר, תיתן לי לסיים. הוועדה לא סיימה. אני הייתי שותף לחלק מן הדיונים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הוא פשוט רוצה שזה יהיה על שמו.

אליעזר זנדברג (צומת):

אינני מתיימר לקשור לי כתר שיהיה על שמי. אמרתי כאן, שמן הסתם – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת צוקר, אני מדבר עכשיו.

אמרתי כאן, במקום הזה, שמן הסתם הצעות החוק האלה תיתוספנה לדיונים בוועדה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הדיון עליהן הסתיים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת צוקר, דברייך הובנו.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני אישית הייתי נוכח. לא כל הדיון כולו הסתיים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אליעזר זנדברג (צומת):

אני אישית לא אישרתי, לא הצבעתי, לא הייתי נוכח בדיון המסכם, ולא היה כזה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אליעזר זנדברג (צומת):

עם כל הכבוד, הייתי נוכח בישיבות. אני חבר בוועדה והייתי נוכח.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקשת.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת צוקר, עם כל הכבוד, אם אתה רוצה להטיח רפש, בבקשה, אבל לפחות תתבסס על עובדות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אליעזר זנדברג (צומת):

הייתי בעבודה, הייתי נוכח, השתתפתי, הבעתי את דעתי, הצבעתי. כנראה חבר הכנסת צוקר, כיושב-ראש הוועדה, היה כל כך טרוד בניהול הישיבות שהוא לא שם לב לכך. בפעם הבאה אני אשתדל להתבלט יותר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דדי צוקר, ברשותך, דבריך הובנו.

אני עוברת להצבעה על הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – עזרה בהצבעה).
ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון עזרה בהצבעה),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ב-11 קולות בעד, עם שני מתנגדים ושלושה נמנעים – אני קובעת שהצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – עזרה בהצבעה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת זנדברג, אושרה בקריאה טרומית ומועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – הצבעת בן-זוגו של עובד הרשאי להצביע בנציגות), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להציג את הצעת חוק ב'מח, הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – הצבעת בן-זוגו של עובד הרשאי להצביע בנציגות). בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, במהלך ההצבעה דיברתי עם חבר הכנסת צוקר. היות שמדובר בהצעות חוק נוספות, אני אעלה את הצעת החוק הזאת, ולאחר מכן, ואני מודיע פה על מנת שידעו כל אלה שראו את הוויכוח הזה בינינו, נוכל להגיע לסיימו.

על כל פנים, הצעת החוק הזאת עוסקת בתיקון שהוא, לדעתי, תיקון של טעות סופר. בזמנו תוקן החוק ואפשר לבני-זוגם של עובדי מדינה מסוימים, עובדי ההסתדרות הציונית, קרן-הקיימת לישראל וגופים אחרים, השוהים בחוץ-לארץ, להצביע. הרעיון היה שגם העובד וגם בן-זוגו יצביעו בחוץ-לארץ

בבחירות לכנסת. בפועל תוקן החוק כך שרק בן-זוגו של עובד המדינה יוכל לעשות זאת. ולכן ההצעה היא להוסיף ולאפשר גם לבני-זוגם של עובדים אחרים להצביע.

היו"ר ע' מאור:

תודה. תשובתו של שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, לממשלה אין התנגדות – – –

דוד מגן (הליכוד):

אולי שאלה לשר המשפטים כדי לחסוך בזמן.

היו"ר ע' מאור:

אדוני שר המשפטים, אני רוצה לאפשר לחבר הכנסת מגן לשאול שאלה קצרה.

דוד מגן (הליכוד):

אולי הוא יוכל להתייחס לקרובים מדרגה ראשונה, הורים וילדים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לממשלה אין התנגדות שנושאים אלה, שהצעות מעין אלה הכרוכות בבחירות יועברו לוועדה של הכנסת – במקרה זה ועדת החוקה – שתבחן את הרעיונות.

יש לנו היסוסים מסוימים לגבי הצעות מעין אלה, משום שלכל דבר כזה יש עלות, ועלות רצינית מאוד. מצד אחר, אנחנו רוצים שהדמוקרטיה תפעל. איך מגבשים עמדה שתואמת את השיקולים התקציביים והאלקטורליים יחד – את זה נשאיר לוועדה.

אני שומע מחברי, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שכל הנושאים האלה כבר נבחנו; לא רק נבחנו, כנראה כבר התקבלו החלטות. מכל מקום, לא הממשלה עומדת כמחסום בפני הבאת נושא כזה לדיון בוועדה, ולכן מבחינתנו ניתן להעביר זאת לוועדה.

הי"ר ע' מאור:

תודה. אם כן, חברי הכנסת – – –

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה להתנגד.

הי"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דוד צוקר רוצה להתנגד להצעת החוק, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברים, אני לא רוצה להיכנס למהות הדברים, אני רוצה רק לדבר על אתיקה של פעולה בין קולגות, וזה מה שאני רוצה להגיד לחבר הכנסת דוד מגן ולא להיה מעורבים בדיון, חבר הכנסת כץ.

סיעת הליכוד, מפלגת הליכוד קיימה דיון ארוך, שאותו היא סיימה לפני שבוע, בנושא של חוקי בחירות. יש לליכוד נציג בוועדה שאחראי לזה, והוא בא ואמר לי מה דעתו לגבי שורת שאלות שביקשנו מהמפלגות להשיב עליהן. היה דיון בליכוד, וקבעו עמדה. מפלגת העבודה קיימה שני דיונים בדיוק באותו נושא; בא נציג שלה והציג את העמדה. כך כל הסיעות המיוצגות בוועדת החוקה, חוק ומשפט. על-פי התקנון, יתוקנו חוקי הבחירות על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט על-סמך המלצות ועדת הבחירות המרכזית, שזה גם הבסיס להצעות של חבר הכנסת זנדברג, בהסכמה שזאת הצעה של הוועדה, לא של חברים פרטיים – כי גם חבר הכנסת הנגבי, שהוא נציג הליכוד שעובד על זה, יכול היה להגיש אותן הצעות, אבל הוא אמר: לא. עושים את זה כוועדה.

הכול קיבלו את זה שעושים את זה כוועדה, כי גם מדלגים על שלב. מגישים את זה ישר לקריאה ראשונה; אין צורך בקריאה טרומית. כל המפלגות קיבלו את זה כחברים, כידידים, כאשר זה לא יירשם על שמו של איש – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

זה לא יירשם; לא זה העניין.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא יודע על כוונות, חבר הכנסת זנדברג. התוצאה תהיה אחת, שההצעה הזאת תהיה משותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולחבר הכנסת זנדברג. סליחה, זה הכול חוץ מאתי, זה הכול חוץ מחברי.

אליעזר זנדברג (צומת):

דוד צוקר (מרצ):

הגשת את זה מזמן, אני יודע, אבל, חבר הכנסת זנדברג, אני אראה לך שורה של הצעות חוק של חברים שהניחו אותן מזמן, אבל לא ביקשו להעלות אותן על סדר-היום, כי הם ראו שדנים בזה.

אליעזר זנדברג (צומת):

דוד צוקר (מרצ):

לכן, מה שאני מבקש זה לא להצביע על המהות אלא להצביע על חברות ועל איך עובדים פה בבית.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – – –

יוסי כץ (העבודה):

דוד צוקר (מרצ):

ראיתי את זה לפני שבוע, סגרת את הפה. באו אלי היום שני חברים מסיעות אופוזיציה ואמרו לי: תראה, הוא מעלה עוד הפעם שני חוקים, אז אמרתי: סליחה, על זה אני כבר לא עובר בשקט – – – כדי להעיר את תשומת לבכם – – –

יוסי כץ (העבודה):

אולי תסכים לדחות – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זנדברג, אתה משיב או שנעבור להצבעה? נעבור להצבעה על חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) [תיקון – הצבעת בן-זוגו של עובד הרשאי להצביע בנציגות], התשנ"ד–1994. בבקשה, חברי הכנסת, אני מפעילה את ההצבעה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון

הצבעת בן-זוגו של עובד הרשאי להצביע בנציגות), התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של שישה, שני מתנגדים, ללא נמנעים – אני קובעת שהצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון – הצבעת בן-זוג של עובד הרשאי להצביע בנציגות), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אושרה בקריאה טרומית, והיא מועברת לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות)

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת יוסי כץ להצעת חוק ב'עז, הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות). האם זה באישור הממשלה? – זה לא מצוין אצלי. בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אני מעדיף לנמק מהמקום בדקה או שתיים.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אני שמח, גברתי היושבת-ראש, שיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט נמצא כאן ויוכל לאשר את דברי. הצעת החוק שלי נוגעת לבחירות אזוריות. כארבע או חמש הצעות חוק פרטיות עברו – – –

דוד צוקר (מרצ):

שבע הצעות.

יוסי כץ (העבודה):

שבע הצעות, תודה רבה על התיקון. שבע הצעות חוק לבחירות אזוריות עברו מהמליאה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, כולן הצעות חוק פרטיות, כולן נושאות את שמות מציעיהן.

ההצעה שלי היא הצעה נוספת; בנוסח כפי שהיא עולה עתה היא לא עלתה, בדיוק, על-ידי איש מהמציעים. אני מציע בחירות אזוריות, 60 חברי כנסת באזורים, 60 ברשימה ארצית – – –

דוד צוקר (מרצ):

ב-60 אזורים?

יוסי כץ (העבודה):

לא, לא 60 אזורים.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

יוסי כץ (העבודה):

12 אזורים, כאשר הרעיון המרכזי מאחורי הגשת הצעת החוק לדין טרומי הוא פשוט ביותר. אני רוצה להיות מעורב באופן מלא בדיונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני יודע שיכול להיות שאצל גורמים בממשלה זה יעורר התנגדות להעלות דווקא היום את הצעת החוק הזאת. העיתוי הוא מקרי בלבד. אני רוצה, בסך הכול, להיות שותף לדיונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט, זה איננו מעלה ואיננו מוריד

— — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אתה לא מרשה לו להיות שותף? – חבר הכנסת כץ, הוא מרשה לך.

יוסי כץ (העבודה):

זה איננו מעלה ואיננו מוריד, ולכן אני מבקש מכל חברי הכנסת שמתנגדים לבחירות אזוריות שלא להשתתף בהצבעה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הבעיה היא אחוז החסימה.

יוסי כץ (העבודה):

— — — לא להשתתף בהצבעה, לאפשר לי להעביר את ההצעה הזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולדון בה כבשאר ההצעות. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את שר המשפטים, השר ליבאי, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, נושא שיטת הבחירות של חברי הכנסת זה נושא שחוזר ועולה, והממשלה בעבר לא נקטה עמדה לגופן של ההצעות בהנחה שהעניין נתון לסיעות ולמפלגות בדיונים בוועדת הכנסת ובמליאת הכנסת, וזה לא עניין למשמעת קואליציונית או סיעתית.

חבר הכנסת יוסי כץ חש שהמועד, כרגע, להעלאה לא נוח לנו כאילו יש כאן שינוי עמדה מבחינתנו, לכן אני מדגיש שכרגע, מבחינת הממשלה, הנושא איננו אקטואלי, אבל אנחנו לא רואים גם במקרה זה להתערב בזכות חברי כנסת להעביר הצעות בנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להתנגד להצעת החוק, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

— — — קריאה ראשונה — — — כאשר צירוף עוד הצעה אחת רק מרחיב את הדיון, מה עוד שזאת וריאציה על אותו עיקרון — — —

דוד מגן (הליכוד):

תתחיל לחשוב על 30 אזורים.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אני התנגדתי אז ואני מתנגד גם היום להצעה הזאת של בחירות אזוריות, כפי שאני מתנגד גם לעניין של העלאת אחוז החסימה. יש כאלה שבאים ומציגים את זה כאילו מתוך שיקולים דמוקרטיים. אני יכול להצביע על משטר, לפחות כאן באזורנו, שניצל את עניין הסמכות לקבוע את אזורי הבחירות כדי לנטרל לחלוטין מפלגות שיש להן מוקדי כוח, שלא יזכו, בחלוקה גיאוגרפית, לייצוג הולם מבחינה פרלמנטרית.

בעקבות זאת יכול להיות – – –

דוד מגן (הליכוד):

– – – גופים חיצוניים בראשות שופט בית-המשפט העליון. מדובר על גופים לא פוליטיים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

נכון, אפילו אותם גופים, עם כל הרצון הטוב שלהם, הם לא יכולים להתעלם מהמציאות הדמוגרפית ומהחלוקה הגיאוגרפית הקיימת בתוך המדינה. לכן יכול להיות מצב אבסורדי כזה שיש גוף פוליטי, מפלגה שיש לה ייצוג מעל לאחוז החסימה, אבל בגלל הפיזור של הבוחרים שלה בשטחי המדינה היא לא תזכה לייצוג בתוך הכנסת.

דוד צוקר (מרצ):

לא. על-פי כל ההצעות, על-פי כולן, אני מדגיש: כולן, הפרופורציונליות נשמרת – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הבעיה היא העלאת אחוז החסימה.

דוד צוקר (מרצ):

גם היא – – – באזור, והגיעו ל-1.5%, שני מנדטים ייכנסו – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל פה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

מאחר שאני צריך לבדוק את ההצעה המגובשת בוועדת החוקה, חוק ומשפט לעומק, בשלב הזה אני עומד בעמדתי העקרונית, שיש לי חשש שהבחירות האזוריות תפתחנה פתח לשררה, או שהשלטון ישתמש בסמכות הזאת כדי לנטרל מפלגות שהכוח שלהן מבחינת חלוקה מפוזר על-פני המדינה.

מבחינה עקרונית אני מתנגד להצעה של בחירות אזוריות. ההצעה ששמעתי עכשיו מחבר הכנסת, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לדעתי יש לה החשיבות שלה במהלך השיקולים שאני אביא בחשבון לקראת הקריאה הבאה של הצעת החוק, אבל בשלב הזה אני לא רואה שום סיבה, ואני אתנגד להצעת החוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות), בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון שינוי שיטת הבחירות),

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שמונה תומכים, ארבעה מתנגדים, ללא נמנעים – אני קובעת שהצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות), של חבר הכנסת יוסי כץ, עברה בקריאה טרומית ומועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט לעיבוד עם ההצעות האחרות.

**הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון – קביעת השר הממונה),
התשנ"ד-1994**

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן להצעת חוק ב'קט, הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון – קביעת השר הממונה), התשמ"ד-1994. האם זה מן המקום, אדוני השר? אצלי לא מצוין. בבקשה, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי, חשוב שתכריזי על הנמקה מהמקום – – –

היו"ר ע' מאור:

כן, כן.

דוד מגן (הליכוד):

יש בעיה של מכסות.

היו"ר ע' מאור:

זו הנמקה מן המקום. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

לאור ההתפתחות הטכנולוגית העצומה מאז חוקק החוק המקורי, לפני 36 שנה, ב-1958, אנחנו מציעים, חברי הכנסת הירשזון, עמור, שפי ואנוכי, להגביל את תקופת הביורוקרטיים הביורוקרטיים לחודש וחצי לכל המאוחר, במקום שלושה חודשים המופיעים היום בחוק. זה סעיף אחד המדבר,

למעשה, על שכלול ועל קיצור תקופת הביורורים שניתן לעשות במשרדים הממשלתיים בטרם עונים תשובה יסודית לאזרח הפונה. אני חושב שהגיעה העת לעשות זאת.

אשר לתיקון השני המוצע, הצענו להחליף את סעיף 9 ולקבוע את אחד מחברי הממשלה כאחראי להתקנת תקנות. העניין הזה, אדוני שר המשפטים, בעינינו לא נראה עקרוני, ואפשר בהחלט לברר את העניין בוועדה כאשר יועבר הנושא הזה ויגיע אליה.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר המשפטים דוד ליבאי להשיב. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שמעתי את דבריו של חבר הכנסת מגן. לאור הדברים שהוא אמר כאן במליאה, אנחנו מסכימים להעברת הצעת החוק, מתוך הדגשה שהממשלה תומכת, כאמור, בסעיף 1 להצעת החוק ומתנגדת לסעיף 2. כיוון שחבר הכנסת מגן אמר שהוא אינו עומד על סעיף 2 והעניין יובהר בוועדה, הרי תמיכתנו בהעברה לוועדה בעינה עומדת.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להתנגד להצעת החוק. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני לברך על היוזמה שבאה לקצר את משך הזמן שבו חובה על הרשויות לתת תשובה לאזרח הפונה.

יש סעיף נוסף שלא קיבל את הביטוי המלא שלו, והייתי מבקש מחבר הכנסת דוד מגן שיביאו אותו בחשבון, וזה עניין חובת ההנמקה של משרדי הממשלה לגבי תושבות, אזרחות וגם נשיאת נשק. לא אחת אנשים שפונים למשרדי ממשלה שונים מקבלים תשובה שהבקשה נדחתה ללא שום נימוק, ללא שום הסבר. בכך גם שוללים מהם את האפשרות לפנות לבית-המשפט הגבוה לצדק ושוללים את הביקורת השיפוטית על ההחלטה של אותה רשות מוסמכת.

לכן, לדעתי הצעת החוק היא הזדמנות טובה כדי לתקן את המעוות ולהוסיף את חובת ההנמקה לכל משרד ממשלתי, ואותו משרד לא יוכל להתחמק מחובתו לתת לאזרח תשובה מלאה ומפורטת, כאשר הוא מנמק את הבסיס לאותה החלטה, כדי שאותו אזרח או תושב הפונה למשרד ממשלתי ידע בדיוק מה המניעים לאותה החלטה שרירותית שדוחה את בקשתו. לדעתי, זה יהיה צעד מאוד מבורך, צעד שהוא במקומו.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת מגן, אתה מבקש להשיב?

דוד מגן (הליכוד):

לא.

הי"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון – קביעת השר הממונה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דוד מגן וקבוצת חברים.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות) (תיקון קביעת השר הממונה), התשנ"ד–1994, לדין מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

הי"ר ע' מאור:

אני קובעת שברוב של עשרה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית והיא מועברת לדין בקריאה ראשונה בוועדה לענייני ביקורת המדינה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מבקש לבדוק בקשר לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מגן, השר בודק לגבי הוועדה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אין התנגדות.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, זה נשאר כפי שחבר הכנסת דוד מגן הציע – הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הצעת חוק שילוט רחובות ובתים, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ע' מאור:

הצעת חוק א'תקנה, הצעת חוק שילוט רחובות ובתים, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אינני איש העולם הגדול, אבל בביקורים המעטים שקיימתי, בעיקר במדינות אירופה ובאמריקה, נוכחתי לדעת עד כמה הארץ שלנו מפגרת בכל הנושא של שילוט רחובות ובתים בצורה שמאפשרת לאנשים להתמצא ולדעת לאיזה בית עליהם להגיע.

בארץ הזאת שורר בעניין הזה תוהו ובוהו. יש ערים שאתה נכנס אליהן, אתה מבקש להכיר בית מסוים או רחוב מסוים ואתה צריך לנסוע ימינה ושמאלה, לשאול, לפנות, מכיוון שאין שום שילוט; לעתים יש שלט קטן ולעתים אפילו זה לא.

הצעתי אומרת בפשטות: "1. שם כל רחוב ומספר כל בית במדינת ישראל יצוינו באופן אחיד על-ידי שלט מואר, שיותקן במקום אחיד ובגודל אחיד על כל בית בישראל". לא יהיה שינוי בין עיר לעיר, לא יהיה שינוי בין מקום למקום. הדברים יהיו מוארים וברורים, כדי שאנשים יוכלו להתמצא, כדי שכלי רכב לא יסטו ממסלולם.

"2. שר הפנים אחראי להתקין תקנות ולהסדיר את הנדרש להפעלת חוק זה, ובלבד שמשך התקנת השילוט לא יעלה על שנה מיום קבלת חוק זה."

אני רוצה לציין, יש ערים בישראל שבהן העניין הזה מוסדר. לדוגמה, רעננה, גבעתיים, שבהן הדברים האלה מוסדרים בצורה נאה למדי. אני שוחחתי עם ראשי הערים האלה ונוכחתי לדעת באילו קשיים הם נתקלו כתוצאה מהעובדה שאין חוק כללי בארץ. יש מקומות שבהם הדבר הזה לא נאכף כראוי. אם החוק הזה יהיה לא רק חוק עזר עירוני – ברצותו מאריך וברצותו מקצר – אלא חוק כללי ארצי, אני חושב שפשוט החיים יהיו יותר מתוקנים.

בימים אלה, שבהם אנחנו עוסקים בסוגיות כל כך גדולות, לפעמים גם מוטב שנעסוק ונשפר את תנאי החיים ואת איכות החיים בישראל. אני חושב שהצעת חוק כזאת תתרום לכך תרומה משמעותית. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר המשפטים להשיב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שמביא בפנינו חבר הכנסת חנן פורת באה לכאורה לסייע לרשויות המקומיות, לתושבים ולעוברי דרך בכל הקשור להסדרת שילוט מואר בבניינים.

בהסבירו את הצורך בהצעת החוק טוען חבר הכנסת פורת, שהמצב הקיים כיום הוא שציון מספרי הבתים או שמות הרחובות בערי ישראל אינו מתבצע, ועל כן יש צורך בחקיקה ראשית שתבוא ותסדיר את הנושא.

המצעת החוק אנו למדים, כי שר הפנים הוא שאמור להיות אחראי להתקנת התקנות שיסדירו את הנדרש. למעשה מה שמתבקש כאן הוא חקיקת חוק שיסימך את הרשויות המקומיות להתקין תקנות או חוקי עזר. אלא מה? מסתבר שיש חוקי עזר לשילוט מבנים או להארת מספרים ברשויות רבות; למשל, בתל-אביב, בירושלים וברשויות אחרות. המשותף להסדרים שהם בתקנות בעלות פועל תחיקתי.

ובכן, ההסדר קיים. מבחינה זו לא חסרה סמכות לכל רשות מקומית להתקין תקנות. לכן החוק מבחינה זו לא יעלה ולא יוריד מהבחינה המעשית. ומה שמציע משרד הפנים לחבר הכנסת חנן פורת

הוא שלא יראה בהצעתו כרגע הצעת חוק משום שפשוט חוק לא נדרש ולא זה מה שחסר בנושא, אלא – א. משרד הפנים אומר שהוא יעביר חוזר, מה שהוא קורא חוזר הוראות, בקרב הרשויות המקומיות, כדי שרשויות שטרם עשו זאת יאמצו את המודל של חוקי העזר הקיימים ויפעילו את ההסדר ויאכפו את ההסדר ובאמת יקלו על עוברי אורח לזהות ולמצוא כתובות.

לכן, חבר הכנסת חנן פורת, אם תסכים אתי, ואני מייצג פה את משרד הפנים כרגע, שהעניין יראה כהצעה לסדר-היום, אנחנו נתמוך בהעברת ההצעה לסדר-היום לוועדת הפנים. ועדת הפנים תבחן את הנושא, תקבל את המידע ממשרד הפנים לגבי רשויות אלה ורשויות אחרות, אילו הסדרים כבר יש ואילו חסרים, ותוכלו בוועדת הפנים גם לפקח על יישום ההוראות. אם תגיעו בוועדה למסקנה שחסרה הוראת חוק, כמובן אנחנו נבחן את העניין לאור הממצאים שלכם.

לכן אני מציע לך להסתפק בתשובה הזאת ולהסכים, בהתאם לפרוצדורה הנהוגה בתקנון או האפשרית בתקנון, לכך שהעניין יהיה נדון כאן כהצעה לסדר-היום, כאשר אני כבר אומר שכהצעה לסדר-היום ודאי שאנחנו נתמוך בהעברתה לוועדה.

מה תגובתך?

היו"ר ע' מאור:

תודה, אדוני השר.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני שר המשפטים, במלה אחת, אינני מסכים להצעה להעביר את זה כהצעה לסדר-היום. החוק הזה נדרש מפני שאין חוקי עזר בכל העיריות, אין שוויון בכל המקומות, ובעיקר לא קיימת האכיפה הראויה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אדוני השר, האם אתה רוצה להוסיף משהו או שאני עוברת להצבעה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אף שאני רואה שאין פה אחד מהקואליציה – – –

יעקב שפי (העבודה):

יש.

קריאה:

אפילו שניים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שניים. אף שתוצאת ההצבעה ברורה, אני כדרכי, הגישה שלי צריכה להיות עניינית ולא מותאמת לסדר הכוחות ולהיערכות של ההצבעה.

כיוון שמשרד הפנים, שהוא אמון על הנושא, אומר שהצעת החוק הזאת אין בה צורך והיא תביא בכפייה גם לעלויות שאין צורך בהן, וצריך להשאיר גם משהו לנבחרי הרשויות המקומיות – הם נבחרו ציבור והם יודעים אם צריך להתקין עוד שלט ועוד תאורה או לא, והרי הכנסת לא שולחת עם ההצעה הזאת תוספת לתקציב לכל רשות ורשות. לכן, אני מכבד את עמדת המשרד ואני אציע לכם בנסיבות אלה להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שילוט רחובות ובתים, מאת חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק שילוט רחובות ובתים, התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם

בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ב-12 קולות בעד, עם מתנגד אחד ושני נמנעים – אני קובעת שהצעת חוק שילוט רחובות ובתים, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת חנן פורת, עברה בקריאה טרומית ומועברת להכנה לוועדה. איזו ועדה, חבר הכנסת פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

ועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

הצעת החוק עוברת לוועדת הפנים להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק רובי אוויר, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ג' שגב)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת גון שגב להצעת חוק א'תתכח, הצעת חוק רובי אוויר. בבקשה.

גון שגב (יעוד):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אינני יודע אם אתם זוכרים, אבל קיבלנו במקרה לחלוטין רענון זיכרון היום לגבי אותם ברנשים פוחחים שהשתוללו עם רובה אוויר ברחוב, עברו עם מכונית, ירו בעוברים ושבים, אחד מהם נשפט לשלוש שנים וחצי.

קיים מצב מוזר מאוד היום, כשבעצם רובה אוויר – נכון, זה רובה שקשה מאוד להרוג בו, אבל ניתן בפירוש לגרום באמצעותו נזקי גוף קשים ביותר, בעיקר אם אני מדבר על פגיעה בעיניים, שיכולה בקלות לגרום לעיוורון. רובה האוויר הזה, לצערי, משמש לכמה מטרות: או לעשות מטווחי ספורט, וזה חיובי, או להציק במקרים מסוימים לעוברים ושבים, כמו שראינו מקרים מספר בשנים האחרונות, או, לצערי הלא פחות רב, להציק לבעלי חיים, ציפורים, חתולים או כלבים.

אני חושב שהגיע הזמן שאותו נשק, שאומנם איננו נשק קטלני לאנשים, אבל, כמו שאמרתי, יכול לגרום לנזקי גוף, והוא בפירוש נשק קטלני לבעלי חיים קטנים, ייהפך לכלי ככל כלי הירייה. אי לכך, כאשר נותנים או מוציאים רשיון לרובה אוויר, הקריטריונים יהיו זהים לאלה הנהוגים בהוצאה של רשיון כלי ירייה רגיל. כנ"ל אם הוא ניתן למטווח. לא יוכל אדם להסתובב אתו באוטו. הרשיון יהיה רק רשיון של אחזקה ולא רשיון של נשיאה.

אינני מבין מדוע ממשלת ישראל מתנגדת לחקיקה הזאת, שנראית חקיקה הגיונית מאוד, בעיקר לאור המקרים האחרונים.

אני מבקש מהמליאה לתמוך בחוק. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר המשפטים להשיב בשם הממשלה. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, שאל חבר הכנסת הנכבד, למה אנחנו מתנגדים להצעת החוק. התשובה הפשוטה היא, שלפי חוות הדעת המשפטיות של מומחי משרד הפנים, שהם אמונים על הנושא, הצעת החוק פשוט מיותרת.

אתה מעלה הצעה לקבוע שרובה אוויר ייחשב כלי נשק, שהקריטריונים שחלים לגבי קבלה ונשיאה של נשק זה יושוו לאלה של כלי נשק חם אחר. מסתבר שרובה אוויר הוא בבחינת נשק חם, שכל הוצאת רשיון לאחזקתו כרוכה בבדיקה הן של משטרת ישראל והן של משרד הבריאות והשימוש בו מוגבל למטווחים מוסדרים. נוסף על כך, אם המבקש הוא צעיר, לפני שירות צבאי, עליו להביא מה שמכונה הצהרת הורים.

לכן, כיוון שלדעת המומחים בנושא, יודעי הדבר ויודעי החוק, הנושא הזה כבר מוסדר בחוק היום, מה שאתה מבקש להשיג כבר מושג, כנראה הבחינה שלך של הנושא לא היתה שלמה והדבר נעלם ממי שיעץ לך.

כיוון שכך, אנחנו לא רואים להוסיף את מה שכבר ישנו בחוק לתוך החוק. משום כך, אנחנו מתנגדים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

ברשותך, אדוני השר, האם חבר הכנסת שגב יכול לשאול עוד שאלה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, מן המקום.

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושבת-ראש, אינני רוצה להתווכח עם מומחי משרד הפנים, אבל לא גיל הוצאת הרשיון ולא הקריטריונים זהים, אני מצטער. אין אותה פנייה לרשויות הבריאות כדי להוציא את האישור הפסיכיאטרי לגבי רובה אוויר, גם הגיל איננו אותו גיל. תודה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת גונן שגב, לפני חוות דעת האומרת, שבמצב המשפטי הקיים רובה אוויר נכלל בהגדרת כלי ירייה על-פי חוק כלי הירייה, התש"ט-1949, ויש לקבל עבורו רשיון לנשיאת נשק.

אם אתה מקבל את זה ואתה חושב בכל זאת שצריך לבדוק את העניין, כמו את התופעה שהיתה לאחרונה, שצעירים השתמשו ברובי אוויר, האם זה נחקר היטב על-ידי המשטרה, האם התגובה מספיקה, אני מסכים אם תראה להפוך את זה להצעה לסדר-היום ותתמוך בהעברת העניין שוב כהצעה לסדר-היום, משום שנראה לי שזה לגיטימי שחבר כנסת אומר: אני רוצה להוסיף ולבדוק את הבעיה. יש לי קושי להסכים בנסיבות האלה להצעת חוק. אין מניעה וזה יכול לשרת מבחינה ציבורית אם הנושא ייבדק בוועדה כהצעה לסדר-היום.

גונן שגב (יעוד):

מקובל.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי, אם זו הצעה לסדר-היום, אנחנו תומכים בהעברתה לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, מה שהוצע כהצעת חוק הוא הצעה לסדר-היום. על-פי דברי המציע ועל דעת השר מוצע שהנושא יועבר לבחינה בוועדה. איזו ועדה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

ועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

ועדת הפנים.

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

בקולותיהם של שישה, בהתנגדות שלושה, ללא נמנעים, אני קובעת שההצעה לסדר-היום בנושא חוק רובי אוויר מועברת לדיון בוועדת הפנים.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון – תפקידים), התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן להגיש את הצעתו, שמספרה א'תתקצג, הצעה בנושא הרשויות המקומיות, המשותפת לו ולחבר הכנסת אברהם הירשזון.

בהזדמנות זו אני רוצה להעביר גם בשמי וגם בשם הבית כולו את תנחומי כולנו לחבר הכנסת אברהם הירשזון על פטירתה של אשתו לאחר מחלה קשה. יהי זכרה ברוך.

דוד מגן (הליכוד):

תודה רבה, גברתי. בעוד שעה קלה אני נוסע אליו במלאות היום השביעי לפטירתה, ואני אמסור לו, כמובן, גם את הדברים הללו בשם הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, נכבדי שר המשפטים, חברי הכנסת, מי כמו שר המשפטים יודע כמה ייעוץ משפטי נכון וברמה גבוהה יכול לחסוך לעתים הון עתק לגופים שאותו יועץ משפטי משרתם.

לשמחתי הרבה, הביקורת הפנימית ברשויות המקומיות עלתה נדבכים נוספים וברוכים, אלא שבתחום הייעוץ המשפטי לא ראינו התקדמות מקבילה. גם היום, חוק הרשויות המקומיות קובע בסעיף 3(א), כי הייעוץ המשפטי לרשות המקומית יינתן וייעשה כחובה ברשות שמספר תושביה הוא לפחות 50,000.

ההצעה שלנו, של חבר הכנסת הירשזון ושלי, היא לקבוע כי חובת מינוי היועץ המשפטי תהיה בעירייה כהגדרתה בפקודת העיריות. כידוע, יש היום בשלטון המקומי 55 עיריות. חלק ניכר מהן, נדמה לי שמחצית מהמספר הזה, הן רשויות מקומיות שמספר התושבים בהן הוא פחות מ-50,000.

אנחנו גם מציעים לאפשר לרשות המקומית להשתמש בשעת הצורך בייעוץ משפטי חיצוני ולא לחייב את היועץ המשפטי להיות עובד הרשות המקומית, לאפשר לרשות המקומית ליטול לעתים ייעוץ משפטי גם מיועץ משפטי שאינו חייב להיות עובד הרשות המקומית. נדמה לי שבמקרים שכאלה תוכל הרשות המקומית לייצג את עצמה בבתי-המשפט בצורה הטובה ביותר והנוחה ביותר, במיוחד כאשר העניינים מורכבים.

גם התיקון המדבר על זכות המיעוט ברשות המקומית, במועצת הרשות המקומית, בא להפחית במידה מסוימת את העומס הקיים היום בבת-המשפט. שר המשפטים וחברי הכנסת בוודאי יודעים, שמדי פעם יש פניות לבג"ץ, מדי פעם יש פניות לבתי-המשפט המחוזיים על כך שחבר מועצה, או סיעה במועצה, או אופוזיציה במועצת הרשות המקומית ראתה או רואה את עצמה מקופחת.

אנחנו חושבים, כי צריך להעניק לחברי המועצה, כקבוצה, ובתנאי שהקבוצה מונה לא פחות משליש מחברי מועצת הרשות המקומית, ייעוץ משפטי, כך שתפקיד היועץ המשפטי יקבל נופך נוסף של יועץ משפטי של רשות מקומית, ולא יחשדו בו, חלילה, כפי שקורה לעתים, כאילו הוא היועץ המשפטי הפרטי של ראש הרשות המקומית.

אם הדברים הללו יתקבלו, אין לי ספק שלאחר עיבוד בוועדת הפנים ושימוש בעצות ובניסיון שיש לגורמים השונים במשרד הממשלה, משרד הפנים ומשרד המשפטים, השלטון המקומי בישראל יצעד צעד אחד נוסף וגדול קדימה.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר המשפטים להשיב בשם הממשלה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת דוד מגן, מאחר שנעים לי לשתף אתך פעולה בנושאים ענייניים, שהם מעבר למחלוקת שעומדת ברומו של עולם בעניינים פוליטיים – הצעה זאת או חלק מהצעה זו לא נראה למשרד הפנים, וטעמיו עמו.

אני כשלעצמי מעוניין לחזק את מעמד היועץ המשפטי, בכלל זה היועץ המשפטי של רשויות מקומיות.

כל הנושא של ייעוץ משפטי ראוי, לפי דעתי, להיבחן עניינית בוועדת החוקה, חוק ומשפט, עם אנשי משרד המשפטים.

אם אתה תסכים להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, אטול אני את האחריות לכך, נעביר זאת בהבנה לשם ונבחן שם את הנושאים אחד לאחד עם אנשי משרד הפנים, עם אנשי משרד המשפטים; כי צריך בנושא הזה, לפי דעתי, לנקוט עמדה עניינית ולא אחרת.

החשש הוא מפני העברה לוועדה אחרת עם כל מה שכרוך בכך.

אני מודה לך.

דוד מגן (הליכוד):

אני מסכים, אף שיש כאן ניגוד עניינים. אני חבר בוועדת החוקה, חוק ומשפט ולא חבר בוועדת הפנים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אין לנו חשש מפני זה, בייחוד לאחר שהודעת על כך.

גברתי, בנסיבות אלה אנחנו נתמוך בהעברת ההצעה הזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, כדי ללבן שם את ההצעה סעיף סעיף. תודה רבה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי, חשוב שייאמר שזו היתה הנמקה מהמקום. זה היה שלוש דקות.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת שיירשם בפרוטוקול שאנחנו הולכים לקולא, שכן חבר הכנסת דוד מגן אכן ניצל מעט מזמנו, וכמחוקק פעיל, בהחלט נאפשר לו שזה לא היה על-פי המכסה, וגם נתקן בהצעת החוק הקודמת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון תפקידים),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת שברוב של שישה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון – תפקידים), התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת דוד מגן ואברהם הירשזון, עברה בקריאה טרומית בהסכמת שר המשפטים, והיא מועברת להכנתה לקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

שאלות ותשובות

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות. אני מבקשת שהשר המקשר, השר משה שחל, ישיב על שאלות המיועדות לשר הפנים.

מערכת הביוב בדלית-אל-כרמל

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הפנים ביום כ"ח בטבת התשנ"ד (11 בינואר 1994):

בלשכתי הפרלמנטרית נתקבלו תלונות, ולפיהן טרם חובר הכפר הדרוזי הגדול במדינה לפרויקט הביוב המרכזי, וכתוצאה מכך זורם הביוב של בורות סופגים לרחובות הראשיים ביישוב ומסכן את בריאותם של התושבים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע טרם באה בעיית הביוב של הכפר הגדול על פתרונה?

2. כיצד פועלת ממשלת ישראל על מנת לפתור הבעיה בהקדם המרבי?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הפנים, בהיותו מודע למצב הביוב, ביצע פעולות מספר הקשורות בכך. ולהלן הפעולות:
א. הושלמה הכנת מתקן המאגר בניר-עציון, שתפקידו לקלוט את השפכים המוזרמים מהכפרים

עוספיה ודלית-אל-כרמל; ב. גם הקו המאסף שיגיע מהכפרים הנ"ל בוצע; ג. מתקן הקדם (לטיפול ראשוני) הושלם אף הוא.

נעשים כעת מאמצים לקידום ביצוע מערכת האיסוף הפנימית, שתחבר את בתי התושבים עם הקו המרכזי בתוך הכפרים, דבר שמתעכב בעיקר בגלל אי-השתתפות התושבים בתשלום.

אושרו הלוואות כספיות שיינתנו על-פי קצב התקדמות הביצוע של בניית החיבור למאסף הראשי מהמאסף הפנימי.

חיוב בפיקדון בעת אירוח קרובים מחוץ-לארץ

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר הפנים ביום ו' בשבט התשנ"ד (18 בינואר 1994):

הגיעו אלי ידיעות, ולפיהן בני מיעוטים, ולאחרונה גם עולים מרוסיה, המעוניינים לארח קרובים צעירים ורווקים שאינם יהודים, צריכים להפקיד סכום כסף במשרד הפנים.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע הנ"ל נכון?

2. אם כן – האם עומד הדבר בדרישות החוק?

3. כלפי אילו אוכלוסיות מופעלת דרישת הפיקדון?

4. האם מדיניות זו מתיישבת עם היותה של ישראל מדינה דמוקרטית?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המידע נכון, אך מתייחס לא רק לבני מיעוטים ולא רק לעולים מרוסיה המזמינים אורחים.

2. כן. שר הפנים רשאי לקבוע תנאים בעת מתן אשרת כניסה ורשיונות ביקור.

3. בכל מקרה שיש ספק לגבי מילוי תנאי האשרה ובכל המקרים שמדובר בעובד זר, נדרשת ערבות בנקאית למילוי תנאי רשיון הביקור.

4. בהחלט כן, ומקובל בכל המדינות להציב תנאים מוקדמים למתן אשרת כניסה למקרים שיש ספק לגבי מילוי תנאי האשרה.

עובדי עיריית טייבה

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר הפנים ביום ו' בשבט התשנ"ד (18 בינואר 1994):

300 עובדי עיריית טייבה לא קיבלו את שכר עבודתם זה כמה חודשים. כמו-כן לא שולמו עבורם ועבור משפחותיהם תשלומים לקופת-חולים.

ברצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה לכך?

2. כיצד יטפל משרד הפנים בבעיה שנוצרה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אני מצטער על משך הזמן שעבר עד מתן התשובה על שאילתא זאת, וזאת כיוון שהיא הועברה הן לרשות המקומית והן לגורמים אחרים כדי לאסוף תשובות, ומשום-מה התשובות התאחרו.

לעצם העניין, הבעיה נפתרה במסגרת כיסוי הגירעונות של כלל הרשויות.

עיכוב בהנפקת תעודות זיהוי לתושבי מזרח-ירושלים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הפנים ביום ד' באדר התשנ"ד (15 בפברואר 1994):

תושבים ערבים ממזרח-ירושלים התלוננו, כי משרד הפנים מסרב לחדש את תעודות הזיהוי אשר ברשותם או להנפיק להם תעודות זיהוי חדשות, אם יש תלונה מטעם עיריית ירושלים כי הם חייבים לעירייה בגין ארנונה או אגרה כלשהי.

ברצוני לשאול:

1. האם העניין דלעיל ידוע למשרד הפנים?

2. אם כן – מדוע משתמשים בקבלת תעודת זיהוי כאמצעי לחץ לגביית דמי ארנונה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הפנים קבע שלא היו דברים מעולם.

קצין דרוזי ללא אזרחות ישראלית

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר הפנים ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מ-7 במרס 1994 פורסמה כתבה תחת הכותרת: "לקצין הדרוזי הוותיק אין עדיין אזרחות ישראלית", ובה נכתב כי הנ"ל שירת בצבא, נפצע והינו נכה צה"ל, אך נקבע כי אינו זכאי לקבל דרכון ממשרד הפנים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם לא די בעובדה שהנ"ל נולד בישראל, שירת בצה"ל ומילא את כל התחייבותיו כאזרח כדי לזכותו בקבלת אזרחות ישראלית?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על סמך השם בלבד לא הצלחנו לאתר במי מדובר. המשرد מוכן לטפל בנושא זה אם יפנה הקצין ישירות לראש מינהל האוכלוסין.

מערכת הביוב בדלית-אל-כרמל

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר הפנים ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

הדרוזים הינם אזרחים שווים במדינת ישראל. למרות זאת ולמרות העובדה שכ-80% מבני העדה משרתים בצה"ל, מסתבר שבכפר הדרוזי הגדול ביותר, דלית-אל-כרמל, הביוב זורם ברחובות ללא מערכת סניטציה.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד הפנים לעובדה?

2. האם כפר בגודלו של דלית-אל-כרמל איננו זכאי להתחברות למערכת הביוב?

3. מה ייעשה לחיסול מפגע תברואי זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. א. הושלמה הכנת מתקן המאגר בניר-עציון, שתפקידו לקלוט את השפכים המוזרמים מהכפרים עוספיה ודלית-אל-כרמל; ב. גם הקו המאסף שיגיע מהכפרים הנ"ל בוצע; ג. מתקן הקדם (לטיפול ראשוני) הושלם אף הוא.

נעשים כעת מאמצים לקידום ביצוע מערכת האיסוף הפנימית, שתחבר את בתי התושבים עם הקו המרכזי בתוך הכפרים, דבר שמתעכב בעיקר בגלל אי-השתתפות התושבים בתשלום.

אושרו הלוואות כספיות שיינתנו על-פי קצב התקדמות הביצוע של בניית החיבור למאסף הראשי מהמאסף הפנימי.

כבישי גישה לשכונת פסגת-זאב בירושלים

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר הפנים ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

לפי התוכניות, יתגוררו בשכונת פסגת-זאב בירושלים 60,000 איש.

למיטב ידיעתי, אין קשר בין גודל השכונה לתשתית הכבישים אליה, וקיים רק ציר אחד לשכונה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא התכנון לגבי כבישי גישה נוספים ומתי יבוצעו?

2. האם לאחר ביצוע כבישים אלו תיפתר הבעיה?

3. מי יהיה אחראי למקרה חירום, כללי או פרטי, כשכביש הגישה היחיד פקוק?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מתוכנן כביש מס' 1 צפון, שהוא כביש מהיר המקביל לשדרות משה דיין, והוא אמור לתת פתרון מתאים לבעיות התנועה הקיימות כיום בשכונה.

2. תוכנית הכביש אושרה למתן תוקף על-ידי הוועדה המחוזית. על-פי המידע שהועבר אלינו באמצעות משרד השיכון, קיימת התחייבות ממשלתית להשתתפות במימון ביצוע הכביש, בסדר גודל של 30 מיליון ש"ח בשנה זו, סכום אשר יאפשר התחייבות ביצוע הכביש בשנה זו.

3. לשאלה זו אין מקום כיוון שמתכננים, כשהם מתכננים, מנסים להביא בחשבון בעיות שונות העלולות לצאת בתכנון, אולם לעולם אי-אפשר להגיע בתכנון לפתרון מלא של הבעיות, ומי שהוא ראש מועצה בוודאי מודע לכך.

הקמת שכונת מגורים סמוך למאגר דלק

חבר הכנסת י' ל' שאל את שר הפנים ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

למרות האזהרות של מינהל הדלק והמשרד לאיכות הסביבה, נמשכות ההכנות להקמתה של שכונת מגורים סמוך למאגר הדלק פי-גלילות, כפי שאישר משרד הפנים. פרט לסכנה הנשקפת לשכונה החדשה, גוברת גם הסכנה לשכונה הקיימת, שכן לצורך בניית השכונה החדשה חוצבים חלק מההר ששימש מעין חומת מגן לשכונות הקיימות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אישר משרד הפנים הקמת שכונת מגורים באזור שטמון בו פוטנציאל לתאונה?

2. נוכח הכוונה לפנות את שכונת המגורים בקרבת חוות מכלי הגז בקריית-אתא, מדוע ליצור בעיה דומה בירושלים?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. על השטח הנדון חלה תוכנית המייעדת את השטח לבית-אבות.

הוועדה המחוזית החליטה לשנות את ייעוד השטח מבית-אבות למגורים רגילים בהיקף של כ-200 יחידות דיור.

לוועדה הוגשו חוות דעת לעניין הסיכון, ומסקנותיהן אושרו על-ידי המשרד לאיכות הסביבה ועוגנו בתוכניות.

לאחרונה, לאחר אישור התוכניות, הועלו שוב ספקות בקשר לסיכון הנובע ממכלי הדלק, והנושא נבדק על-ידי נציגי המשרד לאיכות הסביבה ועל-ידי הוועדה המקומית ירושלים. בכל אופן תצטרך הוועדה המקומית ירושלים לתת את דעתה לנושא בשלב הוצאת ההיתר.

הקמת מועצה מקומית בכפר מזרעה

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

בכפר מזרעה חיות 3,217 נפשות. בכפר פועל ועד מקומי נבחר שמסונף למועצה האזורית מטה-מנשה.

יושב-ראש הוועד המקומי, חבריו וכל תושבי הכפר מבקשים להיפרד מהמועצה האזורית ולהקים מועצה מקומית נפרדת. המועצה האזורית ממליצה להיענות לבקשת התושבים.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכן משרד הפנים להיענות לבקשת התושבים? אם כן – מתי וכיצד?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

למשרד הפנים אין תוכניות להקמת מועצה מקומית נפרדת בכפר מזרעה.

מבחינת מעמד מוניציפלי, הנושא מוסדר. במקום מכהן ועד מקומי נבחר והכפר מקבל שירותים נאותים מהמועצה האזורית.

סגירת רחוב בירושלים בשבתות

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

רחוב שמואל הנביא בירושלים נסגר לתנועת כלי רכב בשבת לכל אורכו. סגירת הרחוב מנתקת את נתיב התחבורה החשוב בין השכונות המערביות לבין האזור המזרחי של ירושלים ומאלצת את הנוסעים לאגף אזור מגורים רחב. סגירת רחוב שמואל הנביא מהווה הפרה של הסטטוס-קוו השורר בירושלים.

ברצוני לשאול:

1. מי האחראי במשרדך לנושא זה?

2. האם מדיניות סגירת הכבישים נעשית בשיתוף עם התושבים הנפגעים מכך?

3. מה ייעשה לגבי הסטטוס-קוו בירושלים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין אלה העובדות.

1. במשרד הפנים אין פונקציה האחראית לסגירה ולפתיחה של רחובות.

פעולה זו נעשית בהתאם להחלטות המתקבלות או בוועדת התחבורה של רשות מקומית או משיקולים מקצועיים של משטרת ישראל. סגירת רחובות עורקיים היא באחריות משרד התחבורה.

2-3. נושא הסדרי תנועה בשבתות ובמועדים נבדק עתה על-ידי ועדה ציבורית מיוחדת, שמונתה לכך על-ידי עיריית ירושלים, וחזקה על ראש עיריית ירושלים כי יביא את המלצות הוועדה לאישור מועצת העירייה.

כאמור, פקודת העיריות מסמיכה בלבדית את ועדת התחבורה האמורה לפעול בהתאם לשיקולים המקומיים המובאים בפניה.

ליקויים בטיחותיים במתקני שעשועים לילדים

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר הפנים ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

בעיתון "מעריב" מיום 19 במאי 1994 פורסם, כי ב-15 גנים ציבוריים בבת-ים ובהרצלייה נתגלו מפגעים במתקני שעשועים.

הדבר מהווה סכנת נפשות לילדים המשתמשים במתקנים.

רצ"ב תצלום הכתבה.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. כיצד ומתי יטפל משרדך בתיקון המפגעים שנמצאו במתקני השעשועים?

3. האם יפורסמו תקנות המורות לבדוק ולדאוג דרך קבע לתקינותם של מתקני שעשועים?

שר המשטרה מ' שחל:

1. הנתונים כפי שפורסמו אינם תואמים את מצב העובדות בשטח.

2-3. משרד הפנים פרסם ביום 26 ביוני 1994 הנחיה בדבר רישוי מתקני שעשועים, ולפיה נדרשו בעלי מתקני שעשועים למלא אחר תנאים הבאים לקדם את בטיחות המפעילים והמשתמשים.

כיום קיים תקן רשמי של מכון התקנים הישראלי, ומספרו 1498. נוסף על כך, הוכללו מתקני שעשועים בפריט 133 לצו רישוי עסקים טעוני רישוי, והסמכות המקצועית לעניין מסורה בידי גורמי השמירה על החוק.

קביעת התקנים היא בתחום משרדי ממשלה הנוגעים בדבר ועליהם חלה חובת הפיקוח.

עם זאת עלי לקבוע, כי הרשויות שבהן מדובר ביצעו תיקונים ושיפורים נוספים כמתחייב מהצורך בהבטחת שלום הילדים.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחברת הכנסת סלמוביץ.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני השר שחל, אני רוצה להבין. אני לא מבינה מתשובתך מה לא נכון. אני מחזיקה בידי קטע של עיתון. האם הנתונים שמופיעים בקטע אינם נכונים, או שאתם אומרים שבכלל לא היו דברים מעולם? אני רוצה להבין מה ההתייחסות שלכם.

מדובר פה בבדיקה שערכה המועצה הישראלית לצרכנות, שבה התגלו 65 מתקנים המסכנים חיי ילדים, וכן הלאה וכן הלאה. 552 מפגעים חמורים. מה לא נכון פה – הנתונים המספריים, או שאתה אומר שכל מה שכתוב פה בכלל לא נכון?

דבר שני, האם הילדים שמשתמשים במתקנים האלה מבוטחים בחברת ביטוח כלשהי? אם כן, באיזו חברת ביטוח? תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

כשנאמר כאן שהנתונים כפי שפורסמו אינם תואמים את מצב העובדות בשטח, ההנחה היא שכל הפרטים שפורסמו כאן, שהם רבים, אינם תואמים את מצב העובדות בשטח.

חלק מהפרטים, חברת הכנסת סלמוביץ, אינם תואמים את הנתונים שמשרד הפנים בדק. זה מה שיש לי.

אם תעמדי על כך ותרצי לקבל פרטים נוספים – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני, תסכים אתי שדי אם זה מסכן חיי ילד אחד.

שר המשטרה מ' שחל:

מקבל את זה לחלוטין.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא משנה אם זה מסכן חייהם של 59 ילדים או חיי ילד אחד.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מקבל את זה לחלוטין. אני חושב שאת צודקת בעניין הזה. מספיק ילד אחד, אם הוא ייפגע, חלילה.

אבל העובדה היא, ששרד הפנים פרסם מייד אחרי הכתבה, בהפרש של חודש ימים, ב-26 ביולי 1994, הנחיה בדבר הרישוי של מתקני השעשועים האלה, ונוסף על כך התקן הרשמי הקיים היום, שהוא מחייב.

בעיית האכיפה מוטלת על גורמים שונים, בהם הרשות המקומית, שהיא הגורם הראשון בעיקר לגבי גני-ילדים שאינם בפיקוח משרד החינוך, והם גני-ילדים פרטיים. על כן צריך לפנות אל הגורמים האלה, שהם יבצעו את הפיקוח וידאגו שמתקנים כאלה יותקנו בהתאם לתקן שפורסם.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

ביטוח יש, אדוני השר?

שר המשטרה מ' שחל:

פיקוח בהחלט קיים – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

– – – אני מבקשת הסבר לזה, מה שם חברת הביטוח?

שר המשטרה מ' שחל:

ביטוח? לא, לא ידוע לי – – –

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת סלמוביץ, ברשותך, אפשרתי לך שאלה נוספת, ואני מבקשת שאת המשך הברור, כפי שהשר – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא קיבלתי תשובה על שאלתי הנוספת. מה שם חברת הביטוח – – –

שר המשטרה מ' שחל:

לא אמרתי שיש ביטוח.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא אמרת?

שר המשטרה מ' שחל:

לא. אני לא חושב שיש ביטוח אוטומטי על כל ילד בגן-ילדים פרטי.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

מדובר בגני-שעשועים, לא בגני-ילדים.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חושב שיש ביטוח כללי לגנים על-ידי חברת ביטוח כלשהי. יש אחריות המוטלת על גוף ציבורי שמבצע פעולה, והאחריות הזאת מחייבת את הגוף הציבורי לדאוג לשלום האנשים. אם הרשות המקומית נתנה אישור להקים גני-שעשועים, היא אחראית. הפסיקה של בית-המשפט קבעה, לרבות במקרים שהיו לפני כמה שנים בבית-שמש, שרשות ציבורית שיש לה מתקנים והיא מפעילה אותם, היא אחראית לפצות על נזק שנגרם למי שמתמש בהם.

אישור יהדותם של עולים

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר הפנים ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

נוכח עמדת פרקליטות המדינה בהשיבה על בג"ץ נגד משרד הפנים, פורסם כי "לא יופנו עוד עולים לבתי-דין רבניים לצורך בירור אישור בדבר יהדותם".

כידוע, לעולים רבים אישורי יהדות מזויפים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם מסרה הפרקליטות את עמדת משרד הפנים?

3. כיצד יוודא המשרד אם אישורים על יהדותם של עולים אינם מזויפים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה – כן.

2. התשובה – כן.

3. משרד הפנים מבצע, במקרים של חשד סביר, בירורים העולים בקנה אחד עם הוראות החוק, בכל הקשור למעמדם של המבקשים תעודות עולה.

עמדת משרד הפנים קיבלה חיזוק מכבוד בית-המשפט העליון בשבתו כבג"ץ.

במקרים שבהם מסתבר, כי אכן נוצל מעמד עולה שלא כדין, או שהיה ניסיון לבצע רישום כוזב, משרד הפנים מפעיל את הוראות החוק בהתאם.

זיוף אישורי עלייה

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר הפנים ביום י"ט בתמוז התשנ"ד (28 ביוני 1994):

פורסם כי שגרירות ישראל באתיופיה מפקפקת בכשרותם של אלפי אישורי עלייה שנשלחו לבני הפלאשמורה, בטענה שהאישורים, שנועדו לאשר את יהדותם, מזויפים.

ברצוני לשאול:

1. האם נערכה בדיקה לגבי כשרות אישורי העלייה, ומה היא העלתה?

2. מה ייעשה כדי למנוע כל אפשרות של זיוף אישורים אלו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כל בקשה לעלייה, של כל יחיד, נבדקת בקפידה, והזכאות לעלייה נקבעת רק לאחר שנמצא מעל לכל ספק כי למבקש עומדת זכות לפי חוק השבות, אם כיהודי או כבן משפחה של יהודי (ילד, נכד, בן זוג, בן זוג של ילד או נכד של יהודי). במקרים של אישורים מפוקפקים או מזויפים, הבקשות נדחות על הסף. עד כה אף בקשה אחת שאושרה לא נסמכה בלעדית על אישורי קייסים.

2. משרד הפנים ושגרירות ישראל באתיופיה מקפידים לבחון היטב כל ראייה וכל מסמך שעליו נסמכת בקשת העלייה, ובכל מקרה של ספק אין מאשרים את הבקשות.

נקבע נוהל במשרד הפנים, שלפיו כל אישור קייס יאומת על-ידינו עם הקייס או הקייסים אשר עלו לישראל.

3. במשרד הפנים פועלים כדי למנות נציג מיוחד שיטפל בעניין.

בנייה חריגה במושב משמר-השבעה

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הפנים ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

על-פי מידע שהגיע לידי, נבנו במושב משמר-השבעה, באופן בלתי חוקי, מחסנים רבים המושכרים למטרות מסחר ותעשייה. המחסנים פוגעים באיכות החיים של תושבי משמר-השבעה.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכרת לו בעיית הבנייה הבלתי-חוקית והשימושים החורגים במושב משמר-השבעה?

2. מה יעשה משרד הפנים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הבעיה מוכרת.

2. כתוצאה מצמצום הרווחיות ביכולת להתפרנס מיחידת המשק המושבית, ולאור המשבר המתמשך בחקלאות, נאלצו החקלאים לחפש פרנסה חלופית במבני המשק הקיימים ובניית אחרים. לאור ריבוי התופעה במושבים, שהיא בממדים ארציים, מינה מנכ"ל משרד החקלאות ביום 15 בינואר 1994 ועדה לבדיקת הסוגיה של בנייה חריגה, ומסקנותיה יובאו לאישור הגורמים המוסמכים.

לעת עתה אנו ממתינים להנחיות ולהמלצות של הוועדה.

הפרדה בין המועצה המקומית שבלי ובין אום-אל-ע'נם

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הפנים ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

לאחרונה הוחלט לפרק את המיזוג בין המועצה המקומית שבלי לבין אום-אל-ע'נם, למרות פסיקת בג"ץ בעד המיזוג.

הדבר עלול להוביל לסגירת מערכת החינוך העל-יסודית בכפר, ומאוחר יותר לביטול קיומה של שבלי כמועצה עצמאית.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט, למרות פסיקת בג"ץ, על פירוק?

2. כיצד תקוים פסיקת בג"ץ?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אחרי החלטת המיזוג בין המועצה המקומית שבלי לבין אום-אל-ע'נם, הביעו רוב תושבי אום-אל-ע'נם את התנגדותם למיזוג.

התנגדות זו גרמה להתנגשויות פיסיות, ובתאריך 22 בדצמבר 1993 היתה תגרה רבת, אחרי שלפי הנחיות ראש המועצה שבלי, רכב של המועצה המקומית שבלי רצה להיכנס לכפר אום-אל-ע'נם. המשטרה התערבה וגם עצרה 15 תושבים של אום-אל-ע'נם, ששוחררו רק לפי בקשת הממונה על המחוז, שהסביר למפקד המחוז את הרקע לתגרה.

מאז הביעו נציגי אום-א-לע'נם התנגדות נמרצת לכל שיתוף פעולה עם המועצה המקומית שבלי, ואף קבעו שהם מוכנים לוותר על שירותים מוניציפליים כדי שלא להצטרף למועצה המקומית שבלי.

התושבים הציעו להצטרף למועצה מקומית כפרית נוף-הגליל, המטפלת בצרכים המוניציפליים של שישה כפרים של מיעוטים במחוז. בהתחשב עם העובדות הנ"ל, מחוז הצפון של משרד הפנים המליץ להפריד בין שתי הרשויות ולבטל את המיזוג.

2. עם אישור הפירוק, גם לא יתאפשר לקיים את פסיקת הבג"ץ.

ההפרדה בין המועצה המקומית שבלי לכפר אום-אל-ע'נם לא תגרום לביטול של המועצה המקומית שבלי כמועצה עצמאית, שבלאו הכי תפקדה לפני המיזוג כדבעי.

פינוי תלמידים מבית-המדרש "תורה וחסד"

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר הפנים ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

העיתון "מעריב" מיום 15 ביוני 1994 מדווח על 45 תלמידים המתבצרים בבית-הכנסת "תורה וחסד" באשדוד, במחאה על החלטת העירייה לפנותם ולהעבירם למקלט ולהפעיל במקום תחנת ייעוץ לנישואים. רצ"ב צילום הכתבה.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מדוע החליטה העירייה לפנותם?

3. מדוע ניתנת עדיפות לתחנת ייעוץ על פני קבוצת הלומדים?

4. היישקל הנושא ויימצא פתרון למצוקתם?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעות אינן תואמות את המציאות.

3-2. עיריית אשדוד סייעה בהקמת בית-הכנסת ובית-המדרש "תורה וחסד", מבנה חדש הנמצא ברחוב רמב"ם בשטח של כ-700 מ"ר.

הוסכם על-ידי שני הצדדים, כי עם העברת בית-המדרש "תורה וחסד" למבנה החדש והמפואר, יפנו את המבנה הישן, שהינו נכס עירוני, כדי שישמש את האגף לשירותי רווחה כתחנה לייעוץ לנישואין.

לפיכך, הנערים שפלטו למבנה הישן ברחוב המעפילים היו אמורים לעבור למבנה החדש של בית-הכנסת "תורה וחסד", שעם מתפלליו הם נמנו.

4. עם זאת, על מנת לתת לפעילות הנערים מקום ראוי, עשתה העירייה כמיטב יכולתה ושיפצה להם מקום חלופי. הכול נעשה בהסכמה ובדרכי נועם בין העירייה לקבוצת הנערים הנמצאים היום בהליכי רישום כעמותה בהקמה.

מצוקת תשתית ומבנים בסג'ור

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר הפנים ביום י"ח באב התשנ"ד (26 ביולי 1994):

לאחרונה נערכו בחירות בכפר הדרוזי סג'ור, לאחר הפרדת הכפר מהמועצה האזורית מרום-הגליל.

בניגוד לכפרים דרוזיים אחרים, הכפר סג'ור סובל זה שנים ממחסור בתשתיות אלמנטריות ובמבני ציבור שישרתו את תושבי הכפר.

ברצוני לשאול:

1. האם יש תוכניות לזירוז פיתוח התשתיות בכפר סג'ור, כדי לסגור פער של שנים רבות?

2. מה הם התקציבים המוקדשים לכפר לנושא הפיתוח הרגיל בשנת הכספים 1994?

שר המשטרה מ' שחל:

עם הקמת המועצה המקומית סג'ור, משרדנו הביא בחשבון את הצרכים המיוחדים של המועצה המקומית החדשה.

אי-לזאת הוקצב לה כדלקמן: 1. בשנת 1993 – 1.378 מיליון ש"ח לנושא פיתוח; 2. בשנת 1994 – 1.670 מיליון ש"ח לנושא פיתוח.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, לגבי השאילתא הראשונה שלי, מס' 2887, בעניין הקצין הדרוזי, אני פשוט טעיתי.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בעד להשיב לך, אבל תבקש מהיושבת-ראש.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מבקש.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אסעד אסעד, אני אאפשר זאת.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, הכפר סג'ור, כידוע לך, היה במסגרת המועצה האזורית מרום-הגליל במשך הרבה שנים, ורק לפני שנה נפרד מהמועצה האזורית. מצב התשתיות האלמנטריות הוא ממש קשה. לכן אני מבקש ומציע, מכיוון שהכריזו על טיפול נקודתי בכמה יישובים בארץ כדי להביא אותם למצב נורמלי, כדי שהממשלה תטפל בכפר טיפול נקודתי, במסגרת של הפליה מתקנת, כי המצב שם קשה ביותר. אין שם אף מוסד ציבורי אחד, פרט לבית-ספר. תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אביא את הפנייה שלך בפני מי שמטפל בטיפול הנקודתי, ואבקש ממנו להתייחס לנושא הזה.

היו"ר ע' מאור:

ברשותך, אדוני השר, נחזור לשאילתא של חבר הכנסת אסעד אסעד מס' 2887.

דוד מגן (הליכוד):

האם השר עדיין משיב כשר הפנים?

היו"ר ע' מאור:

הוא עדיין משיב על שאילתות שהוגשו לשר הפנים.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני הייתי מבקש ששאילתא מס' 3305, של חבר הכנסת הירשזון, תיענה במועד אחר.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

דוד מגן (הליכוד):

זה בסדר, גברתי?

היו"ר ע' מאור:

בסדר.

שר המשטרה מ' שחל:

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 2887, ראה לעיל, עמ' .)

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, במקרה יש לי הכתבה שהתפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות", והיא כוללת את השם, גם את שם הכפר. אני שוחחתי עם הקצין, כי פעם הייתי מפקדו בלבנון. הקצין הזה נפצע. הוא שירת בצה"ל שירות חובה וגם קצת בקבע, והוא יצא מהשירות. הוא נכה צה"ל בשיעור 40%.

כשהוא רצה לצאת לטייל בעולם נאמר לו שהוא לא יכול לקבל דרכון, כי הוא איננו אזרח ישראלי, כי ההורים שלו הגיעו לארץ ב-1943 מסוריה, והם לא נחשבים אזרחים ישראלים, אלא תושבי קבע. אבל הוא נולד בישראל אחרי הקמת המדינה.

אני מוכן להעביר לך, אדוני השר, את הפרטים שלו – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש.

אסעד אסעד (הליכוד):

– – את הכתובת שלו, כדי שיתאפשר לאזרח הזה, שמילא את שירותו נאמנה לישראל, לטייל גם בעולם, ולא רק במדינת ישראל. תודה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש שתעביר אלי את הפרטים. אני אדאג להפנות את הפנייה למנהל מרשם האוכלוסין. אני כבר רואה שנציג משרד הפנים, העומד מאחוריך, מבקש את הפרטים, כך שאני מניח שהעניין יוסדר באופן מידי.

גירוש תיירות מרוסיה

חבר הכנסת א' גור שאל את שר הפנים ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

לאחרונה מתפרסמים בכלי התקשורת ידיעות על גירושן של תיירות מרוסיה המגיעות לביקור קרוביהן בישראל, כשהטענה היא שהן זונות.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. על-פי אילו קריטריונים מחליטים לגרש מהארץ אותן תיירות?

3. כמה תיירות ממדינות חבר העמים גורשו מישראל בשנים 1992, 1993 ו-1994?

4. מה יעשה משרדך כדי למנוע מקרי גירוש לא צודקים?

שר המשטרה מ' שחל:

2-1. יש מקרים שבהם מסרבים כניסה לישראל בעת שמתגלה חשד סביר שמדובר במטרת עבודה שלא ברשיון, במסווה של תיירות. אין משרד הפנים מתייחס לסוג העיסוק, כי התייר אינו מורשה לעבוד בשום עיסוק.

3. מדובר בעשרות מקרים בחודש, מכל הארצות, ולא דווקא מחבר העמים.

4. משרד הפנים מקפיד לבדוק היטב ולסרב כניסה, כאמור, רק כאשר החשד מבוסס.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, ראשית, לצערי היו כמה מקרים מאוד לא מבוססים ומאוד לא צודקים, כאשר תיירות מן הסוג שאני מאזכר כאן נתבקשו לעזוב את הארץ במטוס שבו הגיעו. ומאוחר יותר, כעבור שבועיים-שלושה שבועות הן הורשו להיכנס לארץ אחרי שהתנצלו בפניהן.

אני תמה על תופעה אחת, שלפי דעתי יש לתת עליה את הדעת. כיצד קורה שזרוע אחת של מדינת ישראל, הקונסוליה הישראלית במדינה מסוימת, במקרה זה רוסיה, מנפיקה אשרת כניסה לישראל על-פי דין, על-פי כל הקריטריונים המקובלים לתיירת או לתיירות, וזרוע אחרת, משרד הפנים, כאשר האדם כבר רכש כרטיס טיסה, נערך נפשית ופיסית לנסיעה לאותה מדינה שקיבל אשרת כניסה אליה, במקרה זה – מדינת ישראל, בהגיעו לכאן, בביקורת הגבולות, לא מרשים לו להיכנס כאשר בדרכו הרוסי שלו יש אשרת כניסה לישראל. כיצד זה קורה?

אם כבר לא רוצים לאפשר למישהו להיכנס לישראל, אני חושב שמוטב למנוע זאת באמצעות הקונסוליה במדינה שעליה מדובר, כדי למנוע עוגמת נפש ושערוריות מן הסוג שהיינו עדים לו.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אפרים גור, אני חושב שהיה צריך להמציא פרט ושם כדי שניתן יהיה להתייחס למקרה הקונקרטי. מקרים כאלה שאתה מצביע עליהם, בצד העקרוני, יכולים להתרחש. ממועד מתן אשרת הכניסה עד למועד ההגעה יכול להגיע מידע שמאפשר או מניח, או נותן נתונים, או שיש מודיעין על חשד סביר לגבי האדם הנכנס. זה בהחלט יכול לקרות. לגבי המקרים הקונקרטיים שאתה מדבר עליהם, אם תעביר אלי את הפרטים אני מוכן לבדוק אותם ולהשיב לך.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

מחסור בציוד ובכוח-אדם בשירותי הכיבוי

חבר הכנסת ח' מירום שאל את שר הפנים ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

פורסם בתקשורת, כי בתחקיר שנעשה לאחרונה בתחום שירותי הכיבוי התגלה, כי באזורים רבים בארץ קיים מחסור בציוד ובכוח אדם, המונע טיפול נאות במגוון הבעיות שעמן מתמודדים אנשי השירותים.

ברצוני לשאול:

1. היש אמת בפרסום?

2. מדוע אין משרדך דואג להקצות משאבים רבים יותר לשירותי הכיבוי בארץ?

3. כיצד יטפל משרדך בשיפור שירותי הכיבוי ומצב הבטיחות של המבנים הפרטיים והציבוריים בארץ?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה. שירותי הכבאות וההצלה במדינת ישראל מצוידים בצידוד ובאמצעים העונים באופן בסיסי על הצרכים המבצעיים. זאת ועוד, תקנות שירותי כבאות (פעולות משותפות) התשכ"א-1960, מסדירות את שיתוף הפעולה, במקרה הצורך, ואת אופן העזרה ההדדית בין רשויות הכבאות השונות – כך שניתן לנייד ציוד נוסף ואמצעים בעת אירוע ולתת מענה מבצעי הולם על-פי רמת הסיכון.

נוסף על כך, במקרה של אסון המוני עומד לרשות שירותי הכבאות ציוד הנמצא ברשות צה"ל – פיקוד העורף.

מצבת כוח האדם בכלל שירותי הכבאות מונה כ-1,100 כבאים, ואינה עונה על הצרכים והסיכונים הפוטנציאליים. נציבות כבאות והצלה עיבדה תוכנית רב-שנתית – "אתגר 2000" – הנותנת מענה גם על בעיה כאובה זו. התוכנית הוגשה בראשית שנת 1994, אך עדיין לא נדונה ולא נענתה על-ידי הגורמים המתקצבים.

2. משרד הפנים דואג להגיש לאוצר דרישות לתקצוב בהתאם לצרכים, אבל דרישות אלו לא נענות במלואן.

3. שירותי הכבאות וההצלה שוקדים ללא ליאות על השבחת הציוד העומד לרשותם.

במקביל הוחמרו דרישות שירותי הכבאות במבני ציבור, חדשים וקיימים, דוגמת בתי-מלון, בתי-אבות, בתי-חולים וכו'.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת ששאלתא מס' 3305 של חבר הכנסת אברהם הירשזון, בגלל הנסיבות של האבל יינתן אישור להעלותה מחדש לאחר שובו אלינו בתום ימי האבל.

שר המשטרה מ' שחל:

(קורא את התשובות על שאילתות מס' 3256, ראה לעיל עמ' ; מס' 3370, עמ' ; מס' 3449, עמ' 3477; מס' 3478, עמ' .)

היו"ר ע' מאור:

בזה תמו, אדוני השר, השאילתות שהוגשו למשרד הפנים.

עכשיו אנחנו עוברים לשאילתות שהוגשו לראש הממשלה.

שחרור נכסי הווקף המוסלמי

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את ראש הממשלה ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

ידוע לי כי 95% מנכסי הווקף המוסלמי מופקעים, וכי ה-5% הנותרים אשר שוחררו בחמש הערים המעורבות חיפה, יפו, לוד, רמלה ועכו נמסרו לוועדי נאמנים ממונים, בניגוד לרצון האוכלוסייה המוסלמית במדינה.

מצב זה, שבו כל העדות מנהלות את נכסי ההקדשים שלהם מלבד המוסלמים, מעורר תרעומת.

ראשי הציבור הערבי דורשים לשחרר את נכסי הווקף המוסלמי ולאפשר למוסלמים לבחור בבחירות דמוקרטיות את הוועדים המוסלמיים שינהלו את נכסי הווקף המוסלמי.

ברצוני לשאול:

1. האם הווקמה הוועדה המיוחדת לענייני ההקדש המוסלמי? אם כן – מי חבריה, ומה מעשיה? אם לא – מתי תוקם, ממי תורכב וכיצד תפעל?

2. מה היא עמדת הממשלה לגבי התביעה לשחרור נכסי הווקף המוסלמיים, והאם תינתן למוסלמים הזכות לבחור את הוועדים שינהלו את ההקדשים המוסלמים, כיצד, ומתי?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הממשלה קבעה בקווי היסוד שלה, סעיף 11.7, כי תוקם ועדה מיוחדת לענייני ההקדש המוסלמי, כדי להסדיר את ניהולו על-ידי בני העדה המוסלמית, כפי שמתנהל רכושן של עדות אחרות.

הוועדה הזו עדיין לא הוקמה. הנושא רגיש ומורכב מאוד, והוא נמצא בשלב של בדיקה ולימוד. כאשר תוקם הוועדה היא תמליץ בפני הממשלה על דרכי הפעולה.

מדיניות הממשלה כלפי המתנחלים

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את ראש הממשלה ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

העיתונות ("חדשות", ב' בניסן התשנ"ג – 24 במרס 1993) מצטטת את ראש הממשלה, בתשובה על שאלה שנשאל, על מצב שבו יימשך הטרור גם בתקופת הסדר הביניים: "אני לא שלחתי את המתנחלים להתיישב בשטחים". ובהמשך, כששאל המראיין: "אבל חייהם עשויים להפוך לבלתי נסבלים", מצוטט ראש הממשלה כמשיב: "שילכו".

ברצוני לשאול:

1. האם הדיווח והציטוט נכונים?
2. אם כן – האם אחראי ראש הממשלה רק לביטחון התושבים ששלחה ממשלתו להתיישב ביש"ע? מי אחראי לביטחון האחרים?
3. האם תשובת ראש הממשלה – "שילכו" – משקפת את מדיניות הממשלה?
4. לאן אמורים אותם מתנחלים ללכת? האם גיבשה הממשלה תוכנית למקרה כזה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הציטוט נכון בחלקו. אכן אמרתי ש"אני לא שלחתי את המתנחלים להתיישב בשטחים".
2. מדיניות הממשלה היא, כי האחריות לביטחון הישראלים בשטחי יהודה, שומרון ועזה, כמו האחריות הכוללת לביטחון אזורים אלה, היא בידי ישראל.

3. לא.

4. לא.

מעברם של תושבי פאת-השדה ליישוב של קבע

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את ראש הממשלה ביום ט' בכסליו התשנ"ד (23 בנובמבר 1993):

מצ"ב פנייתם של תושבי היישוב פאת-שדה בעניין מעברם ליישוב של קבע.

ברצוני לשאול:

1. בתחום אחריותו של איזה משרד נמצאת אספקת הסולר לתאורת גדר הביטחון ביישוב?

2. מדוע לא חותמים חוזים עם תושבים שיאפשרו להם לעבור ליישוב הקבע?

3. מה מדיניות הממשלה בנוגע לאכלוס נקודות קבע בחבל-עזה?

שר המשטרה מ' שחל:

1. היישוב פאת-שדה החל דרכו במחנה זמני "שליו". לפני כשנה עברו מרבית תושבי המחנה הזמני ליישוב הקבע, שבו יש אספקת חשמל סדירה מהרשת הארצית, להבדיל מגנרטור הפועל במחנה הזמני "שליו".

2. במחנה הזמני "שליו" נותרו ארבע משפחות הנמצאות בסכסוך עם האגודה; אחת מהן לא התקבלה לחברות, ונגקטים הליכים משפטיים לפינויה. כיום מחנה "שליו" מוחזק על-ידי הצבא, לאחר שנמסר על-ידי ההסתדרות הציונית, החטיבה להתיישבות, לצרכים צבאיים. לפיכך, אספקת הסולר לתאורת גדר הביטחון היא באחריות הצבא.

3. בהתייחס לחתימה על חוזים עם תושבים המעוניינים לעבור ליישוב הקבע, נמסר מההסתדרות הציונית כי תושבי היישוב "שליו" יכולים לחתום על הסכם שכירות עם חברת "עמידר" או לבצע רכישה מ"שיכון ופיתוח", כפי שנהגו 14 המשפחות שעברו ליישוב הקבע. זאת אם וכאשר יחליטו לעבור ליישוב הקבע וליישב את הסכסוך בינם לבין חבריהם.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גולדפרב, בבקשה.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני השר, אני מודה לאדוני על שאני מקבל תשובה על השאילתא הזאת שהוגשה לפני שנה פחות שבעה ימים. אני מבקש לדעת, מה מדיניות הממשלה לגבי יישובים ארעיים ברצועת-עזה, לדוגמה, פאת-שדה הישן. מה הממשלה מתכוונת לעשות עם אותם יישובים?

שר המשטרה מ' שחל:

אני השיבותי שהממשלה הפכה את היישוב הישן הזה למחנה צבאי.

שינוי האמנה הפלשתינית

חבר הכנסת י' לוי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג בכסליו התשנ"ד (7 בדצמבר 1993):

במכתבו של ראש הארגון לשחרור פלשתינ, יאסר ערפאת, אל ראש הממשלה התחייב הכותב להגיש לאישורה הרשמי של המועצה הלאומית הפלשתינית את השינויים הדרושים ביחס לאמנה הפלשתינית, כך שהאמנה תעלה בקנה אחד עם רוח הסכם העקרונות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לממשלה מתי תבוצע הבטחה זו?
2. האם ידוע מדוע לא בוצעה הבטחה זו עד עתה?
3. עד מתי תמתין הממשלה לקיום הבטחה זו?
4. האם יעוכבו תהליכים העומדים להתבצע ב-13 בדצמבר בגלל אי-קיום הבטחה זו?

שר המשטרה מ' שחל:

4-1. כל הסעיפים באמנה הפלשתינית, הכוללת 32 סעיפים אשר קוראים להשמדת ישראל, לפגיעה בביטחונה ובביטחון אזרחיה, חייבים להיות מבוטלים.

כמתחייב ממכתב יושב-ראש אש"ף מיום 9 בספטמבר אל ראש הממשלה, ההליך הפורמלי לביטולם יבוצע על-ידי המועצה הלאומית הפלשתינית.

ממשלת ישראל מצפה לקיום ההליך הפורמלי ולביטולם בהקדם על-ידי המועצה הלאומית הפלשתינית של הסעיפים באמנה שהתייחסתי אליה.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני השר, תודה רבה על תשובתך הממצה, אבל לא חידשת מאומה ביחס למה שאתם אומרים כבר כמה חודשים. אין ממש שום מלה של חידוש. אתם מצפים ומצפים. הכוונה בשאילתא היתה עד מתי, ועל כך לא ענית. אם ממשלת ישראל רצינית בדרישותיה, היא צריכה גם לשים גבולות. ניתן לבוא ולהגיד: יש לנו מכתב מיושב-ראש אש"ף, שהוא, בעזרת השם, אינשאללה בעשור הקרוב, יכנס פעם את המועצה שלו כדי לטפל בסעיפים האלה. זה רציני, אדוני השר?

אני שואל: האם תוכל לומר לנו, האם ממשלת ישראל מתכוננת לבוא ולממש את המכתב הזה, ולא מה ממשלת ישראל מתכוננת לעשות? אולי צריך לעצור את התהליך? אולי צריך להפעיל סנקציה מסוימת, אולי צריך לדרוש זאת עד תאריך מסוים? אדוני השר, תשובתך היא מן המפורסמות.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת יצחק לוי, אני לא הייתי מזלזל בעזרת השם. להיפך, העם הזה בעזרת השם המתין הרבה שנים לכמה דברים והוא קיבל אותם בסופו של דבר, בציפייה ובסבלנות.

לעניין הקונקרטי – – –

חנן פורת (מפד"ל):

גם בנושא ערפאת תגיד בעזרת השם.

שר המשטרה מ' שחל:

אינשאללה זה בעזרת השם. זה אותו אלוהים.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא זלזלתי באינשאללה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, על עזרת השם כולנו מסכימים. תאפשרו לשר להשיב בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

תלוי באיזו שפה אומרים זאת.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה אותו דבר.

שר המשטרה מ' שחל:

לעניין הקונקרטי, הנושא עלה לדיונים בין ראש הממשלה לבין יושב-ראש אש"ף כמה פעמים. אכן ההתחייבות קיימת. יושב-ראש אש"ף מודיע בצורה ברורה, שהוא יקיים את ההתחייבות במלואה.

יש כמה בעיות טכניות הכרוכות בהרכב המועצה הלאומית הפלשתינית. קיימת שאלה של כינוס המועצה, לרבות התרה לכמה מחברי המועצה שיש לגביהם, לפחות מבחינתנו, כמה בעיות ביטחוניות. הנושא הזה עומד על סדר-היום והדרישה קיימת.

חבר הכנסת לוי, יש גם דרכים שבהם אנחנו פועלים למימוש הדרישה הזאת שלנו, לרבות כמה צעדים שאנחנו לא נקטנו, כדי להבטיח שמה שסוכם יקיים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני השר, יש השערה פחות או יותר?

שר המשטרה מ' שחל:

בעזרת השם בזמן הקרוב ביותר.

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, נא להשיב על שאילתא מס' 3259, של חברת הכנסת לימור לבנת, וברשותך, אדוני השר, תוכל להשלים גם את התשובה על שאילתא קודמת של חבר הכנסת חברת הכנסת לימור לבנת, שסוכם ביניכם שתענה עליה.

שר המשטרה מ' שחל:

איזו שאילתא?

לימור לבנת (הליכוד):

שאילתא בעל-פה בנוגע – – – ביטחון לאומי של משרד ראש הממשלה, הסקרים שנעשו במשרד ראש הממשלה. סוכם שתשיב תשובה היום.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט, אבל זה לא נמצא עכשיו במאגר השאילתות שלי.

לימור לבנת (הליכוד):

נאמר לי שיש תשובה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהתכתבות עם הנוגעים בדבר כדי להשיב לך. יש לי תשובה שהם מבקשים סליחה ואני מוכן להשיב. לו אמרת לי, הייתי מביא אותה לכאן וקורא אותה. אעביר לך את העתק התשובה באופן אישי. אבל ביקשתי גם פירוט, כפי שאת ביקשת ממני.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, תיתן תשובה בהזדמנות הנאותה.

שליח ראש הממשלה לפיתוח כלכלי

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את ראש הממשלה ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

נשלחה אלי הזמנה לקבלת פנים מטעם מר דב לאוטמן, שליח ראש הממשלה לפיתוח כלכלי, וכן חברת "ווסטינגהאוס", "קבוצת אלול" וקבוצת "ניסקו-ארדן".

ברצוני לשאול:

1. האם מר דב לאוטמן נושא בתפקיד רשמי, ומה הגדרתו?
2. האם מותר לשלוח הזמנה עם סמל רשמי של מדינת ישראל בחתימת חברות מסחריות?
3. האם אין כאן חשש לבלבול יוצרות ומינהל בלתי תקין וניצול קשרים אישיים לצרכים מסחריים נוכח הנאמר בתקשי"ר?

שר המשטרה מ' שחל:

1. בתמיכת ראש הממשלה ועל דעתו, מינו שר האוצר ושר התעשייה והמסחר את מר דב לאוטמן כ"שליח מיוחד של ראש הממשלה לפיתוח כלכלי". התפקיד אינו נושא שכר כלשהו, גם לא כיסוי הוצאות, והוא על טהרת ההתנדבות.

2. לא. אם כך קרה, הדבר לא יישנה.

3. מר לאוטמן עוסק בתחום הצר אך החשוב לכלכלת ישראל בהבאת ראשי חברות רב-לאומיות לביקורים בארץ. לדוגמה, בשנה האחרונה היו אלה יושבי-ראש "ג'נרל מוטורס", "ווסטינגהאוס", "בקסטר" ואחרים.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחברת הכנסת לימור לבנת.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה, אבל בידי מונחת מעטפה של חברה מסחרית שנקראת "קבוצת אלול", וזאת המעטפה עם כתובתה וכו'.

שר המשטרה מ' שחל:

חברת הכנסת לימור לבנת, או שהרמקול לא עובד, או שאוזני הזקנות כבר לא שומעות טוב.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני השר, אוזניך ודאי טובות, זה רק גרוני הניחר.

מונחת בידי כאן הזמנה של מר דב לאוטמן, תחת הכותרת "שליח ראש הממשלה לפיתוח כלכלי", עם סמל מדינת ישראל בראשה, של חברות מסחריות שחלקן הזכרת, לאיזו קבלת פנים של חברה מסחרית ברחבת "הילטון", עם הסמלים של החברות המסחריות. ההזמנה הזאת לא נשלחה במעטפה של מדינת ישראל, אלא של "קבוצת אלול". זאת אומרת, בתוך הזמנה של "קבוצת אלול" בלבד יש הזמנה עם סמל מדינת ישראל.

אני רוצה להזכיר לשר, וכאן לא מדובר כלל וכלל בעניין אישי אלא בעניין עקרוני. מבקרת המדינה כבר נתנה את דעתה על העניין הזה, כאשר התייחסה למינויו של יועץ שר התעשייה והמסחר ולניגוד העניינים שיש, והיא פסקה שהמינוי הזה לא יכול להתקבל. על כן, גם כאשר מדובר ביועץ שאיננו מקבל כל שכר – כמו שאמרת, בהתנדבות, ואפילו הוצאות הוא לא מקבל – אין זה, לדעת המבקרת במקרה אחר, מספיק, ויכול להיווצר כאן חשש לבלבול ולניגוד עניינים ברור. אני רוצה לדעת מה השר עומד לעשות בעניין הזה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

תשובת השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

ראש הממשלה השיב על שאלה זו, ואני חוזר על תשובתו על השאלה שלך: האם מותר לשלוח הזמנה עם סמל רשמי של מדינת ישראל, בחתימת חברות מסחריות. בתשובתו הוא אמר, שהוא לא ידע על כך, ואם כך קרה, הרי הדבר הזה לא יישנה, לא ייעשה שוב בעתיד.

פעילות ארכיאולוגית באזור מודיעין

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את ראש הממשלה ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

"יתד נאמן" מדווח – רצ"ב תצלום – על פעילות הארכיאולוגים באזור מודיעין, הפוגעים, לדבריו, בקברים. לדברי העיתון, נעשות העבודות תוך הפרת החוק ובטענה ש"שימור הקברים יגרום לעיכוב בבנייה". העיתון מדווח על דיון בנושא בלשכתך ועל הוראתך "לגלח את המקום" על אף הימצאות קברים.

ברצוני לשאול:

1. האומנם הפרטים נכונים?

2. האם אמרת את המיוחס לך באותה ישיבה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. לא.

פיתוח היישוב אשכולות

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את ראש הממשלה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

היישוב אשכולות שוכן על קו התפר, במרחק של קילומטר אחד מקו הגבול.

לאור מדיניות ההפשרה באלפי-מנשה, השוכן גם הוא על קו התפר, ברצוני לשאול:

1. האם יש מדיניות ברורה לגבי פיתוח אשכולות כיישוב קבע? אם לא – מדוע?

2. מה הן התוכניות העתידיות לגבי היישוב, מיקומו ופיתוחו?

שר המשטרה מ' שחל:

1. ראש הממשלה ושר הביטחון נתן אישור להביא אשקוביות כמבני קבע ל-20 המשפחות בערך המתגוררות ביישוב אשכולות.

2. מדיניות הממשלה לגבי ההתיישבות נשארה בעינה.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. בבקשה.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני השר, חברי הכנסת, לא הבנתי את התשובה האחרונה, ואני מבקש שהשר יבהיר אותה.

אני מבקש לדעת, מדוע לא ייתן ראש הממשלה הוראה לסלול כביש לצומת-שוקת – כשהיישוב נופל בין כמה רשויות. הוא נמצא סמוך ל"קו הירוק", ולכן הוא ברשות אחת, מצד אחד, וכשהכביש יוצא מהחצר שלו, הוא שייך לרשות אחרת, מצד אחר.

ראש הממשלה חייב להתערב ולתת הוראה והנחיה ברורה לסלול את הכביש לצומת-שוקת, כדי להקל את חיי האנשים שגרים שם. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

בבקשה, תשובת השר.

שר המשטרה מ' שחל:

לגבי התשובה על שאלה מס' 2, אני חושב שהיא מדברת בעד עצמה. היא אומרת בצורה מפורשת, שהמדיניות של הממשלה לגבי ההתיישבות נשארה בעינה. אין שינוי במדיניות.

לגבי הייעול הביורוקרטי, אין סוף לצורך לייעל מבחינה ביורוקרטית. אני מניח שמשפטית הדברים לא כל כך קלים ולא כל כך פשוטים.

ספר תורה שמסר יאסר ערפאת ליצחק רבין

חבר הכנסת ז' המר שאל את ראש הממשלה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

יאסר ערפאת מסר לראש הממשלה ספר תורה עתיק מתימן.

ברצוני לשאול:

1. האם נמסר לנו על-ידי ערפאת כיצד ומהיכן הגיע הספר לידי ערפאת?

2. האם יודעים אנו ממקורות אחרים מה הוא מקורו של הספר?

3. אם לא – האם ייעשה לביורור השאלות האלה?

שר המשטרה מ' שחל:

1. לא.

2. לא.

3. נבקש לדעת, אך אין ביטחון שנזכה בתשובות.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זבולון המר, בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

כבוד השר, ערפאת, קודם שהיה מקובל על הממשלה, היה גם לדעתה ראש ארגון טרור רצחני שפגע ביהודים וברכושם. האם לדעת השר או לדעת ראש הממשלה, שהשר מייצג אותו כאן, לא ראוי לדעת האם המתנה הקדושה הזו איננה מגואלת בדם, איננה קשורה בחילול הקודש? הרי זה דבר יסודי. זה לא דומה למתנה שקיבלת מאיזו מדינה רגילה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת המר, נדמה לי שהתשובה ניתנה, שאנחנו בהחלט נבקש לדעת, אבל אנחנו לא בטוחים שנקבל תשובה בנושא הזה.

אשר לספר התורה, הרי הצלתו של ספר התורה היא כשלעצמה מצווה בעלת ערך, שאין ערך גדול ממנו.

אתרים היסטוריים-ארכיאולוגיים ביו"ש

חבר הכנסת ז' המר שאל את ראש הממשלה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

ביו"ש מצויים אלפי אתרים היסטוריים-ארכיאולוגיים חשובים בתולדות ישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם במסגרת ההסכמים עם אש"ף יש כוונה להעביר מקומות היסטוריים, כמו הרודיון, קומראן ואחרים, לידי הפלשתינים?

2. האם במסגרת הסכמים אלו מתכוונת הממשלה להעביר לרשות אש"ף ממצאים חשובים בתולדות עמנו, כמו המגילות הגנוזות ואחרים?

שר המשטרה מ' שחל:

1. עד כה לא החלו הדיונים עם הפלשתינים בנוגע להעברת הסמכויות באיו"ש מעבר להסכם בנושא העברת סמכויות מוקדמת בחמישה משרדים, ובכל מקרה לא קוים כל דיון עם הפלשתינים באשר לעתיד אתרים היסטוריים-ארכיאולוגיים חשובים בתולדות ישראל.

2. העיקרון שהנחה אותנו במשא-ומתן עם הפלשתינים הוא שיש לאפשר גישה חופשית לכל האתרים היהודיים, בין שהם משותפים לנו ולדתות אחרות ובין שהם יהודיים בלבד.

היו"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת המר. חבר הכנסת פורת, תאפשר לחבר הכנסת זבולון המר להגיש שאלה נוספת.

שר המשטרה מ' שחל:

כנראה העניין דחוף.

זבולון המר (מפד"ל):

הוא מדריך אותי בשאלה הנוספת, אבל זה מותר.

אני רוצה להתבטא קודם באופן כולל, ואחר כך שאלה ספציפית.

באופן כולל, השלב הזה של ביצוע הסכם אוסלו, שהממשלה הולכת עכשיו לקראתו, כולל גם תיירות וכולל גם מקומות קדושים. אני יודע, למשל, שאנשי תקוע, שהיו אחראים לאתר הרודיון, כבר קיבלו הנחיה למסור את כל התיק, להכין אותו לקראת הרשות הפלשתינית. האם זה בעצם דגם לכל מה שקורה – בהרודיון ובמקומות אחרים?

היו"ר ע' מאור:

תודה.

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חושב שאפשר לדבר בהכללה על דגם. לדעתי, קונקרטי לגבי כל אתר ואתר תהיה התייחסות, ואני מניח – אני אומר שאני מניח – שבהתאם לתשובה של ראש הממשלה, ההנחיה תהיה שלגבי כל מקום שיש לו ערך ארכיאולוגי, היסטורי, דתי, מבחינת הגישה אליו, תהיה גישה חופשית בכל מקרה ובכל תנאי.

ידיעה בדבר חרם ממשלתי על ראש עיריית ירושלים

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את ראש הממשלה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בעיתון "כל העיר" פורסם, כי יש חרם ממשלתי על ראש עיריית ירושלים וכי המשאבים לעיר מועברים ישירות. דברים אלו מבוססים על דברי אופיר פינס ממפלגת העבודה.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. אם כן – על סמך מה פועלת הממשלה בדרך זו ומדוע?

3. איך מתיישב הדבר עם מינהל ציבורי תקין?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השאלתא מתבססת על פרסום לא נכון בעיתון. אין חרם ממשלתי על ראש עיריית ירושלים.

עיכוב בהעברת אשקוביות ליישוב ברוכים בגולן

חבר הכנסת ש' עמור שאל את ראש הממשלה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

עוזר שר הביטחון לענייני התיישבות הוציא לאחרונה הוראה לעכב העברת שמונה אשקוביות ליישוב ברוכים בגולן, לקראת הקמת יישוב קבע חדש.

לראש המועצה האזורית גולן, מר יהודה וולמן, נאמר כי העיכוב הינו מסיבות פוליטיות.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מה הוא הפתרון לתושבים שנשארו ללא קורת גג?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא. העיכוב אינו מסיבות פוליטיות.

2. מבדיקה שעשינו, אף לא תושב אחד נמצא ללא קורת גג. שמונה המשפחות שעבורן היו מיועדות האשקוביות הן משפחות חדשות שרוצות לבוא להתגרר ביישוב ברוכים. לכולן יש בתים משלהם.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, בזה תמו התשובות על שאילתות שהוגשו לראש הממשלה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לתשובות שר המשטרה על שאילתות שהוגשו אליו כשר המשטרה.

קידום קצין משטרה שנחשד בשימוש באלימות כלפי מפגינים

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר המשטרה ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

לפני ימים אחדים מונה קצין משטרה לתפקיד סגן מפקד מחוז ירושלים. כנגד קצין זה הוגשה תביעת פיצויים ותלונה למחלקה לחקירות שוטרים על שימוש באלימות.

ברצוני לשאול:

1. האם נסתיימה החקירה כנגד הקצין, ומה היו ממצאיה?

2. מדוע לא עוכב המינוי עד אשר יתבררו ממצאי החקירה?

3. האם מבטא העניין את יחסה של המשטרה לשאלת אלימות קשה של שוטרים כלפי מפגינים נגד מדיניות הממשלה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החקירה הסתיימה. שני התיקים נסגרו מחוסר אשמה. לגבי אחת התלונות שבתיק השני – הבירור הסתיים והתיק נסגר מחוסר ראיות.

2. משעלה מינויו של הקצין לדיון, נערך בירור על-ידי מחלקת המשמעת במשטרה במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים. משם נמסר כי על-פי בדיקה ראשונית של חומר החקירה ייסגרו התיקים מחוסר אשמה. על בסיס מידע זה אושר המינוי.

3. התשובה שלילית.

חשד לשימוש בלתי חוקי בנשק של המשמר האזרחי

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בכתבה בעיתון "הד הקריות" מיום 29 ביולי 1994 (מצ"ב) נמסר, כי קיים חשד לשימוש בלתי חוקי בנשק של המשמר האזרחי בקריית-אתא למטרות פרטיות.

ברצוני לשאול:

1. האם הנאמר בכתבה נכון?

2. אם כן – מה ייעשה למניעת הישנות מקרים כאלה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנושא שפורסם בכתבה האמורה נבדק ונמצא כחסר כל שחר. כתב העיתון "הד הקריות" פרסם בעיתונו ב"פינת הכישלון" הודעה שבה הוא מודה כי "נפל בפח" ופרסם ידיעה חסרת כל בסיס.

אי-דיווח על אונס תלמידה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

על-פי "מעריב" (5 באוגוסט 1994), נמנעה מורה מלדווח למשטרה כי תלמידתה התלוננה בפניה על שנאנסה כמה פעמים על-ידי שמש בית-הכנסת באזור מגוריה.

על-פי אותה ידיעה, פתחו חוקרי מחלק הנוער במשטרת זבולון בבדיקת החשד.

ברצוני לשאול:

מה העלתה הבדיקה?

שר המשטרה מ' שחל:

האירוע שהועלה בשאלתא הנ"ל נחקר על-ידי חוקרי מחלק הנוער של תחנת משטרת זבולון ונפתח תיק פלילי נגד החשוד. התיק הועבר לפרקליטות מחוז חיפה, שהחליטה להגיש כתב אישום לבית-המשפט המחוזי בחיפה.

אשר לטענה שמנהלת בית-הספר היתה מודעת למתרחש ולא דיווחה על כך, בשלב זה אין די בממצאים כדי לנקוט צעדים כלשהם נגדה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, הסיפא, שלא היה ברור מספיק, מנע ממני את ההערה: כל הכבוד, כך צריך לעבוד.

חשבתי שלנוכח המקרה המזעזע הזה – המורה, המנהלת וכל מי ששייך לסגל שידע על מקרה האונס – ננקטה יותר מאשר פעולה אחת כדי להוקיע וכדי להביא לדין אותם אנשים. את הסיפא לא כל כך הבנתי. אם המנהלת אכן ידעה, מה גורלה בראייה הפלילית?

שר המשטרה מ' שחל:

כמובן, היא נחקרה, אבל ממצאים מבחינת עבירה פלילית לא נמצאו כדי לנקוט צעדים נגדה, ואלה דברים שקורים בחקירות משטרה.

דוד מגן (הליכוד):

אז התיק הוא רק נגד המורה?

שר המשטרה מ' שחל:

רק נגד המורה.

התנהגות אלימה של שוטר

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בעיתון "מעריב" (רצ"ב צילום הידיעה) דווח על קלטת וידיאו המתעדת שוטר המניף חרדי וזורקו על הכביש. הובאה תגובתו של דובר המשטרה, כי האזרח "החליק ונפל".

ברצוני לשאול:

1. האם נחקר מקרה זה?

2. אם כן – מה העלתה החקירה?

3. מי הוא השוטר שנראה בצילום זורק את החרדי והאם הוא נחקר?

4. מה היא מסקנת המשטרה מתיעודי קלטת זו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. האירוע אליו מתייחסת השאלתא דנן הועבר לבדיקת המחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים.

הסרת מחסומי שבת בבני-ברק על-ידי המשטרה

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

העיתון "יתד נאמן" (רצ"ב תצלום) טוען, כי שוטרים החרימו מחסומי שבת ברחוב הרב אברמסקי בבני-ברק. צוין כי מדובר במקום שהעירייה החליטה לסגור לתנועה בשבת. השוטרים תבעו להסתפק בתמרורים.

ברצוני לשאול:

1. מי הורה לשוטרים ליטול את המחסומים?

2. מדוע פועלת המשטרה בניגוד להחלטת העירייה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החלטת ועדת תנועה עירונית, בהסכמת משרד התחבורה והמשטרה, אישרה הצבת תמרור במקום, אך אסרה הצבת מחסום פיסי כלשהו.

2. המשטרה פעלה לאכוף את החלטת העירייה. המחסום הפיסי הוצב במקום בניגוד להחלטת העירייה. לפיכך הוסר בהוראת המשטרה.

שחרור מחבל בלא הגשת כתב אישום

חבר הכנסת א' גור שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

במקומו "ירושלים" (23 בספטמבר 1994) פורסם, כי המחבל סאלח עות'מאן, שהשתתף בפיגוע בקו 25 בירושלים, שוהה כעת בעזה. לטענת רופאים ב"הדסה", המשטרה לא השגיחה על המחבל במהלך אשפוזו ולא ביקשה להאריך את מעצרו.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?
2. כיצד שוחרר המחבל בלא שהועמד לדין?
3. מי אחראי לכך?
4. האם פנתה ישראל לפלשתינים בבקשת הסגרה?
5. האם יועמד עות'מאן לדין ומתי?
6. האם אירעו בעבר מקרים דומים? אם כן – מה ייעשה למנוע את הישנותם?

שר המשטרה מ' שחל:

1. התשובה שלילית.
- 2-3. נגד סאלח עות'מאן נפתח תיק פלילי. לא הוגש בזמנו כתב אישום כיוון שהרופאים קבעו כי הוא במצב של צמח. במצב זה הוא הועבר לעזה, אזור מגוריו. הדבר תואם עם פרקליטות מחוז ירושלים ובוצע על דעתם.
- 4-5. לאחרונה פנתה פרקליטות המדינה אל הפרקליט הצבאי הראשי בבקשה לברר את העובדות הקשורות בנושא, ואם אכן החלים, נבקש מעצרו והעברתו לישראל לצורך העמדתו לדין.
6. לא ידוע על מקרים דומים.

אוסף אישית: המקרה הזה מאוד מאוד לא רגיל, ואני אישית ביקשתי שתינתן לי תשובה, איך קרה הדבר הזה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, אפשר – – – מחדש?

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו ביקשנו.

דליה איציק (העבודה):

ומה?

שר המשטרה מ' שחל:

מחכים.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת גור. בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת שלך. אני מניח שאם ייחסת לזה חשיבות מיוחדת וביקשת באופן מיוחד לקבל תשובה, סיבותיך עמך, ואין צורך אפילו לפרט אותן.

אני רק מבקש שתדבק בבקשה שלך לקבל את התשובות, ואם אכן יימצא האדם כמי שהחלים, לבקש את הסגרתו ואת העמדתו לדין.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, נא להשיב עכשיו על שאילתא מס' 3696, של חבר הכנסת סילבן שלום.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, אני חושב שאת דילגת על שאילתא אחת.

היו"ר ע' מאור:

לא, אדוני השר, זה הסדר.

שר המשטרה מ' שחל:

יש לי עכשיו השאילתא של חבר הכנסת דוד מגן.

היו"ר ע' מאור:

היא באה מייד אחרי השאילתא של חבר הכנסת סילבן שלום.

דוד מגן (הליכוד):

אני אורב לשר בעוד שתי שאילתות.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, אני מנסה עוד הפעם. משום-מה אני לא רואה את התשובה על השאילתא של חבר הכנסת סילבן שלום.

דוד מגן (הליכוד):

מספרה 3696, אדוני השר, בדיוק לפני השאילתא שלי.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש דקה אחת. רק רגע, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, אולי נעבור לשאילתות של חבר הכנסת דוד מגן?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש להשיב על השאילתא של חבר הכנסת דוד מגן, מס' 3720.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום, עקבת וראית; בודקים כדי לאתר את השאילתא.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת סילבן שלום, תיכף נשלח את המשטרה לחפש את התשובה, אני פשוט לא מוצא אותה אצלי.

חקירה בנוגע לניהול העיתון "דבר"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

ברצוני לשאול:

1. מה עלה בגורל תלונת היועץ המשפטי להסתדרות הכללית בנוגע לניהול העיתון "דבר"?

2. מי הם האישים המעורבים בחקירה?

3. מתי תסתיים החקירה?

שר המשטרה מ' שחל:

1. התלונה נמצאת בבדיקת היחידה הארצית לחקירות הונאה.

2. התלונה מופנית נגד המעורבים בהנהלת העיתון.

3. לא ניתן בשלב זה להצביע על מועד סיום החקירה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, אני עדיין שרוי תחת הרושם של ישיבת הוועדה לענייני ביקורת המדינה אתמול, בהשתתפות יושב-ראש ההסתדרות הכללית. אני מעדכן אותך. נפתחה תיבת פנדורה, כנראה עמוקה ורחבה מאוד, וראוי שהמשטרה תקדיש את הכוחות המיוחדים שהיא צריכה להקדישם כדי לסייע ליושב-ראש החדש של ההסתדרות הכללית לטהר את האווירה ולנקות את האורות.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד מגן, אני רוצה לומר לך בצורה מודגשת: המשטרה תעשה את המוטל עליה בכל תלונה ובכל חומר המועברים אליה. אוסיף עוד דבר, שאולי זו הפעם הראשונה שאני אומר אותו כאן: ביזמה שלי – זה מקרה נדיר ששר עושה זאת – העברתי את דוח מבקר ההסתדרות האחרון למפכ"ל המשטרה, וביקשתי ממנו שיתייחס אליו בהעברתו ליחידה הארצית לחקירות הונאה. מקריאה בדוח, אם חשבתי שיש דברים שצריך לבדוק אותם, ומאחר שהחוק אומר כי כל מי שבא לידיעתו חומר שיש בו חשד לעבירה, חייב להעביר אותו למשטרה, מצאתי לנכון להעביר אותו, בצירוף מכתב שלי, למפכ"ל המשטרה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מברך אותך.

מעורבות ניידות משטרה בתאונות דרכים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

פורסם, כי ניידות משטרה היו מעורבות ב-1993 בתאונות, יותר מכל רכב אחר.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. באילו דרכים תפעל המשטרה כדי לצמצם את היקף התאונות שבהן מעורבים כלי רכב משטריים?

שר המשטרה מ' שחל:

1. מתוך השוואת הנתונים לגבי תאונות דרכים של כלי רכב משטריים וכלי רכב ציבוריים – אוטובוסים ומוניות – עולה, כי קיימת עלייה קטנה יחסית בתאונות הדרכים הנגרמות על-ידי רכב משטרי.

להלן הנתונים: מספר תאונות הדרכים הנגרמות על-ידי רכב משטרה הוא 16.6 לכל 100 כלי רכב משטריים; מספר תאונות הדרכים הנגרמות על-ידי מונית הוא 15.7 לכל 100 מוניות; מספר תאונות הדרכים הנגרמות על-ידי אוטובוסים הוא 15.2 לכל 100 אוטובוסים.

לעומת הנתונים שצינו לעיל, קיים הבדל משמעותי בהשוואה לתאונות דרכים הנגרמות על-ידי רכב פרטי, שהוא 2.6 לכל 100 כלי רכב, בהשוואה ל-16.6 רכבים משטרתיים מתוך 100 רכבים משטרתיים המעורבים בתאונות.

בניתוח הנתונים יש להביא בחשבון נקודות מספר, שצינו להלן:

א. משטרת ישראל "מתעדת" כל תאונה שבה מעורב רכב משטרתי – גם סריטה ו/או שבירת בקליט – בניגוד למגזר האזרחי, שם מתועדות בעיקר תאונות דרכים עם נפגעים.

ב. גם בניתוח תאונות דרכים עם נפגעים, שבהן מעורב רכב משטרתי, יצוין כי על נהג רכב משטרתי יש חובת דיווח ותייעוד בכל מקרה של פגיעה ולו הקלה ביותר. במגזר האזרחי תאונות קלות רבות אינן נרשמות כתאונות דרכים עם נפגעים מטעמים אינטרסנטיים של המעורב עצמו, כמו: ביטוח, אשמה בתאונה ועוד. במקרים רבים תאונות אלה אינן מובאות לידיעת המשטרה.

ג. רכב משטרתי עובד בתנאים קשים יחסית ובקילומטרז' גבוה.

ד. מרבית הפעילות מתרכזת בתחום העירוני, בצפיפות גבוהה של רכב והולכי רגל.

ה. הנהיגה נעשית תוך כדי פעילות מבצעית, הכוללת הגעה לאירועים מסוגים שונים, כגון: חפצים חשודים ופיגועים.

2. במהלך השנה שעברה התקיימה במשטרה עבודת מטה בראשותו של יועץ חיצוני. הצוות הגיש את המלצותיו באוגוסט השנה, בנושא: הקמת מערך בטיחות בדרכים במשטרת ישראל. הנושא הוצג למפק"ל המשטרה וזכה להסכמתו העקרונית. בחודש הקרוב יעלה הנושא לדיון בישיבת סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה.

עיקר ההמלצות הן: א. הקמת יחידה ארצית לבטיחות בדרכים; ב. הקמת בית-ספר לנהיגה משטרטית; ג. שינוי מערך ההדרכה המשטרתי; ד. מינוי כל סגני המפקדים לקציני בטיחות; ה. הכנת תוכנית הסברה שנתית ופעילויות הסברה ביחידות; ו. קיום שגרת טיפולים ברכב, ביצוע ביקורות, הצטיידות באמצעי בטיחות ועוד; ז. ריכוז ועדכון החקיקה הבטיחותית ופרסומה בקרב הנהגים ברכב משטרתי; ח. בדיקת האפשרות להסמכת בית-דין משמעתי לעבירות תנועה במשטרת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת מגן, אחרי תשובה מפורטת כזאת – – –

דוד מגן (הליכוד):

נהוג בבית גם להחמיא כשצריך להחמיא, חבל שלממשלה הזאת זה קורה מעט מאוד פעמים.

אני רוצה להודות לשר על התשובה המפורטת. עם זאת, אני רוצה להדגיש עוד נושא, שהוא לדעתי סיבה לריבוי התאונות, והוא החסינות הקיימת, לכאורה, לכלי רכב משטריים בפני העמדה לדין בגין עבירות תנועה. כאן צריך לפעול להגברת המשמעת העצמית בדרכים שהזכרת ובדרכים נוספות.

שר המשטרה מ' שחל:

מקובל עלי, חבר הכנסת דוד מגן.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לשאילתא מס' 3741, של חבר הכנסת רון נחמן.

סילבן שלום (הליכוד):

מה עם השאילתא שלי?

שר המשטרה מ' שחל:

אני חושב שמצאתי אותה, אבל היא לא שייכת לשר המשטרה. גברתי היושבת-ראש, הייתם צריכים להגיד לי. השאילתא היתה מיועדת לראש הממשלה. אני אדם מסודר, יש תיק של שר המשטרה, יש תיק אחר. יש לי התשובה לחבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

עם הכישורים שלך כשאתה גם ראש ממשלה, גם שר הדתות, גם שר הפנים וגם שר המשטרה שמכתי עליך, עובדה שמצאת אותה.

היו"ר ע' מאור:

לפי הפרוטוקול של הכנסת, זה הוגש לשר המשטרה.

סילבן שלום (הליכוד):

הגשתי אותה לשר המשטרה, הממשלה כנראה העבירה את זה לשר הדתות.

היו"ר ע' מאור:

האבדה נמצאה. אנחנו מעריכים את שר המשטרה על שהוא מקשר עם ראש הממשלה. אנחנו חוזרים לשאילתא מס' 3696 של חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה, אדוני השר.

משרד הרשות הפלשתינית בעיר העתיקה בירושלים

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

פורסם בעיתונות, שמשרד הדתות והווקף הפלשתיני קבע את מושבו ברחוב השלשלת בעיר העתיקה. זה המשרד היחיד של הרשות הפלשתינית הפועל בירושלים. הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף קובע, כי משרדי הרשות הפלשתינית יהיו בתחומי האוטונומיה בלבד.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסומים נכונים?

2. אם כן – מדוע אין משרדך נוקט צעד כלשהו כדי למנוע חלחול משרדי הרשות הפלשתינית לירושלים?

3. האם תמנע הממשלה הגעת משרדים נוספים של הרשות הפלשתינית לעיר?

שר המשטרה מ' שחל:

כידוע, נושא מזרח-ירושלים ופעילות גורמים פלשתיניים שם אינם באחריות הישירה של גורמי צה"ל אלא של משרד המשטרה. יש ועדת היגוי, בראשות שר המשטרה, ובה חברים שירותי הביטחון, ראש עיריית ירושלים וגורמים אחרים ממערכת הביטחון.

לגבי הנושא עצמו. אכן פורסם בעיתונות הפלשתינית, כי משרדו החדש של חסן טהבוב יהיה בירושלים. ממשלת ישראל פועלת בצינורות המקובלים כדי להבהיר לגורמי הרשות הפלשתינית, שצעדיה האחרונים בנושא הווקף באזור יהודה ושומרון אינם מקובלים עליה, וכי אין לעשות כל צעדים בתחום זה ללא תיאום עם ישראל.

אוסוף ואומר לחבר הכנסת סילבן שלום: השבוע קיבלה הכנסת בקריאה ראשונה חוק שדן באחת הסוגיות האלה, ונדמה לי שהיום – אומנם לא בהסכמת הממשלה – אישרה הכנסת ברוב של 40 נגד 39 הצעת חוק נוספת בקריאה טרומית, של חבר הכנסת מצא, שדנה בנושא הזה.

הי"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר המשטרה. המעבר של משרד הדתות והווקף הפלשתיני למזרח-ירושלים היה הסנונית המבשרת את בוא האביב. כמו שאמרת קודם, יש לנו גם ה"אוריינט האוס", שבו מתנהלות שיחות מדיניות עם ראש ממשלת טורקיה ועם סימון וייל, השרה מצרפת, שהגיעה לשם. למרות ההנחיות שלך שלא לאפשר לה לעבור באותם מחסומים, הורה שר החוץ לאפשר לה לעבור.

רק אתמול התבשרנו, שהוקמה בירושלים מכללת אל-קודס, שתלמד – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אסור?

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ברחבי ישראל – – –

הי"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת סילבן שלום לסיים את השאילתא.

סילבן שלום (הליכוד):

לחבר הכנסת טלב אלסאנע יש בעיה קשה, הוא רוצה שכל מקום ייחשב חלק מפלשתין. אני חושב ששר המשטרה חושב, שמזרח-ירושלים הוא חלק ממדינת ישראל. מאחר שהוא חלק ממדינת ישראל, אמורות להיות שם אוניברסיטאות ישראליות בלבד. בתחומי שטח השיפוט של מדינת ישראל הוקמה מכללה שאיננה מכללה ישראלית, מכללת אל-קודס, שמצטרפת ל"אוריינט האוס", מצטרפת למשרד דתות ולפעולות רבות. בדרך הזאת מאבדים את ירושלים, בשיטת הסלאמי, צעד אחרי צעד, ולצד הרב אתם נותנים לכך יד בעיניים פקוחות.

היו"ר ע' מאור:

תודה. תשובת השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת סילבן שלום, נדמה לי שבעוד זמן תעלה הכנסת כמה הצעות לסדר-היום בנושא ה"אוריינט האוס", ובתשובתי בוודאי אשיב בהרחבה על הנושא עצמו.

למקרה הקונקרטי, הוא אחד המקרים שהועלו, מקרה אוניברסיטת אל-קודס, אין בישראל אפשרות להפעיל אוניברסיטה ללא אישור המועצה להשכלה גבוהה. על כן הנושא הזה הועלה על-ידי כראש צוות ירושלים בפני הממשלה ובפני שר החינוך, בדרישה לפעול לאלתר כדי למנוע יצירת מצב של פעולה אוניברסיטאית ללא הסכמה וללא אישור המועצה להשכלה גבוהה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה תלוי במוסד, מה הם רוצים לקבל בסוף ההכשרה שלהם. אי-אפשר – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, ירושלים היא עיר בריבונות ישראלית. היא היתה ותהיה כזאת. מי שפועל בה חייב לפעול על-פי החוק. לא ייתכן שמישהו יפתח אוניברסיטה בלי שהדבר יקבל אישור המוסדות הישראליים. רוצים לפתוח אוניברסיטה, יפנו למועצה להשכלה גבוהה, היא תבדוק. אם היא תמצא לנכון, היא תיתן, כפי שהיא נוהגת בכל מקרה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מצטערת, זו שאילתא של חבר הכנסת סילבן שלום.

פלישת תושבים למבנה גן-ילדים בירושלים

חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

נדוע לי, כי בספטמבר פלשו תושבים למבנה הגן שעיריית ירושלים ייעדה לחינוך הממלכתי. לפולשים הוצעו אלטרנטיבות. לא הוגשה תלונה למשטרה בגלל החגים.

ב-3 באוקטובר 1994 הגישה העירייה תלונה למשטרה, המאפשרת לפולשים להישאר.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ניתנה עד היום על-ידי המשטרה הוראה ברורה וחד-משמעית לפנות את המבנה כנדרש על-פי חוק?

2. מה עושה משטרת ישראל נגד מפירי החוק?

3. מה עושה משטרת ישראל כדי שהמקרה הנ"ל יטופל ללא דיחוי?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. ביום 3 באוקטובר 1994 הגישה העירייה תלונה למשטרה, אך נתבקשה להציג מסמכים המאשרים כי הנכס שייך לה בלעדית. המסמכים הוגשו למשטרה ביום 9 באוקטובר 1994.

ביום 10 באוקטובר 1994 יצאה המשטרה למקום עם נציגי העירייה וריתכה את שער הכניסה לגן, ובזאת תם הטיפול המשטרתי בנושא ומאז לא היתה כל התפתחות נוספת.

2. כאשר מתקבלת תלונה במשטרה, היא מטופלת על-פי חוק.

שחרור מחבל בלא הגשת כתב אישום

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

המחבל סאלח עות'מאן השתתף ביולי 1993 בפיגוע בירושלים. הוא שוחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום.

ברצוני לשאול:

1. מדוע שוחרר המחבל?

2. מי אחראי להעברתו לעזה מבית-החולים "הדסה"?

3. מה תעשה המשטרה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת רון נחמן. על השאילתא הזאת למעשה השיבותי בתשובתי על השאילתא של חבר הכנסת אפרים גור בעניין זה.

רון נחמן (הליכוד):

אם כך, יש לי בקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי להשיב לך קודם על השאילתא – אני חייב להשיב: ראה תשובתי על שאילתא 3675, של חבר הכנסת אפרים גור.

רון נחמן (הליכוד):

אני לא יודע מה היתה התשובה, אבל הייתי רוצה לשאול שאלה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מוכן לקרוא את התשובה עוד הפעם.

רון נחמן (הליכוד):

לא, אני רוצה לשאול את כבודו שאלה ששאלתי בשאלתא מס' 3683 את ראש הממשלה. פשוט הייתי בישיבה קודם, לא הייתי במליאה. אולי השר יכול להשיב עליה.

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מצטערת, חבר הכנסת נחמן, אני לא אוכל לאשר זאת.

רון נחמן (הליכוד):

למה?

היו"ר ע' מאור:

כי עברנו לשר המשטרה. אני מבקשת, אם יש לך שאלה נוספת – – –

רון נחמן (הליכוד):

אם כן, אני מבקש שישב על שאלה ששאלתי בשאלתא הזאת.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה. אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 3675, ראה לעיל, עמ' .)

הוספתי בעל-פה, כי גם אני אישית ביקשתי מהיועצת המשפטית של משרד המשטרה לברר איך קרה הדבר ולדרוש תשובה מפרקליטות המדינה, שעל דעתה היה השחרור, לברר איך הדברים האלה קרו.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, הייתי מבקש לדעת בקשר לנקודה הזאת, של העברת מחבל לשטח עזה, ל-PA, בעצם, ל-Palestinian Authority מה יקרה עם אותם אנשים שעברו – – –

נעמי חזן (מרצ):

הרשות הפלשתינית. יש מושג בעברית.

רון נחמן (הליכוד):

אני מודה לך על התיקון, חברת הכנסת נעמי חזן.

אדוני השר, ל-PA, אותם אנשים שעברו, אותם רוצחים המואשמים בעבירות פליליות של חיסול משת"פים ואחרים, מה אתה כשר המשטרה ומה הממשלה עושה כדי להביא אותם, אם יתברר שיש אישומים נוספים, לשיפוט בשטח מדינת ישראל?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת רון נחמן, יש פרקים שלמים בהסכם קהיר, חלקם עכשיו בדיוק עוברים לחקיקה בקריאה ראשונה, אותו חוק שהכנסת אישרה ביום שני בא לענות על הפרוצדורה, הדרך והאמצעים שניתן יהיה לנקוט כדי להבטיח שמי שעבר עבירה והוא נמצא בשטחי הרשות הפלשתינית, ניתן יהיה להביא אותו לדין.

דוד מגן (הליכוד):

זה עדיין רחוק. זו הצעת חוק שאושרה בקריאה ראשונה.

שר המשטרה מ' שחל:

אמרתי. סליחה, הצעת חוק, בהחלט.

חילול קברים בהר-הזיתים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר המשטרה ביום ד' בכסליו התשנ"ה (7 בנובמבר 1994):

במהלך החודשים האחרונים חוללו קברים רבים בהר-הזיתים. הר-הזיתים הינו אתר קדוש, בעל חשיבות רבה ליהודים רבים מכל התפוצות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועה למשטרה זהות הפוגעים?

2. מה תעשה המשטרה בגין פגיעה חוזרת ונשנית זו?

3. האם הרשויות הממונות נושאות בנטל השיפוץ?

שר המשטרה מ' שחל:

1. לאחר כל אירוע המתקבל במחלקת החקירות של משטרת מחוז ירושלים, נפתח תיק פלילי ומתבצעת חקירה מאומצת על-ידי המשטרה, במטרה לעלות על עקבות המבצעים. לגבי המקרים האחרונים, נמשכת חקירה מאומצת כדי לעלות על זהותם של העבריינים. בכמה מקרים הצליחו החוקרים לעצור כמה חשודים. נגד חלק מהם הוגשו כתבי אישום, ובעקבותיהם הובאו למשפט, ואילו שלושה חשודים נוספים שוחררו על-פי צו שופט, אף שהחקירה נגדם טרם נסתיימה.

2. לאחרונה התקיימו דיונים בין המשטרה לבין משרד הדתות, ובסיומם נקבע, כי שמירה על בית-הקברות בהר-הזיתים תהיה באחריות משרד הדתות באופן מוחלט.

משטרת ישראל מפעילה במקום באופן שגרתי סיורים רגליים, סיורים רכובים, אופנועים ופרשים. נוסף על כך, משטרת מחוז ירושלים מפקחת גם על הדרך המובילה להר-הזיתים, כדי למנוע התנכלויות מטעם תושבי הסביבה כלפי הציבור המגיע אל ההר או יוצא ממנו.

יצוין כי הנושא מוכר ומטופל על-ידי המשטרה בעדיפות גבוהה, בשיתוף פעולה הדוק עם משרד הדתות, במטרה להביא קץ לתופעה.

3. הנושא איננו נמצא באחריות המשטרה. מומלץ לפנות בעניין למשרד הדתות.

הי"ר על מאור:

תודה.

שאלה נוספת לחברת הכנסת דליה איציק. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

מדוני השר, לאחרונה אתה רואה שאירועים חוזרים ונשנים פעם אחר פעם, כשהמקום הזה מחולל בצורה ברוטלית.

השאלה שלי, האם זה לא מעיד על פרצה הקוראת שם לגנב, או לגנבים, והאם אתה יכול לספר לנו משהו על זהות החשודים האלה. האם זה על רקע לאומי? על איזה רקע העניין הזה?

הי"ר על מאור:

תודה.

שר המשטרה מ' שחל:

ברוב המקרים הרקע הוא לאומני. הפעילות שנעשתה ונעשית היא שמירה במקום על-ידי משרד הדתות. בזמנו פנה אלי חבר הכנסת שפירא והסדרתי תקציב מיוחד למשרד הדתות כדי שיציב שומרים שיוכלו לשמור – – –

חנן פורת (מפד"ל):

כמה זמן עבר מאז לא נעשה דבר?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת חנן פורת, אני אומר לך שאני אישית טיפלתי בזה. אני השגתי תקציב, והאחריות היא אחריות של משרד הפנים. המשטרה עשתה מארבים, תפסה כמה אנשים. אני אומר לך עוד הפעם, לא נוח לומר את זה כאן, אבל כאשר אנחנו נמצאים בעיצומה של חקירה ובית-המשפט מחליט לשחרר את העצור, יש לנו בעיה. אפשר היה לאתר מספר נוסף, אולי גדול הרבה יותר של אנשים שביצעו כל מיני השחתות בתוך בית-הקברות.

שאלות בעל-פה

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. חבר הכנסת יצחק לוי יגיש שאלתא מס' 372. בבקשה.

מעצרה של בתיה כהן

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, בעקבות מעצרה של בתיה כהן מחברון – – –

קריאה:

יצחק לוי (מפד"ל):

בתיה כהן. בשאלה הנוספת נשאל על ענת כהן.

בעקבות מעצרה של בתיה כהן, שעל-פי הדיווחים בתקשורת נערך על-ידי שוטרים שפגעו בצניעותה, ברצוני לשאול:

1. האם יש נהלים למעצר נשים?

2. האם פעלו השוטרים לפי אותם נהלים במקרה זה?

3. אם לא – מה ייעשה כדי שלא יישנו מקרים כגון זה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת יצחק לוי על השאילתא בעל-פה.

3-1. כיום אין במשטרה כל הבחנה חוקית או נוהלית לגבי מעצר נשים. למרות זאת דאגה משטרת חברון לצרף אשה לצוות היוצא לבצע מעצר כאשר ידוע שיוצאים לבצע מעצר אשה. נוסף על כך, לאחר שני המקרים, יזמתי דיון עם מפכ"ל המשטרה והנחיתי אותו לבדוק אפשרות להקמת יחידת שוטרות מיוחדת שתטפל בביצוע מעצרי נשים.

יצוין כי על-פי החוק קיימים נהלים מיוחדים לביצוע חיפוש על גופה של אשה, כליאת נשים וליווי עצורות. אני מקווה שנוכל להקים יחידה מיוחדת של שוטרות שעיסוקה יהיה במעצר של נשים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת של חבר הכנסת יצחק לוי. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, ואחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני השר, המקרה של בתיה כהן היה המקרה השני בזמן קצר, המקרה הראשון היה של ענת כהן. בשני המקרים, אדוני השר, גם אם המעצר נעשה על-ידי שוטרים, הרי שהשוטרים נהגו בפראות ולא דאגו כראוי לצניעותן של נשים. אין לי ספק, שאם זאת לא היתה בתיה אלא פאטמה, השוטרים לא היו מתנהגים כך. אם הרעלה של פאטמה היתה עפה, לא היו מתנהגים כמו עם כיסוי הראש של בתיה שעף.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — — איזו גזענות.

יצחק לוי (מפד"ל):

זאת לא גזענות, זה בדיוק ההיפך ממה שקרה כאן. יש זלזול של המשטרה בצניעותן של נשים — — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי, למה הוא קורא קריאות ביניים באמצע שאילתא?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, ברשותך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

יצחק לוי (מפד"ל):

למה הוא קורא קריאות ביניים באמצע שאילתא?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקשת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא לגבי פאטמה ולא לגבי בתיה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

זה מה שאני רוצה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לוי, אני מאפשרת לך לסיים את השאילתא.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני לא יכול לסיים, יש פה חבר כנסת שמפריע.

היו"ר ע' מאור:

אני מאפשרת לך. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

תודה רבה.

אני רוצה לומר להבהרת הדברים: אני טוען שמשטרת ישראל זהירה יותר בכבודן של נשים ערביות מאשר בכבודן של נשים יהודיות, זה מה שאני מתכוון לומר, ואני מתפלא, אדוני השר, שלא הסקת את המסקנה אחרי המקרה של ענת כהן וקרה שוב המקרה של בתיה כהן. אני פונה אליך: גם עד להקמת אותה יחידה שאתה מדבר עליה, אדוני השר, היזהר בכבודן של נשים מאוד מאוד. אי-אפשר לבוא ולזלזל באמהות ובנשים ולמשוך אותן בבגדיהן ובצורה כזאת שממש מזלזלת בהן.

עוד חצי משפט: אדוני השר, האם נבדקה מידת האלימות שננקטה כלפי שתי נשים אלה והאם יש שוטרים שהועמדו לדין בעניין זה? תודה.

הי"ר ע' מאור:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא מאותה סיעה. למה לא נתת למישהו אחר?

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר – ואני אומר זאת כתושב יהודה והשומרון שנמצא בקשר עם המחוז החדש, מחוז ש"י – ההנחיות שניתנו לאחרונה למפקדי המשטרה והצבא בעניין אכיפת החוק והסדר ביהודה ובשומרון גורמות לי לחרדה, מכיוון שההסתברות היא – בעיקר לנוכח כוונת הממשלה ל- early empowerment, להעברת סמכויות מוקדמת לפלשתינים – שהמדיניות הזאת תביא בהכרח לחינוך בין התושבים הישראלים ובין התושבים הערבים. הדרך שהמשטרה פועלת בה, וכוחות הביטחון פועלים בה, על-פי הנחייתו של היועץ המשפטי לממשלה ועל-פי ההנחיות שגיבשתם בנהלים, תביא כאן לדלקה גדולה ביותר. הייתי מבקש מהשר לדעת מה עושה המשטרה כדי לצמצם את הדלקה הזאת, ויפה שעה אחת קודם.

הי"ר ע' מאור:

תודה.

אני רוצה להבהיר לחברי הכנסת סלמוביץ ואלסאנע, שכבר קראתי בשמו של חבר הכנסת חנן פורת, ולפיכך, אף שהוא מאותה סיעה – פשוט הצבעתם אחרי שכבר קראתי בשמו.

בבקשה, חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני שר המשטרה, מעבר לעניין של הפגיעה בצניעותה של בתיה כהן, דומה שכל מה שהתרחש שם סביב המעצר היה דבר מזעזע מבחינת הנהלים. בראש ובראשונה, היא נעצרה באמצע נסיעה בין קריית-ארבע לחברון, הוצאה בכוח מרכב, כשהרכב נשאר שם במקום, לרבות נשקה שנשאר שם בתוך הרכב, בלא לתת לה אפשרות אפילו להגיע הביתה כדי לעצור אותה בבואה לביתה.

אני רוצה לומר לך, אדוני שר המשטרה: ידוע לי בוודאות שביום הכיפורים, לאחר שניסו לצלם את הנשים שהתפללו שם מחוץ למערה ואותן נשים ביקשו, על-ידי הרמת יד אל מול המצלמה, למנוע את הצילומים ביום הכיפורים, אמרו השוטרים: אנחנו נגמור אתכן את החשבון, ואנחנו כבר נמצא את הדרך איך לבוא אתכן חשבון.

אני רוצה לשאול ולבקש ממך: בחן את מה שמתרחש במשטרה בחברון. אינני רוצה שיוטל כתם על המשטרה כולה. יש שם שוטרים מספר ששמו לעצמם כמשימה לפגוע, וכמו שהם אמרו – לגמור חשבון. אפילו שמותיהם מצויים אצלי, והייתי מבקש ממך לעשות בחינה מדוקדקת בדברים שקדמו למעצר הזה, שעובדה היא שהסתיים, לאחר שהיתה הזדעזעות, בכך ששחררו אותה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. תשובתו של השר שחל. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך שחברי ידעו, שהשר שחל דאג לשחרורה של בתיה כהן.

שר המשטרה מ' שחל:

חלק מהתשובה שלי, גברתי היושבת-ראש, ניתן על-ידי חבר הכנסת טלב אלסאנע, כשהוא אמר שאם היא היתה פאטמה לא הייתי משחרר אותה. אני נמצא כמו אותו גבאי עיירה, שהוא עושה את הכול למען הכבוד. מקללים אותו משני הצדדים והוא – – –

קריאה:

קודם אמרו שזו גזענות.

שר המשטרה מ' שחל:

לא אתה, לא אתה. אני מדבר ברוח טובה.

אני רוצה להשיב באופן כולל לשואלים. ההנחיה היחידה שניתנת למשטרת ישראל כל הזמן על-ידי, על-ידי המפכ"ל, על-ידי פיקוד המשטרה, היא לנהוג כלפי אזרחי מדינת ישראל בשוויון מלא, ויהיה השם בתיאור או פאטמה. אכיפת החוק מתבצעת כלפי כולם באופן שווה.

סאלח סלים (חד"ש):

אפילו הם חברי כנסת.

שר המשטרה מ' שחל:

אפילו הם חברי כנסת.

ואני רוצה לומר בעניין הזה: מחוז יהודה והשומרון, שפתחנו אותו אתמול רשמית, מטרתו ותפקידו להבטיח שירותי משטרה לאזרחים הישראלים תושבי יהודה והשומרון ברמה שווה לזאת שמשטרת ישראל נותנת בכל מקום במדינת ישראל, אבל עם זאת לאכוף את החוק בדיוק כמו במדינת ישראל.

אני בדקתי את שני המקרים. מדובר כאן בשימוש באלימות כלפי שוטרים, ולמרות הפצרות המשטרה וצווי מעצר לא היו שתי הנשים נכונות לבוא למשטרה להיחקר. לכן היה צורך לעצור אותן בצו של בית-משפט. לגבי אופי המעצר – העניין נמצא בבדיקה, והבדיקה לא נעשית על-ידינו.

חבר הכנסת רון נחמן כראש רשות, מכיר את מפקד המחוז ואת הקצינים. אני בחרתי שוטרים מנוסים מאוד ובקיאים מאוד. האמינו לי שיש להם מטרה אחת ויחידה, לשרת את החוק במיטב ההבנה שלהם ובכל כישוריהם, ולזה צריך להתרגל.

לכן, חבר הכנסת חנן פורת, אני חייב לומר שלאזרח או לאזרחית לא מותר לירוק בפניו של שוטר, אסור לקלל אותו, אסור להשתמש בכוח נגד שוטר. אלה עבירות חמורות מאוד.

חנן פורת (מפד"ל):

נכון חד-משמעית.

שר המשטרה מ' שחל:

ואם דורשים מהמשטרה, ובצדק, לתת שירותים, בכלל זה ביטחון, וזו חובתה, אני מבקש מכל האזרחים בלי יוצא מן הכלל גם לציית למשטרה כשהיא עושה מעשה.

חנן פורת (מפד"ל):

בוודאי.

שר המשטרה מ' שחל:

אם יתברר ששוטר לא נהג כשורה, בבקשה להגיש תלונה. התלונה לא נבדקת על-ידי המשטרה אלא על-ידי המחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים באובייקטיביות מלאה.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל למה היה צריך לעצור אותה באמצע הדרך?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת פורת, אני שאלתי, העניין נבדק. אבל אני עונה לך. פנו אליה, התקשרו אליה הביתה, בעלה הודיע שהיא לא תבוא בשום פנים ואופן, שהוא לא יציית לצו של בית-המשפט. המשטרה ראתה אותה ברכב ועצרה אותה. מעצרים מסוג זה מתבצעים גם במקומות אחרים במדינת ישראל לגבי אדם דרוש לחקירה במשטרה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

שר המשטרה מ' שחל:

אני בודק את הקמתה. זה לא כל כך קל ולא פשוט. צריך למצוא שוטרות מיוחדות, לאמן אותן, להביא אותן. זו קונצפציה, זו תפיסה. אני מקווה שאוכל לקבל תשובה מהירה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — — כמה נשים

שר המשטרה מ' שחל:

— — — אין לי תשובות

רון נחמן (הליכוד):

— — — חבר הכנסת אלסאנע

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, אני מודה לך מאוד על התשובות.

אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שהשר שחל משיב זה שעה ארוכה לכל חברי הכנסת בפירוט. אני מודה לו ומבקשת מכם לשתף פעולה.

חבר הכנסת אלי דיין, שאילתא בעל-פה מס' 373, בבקשה.

חילול השבת בטקס פרס נובל לשלום

אלי דיין (העבודה):

השאילתא מופנית אל ראש הממשלה.

נודע לי כי טקס הענקת פרס נובל לשלום, שבו יוענק הפרס לראש הממשלה יצחק רבין ולשר החוץ שמעון פרס, יתקיים בעיצומו של יום השבת.

ברצוני לשאול:

האם אפשר למנוע את חילול השבת האמור?

היו"ר ע' מאור:

תודה. אדוני השר שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת אלי דיין על השאילתא בעל-פה.

התשובה חיובית. כאשר נודע לראש הממשלה יצחק רבין כי טקס הענקת פרס נובל יתקיים בצהרי יום השבת, פנה ראש הממשלה באמצעות שגריר ישראל באוסלו מיכאל שילה אל חברי הוועדה וביקש לדחות את שעת הטקס.

חברי הוועדה נענו לבקשה, ושעת הטקס נקבעה אחרי צאת השבת, לראשונה בתולדות הענקת פרס נובל לשלום בנורבגיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אולי תוותרו על הפרס כדי שלא לחלל את כבוד עם ישראל גם במובן יותר רחב?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. חבר הכנסת אלי דיין, שאלה נוספת, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשלוח מכאן ברכות לראש הממשלה שהיה ער לעניין הזה. אגב, זו תהיה הפעם הראשונה, כי בדרך כלל טקס הענקת פרס נובל מתקיים ב-12:00 או ב-13:00, וזאת תהיה הפעם הראשונה שהוא יוענק רק לאחר צאת השבת.

אני רוצה לשאול, האם זוהי המדיניות הכללית של ראש הממשלה ושר החוץ?

רחבעם זאבי (מולדת):

האם השאלה מוזמנת?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אלי דיין (העבודה):

זה כדי למנוע אי-נעימות מיהדות התורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לחבר הכנסת אלי דיין.

אם חבר הכנסת דוד מגן מבקש לשאול שאלה נוספת, היא בוודאי מעניינת כרגיל. בבקשה, דקה לשאלה נוספת. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

חברת הכנסת דליה איציק, אומנם קדמה בקשתך לזו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, אבל את מאתה סיעה של השואל, ולכן יש לאחר זכות קדימה.

דליה איציק (העבודה):

זאת לא הצרה היחידה שלי שאני באותה סיעה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צריך לזכור שלראש הממשלה מר יצחק רבין יש טראומה של נפילת ממשלה על רקע של חילול שבת. מה הוא צריך גם עכשיו להפיל את הממשלה על רקע אותו פרס מפוקפק?

הפרס הוא מפוקפק משום שהפרטנר שלו לקבלת הפרס הוא רב-המרצחים ערפאת. לכן, גם אם באיחור וגם אם בהגזמה יתירה, מסתבר שראש הממשלה שומר את ערכי השבת לפחות במסגרת תפקידו כראש הממשלה, והוא ראוי לברכות.

אבל כדאי שהוא יחשוב מחשבה שנייה ויימנע מלקבל את הפרס, אשר נפגם בצורה משמעותית ביותר כאשר הוא מוענק במקביל לרב-המרצחים, יושב-ראש הארגון לשחרור פלשתיין, PLO, אשר באמנה שלו מדבר על השמדת מדינת ישראל גם בימים אלה – יאסר ערפאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני סבור שלפרס נובל הפעם יש ערך מיוחד, מאחר שהוא ניתן למנהיג של עם שלחם למען הגשמת זכות עמו להגדרה עצמית לקראת הקמת מדינתו, והוא תרם על מנת שישורר וישכון שלום אמת ושלום צודק באזורנו. זה נותן את הנדבך החשוב לפרס השלום הפעם.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

זה חילול הפרס.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני חושב שהחשיבות בדחיית הטקס להענקת הפרס היא כדי לאפשר לשני העמים, גם היהודי וגם הפלשתיני, לחגוג את קבלת הפרס ואת ההזדמנות החשובה הזאת.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, זה חילול הפרס.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני השר, שאלו אותך שאלות רבות ונבונות ובוודאי כזאת תהיה גם תשובתך. אבל קודם נבקש מהציבור להירגע.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת טלב אלסאנע לא שאל שאלה. אני באמת לא מבין מה קורה היום. הוא עובר על התקנון, הוא דיבר דקה וחצי ולא שאל שאלה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני יכול לשאול שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת יצחק לוי רוצה שיינתן לך עוד רבע דקה לשאלה. מי אני שאסרב לחבר הכנסת יצחק לוי?

רחבעם זאבי (מולדת):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מודה לחבר הכנסת יצחק לוי.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון שלפי הפרוצדורה היית צריך לשאול שאלה ולא שאלת. לכן אני מאפשר לך לשאול, אבל רק שאלה בחצי משפט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מודה לחבר הכנסת יצחק לוי שנתן לי את ההזדמנות הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה שאלתך?

רחבעם זאבי (מולדת):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול אם בעניין הפרס יתקיים טקס משותף של יאסר ערפאת, יצחק רבין ושמעון פרס, וגם כאן – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

מה שאלתך?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני שואל את השר שחל, האם יתקיים כאן טקס לרגל הענקת הפרס בצורה משותפת במחסום ארז, על מנת שכולנו נשתתף בהזדמנות הזאת? פה על הגבול – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה לא שואל, אתה נואם מחדש.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, משפט אחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אי-אפשר.

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, זה משעשע מאוד.

קודם כול לחבר הכנסת אלי דיין. הוא שאל אם המדיניות הכללית של הממשלה היא בעד. בהחלט כן. אם נקבל, אני מקווה, פרסי נובל לשלום נוספים, נדאג שהשבת תישמר והטקס לא יהיה בשבת.

דליה איציק (העבודה):

שר המשטרה מ' שחל:

גם להבא. מי יודע, אולי לאחד מאתנו גם כן תהיה זכות?

לשאלתו של חבר הכנסת דוד מגן, יש למעשה נטרול הדדי. זה השיב לזה.

אני רוצה להרגיע את חבר הכנסת טלב אלסאנע. ליאסר ערפאת תהיה הזדמנות לשמור על השבת, כי הוא יקבל את הפרס עם ראש הממשלה ושר החוץ בצאת השבת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא ביום שישי.

שר המשטרה מ' שחל:

לא ביום שישי, כך שהכול יהיה בסדר.

הצעה לסדר-היום התבטאויות אישים פלשתינים וחברי כנסת בנוגע למעמדה של ירושלים

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להמשך סדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת אביגדור קהלני, שיביא את הצעתו לסדר-היום, שמספרה 5191, בנושא: התבטאויות אישים פלשתינים וחברי כנסת בנוגע למעמדה של ירושלים.

מאחר שאתה היחיד שמעלה פה את הנושא, יש לך, במקום שבע דקות, עשר דקות תמימות.

חבר הכנסת דוד מגן, אני בטוח שחבר הכנסת סאלח סלים רוצה לשמוע את חבר הכנסת קהלני. עכשיו הוא עזב אותך, תוכל לשמוע.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, לאחרונה אנחנו מעלים את ירושלים על ראש שמחתנו – ואני מודאג מהתופעה של מקומו של ה"אוריינט האוס" במערכת הישראלית. עניין זה עלה על סדר-היום הלאומי, יש עובדות שנוצרות בשטח, אנחנו לא מונעים אותן.

ראשית, צריך לחזור לתקופתו של בן-גוריון, האיש עם החזון, שקבע שירושלים תהיה בירת ישראל; היה בזה אומץ לב להעביר את משרדי הממשלה, להעביר את הכנסת ולקבוע שירושלים היא בירת ישראל לנצח. מחויבים אנחנו כולנו בעצם לאותה החלטה אמיצה של בן-גוריון, ואנחנו מחויבים גם לדורות הבאים.

אדוני השר, אני מקווה שממשלת ישראל היום תמשיך להיות חזקה, כפי שעד היום היא נהגה כלפי מזרח-ירושלים, וירושלים תישאר אחודה לנצח, תישאר אחודה לנצח ולא יהיה איש בעולם שיפצל את ירושלים, יפגע במעמדה. ירושלים היא בירת העם היהודי ותישאר בירת העם היהודי לנצח. לא יקום – לא עם, לא יחיד, לא יחידים ולא חלק מן העולם שיכיר בבירה הזו שלנו שתהיה מפוצלת או תהיה בירה של מערכת אחרת או של עם אחר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה זה משנה מה שאתה אומר. הרי המציאות היא אחרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

בוודאי, החליטו אחרת. אתה מבין.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני השר, אני מקווה שאתה מקשיב לי. יצא לנו במלחמת ששת הימים במקרה, אולי צו אלוקים, שהירדנים התחילו את המלחמה, ואז בעצם, ברגע הגדול הזה, החזרנו מלחמה שעה ובעצם החזרנו לעצמנו את הר-הבית, החזרנו לעצמנו את הכותל והחזרנו לעצמנו את השליטה על ירושלים.

אני שומע שבשבוע שעבר, חבר כנסת מכובד, ערבי שיושב בבית הזה, אמר שירושלים היא בירת פלשתיין.

סאלח סלים (חד"ש):

מי זה?

אביגדור קהלני (העבודה):

תשכח מזה, היא לא תהיה בירת פלשתיין. היא לא תהיה, כי העם היהודי בציון לא ייתן לה להיות בירת פלשתיין. יש החלטה של כל העם הזה. ירושלים, חד-משמעית, בירת מדינת ישראל. תלך לכתובים, תחפש מי הוא.

אדוני השר, ההחלטה שקיבלנו השבוע בקרקע מקומו של ה"אורינט האוס" היא החלטה אמיצה, נכונה, נבונה, ולדעתי אנחנו נצטרך לשמור עליה שגם תבוצע.

אני רוצה להסב את תשומת לבך, אדוני השר, למה שקורה במזרח-ירושלים. יש כבר כמה מוסדות שיוצרים לעצמם חזקה במזרח-ירושלים. אדוני השר, האם אתה יודע שמשרד הדתות הפלשתיני ממוקם בעיר העתיקה? אדוני השר, האם אתה יודע שמשרד האנרגיה ממוקם בצפון העיר העתיקה? האם אתה יודע שמשרד הסטטיסטיקה ורשות השידור הפלשתינית נמצאים בצפון העיר העתיקה? השב"כ הפלשתיני כבר פועל באופן חופשי בירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה יודע שיש 150,000 פלשתינים.

אביגדור קהלני (העבודה):

17 מדינות, מרביתן אירופיות, כבר שלחו נציגים רשמיים מטעמן לפגישות רשמיות ב"אוריינט האוס" – ואנחנו נותנים לזה להמשיך להתבצע – בתוכן מעצמות כמו ארצות-הברית, צרפת, בריטניה ורוסיה.

אדוני השר, אנה אנו הולכים באשר לירושלים? יש גם אישים, שמענו וראינו איך הגברת ראש הממשלה הטורקית הערימה בעצם על ממשלת ישראל, הערימה והלכה ל"אוריינט האוס" כאשר היא היתה בביקור רשמי במדינת ישראל. כיבד אותה ראש הממשלה, כיבד אותה שר החוץ, כולם חגגו לכבודה, ובסופו של דבר היא "מתרגלת" את הממשלה והולכת לבקר ב"אוריינט האוס", קופצת ממכונת אחת למכונת שנייה, מערימה, בלי שממשלת ישראל תדע. ביקור רשמי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כשהמלווים שלה יודעים.

אביגדור קהלני (העבודה):

נכון, כשהמלווים שלה יודעים. מזכיר המדינה האמריקני כבר היה ב"אוריינט האוס", שר החוץ הבריטי כבר היה ב"אוריינט האוס".

משה פלד (צומת):

אבל אתה מחזק את הממשלה. גם את המחסומים של שר המשטרה שר החוץ סילק.

אביגדור קהלני (העבודה):

הממשלה הזו עשתה השבוע מעשה חשוב, והיא בעצם חוקקה חוק שיוציא את ה"אוריינט האוס" מהיכולת שלו, מבחינה חוקית, להיות מוסד של העם הפלשטיני, ועל-ידי כך בעצם נמנע בצורה חוקית את התמסדותו של המוסד הזה.

אדוני השר, מנובמבר 1993 עד נובמבר 1994 היו 45 פגישות רשמיות ב"אוריינט האוס". דרך אגב, אני מתפלא איך נותנים לדברים האלה לקרות. זה לא מסתדר עם הסכם אוסלו, זה לא מסתדר עם רצון העם היהודי, זה לא מסתדר בכלל עם בקשת העם היהודי למנוע את הקמת המוסד הזה, ואנחנו מחזקים אותו. אם חיכינו לחקיקה, אני מקווה באמת שהיא תמנע את ההמשך.

אדוני השר, אני יודע שזה יעורר תרעומת ואני יודע שאנחנו דוחקים את עניין ירושלים לסוף. אני מקווה מאוד שאתם בממשלה מודעים לכך שדחיקת הסוגיה של ירושלים לסוף כל הנושא של הסכם אוסלו עלולה להביא, בסופו של דבר, לכך שיהיו הסכמים ותגידו לעם היהודי: אבל רק הסוגיה הזו של מזרח-ירושלים, האם בשביל זה נצא למלחמה?

אני רוצה לומר לכולנו, כפי שראש הממשלה היה אמיץ עד היום – שמענו מה הוא אמר בוועידת קזבלנקה קבל עם ועולם. אני מחזק את ידיו על מה שהוא אמר על ירושלים כבירת ישראל. המאבק על ירושלים יהיה, וככל שנהיה חזקים נתגבר. אני חושב שגם חבר הכנסת אולמרט, ראש העיר ירושלים, גילה אחריות כשהצביע בעד החוק עם הקואליציה, כדי לשמר ולחזק את נושא ירושלים.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, אני מקבל שאת המקומות הקדושים לערבים תנהל ועדה משותפת כזו או אחרת, עם הירדנים, בלי הירדנים, לא זה מה שחשוב. ירושלים צריכה להיות מחוזקת.

אדוני השר, אני רוצה לומר לך, במעלה-אדומים יש רק 25,000 תושבים – צריך להכפיל את מספר התושבים. בגבעת-זאב, בפסגת-זאב, צריך להכפיל את מספר התושבים. את גוש-עציון צריך לחזק, וצריך לחזק את ירושלים ואת החגורה העוטפת אותה מסביב, כך שהעובדות בשטח תהיינה מוצקות. גילה, לחזק; רמות, לחזק ולהגדיל את מספר התושבים. העובדה הזאת היא עובדת נצח.

סאלח סלים (חד"ש):

צומת והליכוד אומרים אותם דברים.

אביגדור קהלני (העבודה):

איש לא ייקח מאתנו את ירושלים. ירושלים היתה ותישאר בירת העם היהודי. חזרנו לירושלים, חזרנו אל בורות המים, חזרנו אל הכותל, חזרנו אל הר-הבית. אתם יכולים לצעוק כמה שאתם רוצים, ירושלים תהיה בירת העם היהודי לנצח, ולעולם לא של עם אחר. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט, הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8), של חברי הכנסת א' דיין וס' טריף.

ועוד הונחה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 11) (מפעלים ביטחוניים), התשנ"ה-1994, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חברי הכנסת, בהמשך יש לנו מספר לא קטן של דוברים בנושא ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אורינט האוס", והשר ביקש לענות על הכול ביחד.

הצעות לסדר-היום

ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אורינט האוס"

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעות לסדר-היום מס' 5183, 5185, 5186, 5188, 5193, 5195, 5199, 5206, 5221, 5235 ו-5242, בנושא: ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אורינט האוס". אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אבנר חי שאקי – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

לא שואלים את מי שמעלה את ההצעה?

היו"ר ד' שילנסקי:

בדרך-כלל באים להסכמה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בכלל, זכית מההפקר. היית צריך לדבר אחריו – – – הצעות דחופות – – – הצעות רגילות.

אביגדור קהלני (העבודה):

מעולם לא זכיתי, בחיי, מן ההפקר. כל מה שהשגתי בעשר אצבעותי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לך הצעה רגילה – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

תאמין לי, אתה מכריח אותי לא להיות – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מציע שבתום – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אביגדור קהלני – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אביגדור קהלני וחבר הכנסת זאבי, בוודאי יש ביניכם היכרות והרבה מן המשותף מתקופת השירות בצבא – – –

סאלח סלים (חד"ש):

גם פוליטית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מציע שבתום הישיבה תשבו, תשתו קפה מפינג'אן, תיזכרו בימים עברו ותלבנו את הבעיה ביניכם על הזכייה מההפקר.

אני מתכבד להזמין עכשיו את חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בניגוד לחבר הכנסת קהלני, שההצעה שלו היא הצעה ייחודית, או יחידה באותה מסגרת, לך יש הרבה חברים – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני יודע.

היו"ר ד' שילנסקי:

הזמן שלך מוגבל רק לשבע דקות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, מה שעומד לדיון בסוגיה זאת הוא מעמדה של ירושלים, מעמדה של ירושלים כבירה הבלעדית של מדינת ישראל ושל עם ישראל. מה שהתחולל ומוסיף להתחולל ב"אורינט האוס" בירושלים על-ידי פייצל חוסייני ושאר אנשי אש"ף שלידו, הינו התגרות בלתי-פוסקת מצד אש"ף בממשלת ישראל ובריבונות ישראל על ירושלים, על מזרחה ועל מערבה כאחד.

ביקוריהן הבלתי צפויים והבלתי מתואמים של הגברת טנסו צ'ילר, ראש ממשלת טורקיה, ושל סגנית ראש ממשלת צרפת, גברת סימון וייל, ב"אורינט האוס" במזרח ירושלים לא היו יוצאים לפועל אילו גילתה ממשלת ישראל את העירנות והרגישות הנדרשות לכבודה של ירושלים ולמעמדה.

בל נשכח, אדוני השר, כי קיים חוק-יסוד: ירושלים, שקבע חד-משמעית שירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת. חוק-יסוד פירושו חוק בעל מעמד קונסטיטוציוני, חוקתי, וחובתה של ממשלת ישראל לוודא שמכבדים את חוקי-היסוד שלה.

למרבה הצער והתדהמה, מי שמנהל את ה"אורינט האוס", חבר הרשות הפלשתינית פייצל חוסייני, מזלזל בחוק-יסוד זה, פוגע בו, ומפר אותו לעיני כול, לעיני ישראלים, לעיני פלשתינים, לעיני ערבים ולעיני העולם כולו. ואי-אפשר שלא לקום ולהגן על כבודה של ירושלים ועל כבודה של ישראל מפני תוקפנותם של ערפאת, של חוסייני ושל עוזריהם באש"ף.

הריבונות הישראלית על ירושלים איננה מוטלת בספק. בירכנו את מר רבין כשהודיע מעל במת הוועידה בקזבלנקה – אולי הדבר החיובי העיקרי אם לא היחיד שהושג בקזבלנקה – כשקם והודיע לעולם הערבי ולעולם כולו: ירושלים היתה ותישאר בירתו הבלעדית של עם ישראל. והנה, ראש ממשלה אחרי ראש ממשלה, סגן ראש ממשלה, שרים ממדינות שונות, מגיעים ל"אורינט האוס" כאילו מדובר היה במשרד חוץ של הפלשתינים, וזה בניגוד בולט להסכמי אוסלו, להסכם וושינגטון ולהסכם קהיר, כשנקבע בבירור כי עניין ירושלים לא יידון בשנים הראשונות אלא בשלב השני. והנה, כנראה, אצה הדרך לערפאת, והוא רוצה לכפות על הממשלה הזאת את הדיון על ירושלים, אבל עד שהוא כופה את הדיון על ירושלים הוא כופה עובדות בשטח על ממשלת ישראל. עלינו כאן כדי להזהיר את הממשלה מפני הסכנות הצפויות מן העמידה מן הצד ומן העובדה שמאפשרים לו, לחוסייני, לפעול כפי שהוא פועל.

כלל גדול הוא במשפט העמים, במשפט הבין-לאומי הפומבי: הסכמים נולדו כדי לקיימם. ואילו הסכם אוסלו הוא הסכם נפל, ולו רק מן הסיבה שהוא מת בשעת לידתו. הוא מת בשעת לידתו כי לא היה מפגש רצונות. לא לאותו דבר התכוונו מר רבין וערפאת. מר רבין דיבר על רשות, על אוטונומיה, ואילו ערפאת התכוון ומתכוון למדינה פלשתינית. הוא אמר את זה ביוהנסבורג, אנשיו אומרים זאת יום ולילה, וחוסייני טורח ושוקד שלא יצא מן הארץ דיפלומט אחד בלי שידע את המגמה, השאיפה, המאבק של "אורינט האוס" ואנשיו להפוך את הרשות הזאת, האוטונומיה הזאת, למדינה, בלא כל בסיס בהסכמים, בלא כל בסיס במציאות.

אין מנוס, אדוני השר, אלא להורות מייד על פינויו המלא והמוחלט של ה"אורינט האוס" ועל סגירתו המוחלטת. את ראשיו ועובדיו יש להעביר או לעזה או ליריחו, כי רק שם מותר והותר לאנשי ערפאת להקים מוסדות, לא בירושלים ולא תוך התגרות גסה וברוטלית בריבונותה של ישראל.

גם אותן קונסוליות הפועלות במזרח-ירושלים ומשתפות פעולה בגלוי, במוצהר, בפומבי עם פייצל חוסייני, יש להעמיד אותן על כך שהן פועלות מתוך פגיעה באינטרסים ישראלים לאומיים חיוניים מן המדרגה העליונה. אני סומך על ממשלת ישראל, שהיא תדע לפעול כראוי כדי שהדבר הזה לא ימשך מצדן של הקונסוליות הללו, וודאי שלא מהקונסוליות האנגלית, הצרפתית והאמריקנית.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, על ממשלת ישראל להתעשת ולגלות נחישות כדי להעניש את התוקפנות הזאת ואת הטרור האש"פי הפוליטי המופעל ב"אוריינט האוס", על-ידי חוסייני וחבריו, בכל הדרכים החוקיות העומדות לרשות הממשלה הזאת.

קראתי בעיון את הצעת החוק שהוגשה לפני כמה ימים ועברה בקריאה ראשונה, אבל עד שהצעת החוק תתקבל, האם אין הממשלה יכולה ליטול לידיה את סמכויותיה ולפעול? האם אין היא יכולה להשעות את השיחות עם ערפאת ואנשיו כל עוד הם מתגרים בצורה בוטה וגלויה בריבונות הישראלית, בהסכם אוסלו, בהסכם קהיר ובכל הסכם שהושג מאז? האומנם יש איזה מכתב עלום המאפשר לחוסייני לפעול כפי שהוא פועל מה"אוריינט האוס"? אם הוא קיים, מדוע אין אנו, חברי הכנסת, יודעים עליו? מדוע אין העם יודע עליו?

עד קבלת החוק המוצע, לא ייתכן שממשלת ישראל תעבור לסדר-היום. חייבים לעשות הכול כדי שהבית הזה, שהפך מוקד למרד בממשלה – זה מרד לכל דבר ועניין, זו פעילות מרדנית, תוקפנית. יש טרור פיסי ויש טרור מילולי ומדיני. מה שעושה פייצל חוסייני ב"אוריינט האוס" זהו טרור פוליטי-מדיני נגד ממשלת ישראל, ואסור לה לממשלה למחול על כבודה. מדינה שמחלה על כבודה – אין כבודה מחול, וודאי שאין למחול על כבוד ירושלים.

לכן העובדה הזאת שקיימות מדינות העוזרות לאש"ף לפעול כפי שהוא פועל, פעילות זו מחייבת תגובה מצדה של ממשלת ישראל. מדוע אין אנו שומעים את ממשלת ישראל מגיבה כפי שכל מדינה החסה על כבודה ועל כבוד בירתה היתה מגיבה?

נוהגים לומר לנו, בעיקר ראש הממשלה: בעניין ירושלים אין ויכוח. האומנם לזה ייקרא אין ויכוח? כאשר אותו "אוריינט האוס", למעשה, מקים ריבונות שנייה בתוך ירושלים?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שאקי, אומנם אתה מכניס ידע בנאום שלך, מצטט משפט בין-לאומי פרטי – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

פומבי.

היו"ר ד' שילנסקי:

משפט בין-לאומי פומבי, ואני זכיתי ללמוד אצרך, להיות תלמיד שלך, ללמוד משפט בין-לאומי פרטי, נדמה לי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה מאוד מעניין, אבל אין ברירה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני עומד לסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – – כאשר אני יושב פה, אני שומר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

כשפגעו, לפי דעתי לא בצדק, בחבר הכנסת אלסאנע, הגנתי על כבודו עד כי חבר סיעתי אפילו כמעט הפך אותי לאיש אש"ף. אני פה ממלכתי – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסיים, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – לכן קשה לי מאוד שאני צריך להפסיק את מורי ורבי – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני גומר.

היו"ר ד' שילנסקי:

-- אבל אפילו למורי ורבי אין אצלי פרוטקציה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תודה. דקה אחת, לא יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

לימדת אותי להיות הגון כלפי כולם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, פניתי לראש הממשלה וביקשתי ממנו להורות את רשות השידור שלא יכנו את חברי הרשות הפלשתינית בתואר שר, כי שר יש רק לממשלה וממשלה יש רק למדינה. ואין מדינה פלשתינית בנמצא, לפחות ישראל מעולם לא הסכימה להכיר במדינה פלשתינית.

לפיכך, אני מבקש לסכם בזה, כי כבודה של המדינה, כבודה של ירושלים וכבודה של ממשלת ישראל מחייבים להזדרז בנקיטת הצעדים המתחייבים בנסיבות הקיימות, להפסיק את הפעילות של ה"אורינט האוס" ואת המרדנות האנטי-ישראלית היוצאת ממנה, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת משה פלד, שמשום מה קוראים לו מוסא, אבל אני פורמלית קורא לו משה פלד, גם לך יש רק שבע דקות. והסדרנים ועובדי הכנסת עייפים, רוצים לגמור מוקדם יותר, כי התחזית היא לסיים הישיבה בחצות.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, מעולם לא היה ולא נראה בוז כזה של מעטים כל כך וזלזול שכזה ברבים כל כך. את המשפט הזה – על משקל משפטו של צ'רצ'יל – אפשר לומר על המחזה שראינו וחווינו במוצאי שבת, עם ביקורה והתרגיל שעשתה לנו ראש ממשלת טורקיה ב"אוריינט האוס". את המשפט הזה ניתן לומר בשני הקשרים למצב שבו אנו שרויים.

ההקשר הראשון, הביזיון שלו זכו אנשי הביטחון הישראלים מאנשי האבטחה של ה"אוריינט האוס", אנשי הביטחון של מדינת ישראל הריבונית, חלק מהצבא האדיר והחכם, מכוחות הביטחון הנועזים והמצליחנים, אל מול דגי הרקק הפלשתינים, שייטכן אפילו שדם יהודי על ידיהם. אכן זה היה מחזה מביש.

ההקשר השני קשור למצבנו הפוליטי. מעולם לא נעשו צעדים גורליים ודרמטיים כל כך לעתידה של מדינת ישראל על-ידי ממשלת מיעוט כלפי ציבור רב ועצום כל כך, שהוא הרוב בעם. אני קובע בצורה הברורה והנחרצת ביותר, ממשלת המיעוט של דראושה, אלוני ורבין מובילה את הרוב בעם אל פינה שבה נובטים רק עשבים שוטים. שליטת ממשלת המיעוט בניגוד לדעת רוב העם היא התגלמות האנרכיה הפוליטית. זוהי אנרכיה צרופה.

לאחר הביזיון ב"אוריינט האוס", לאחר פעולתם של השומרים הפלשתינים, שהיתה בניגוד לחוק, כדברי שר החוץ עצמו, לאחר הכשלת השוטרים בתפקיד או הפרעה לאנשי הביטחון במילוי תפקידם, לאחר כל אלו ציפיתי שעוד באותו לילה יימסר לפייצל חוסייני צו סגירה ברור ומייד. אלא שראש הממשלה העדיף באותו לילה להסתובב עם זו שעשתה לנו תרגיל בביתני התערוכה בוועידה הכלכלית ב"בנייני האומה". ציפיתי גם שעוד באותו לילה, או לכל היותר למחרת בבוקר, יעצרו על-ידי המשטרה אלה שפעלו בניגוד לחוק והפריעו לשוטריה למלא את תפקידם. אלא שמחסומי המשטרה ושוטריה הוסרו מייד בהוראת שר החוץ, ושוב למען ביקור ממלכתי, שרת העבודה והרווחה הצרפתית גברת סימון וייל. ואנחנו עדים לחיזיון שבו לא רק שבגדי המלך הוסרו, אלא שהמלך עירום כבר מזמן.

בעבר עוד חשב הציבור שלממשלה הזו – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, הגב שלך ממש מקסים, אבל אתה סטודנט למשפטים, אתה יודע שגם בבית-המשפט לא עומדים עם הגב. אוי ואבוי לך, עוד מעט תהיה עורך-דין, אם אתה תעמוד עם הגב כלפי השופט. תרכוש לך כבר את הכלל הזה. בבקשה.

משה פלד (צומת):

בעבר עוד חשב הציבור שלממשלה הזו קווים אדומים משלה, ובמיוחד בנושא ירושלים, אולם פה הציבור שוב התבדה. זו ממשלה העוצמת עין ומתירה פעילות חתרנית נגדה ונגד ריבונות ישראל. זו ממשלה שאיבדה את כל ערכיה היהודיים, הציוניים והלאומיים. זו ממשלה המרדימה את העם בנושא ירושלים, בדיוק כמו הממשלה מאותה מפלגה שהרדימה את העם לפני 21 שנים והביאה עלינו את הטראומה הנוראה של מלחמת יום הכיפורים. גם אז הרדימה הממשלה את העם, לא גייסה את צבא המילואים על מנת שלא להרגיז את הערבים, שלא להרגיז את העולם הנאור, חלילה, ובכך גרמה לאותו שבר טראומטי ולמלחמה הנוראה היא.

אני קובע כי אבי אבות הטומאה והחטא הקדמון הוא מכתבו של פרס אל רב-המרצחים ערפאת שנמסר על-ידי יורגן הולסט, המכתב שקיומו הוכחש במשך חודש ימים. אתמול הוציא אותו פייצל חוסייני כמו הוצא המרצע מן השק, באומרו כי כל פעילות ה"אורינט האוס" מתבצעת לאור ההסכמות וההבטחות של פרס באותו מכתב. הוא אמר זאת בשידורי ישראל ברדיו.

וכך גם אנשיו של ג'בריל רג'וב פועלים בירושלים באין מפריע. וכך גם אוניברסיטה חדשה מוקמת בירושלים והממשלה שותקת. וכך גם חסן טהבוב, שר הדתות הפלשתיני, פועל ממשרד במזרח-ירושלים והממשלה שותקת. וכך גם אומר שר החוץ מר פרס, כי ל"אורינט האוס" מעמד של בית רגיל בירושלים, וקולו אפילו לא רועד מהבושה, מהשקר ומחוסר האחריות.

הממשלה הזו נותנת יד לקביעת עובדות בשטח על-ידי הפלשתינים ועוצמת עין לנוכח העובדה שריבונותנו בירושלים אובדת לנו, מבלי להגיב ולפעול בצורה נמרצת והנחרצת ביותר.

הממשלה הזו איננה מבינה, כי השינוי האסטרטגי שעשו הערבים הוא בסך הכול מה שאמר נשיא תוניסיה לפני 30 שנה: "את ישראל נחסל בשלום ולא במלחמה, את ישראל נכרסם מבפנים". כך אמר נשיא תוניסיה לפני 30 שנה. זהו בדיוק השינוי שחל בקרב הערבים, זהו כל סודם.

כבוד היושב-ראש, "בחוק מיוחד, חוק בירת ישראל, צריך לתת לירושלים מעמד מיוחד ושונה מכל עיר ואזור בישראל". כך כתב פרס בספרו "כעת – מחר" בפרק הנקרא "תשתית לשלום ולביטחון". מה שהבנת בצעירותך, ב-1978, כשכתבת את ספרך המבטא ציונות אותנטית, מה שהבנת אז שכחת היום. ולכן, מר פרס, זיקנתך מביישת את צעירותך.

אני קורא לראש הממשלה, לשרי הממשלה ולכל חברי הכנסת של מפלגת העבודה, ואינני פונה אל אנשי מרצ; הם כבר עזבו מזמן את העם היהודי, את הציונות ואת כל הערכים.

חגי מירום (העבודה):

אתה יכול לחזור בך, הם ציונים לא פחות ממך.

משה פלד (צומת):

אנשי מרצ עזבו כבר מזמן את הציונות. אל תתווכח אתי, חגי, אנשי מרצ עזבו כבר מזמן את הציונות.

חגי מירום (העבודה):

אל תתחרה, זו בושה וחרפה, איך שאתה מדבר.

משה פלד (צומת):

זה הזמן לחוקק את חוק ירושלים, זה הזמן לחזק ולבנות את ירושלים, ציפור הנפש של העם היהודי ובירתו האחת והנצחית.

אינני חוזר בי מדברי על אנשי מרצ.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בהתאם לרשימה, עכשיו בתור חבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת יוסף עזרן הביא בפני נימוק חשוב על מנת להקדים אותו, וחבר הכנסת זאבי הסכים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת בא במקומו של חבר הכנסת זאבי?

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו נפסיד יותר זמן בוויכוח על ההקדמה. יש התנגדות?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אם זה חבר הכנסת עזרן, אני מתנגד.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מאוד מודה ומוקיר, בשם חתן וכלה, שאני אמור לערוך להם חופה כעת, ב"גן-אורנים", ובעזרת השם בשמחת בניכם נשיב לכם כגמולכם הטוב. אני מבטיח, שביום החופה של הבנות והבנים שלכם, אני לא אתן לכם להמתין.

רבתי, קודם כול אני רוצה באמת להוקיר ולכבד את ראש ממשלת טורקיה, שהיתה הראשונה ששברה את המסורת הזאת של שלום ולא-שלום, שלום, ביקורים, אבל בעבר היא לא נתנה את הגושפנקה ואת ההכרה הממלכתית הבין-לאומית למדינת ישראל.

עם זאת, עם כל ההערכה והכבוד, הרי קלינטון היה כאן לפני. שמעתם איך הוא דיבר על מדינת ישראל ועל תורת ישראל ועל האמונה בבורא עולם. זה היה מרגש מאוד. אני יודע, ואל תשאלו אותי מאיפה, אני יודע ממקור מוסמך, מהפמליה שלו, הוא מאלה שקשורים לפמליה, הכוונה לאלה שבארצות-הברית, שהוא הבטיח שישקול, רבותי וחברי היקרים, אדוני השר, הנשיא קלינטון הבטיח ללובי היהודי, כבוד השר שומע, שיעשה את כל המאמצים וישתדל לבקר בכותל המערבי, כי נפשו יוצאת לשריד בית-מקדשנו, שזה לא סתם אתר היסטורי אלא זה מקום יוצא מהכלל מבחינת התיאולוגיה והיסוד של הדתות, הדתות של ההבטחה והדתות של ההתגלות, כך הוא קורא בלשון שלו, שלוש הדתות של ההתגלות – הנצרות, האסלאם והיהדות. כך הוא מאמין וכך התיאולוגיה שלו וכך לימדו אותו רבותיו שלו. נפשו יצאה לבקר בכותל המערבי.

למה הוא לא ביקר? מפני שהכותל המערבי נמצא בירושלים המזרחית. הוא לא רצה "לפגוע", אף שכולם היו מבינים שזה היה ביקור דתי, ביקור רגשי אמוציונלי, עלייה לרגל, הזדהות עם היהדות, עם אמונה ועם מונותאיזם, בלי שום קשר לפוליטיקה. הוא התחשב וגילה רגישות.

והיה והוא לא היה מגלה רגישות כזאת ובכל זאת היה מבקר בכותל, אתם יודעים שהיתה קמה כאן מהומת אלוהים. כל המדינות האסלאמיות, לצערי הרב, ללא יוצא מן הכלל, אולי היו כמה יוצאות מן הכלל, אבל הרשות הפלשתינית היתה מקימה קול זעקה – אני משתדל להבין אותה מבחינתה – מה זאת אומרת? אתה נותן הכרה דה-פקטו אם לא דה-יורה למדינת ישראל על ירושלים?

לכן, אני מבקש רגישות, קצת רגישות. למה לנקוט עמדה? אנחנו נהגנו מנהג הכנסת אורחים בשמחה, בכבוד, באהבה ובהערכה לראש ממשלת טורקיה. במעשיה היתה נקיטת עמדה, אם לא בכוונה חלילה, ואני משוכנע שלא היתה כאן כוונה, אבל נקיטת העמדה הזאת היתה מיותרת. אני מקווה ומבקש שהיא תדע, במדיניותה להבא, לתקן ולחזור לאיזון הנכון, לפחות שלא להתערב בנושא של מזרח-ירושלים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת עזרן.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, מפקד האינתיפאדה, פייצל חוסייני, שהוא טרוריסט בן טרוריסט, ואשר יש לנו חשבון דמים ארוך אתו ועם משפחתו, ייסד לפני שנים אחדות את בית הממשלה של פלשתיין בתוככי ירושלים בירת ישראל, ב"אורינט האוס".

ממשלות ישראל לא נגעו בו וגם לא בבניין המפקדה שלו – שהוא מטה אש"ף; מטה הטרור והמטה המדיני בירושלים. במשך שנים מנהל חוסייני מהמפקדה הזאת את ענייני אש"ף ומחכה ליום שבו הוא יעבירה לידי נשיא פלשתיין, הלוא הוא הרוצח והשקרן מעזה וחברו החדש של רבין.

במשך שנים קראנו לממשלות בישראל לסגור את מטה הטרור ולגרש את מפקדו/מנהלו של הבית הזה. אבל, קריאותינו נפלו על אוזניים אטומות ועיניים סומות, עד שבאה הגברת טנסו צ'ילר מטורקיה, שהיתה אורחת רשמית של ממשלת ישראל, וקיימה ביקור בעל משמעות פוליטית עליונה בקן הצרעות הזה, ואז – רבין האדים מכעס, ואפילו פרס הראה סימנים של חוסר נוחות, מפני שלא יכול היה להסתיר את השופכין ששפכו על ממשלת ישראל.

עד עכשיו אמרו פייצל חוסייני וחבריו, שהבית הזה הוא מקום למפגשים חברתיים ואין עוסקים בו בעניינים פוליטיים. אבל, מעכשיו הם מגמגמים את האמת.

לגברת צ'ילר או ליועצי אחיתופל שלה יש שיקולים משלהם למהלך החצוף הזה. אבל אלה עומדים בניגוד לכל כללי הטקס והדיפלומטיה. לנו יש יחס ואהדה למתנגדי המשטר בטורקיה, הלוא הם בני העם הכורדי, שנאבק על חירותו ועצמאותו. וכיצד היה מתקבל הדבר אם ראש ממשלת ישראל, בעת ביקור ממלכתי באיסטנבול או באנקרה, היה מבקר במטה המפלגה הדמוקרטית הכורדית, שמובילה את המרד הכורדי?

הגברת צ'ילר פסקה, שערפאת הוא "אדם נוח ואיש שלום". לא כך חושבים עליו בני המשפחות של ילדי מעלות וילדי אביבים, שנרצחו בפקודתו. גם משפחות הספורטאים הישראליים, שנרצחו באולימפיאדת מינכן, אינן מאשרות שהרוצח והשקרן הזה הוא "אדם נוח ואיש השלום". ואפילו כל מנהיגי ערב אמרו עליו שהוא חתרן, מתעתע ושקרן.

מוזר הדבר, שכל אשר היה לרבין להגיד על ביקור הגברת בבית המזרחי בירושלים הוא, שזה "צעד חמור ביותר". וגם את הדברים האלה הוא לא אמר בפניה של הגברת. האם כך צריך לנהוג ראש ממשלה של מדינה ריבונית שפגעו בריבונותה, בביטחונה ובאינטרסים שלה?

אני מבקש לשאול את ראש הממשלה, כיצד היתה נוהגת המשטרה שלנו בישראלים, יהודים כמובן, שהיו מונעים מאנשי ביטחון להיכנס לתוך בית כלשהו במסגרת מילוי תפקידם? מדוע לא עצרו את המתקראים "אנשי הביטחון הפלשתינים" החצופים, בו במקום? איזו חסינות יש להם?

טלב אלסאנע (מד"ע):

איזה נאום זה?

קריאות:

רחבעם זאבי (מולדת):

הגיע הזמן שתדעו את המנטליות הערבית וכיצד הם מכבדים הסכמים. הסכמי אוסלו וקהיר בשבילם הם רק קו התחלה ושלב ראשון למילוי הציווי של האמנה הפלשתינית: "לשחרר את כל פלשתינ". והם תואמים לתורת השלבים האש"פית. לכן, הם מייסדים כעת את אוניברסיטת אל-קודס בירושלים, בלי לשאול את ממשלת ישראל, מעבירים את משרדי "הסהר האדום" הפלשתיני לירושלים, ופותחים משרדים ומכונים ומערכות עיתונים, וכן כל דבר שיש בו סמליות להפגנת אדונותם על ירושלים. וממשלת ישראל לא רואה ולא יודעת, כי היא עסוקה בהפרחת בלונים ובעריכת כירות וקבלות פנים, וראשיה מתכוננים לטקסי פרס נובל.

אבל, יש שהבינה חוזרת לדקות אחדות לממשלת התבוסה שלנו, ואז פרס אומר, של"אורינט האוס" אין שום מעמד פורמלי או פוליטי. אבל הוא כעוס רק לדקות אחדות, שאין בהן זמן מספיק ויכולת להסיק את המסקנות. פרס גם יודע שהוא נתן לערפאת מכתב סודי, שחדל להיות סודי אפילו שהכחישו את קיומו, ובו הבטחות לפלשתינים באשר לירושלים.

יש שהבינה חוזרת לדקות אחדות לממשלה ה"מומרצת" וה"מחודשת", ואז רבין אומר, שיש לעשות רביזיה של ההסכם עם אש"ף ולשנות בו כמה סעיפים. אבל אין לו כוח ונחישות לעשות זאת. הוא רק מדבר גבוהה גבוהה, ושוב פותח את הסגר, ושוב משחרר טרוריסטים אסירים, ושוב נוסע ללחוץ את ידיו של הרוצח מעזה, ושוב נכנע לפרס ולמרצ.

ראש ממשלה של מדינה ריבונית ועצמאית, שניצחה במלחמות אשר נכפו עליה, שהצדק לצדו, שיש לו כבוד לאומי, היה אומר לגברת מאנקרה, שגם אם הטעו אותה ואם היא רואה את עצמה כידידת ישראל, עליה להעביר מייד את השגרירות הטורקית מתל-אביב לירושלים, ולבקש סליחה. ישראל מחזיקה את שגרירותה באנקרה שבטורקיה, כי אבי האומה הטורקית בחר בה כבירה.

ובהזדמנות זאת צריך היה שר החוץ שלנו, אם הוא היה שלנו, להגיד לארצות שמחזיקות קונסוליות שלהן בירושלים, כי אלו הן רק קונסוליות ועליהן לפעול רק בתחום הקונסולרי, ולהפסיק לבחוש בין ישראל לישמעאל על-פי מנגינות אש"ף.

אנחנו קוראים לממשלת ישראל לסגור את ה"אוריינט האוס", לפזר את יושביו ואת תכולתו, לגרש את פייצל חוסייני אל מחוץ לגבולות ארץ-ישראל, להחרים את ד"ר אחמד טיבי, לעצור את אנשי הביטחון הפלשתינים שהפריעו לאנשי ביטחון ישראלים במילוי תפקידם בתוככי בירת ישראל, ולמחות בפני ממשלת טורקיה על התערבות בעניינינו הפנימיים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת שפירא ביקש ממני, אם אפשר, שהוא יקדים אותי, כי הוא ממהר. קשה לי לעמוד בפני קסמו של הרב שפירא, אז אם חברי יסכימו, הוא יבוא לפני – – –

סילבן שלום (הליכוד):

– – – אני צריך להיות באריאל – – –

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חגי מירום, אתה מופיע כאן עכשיו באדרת של יושב-ראש ועדת הכנסת. אני מבין שהודעתך קצרה. ואולי אתה רוצה להשאיר זאת עד אחרי – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתחיל בזה.

חברי חברי הכנסת, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות לסדר-היום ובהצעות חוק, כדלקמן:

1. ועדת העלייה והקליטה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "ישראלים פליטים", של חברי הכנסת דוד מגן ואלי דיין.

2. ועדת הכנסת תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "הוועידה הכלכלית בקזבלנקה", של קבוצת חברי הכנסת.

3. ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים – – –

דן תיכון (הליכוד):

איזו ועדה תדון בוועידת קזבלנקה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת הכנסת, מפני שמדובר ביציאת חברי כנסת רבים מהמשכן לקזבלנקה, וחזרה.

דן תיכון (הליכוד):

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, הדיון לא היה בסוגיה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני הייתי בדיון, ואני מוכרח לומר לך שלא זה היה הנושא.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אבל כך החליטה ועדת הכנסת, וזאת החלטה, מה אפשר לעשות.

3. ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים ותיקונים שונים), התשנ"ד-1994 – – –

דן תיכון (הליכוד):

איזו ועדה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת החוקה, חוק ומשפט.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו ביקשנו, והוכרז כאן שתקום ועדה משותפת – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא הוכרז כאן. היה ויכוח, אחד ביקש כך, השני ביקש אחרת. זה עבר לוועדת הכנסת, ואני אומר זאת באחריות, והיא שהכריעה.

דן תיכון (הליכוד):

אני בא ואומר לך, אדוני, שאחת הסיבות להתמוטטות של "אבנר" – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

הכול ברור, וסוכם שיבואו מומחים.

אדוני היושב-ראש, אני לא בטוח שיש על זה דיון כאן. אני מודיע וזהו זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון – – –

דן תיכון (הליכוד):

אבל צריך שיהיה היגיון – – – אתה רוצה להרוס, תהרוס. נחרץ הגורל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, חבר הכנסת חגי מירום מביא עכשיו החלטות של ועדת הכנסת. אם יש לך ערעור על ההחלטה או על איזו פרוצדורה, הרי אתה חבר כנסת שבקיא מאוד מאוד בפרוצדורה של הכנסת, ואתה תפעל בעניין הזה בהתאם לפרוצדורה.

אני מבקש שנפסיק עכשיו את הדיון, כי יש פה כמה חברים שעיכבנו אותם הרבה מאוד זמן בגלל החילופים שהיו וכו'.

בבקשה, חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון גם בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מגן באותו נושא, בנושא הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 9).

4. כמו-כן קבעה ועדת הכנסת, כי הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (תיקוני חקיקה), התשנ"ד–1994, תידון בוועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הכספים. הוועדה תהיה בת עשרה חברים, חמישה מכל ועדה, ובראשות יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, ותכין את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

זה באשר לוועדות, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו תביא את ההודעה השנייה, כי עליה צריך להצביע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, אני מבקש שלא להודיע אותה כרגע מפאת הזמן.

הצעות לסדר-היום

ביקור ראש ממשלת טורקיה ב"אורינט האוס"

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

חברי חברי הכנסת, אני חוזר לנושא שבו אנחנו דנים כאן. הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום, כמו חברי האחרים, ואני מבקש לומר בנושא הזה כמה דברים.

אדוני השר, ה"אורינט האוס" כמוסד לא הוקם בתקופת ממשלת העבודה, לא בתקופת ממשלת רבין הוקם הבית הזה כבית פלשתיני מדיני. הוא הוקם בתקופת הליכוד, והוא הוקם מתוך מחשבה שצריך לתת ביטוי כלשהו לערביי מזרח-ירושלים. הוא הוקם באופן שלא קבע נחרצות מה מותר ומה אסור בו, והחל מהקמתו ועד עצם היום הזה יש אכן בעיות אמיתיות שקשורות לו ולניסיונות חוזרים ונשנים של פלשתינים באמצעות הבית הזה להצביע על ריבונותם ועל מרכיב ריבוני כלשהו שלהם בירושלים.

אין זה סוד שממשלת ישראל הקודמת, וגם הנוכחית, ובעניין זה אין הבדל ביניהן, אינה מרוצה ממה שמתרחש ב"אורינט האוס" ומהניסיון הזה, מפני שאנחנו קבענו שירושלים, וכן המבנה המדיני הפלשתיני, יהיו כפי שייקבע בעת דיונים על הסדר הקבע, ולא במסגרת הסדר הביניים המכונה הסדרי עזה ויריחו, או הפועל היוצא של הסכמי אוסלו.

לכן בעצם אין כל ספק שצודק מי שטוען, שפייצל חוסייני וחבריו מנסים בכל כוחם לתת תצוגה ריבונית מוחצנת לכל העולם. בעניין זה עמדתי דומה לעמדת כל נואמי הימין שנאמו כאן לפני, אלא, חברי חברי הכנסת, שאינני בטוח מה צריך להיות הפתרון הנכון באשר ל"אורינט האוס", באופן שישאיר אותו כפי שהממשלות התחייבו להשאיר אותו, בית מדיני כזה, מצד אחד, ומצד שני, באופן שלא ייתן להם את היכולת להצביע על ריבונותם בירושלים.

אני חשבת לעצמי מדי פעם, ובמיוחד כאשר ראיתי אנשי ביטחון ישראלים מנסים בכל כוחם להיכנס פנימה ונחסמים על-ידי – כך הם נקראים – אנשי הביטחון הפלשתינים שנמצאים ב"אורינט האוס", והאמינו לי, שגם לי כישראלי ציוני, וחבר הכנסת משה פלד, אני מקווה שאותי אתה לא כולל עם אלה שעזבו את הציונות והיהדות – – –

משה פלד (צומת):

— — — אם אתה אומר — — —

חגי מירום (העבודה):

ואני חושב שאנשי מרצ לא עזבו את הציונות ואת היהדות — —

משה פלד (צומת):

כבר מזמן.

חגי מירום (העבודה):

— — ואלוף-משנה רן כהן — —

משה פלד (צומת):

כבר מזמן, מזמן עזב את הציונות.

חגי מירום (העבודה):

— — שווה בעיני לאלוף-משנה משה פלד. אבל אני לא רוצה להיכנס לזה.

אני רוצה לומר כאן, שזה מעורר באמת קושי, וקשה להשלים עם זה. עם זה, אני מוכרח לומר שבעיני, העובדה שאנחנו עומדים מדי פעם בפני בעיות שקשורות בריבונות ישראל ב"אוריינט האוס", גורמת לי לחשוב שטוב היתה עושה ישראל לו הותירה לישראלים לראות ב"אוריינט האוס" מעין השגרירות הפלשתינית בישראל.

לו היינו עושים כך היו מושגות שתי מטרות בעת ובעונה אחת. הראשונה, ניתן היה לפלשתינים לארח בתוך הבית הזה ראשי מדינות ולזכות בחסינות ששגרירות זוכה לה.

סילבן שלום (הליכוד):

איך יכול להיות?

גונן שגב (יעוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

כי היא לא מדינה.

חגי מירום (העבודה):

אני לא הייתי רואה בזה דבר נורא כל כך.

הטענה השנייה והמטרה השנייה, שימו לב, ברור היה לכול, כי ריבונות ישראל בירושלים, אם נתנו להם מעמד של שגרירות, היא מוחלטת, וכי לפלשתינים אין דריסת רגל מדינית, אלא במסגרת ייצוגית כמו שיש לאל-סלבדור ולפנמה בירושלים. תחשבו על זה חברי, גם מן הימין. מצד אחד אתה נותן להם שגרירות. מצד שני, העובדה שאתה מעמיד לפלשתינים שגרירות בירושלים מעמידה אותם במצב שברור שאין להם ריבונות בעיר, כי מעמדם הוא כמו של פנמה ואל-סלבדור.

אני רוצה להגיד כאן, כי אשר לטענה שמדובר בסממן ריבונות לפלשתינים, והרי אתם תבואו ותגידו את זה, אם נותנים להם שגרירות הרי הם ככל מדינה, ומדובר פה בסממן ריבונות. אם כן, צריך להיות ברור, כי בסופו של דבר, חברי הכנסת, תהיה ישות מדינית לפלשתינים. מישהו חושב שהיא תהיה מדינה פלשתינית. מישהו אחר חושב שהיא תהיה קונפדרציה עם ירדן, ואחר חושב שמדובר בקונפדרציה משולשת ירדן-ישראל-פלשתינים. בכל מצב תהיה לפלשתינים בסופו של תהליך ישות מדינית.

לכן אין בעיה עם מתן ייצוג דיפלומטי מוקדם לאותה ישות מדינית, כמו שאין לנו בעיה, ואתם יודעים שאנחנו הולכים לזה, להסכמה לבחירות, לרבות ערביי מזרח-ירושלים. האין בכך סממן ריבוני? יש בכך סממן ריבוני, כי ברור לכול, שבסופו של דבר תהיה ריבונות פלשתינית.

אשר על כן, חברי הכנסת, החוכמה היא לא לעמוד ולהתנצח עם הרשימה הגדולה של מבקרים. יש לפני רשימת מבקרים ב"אוריינט האוס" בשנה האחרונה. בפברואר – שר הפיתוח הנורבגי, שרת המסחר ההולנדית, משלחת מהכנסייה הצרפתית, שר החוץ הצרפתי, שר החוץ הפורטוגלי; כל אלה היו בחודש פברואר. בחודש מרס היו סגן שר החוץ הרוסי וגם סגן שר החוץ האמריקני. בחודש אפריל היה ג'טי ג'קסון. בחודש מאי היה שר החוץ האמריקני וורן כריסטופר; הוא ביקר ב"אוריינט האוס" וכן

הלאה וכן הלאה, עד אשר בנובמבר באה ראש ממשלת טורקיה וקרה מה שקרה, ונכנסו גם שרת הבריאות הצרפתית סימון וייל, עם פייצל אל-חוסייני, לתוך הבית הזה.

כלומר, מדובר בבית דיפלומטי. והואיל ומדובר בבית דיפלומטי, בואו ניתן לו מה שנותנים לבית דיפלומטי, ונבהיר שסביב הבית הדיפלומטי הריבונות היא ריבונות ישראלית.

אני רוצה להגיד כאן, כחבר כנסת שנחשב ליוני בעניין ירושלים, אין ספק שעמדת מפלגת העבודה היא, שהעיר היא בריבונות ישראלית והיא תהיה בריבונות ישראלית, לא תחולק, ויש הגורסים, כמוני, שיש מקום גם לספח אל העיר הזאת במסגרת ירושלים רבתי את מעלה-אדומים, את פסגת-זאב, את גבעת-זאב ויישובים אחרים נוספים בפאתי ירושלים.

משה פלד (צומת):

גוש-עציון.

חגי מירום (העבודה):

ואם אנחנו נרצה להשיג את זה באופן הנכון, בואו ניתן להם מעמד של שגרירות שם, ונבליט את ריבונותנו בעיר ירושלים גופה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת חגי מירום, אני רק יכול לומר לך, להפתיע אותך – הם לא מסכימים.

חגי מירום (העבודה):

אני יודע? לא באתי להסכם אתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום, שקודם, אגב אורחא, אמרתי שהוא סטודנט למשפטים, ועוד מעט יהיה עורך-דין. קיפחתי אותך, לא ציינתי את התארים שלך בכלכלה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא עורך-דין שגמר בהצטיינות. אני עדה, כי גם אני לומדת עכשיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, הוא גמר בהצטיינות. גם כלכלה הוא גמר בהצטיינות. מאשרים לך מכל הצדדים את התארים שלך, אז בוודאי הנאום שתישא יהיה ברמה האקדמית שלך.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

סאלח סלים (חד"ש):

מי אחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

אחריו – חבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש):

למה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אתם התחלפתם. חבר הכנסת סילבן שלום היה אחרי חבר הכנסת גונן שגב. חבר הכנסת סאלח סלים, תשמע עוד נאום, מה יכול להיות. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אני קודם כול מודה לחבר הכנסת סאלח סלים, שאפשר לי להחליף אותו ולדבר לפניו.

אדוני היושב-ראש, ראש הממשלה באחת מההתבטאויות שלו, הססגוניות האלה, כינה את מעשיה של ראש ממשלת טורקיה כ"תרגיל". היא עשתה לנו תרגיל, בלשון החברה. מה זה "היא עשתה לנו תרגיל"? היא נסעה ל"אוריינט האוס" בלי שדיווחה לנו, בלי שיידעה אותנו. היא הגיעה לשם ועשתה איזה תרגיל, תרגילון קטן. כל דבר אצלו זה מין – איזו מלה, משהו, כלום.

אבל, אדוני שר המשטרה, אני רוצה לדעת, אם ביקורה של ראש ממשלת טורקיה היה תרגיל, מה היה ביקורה של שרת הבריאות, או שרת התרבות של צרפת סימון וייל? הרי שם לא רק שידעתם, אלא הצבתם מחסומים בדרך וכל מחסום של משטרה עצר אותה. שמעתי את מפקד המשטרה אומר: קיבלנו הוראות ממשרד החוץ.

אז יש לנו שתי ממשלות? ממשלה אחת של רבין, שאצלה הולכים ל"אוריינט האוס" בתרגיל. וממשלה שנייה של פרס, ששם מקבלים אישור, גושפנקה רשמית להגיע. אז מי צודק – רבין או פרס? לצערי הרב, מי שצדק עד היום זה תמיד היה פרס.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת סילבן שלום, מה הבסיס החוקי למנוע מאישיות כמו סימון וייל שמגיעה ואומרת שהיא רוצה לשתות כוס קפה עם פייצל חוסייני?

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני השר, בביקור רשמי, כמו שאנחנו לא היינו מעלים בדעתנו לנסוע לטורקיה ולפגוש בטורקיה את ראש המורדים של כורדיסטן, וזה לא היה עולה על דעתנו בכלל, זו היתה הופכת להיות שערורייה בין-לאומית עד כדי ניתוק יחסים; זה שהגברת צ'ילר מרשה לעצמה – זה רק בגלל החולשה שלכם, רק כיוון שאתם פשוט החלטתם להפקיר את מזרח-ירושלים.

אבל זה לא רק ב"אוריינט האוס". הרי שאלתי אותך לפני שעתיים. משרד הדתות הפלשתיני עבר למזרח-ירושלים – הווקף. אתם מאשרים את זה ולא עושים שום דבר נגד זה. מקימים מכללה שנקראת מכללת אל-קודס.

רחבעם זאבי (מולדת):

אוניברסיטה.

סילבן שלום (הליכוד):

אוניברסיטה ומכללה – זה אותו דבר. אבל מה קורה? האם במדינת ישראל יכול חבר הכנסת רחבעם זאבי להקים אוניברסיטה? האם אני יכול להקים אוניברסיטה? אנחנו לא יכולים, כי יש חוק במדינה הזאת שמאפשר רק למועצה להשכלה גבוהה לאפשר פתיחתה של אוניברסיטה. אבל, מכללת אל-קודס קמה. לא רק שהיא קמה, על דף הפירמה של האוניברסיטה הזאת יש סמל של הרשות הפלשתינית בתוך ירושלים גופה. אז לבוא ולהגיד, ראש הממשלה רבין, שהיא עשתה לך תרגיל? על מי אתה עובד בעיניים? הרי אתה מרשה יום יום סממנים של ריבונות במזרח-ירושלים. אז עשו לך תרגיל?

ואיך נמנע ממנה – כמו שאמר אדוני השר – לשתות קפה? נמנע גם נמנע. כי בסופו של דבר מתנהגים במקום הזה כבמקום מדיני לכל דבר. הפכו את הבית הזה לבית שבסופו של דבר אמור להיות בית הממשל, או קרוב לבית הממשל, של המדינה הפלשתינית החדשה שבירתה מזרח-ירושלים. וזאת הכוונה, ולצד הרב גם הנשיא קלינטון עשה את מה שעשה. אחריו – ראש ממשלת טורקיה. אבל, כל הדבר הזה היה נמנע אילו פשוט לא פתחו את הבית הזה. הרי בזמן ממשלת הליכוד הוא היה סגור. אתם פתחתם אותו. אתם הבאתם עליכם את הצרות, והשר שחל שואל אותי מה לעשות? פשוט לסגור אותו, ובזה נגמר העניין. אתה כשר המשטרה אין לך סמכות לסגור כל בית בישראל? יש לך סמכות. על-פי צו של בית-משפט – – –

שר המשטרה מ' שחל:

מה העילה?

סילבן שלום (הליכוד):

העילה? אגיד לך, יש כאן מצב – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חתרנות נגד מדינת ישראל.

סילבן שלום (הליכוד):

יפה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא לא חשב על זה בכלל.

סילבן שלום (הליכוד):

חשבתי גם על העניין הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

העיקר למכור את הרהיטים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

במזרח-ירושלים צריך לסגור, לעצור. זה לא מעניין, נחשוב אחר כך אבל קודם לסגור.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה, חבר הכנסת טלב אלסאנע. בשבילך מזרח-ירושלים היא בירת פלשתיין, ואני לא יכול להתווכח אתך על זה. אתה חושב כך, אתה מייצג את הדעה הזאת. אתה באת לכנסת כדי שזה יקרה, ומבחינתך אתה משרת את המטרה הזאת עד הסוף. לצערי הרב, מצאת סיוע, תנא דמסייע, בדמות ממשלת ישראל ומפלגת העבודה. זה אפילו לא עניין של רצון, אדוני השר, הצעדים פשוט מובילים לכך.

על כל כך הרבה דברים אמרתם שהם לא יקרו ובסופו של דבר הם קורים. אמרתם לפני הבחירות: לא נדבר עם אש"ף. קרה? – קרה. אמרתם: להוציא את עזה מתל-אביב. הוצאתם את עזה מתל-אביב? – עזה ברחוב דיזנגוף, בקו 5; בכל מקום בארץ יש עזה. אמרתם: לאחר ההסכם עם אש"ף לא עוד טרור; עמד פה שר החוץ ואמר: לא עוד טרור. אמרתם? – אמרתם. הבטחתם לנו גן-עדן כלכלי אחרי ההסכם עם אש"ף. יש לנו גן-עדן כלכלי? – יש כישלון כלכלי מהחמורים ביותר שהיו, מדינת ישראל נמצאת היום במשבר הכלכלי החמור ביותר בעשר השנים האחרונות, ונשלם על כך בריבית דריבית, לצערי הרב, כבר בזמן הקרוב, והציבור כבר מרגיש את זה בדיוק, במשכנתאות, בפירות ובירקות, בכול. הבטחתם לבטל את האמנה הפלשתינית; אז הבטחתם. האם מבטלים את האמנה הפלשתינית? הבטחתם לפני הבחירות שינוי סדרי עדיפויות? – הבטחתם. אז מה לקחתם? אני בא לשכונות ולכל עיירות הפיתוח ושואל אותם על זה.

אדוני השר, תאמין לי, ב-1992 היה קשה לנו העניין של "כספים לשכונות ולא להתנחלויות" – זה עבד בצורה יפה. בערב הבחירות ב-1992 היה לי קשה מאוד בכל מעוזי הליכוד, כי אנשים אמרו: מה אתנו, למה אתם נותנים רק להם? – דבר שלא היה נכון אבל עבד.

שיניתם את סדרי העדיפויות: לקחתם את הכסף משם. מה עשיתם אתו? בבחירות המוניציפליות ב-1993 היה לי קל. כשבאתי לכל עיירה ולכל שכונה אמרתי להם: את הכסף לקחו משם, האם קיבלתם מזה 100 מיליון שקל, או 10 מיליון שקל, אולי מיליון שקל, אולי 100,000 שקל, אולי שקל? קיבלתם? ודאי שלא קיבלתם. אין בעיה, לקחתם את הכסף הזה, שילשתם, ריבעתם, עשיתם בו כל מה שאפשר ונתתם לסקטורים המקורבים אליכם. עד היום קיבלה קופת-חולים 2 מיליארדי שקל ועומדים לתת לה עוד 3.5 מיליארדים. את הפשרת הקרקעות אתם עושים במתן למקורבים, לקיבוצים.

אדוני השר, הבטחתם הרבה דברים, אבל אתם עושים בדיוק ההיפך ממה שהבטחתם. ערב הבחירות אמרנו שאתם תדברו עם אש"ף, הבטחנו את זה לכל הציבור. אם זכור לך, ערב הבחירות היתה מודעת בחירות שפרסם הליכוד רק במשך שלושה ימים, שאמרה: מאחורי רבין עומד פרס, מאחורי פרס עומד שריד, מאחורי שריד עומד דראושה, מאחורי דראושה עומד ערפאת. ראש הממשלה דהיום, שהיה יושב-ראש מפלגת העבודה ומועמדה לראשות הממשלה, שיגר מכתב נזעם ליושב-ראש ועדת הבחירות השופט בדימוס חלימה: איך אתם מעזים לומר שאני קשור לערפאת? האם לא צדקנו? אחרי הבחירות מאחורי רבין עמד פרס, מאחורי עמד שריד, מאחורי עמד דראושה, מאחורי עמד ערפאת.

לפני הבחירות אמרנו שאתם תיקחו את כל הכספים ותיתנו אותם לסקטורים מקורבים. לא עשיתם את זה? אתם עושים את זה יום יום. רק לאחרונה התגבר העוני ואתם אומרים שבשנה הבאה תעלו אל מעל לקו העוני 11,000 משפחות. אתה יודע כמה קיבלה אורה נמיר בשביל זה? אגיד לך: 163 מיליון שקל קיבלה השרה נמיר כדי להעלות 11,000 משפחות אל מעל קו העוני. רק קופת-חולים מקבלת 5.5 מיליארדים, פי 40 מהסכום שקיבלה אורה נמיר בשביל המשפחות העניות. תיקח את הסכום הזה שהיא קיבלה, תכפיל את זה במספר המשפחות העניות, ואז אין בעיה של עוני. זה בכלל מעניין אתכם? לא מעניין אתכם.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר דבר אחד: יש כאן נסיגה משמעותית מבחינה מדינית, נסיגה שתוביל בסופו של דבר למדינה פלשתינית, דבר שהיום נהיר וברור לכולם. עומד כאן לפני נציג מפלגת העבודה ואפילו מציע להקים שגרירות במזרח-ירושלים, קרי, תהיה מדינה פלשתינית. מי מייצג את האמת – האם חבר הכנסת חגי מירום? האם השר רבין? האם השר שחל? האם השר פרס? האם אתם אומרים לכל אחד מה שהוא רוצה לשמוע? מי מייצג את האמת? עומד כאן איש מפלגת העבודה ואומר שזה מה שיהיה. מדינה פלשתינית – כבר ברור לכם שתהיה, אבל מזרח-ירושלים? לפני הבחירות דיברתם בצורה ברורה ביותר, שמזרח-ירושלים תישאר לנצח בירת העם היהודי.

כמו שהבטחתם לפני הבחירות שלא תדברו עם אש"ף, כמו שהבטחתם להוציא את עזה מתל-אביב, כמו שהבטחתם שלא יהיה טרור, כמו שהבטחתם שתבטל האמנה הפלשתינית, כמו שהבטחתם שיהיה שינוי בסדרי העדיפויות – וכל הדברים האלה לא קרו, לצערי הרב, ואין שום סיכוי שיקרו, כך אני חרד מאוד שגם ההבטחה שלהם לשמור על מזרח-ירושלים תהיה שווה כקליפת השום. תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה תהיה כאן כאשר אשיב על ההצעות?

סילבן שלום (הליכוד):

לצערי לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גונן שגב. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. גם לך יש שבע דקות.

גונן שגב (יעוד):

אותן שבע דקות?

היו"ר ד' שילנסקי:

אותן שבע דקות.

גונן שגב (יעוד):

אני חושב שיש פה שעונים שונים, יש שעון שבו שבע הדקות עוברות מהר, יש שעון שבו שבע הדקות עוברות לאט.

היו"ר ד' שילנסקי:

השעון הזה לא מצלצל ולכן מוכרחים להביט עליו. אני מסובב את השעון שלי לשבע דקות וחצי, חצי דקה עד שתתחמם.

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לקרוא קטע קטן מתוך מצע מפלגת העבודה: ירושלים וסביבותיה אינן עניין פוליטי או ביטחוני אלא נשמת אפו של העם היהודי. ירושלים בירת ישראל תישאר עיר מאוחדת בריבונות ישראל, ובה יובטח חופש הפולחן לכל הדתות ומעמד מיוחד למקומות הקדושים לאסלאם ולנצרות.

אני בטוח שבנושא ירושלים אין חילוקי דעות לא בתוך הממשלה, לא בתוך מפלגת העבודה ואפילו לא אצל שותפים בצד השמאלי יותר של המפה הפוליטית בקואליציה. אבל יש פה בעיה שיכול להיות שאיננה נראית לעין הקואליציה או לעינם של קברניטי מדינת ישראל דהיום, וה"אורינט האוס" הוא רק סממן אחד של אותה בעיה.

ברור שחוקית לא ייתכן שיהיה אזור אקס-טריטוריאלי בלי אישור הממשלה, כמו שגרירות, כאשר פתאום הם החליטו שאתה לא נכנס לשם כי אתה שר בממשלת ישראל, או שאיש ביטחון או איש משטרה לא ייכנסו כי הם לא רוצים שהם ייכנסו. לא יכול להיות דבר כזה. הם החליטו כך, אבל חוקית אם רוצים לעשות את זה מחר, אתה כשר המשטרה יכול להכניס לתוך המקום כוחות משטרה בצו חיפוש, בצו כלשהו או בצורה כלשהי.

לא על זה אני רוצה לדבר, לא על ראש ממשלת טורקיה שהיתה שם, לא על שרת התרבות הצרפתית או על שרת המסחר השבדית או הנורבגית, כי לא זה הנושא המרכזי. הנושא המרכזי הוא בכך, שהאירופים עצמם, שמעולם לא הסכימו לפתוח שגרירות בירושלים בגלל המחלוקת – אני עובר על העיתונות האירופית – רואים את ה"אורינט האוס", בסמליות שלו, צורה של שגרירות. בעולם המערבי חל כרסום במעמד ירושלים כעיר יהודית, בירת ישראל, כעיר שרובנו חושבים ומאמינים שאין היא עומדת לדיון, לא היא ולא סביבותיה, ובכל הסכם שהוא היא תישאר במצבה הנוכחי מבחינת הריבונות הישראלית.

זה לא רק ה"אורינט האוס" אלא הרבה יותר מזה, ואתה כשר המשטרה אמון על העניין הזה. כאשר יש סגר ביהודה ובשומרון, ירושלים איננה כלולה בסגר, וזה הגיוני. אבל אותם ערבים שעולים מרמאללה או מכל מקום אחר עוברים שם למרות הסגר, זה עובד בירושלים המזרחית, זה עובד בבית-לחם.

שר המשטרה מ' שחל:

יש סגר מוחלט, ירושלים סגורה.

גונן שגב (יעוד):

בזמנו דובר על כביש עוקף-ירושלים למען אותה מטרה וכדי שבבוקר לא אמנה שם עוד כ-25,000 ערבים שבאים לעבוד או עוברים בדרך לבית-לחם. הסממן של סטודנטים ערבים בתוך ירושלים – אנחנו יודעים שיש אוכלוסייה ירושלמית שהיא בעלת תעודות זהות כחולות ויש אותם בעלי תעודות זהות כתומות שנמצאים בירושלים מכורח לימודים במוסדות הרבים הנמצאים בתוך ירושלים. זה בעצם יוצר מצב שאין הפרדה אמיתית, ואני הרי בעד שכל יהודה והשומרון יישארו גם כן עם הפרדה כזאת או אחרת בין ריכוזים יהודיים וערביים. נכון, אבל עדיין מאוד צורם לי, ואני חושב לרבים, שירושלים לא הוצאה מתוך אותו עניין. זאת אומרת, סטודנט כזה בזמן סגר כן נשאר ללון או ללמוד באוניברסיטה שלו. לא הולכים ומחפשים אותו, כמו את הפועל מעזה בתל-אביב, ומוצאים אותו. על האבסורד הזה אני מדבר, וזה אבסורד, כיוון שאותו בעל תעודה כתומה, כאשר ירושלים סגורה ומסוגרה, צריך לחזור לביתו גם אם הוא סטודנט ונמצא במשך כל השבוע במעונות.

פה קיימת בעיה, שאנחנו גם פוגעים בעצמנו על-ידי הגדלת האוכלוסייה הערבית הפלשתינית מיהודה והשומרון בתוך ירושלים, ואני חושב שאחד הדברים, למרות העלות הגבוהה והכול, הוא אותו כביש שאתה בוודאי מכיר אותו, הכביש העוקף שעליו מדובר, אף שגם בו יש בעייתיות לא קטנה מבחינת הוצאת מעלה-אדומים מחוץ לתחום או כל מיני דברים אחרים. אבל אפשר למצוא לזה פתרון.

לכן אני אומר שוב: ה"אורינט האוס" מבחינתי הוא סמל. אנחנו משחקים בו בפוליטיקה כאילו בעצם על-פיו יקום דבר. אני חושב שלא זאת הבעיה. הבעיה של ירושלים הרבה יותר עמוקה. ירושלים היא עיר יהודית, עיר שחברה לה יחדיו, לא תופרד לעולם, לא תשתנה הריבונות בה, ולכן צריכים לנהוג בה כמו בתל-אביב. כמו שאמרתי, כשיש סגר כל בעלי התעודות הכתומות לא יכולים לישון שם, לא יכולים להיות שם, לא יכולים ללמוד שם. אלה הנקודות שאנחנו צריכים לעמוד עליהן כדי שגם האוכלוסייה הפלשתינית ביהודה ובשומרון תתרגל למצב שירושלים לא דומה לרמאללה, היא דומה לתל-אביב. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אומנם אני חבר כנסת חדש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה כבר ותיק.

סאלח סלים (חד"ש):

לא, חודש; 2. אני לא אקדמאי; 3. אני לא גנרל בצבא, ולא הייתי. אבל, לצערי הרב – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה צעיר, יש לך עוד סיכוי.

סאלח סלים (חד"ש):

יכול להיות, זה נכון.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תמתין ותשמע מה הזכויות שלו ומה יש לו.

סאלח סלים (חד"ש):

לצערי הרב, עומד פה גנרל שחינך דורות צעירים בצבא ובנאום של שבע דקות חוזר שמונה-תשע פעמים על הביטויים "שקרן" ו"רב-מרצחים".

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא באמת רוצח, הוא אדם מתועב.

סאלח סלים (חד"ש):

לחזור כל הזמן על ביטויים כאלה מעל הדוכן הזה, אני חושב שאלה שני דברים: קודם כול, זה מוריד מכבוד הבית הזה כשמשתמשים בביטויים כל כך לא מקובלים, אני חושב שהם לא צודקים. שנית, להשתמש כל כך הרבה שנים באותם ביטויים, זה רק מראה שגנדי והמפלגה שלו הם בפשיטת רגל פוליטית, אין להם משהו חדש.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה רק מראה שערפאת נשאר רוצח.

סאלח סלים (חד"ש):

באותם דברים אתה משתמש ארבע-חמש שנים. חוזר עליהם כל פעם, כל פעם.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה מראה שערפאת נשאר רוצח, שקרן, ואתם ממשיכים לתת לו. תמשיכו לתת לו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, קריאת ביניים זה לא נאום.

סאלח סלים (חד"ש):

בוא תשמע קצת היסטוריה, אולי תלמד מאתנו. נכון, אנחנו סיעת חד"ש, סיעה קטנה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה נוהג כך: לחלק מחברי הכנסת אתה מפריע וכך גם מפריע לסדר הטוב, לחלק מחברי הכנסת אתה עוזר וגם מפריע לסדר הטוב. מתוך הגנה עליך נכנסתי לעימות ומריבה עם חבר טוב מסיעתי. אל תגרום לי שמתוך הגנה עליך אצטרך להסתכסך גם אתו.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אסור שייוצר כאן רושם מוטעה שזו דעתו של חבר הכנסת זאבי. אני חושב שרבים בבית הזה חושבים שערפאת רוצח – – –

סאלח סלים (חד"ש):

רבים שנכשלו פוליטית. כל אלה שנכשלו פוליטית ופשטו רגל פוליטית אומרים על מי שיהיה נשיא מדינת פלשתיין, יאסר ערפאת, שהוא שקרן. אתם הגעתם לפשיטת רגל פוליטית.

רחבעם זאבי (מולדת):

50 שנה אתם שלושה. אני שש שנים – – – מי נכשל? תענה לי, מי נכשל? סטלין נכשל? סטלין ניצח? מי ניצח?

סאלח סלים (חד"ש):

מה שחשוב הוא של מי העתיד. בוא תשמע ותלמד. אתה לא מסמל את העתיד, אתה מסמל את העבר. אנחנו מסמלים את העתיד. זה ההבדל בינינו.

רחבעם זאבי (מולדת):

את זה אמרו תמיד במוסקבה; עולם המחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, אתה רוצה שאקרא אותך לסדר? אני מודיע לך שמיצית את מכסת קריאות הביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין לי מכסה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תן לי גם לגמור משפט. אתה נואם כאן נואם שלם ולי אתה לא נותן לגמור משפט. אני מודיע לך שמיצית את מכסת קריאות הביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר להשתגע. תראה איפה עולם המחר. נציג המחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, עכשיו אני מודיע לך. קריאת ביניים ראשונה, אני אעשה דבר שמאוד לא הייתי רוצה לעשות, אצטרך לתת לך אזהרה ראשונה.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, זה שהצלחתי להרגיז את אנשי הימין, זאת אומרת שאני צודק והצלחתי. שנית, בואו תשמעו מה אמרה הסיעה הקטנה הזו שאתם מדברים עליה ומה היום בשטח. אחרי 1967, אחרי המלחמה, אמרנו מעל הדוכן הזה: חברה, ממשלת ישראל, כנסת ישראל, יש לכם כתובת אחת ויחידה והיא אש"ף וערפאת. 27 שנים אמרנו את זה. בסוף מי צדק? אנחנו צדקנו. אומנם ממשלות ישראל חיפשו איגודי כפרים וחיפשו דמויות פה ושם והכול הלך בפאשלה. מי שניצח, מי שאמר את זה לפני 27 שנה – היום ממשלת ישראל מבצעת מה שאמרנו לה אחרי 1967, שהכתובת היא אש"ף, הכתובת היא ערפאת. אין לכם פרטנר אחר. הוא הכתובת, כי הוא המנהיג של העם הערבי הפלשתיני. לכן מי נכשל, גנדי? אתם נכשלתם, לא אנחנו.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

סאלח סלים (חד"ש):

חברת הכנסת סלמוביץ, אני מדבר פה על הוכחות. אלה פוליטיקאים, אין להם מה להשיב לי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה צודק.

סאלח סלים (חד"ש):

אמרנו את הדברים האלה לפני 25 שנה, והיום הממשלה עושה מה שאמרנו. לכן אמרתי לך שאנחנו העתיד, לא אתה.

אנחנו יודעים מה יקרה גם מחר, בעוד שנה ובעוד שנתיים. מפני שיש לנו הרקע הזה אנחנו יודעים שבעוד שנה או שנתיים גם תקום מדינה פלשתינית בצד מדינת ישראל. נחיה ונראה. גם עמדתנו הפוליטית ברורה, לא שומעים פה אחרת ושם אחרת. מערב ירושלים – בירתה של מדינת ישראל, מזרח ירושלים – בירתה של מדינת פלשתיין, שתקום בצדה של מדינת ישראל. מה חדש?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

מה חדש? – – מסכימה לדברים שאתה אומר?

סאלח סלים (חד"ש):

מי?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני הרב, מה שאמרנו זה מה שמתבצע היום, לכן כדאי לכם ללמוד מאתנו מה זו פוליטיקה, איך נראה העתיד. אתם הגעתם לקיר, תתאוששו קצת.

אפילו המצב הקיים בירושלים היום. הרי אתם אומרים שירושלים מאוחדת. בבקשה, תסיירו. כל אחד, אפילו עיוור, רואה שירושלים לא מאוחדת, גם מטעם העירייה. תסתכלו על הכבישים במערב, על הכבישים במזרח, על מערכת הביוב – משהו אחר לגמרי. אין שירותים שם, אין שום שירותים לתושבים.

עובדיה עלי (הליכוד):

מה זה שייך לאיחוד? מה הקשר?

סאלח סלים (חד"ש):

מה זאת אומרת "מה הקשר"? בשטח, מה שקיים בשטח.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כנראה לא חושבים ברצינות לאחד אותה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה ראש מועצה באיזה מקום ואתה יודע שיש שכונה יותר מפותחת ויש שכונה פחות מפותחת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

27 שנים?

סאלח סלים (חד"ש):

27 שנים משאירים אותה מוזנחת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה דווקא אצל הערבים במקרה היא לא מפותחת? למה זה תמיד מקרה? זאת מקריות?

סאלח סלים (חד"ש):

כולם דיברו על ה"אוריינט האוס". אני חושב שזה סמל. ה"אוריינט האוס" הוא בניין, העיקר התוכן. לבוא ולהציע לגרש את חוסייני ולגרש את ה"אוריינט האוס" – אז מחליפים בניין בבניין, מה קורה? וכשרוצים לגרש את חוסייני, זה אומר שצריכים לגרש 120,000 תושבים, התושבים במזרח-ירושלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה רעיון לא רע, זה רעיון לא רע.

סאלח סלים (חד"ש):

אתם חושבים שהם שונים מחוסייני? הם לא שונים מחוסייני.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה רעיון לא רע.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני הוספתי לך זמן על קריאות הביניים ביד רחבה. עכשיו תואיל לסיים במשפט אחד.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מסיים, כבוד השר, בהרגשה נוחה וטובה על זה שדרכנו צדקה, וההיסטוריה והעובדות הוכיחו את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

והעתיד – שלכם.

סאלח סלים (חד"ש):

והעתיד הוא שלנו.

עובדיה עלי (הליכוד):

של המדינה הקומוניסטית.

סאלח סלים (חד"ש):

העתיד הוא לכוחות השלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

עם הקומוניסטים בכל העולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת בנימין טמקין, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת הרב אברהם יוסף שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני רוצה לנאום אצלך. עוד מעט תבוא האשה הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה הזלזול הזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

השעון מצלצל אצל כולם אותו דבר.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עוד מעט חברת הכנסת אסתר סלמוביץ תהיה היושבת-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, מיציתם קודם את כל מכסת קריאות הביניים, עכשיו אין מכסה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אנחנו לא יודעים מי זאת "האשה הזאת".

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מ"עזרת הנשים" להירגע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מי זאת "האשה הזאת"? למי התכוון כבוד הרב?

רחבעם זאבי (מולדת):

יש רק שתי אפשרויות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מי האשה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, יש לך רשות הדיבור.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לציין שיש אצלנו פתגם, בערבית, והוא מאוד משתלב בדבריו של חבר הכנסת גנדי, שכפי ששמענו אותו כאן חזר ורק קילל וניבל את הפה, ומעבר לזה לא הוסיף מאומה, ודיבר ולא אמר כלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני לא קיללתי ואני מבקש את ההגנה שלך. אתה שמעת את הנאום שלי, לא היתה בו קללה אחת. איך הוא יכול להגיד שאני קיללתי?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה דיברת כפי שאתה מדבר, כפי שאתה יודע לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא מבין אפילו עברית. לא קיללתי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זאת הרמה שלך. הנאום שלך – זאת הרמה שלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה תחלק ציונים לגמל, המורה מן הנגב. תלמד מה זה לקלל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה אמרת חוץ מאשר "שקרן", "מרצח", "רב-מרצחים"? לא אמרת כלום, שום דבר, שום רעיון. ריק, ריק מתוכן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא מבין, אתה לא יודע על מה אתה מדבר. קשקשן, לגלגן, לך לשיח' יאסין, לך ל"חמאס".

טלב אלסאנע (מד"ע):

הכול ריקנות, ריקנות עד השמים. תתבייש לך. השיח' יאסין – – –

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת אלסאנע, אני מציע גם לך להיות זהיר בביטויים. אתה יכול לחלוק על דעתו של חבר הכנסת זאבי, זה לגיטימי, אבל בואו נהיה יותר פרלמנטריים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני, אני הקשבתי לנאום ולא הבנתי ממנו שום דבר חוץ מקללות.

הי"ר ד' שילנסקי:

זה לגיטימי.

רחבעם זאבי (מולדת):

זו הבעיה שלך – אתה לא מבין. לך לנגב, תישאר שם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ריק מתוכן כל הנאום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הפסקתי את האירוע הזה במסגרת של שש דקות. אני מוסיף לך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רק התחלתי.

חברי הכנסת שדיברו לפני הם כאילו עיוורים ואינם רואים. אתם לא יכולים לשאול את עצמכם: האם זה מקרי לחלוטין שאף מדינה אחת לא מסכימה להציב את השגרירות שלה בירושלים? האם זה מקרי לחלוטין שנשיא ארצות-הברית, הידידה והתומכת הגדולה במדינת ישראל ובמדיניות שלה, סירב לסייר במזרח-ירושלים? ממש מקרי לחלוטין? הרי כל הזמן אתם עומדים כאן וצורחים וצועקים: ירושלים המאוחדת, ואנחנו רואים שמדינות העולם, אפילו המדינה הקרובה אליכם ביותר, לא מקבלות את הדברים האלה, כי הן יודעות שאלה הן סממנות.

מזרח-ירושלים היא חלק מהשטחים שנכבשו ב-1967, מזרח-ירושלים שייכת לעם הפלשתיני, מזרח-ירושלים – – – תמשיך לצחוק, צוחק מי שצוחק אחרון.

משה פלד (צומת):

ב-1967 היא היתה ירדנית; היא היתה ירדנית ולא פלשתינית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה תצחק, אבל זה מה שיהיה. מזרח-ירושלים תהיה בירתה העתידית של המדינה הפלשתינית שתקום ליד מדינת ישראל, ותקום בשכנות ובידידות ובשלום ליד מדינת ישראל. אי-אפשר לדבר על שלום ולהמשיך להתנהג לפרטנר, לשותף של השלום, באותם מושגים של העבר, באותם מושגים של אויב, באותם מושגים של מלחמה.

אני לא מבין כאשר מתייחסים לרשות הפלשתינית ואומרים: את ה"אוריינט האוס" צריך לסגור. באיזה מובן לסגור מוסד אקדמי, שמהווה כתובת לכל מיני – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

במובן – – – אם אתה לא מבין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ויינשטיין, תואיל לשבת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גם מוסד פוליטי, שמקבל אנשים ממדינות מכל קצות העולם, שרואים שמזרח-ירושלים היא מרכז הפעילות הפוליטית של העם הפלשתיני. זה מה שהיה וזה מה שיהיה. זה מה שרואה העולם.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתם לא יכולים להגיד לפייצל חוסייני: מגיעה אליך ראש ממשלת טורקיה, אז תגיד לה – אני מצטער, אנחנו לא מקבלים אותך. אתם לא יכולים להגיד לו, כשמזכיר המדינה של ארצות-הברית מגיע אליו, שיגיד: אני מתנצל, אני לא יכול לקבל אותך. הרי זה דבר אבסורדי, זאת קטנוניות, זאת לא מדיניות, וצר לי שהממשלה נסחבת אחרי הימין בעניין קטן זה, עניין שיש לו השלכות גם על עתיד השלום.

אם אתם מקבלים את עצות אחיתופל שלהם, הרי הם לא מציעים את ההצעות שלהם – – –

משה פלד (צומת):

האדא סלאם האדא? כאזב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הם לא מציעים את ההצעות האלה מתוך אהבת הממשלה, הם לא מציעים את ההצעות האלה משום שהם רוצים שהממשלה תצליח במדיניות שלה. הם מציעים אותן כי הם יודעים את המלכוד שבהצעות האלה. בזמנם פעל ה"אוריינט האוס", בזמנם היתה פעילות יותר רחבה במזרח-ירושלים. והיום אומרים: בגלל הרגישות של ירושלים בכלל בקרב העם היהודי, ניקח את הנושא החשוב והרגיש הזה ונתחיל להעמיד מכשולים, נתחיל להעמיד את הממשלה הזאת במבחנים קשים. ואז מה יהיה? הממשלה תחליט על סגירת ה"אוריינט האוס" או על פגיעה באורחים של המוסד הפלשתיני, של ה"אוריינט האוס", ובעקבות זאת תהיה פגיעה ברשות הפלשתינית, ואז תהיה שרשרת של אירועים ושל מלכוד עצמי, שתפגע בתהליך השלום, וזה יפגע בממשלה.

אני לא מבין מדוע צריך לרוץ אחרי כל הצעה והצעה שהימין מציע.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא, צריך לרוץ אחרי ההצעות שאתם מציעים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

צריך להאמין בנכונות של מדיניות השלום הפלשתינית, בכלל זה הרשות הפלשתינית. הם לא אויבים, הם שותפים לתהליך השלום. המוסד הזה לא משרת אויבים, הוא משרת שותפים לתהליך השלום.

במזרח-ירושלים גרים 150,000 פלשתינים, 150,000 פייצל חוסייני, 150,000 יאסר ערפאת. אם תשאל כל פלשתיני מי הנציג שלו, הוא יגיד לך: יאסר ערפאת. אתה לא יכול להגיד לו שרבין ראש הממשלה שלו, אתה לא יכול להגיד לו שאולמרט ראש העיר שלו. הוא לא רואה כך את המציאות, ואתה לא יכול לכפות עליו את המצב הזה.

צריך להבין את השאיפות של העם הפלשתיני. הם חיים שם, הם קיימים שם. אתה לא יכול להתייחס אליהם כאילו הם לא קיימים ולהגיד שעל-פי חוק בכנסת אפשר לשנות את המציאות.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חייב להעיר הערה חשובה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם הכנסת תחוקק מחר חוק שיגיד שהשמש זורחת במערב ולא במזרח, האם זו תהיה המציאות? זו תהיה העובדה? אנחנו לא יכולים לשנות עובדות על-ידי חוק. גם בנאומים שעולים כאן אי-אפשר לשנות את המציאות. כאשר מדובר על שלום עם סוריה, שומעים את חבר הכנסת קהלני זועק חמס ורץ לדוכן הנואמים ומדבר על רמת-הגולן. מדברים על שלום עם הפלשתינים, הוא בא לכאן בריצה ומדבר על מזרח-ירושלים.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת עובדיה עלי מפריע לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא מפריע לך בשנייה האחרונה של דבריך. אני נותן לך הזדמנות לסיים בשני משפטים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לסיים ולומר, שצריך להתייחס לרשות הפלשתינית ולמוסדותיה ולכל האנשים הפועלים מטעמה בקנה מידה של חברים, שותפים. צריך לכבד את רצונם, לכבד את המוסדות שלהם, לכבד את הפעילות שלהם. זה דבר אחד.

דבר שני, לדעתי הסכם השלום הוא הסכם המחייב את שני הצדדים. מי שהעלה את בעיית מזרח-ירושלים בשלב המוקדם הזה הוא ממשלת ישראל, על-ידי הנחת הצעת החוק האומללה שהובאה לדיון בכנסת השבוע. על-ידי זה הם הפרו את הסכם אוסלו, שמדבר על כך שכל נושא מזרח-ירושלים יועלה בשלב הסדר הקבע. הם הקדימו את המאוחר, ועל כן הרשות הפלשתינית חייבת להעלות את הנושא כבר בשלב הזה.

דבר נוסף שאני רוצה להעלות בהזדמנות זו, מאחר שהמשיב הוא שר המשטרה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

מה זה דבר נוסף?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא הייתי ער.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זו הזדמנות לשאול, מדוע לא לנקוט יוזמה חכמה ונבונה, מדוע לחכות למצבים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אחרי שגמרת, אתה לא יכול להתחיל בדבר נוסף. מילא אם זה משפט אחד, אבל לא נאום שלם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

רק משפט אחד; עכשיו משפט אחד.

מדוע לא להחליט על שחרור האסירים הביטחוניים הפלשתינים, לרבות השיח' אחמד יאסין, ועל-ידי זה לתרום ליצירת אווירה חיובית ולקדם את תהליך השלום?

היו"ר ד' שילנסקי:

משפט ארוך.

רחבעם זאבי (מולדת):

נציגו של אחמד יאסין.

היו"ר ד' שילנסקי:

לחבר הכנסת עובדיה עלי יש הערה בקשר לפרוצדורה. דעתך כמומחה לנושא מאוד מקובלת. אולי תגיד מה קרה כאן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני שמעתי כאן שני נואמים אחרונים, גם חבר הכנסת אלסאנע וגם חבר הכנסת סלים, שמעירים כאן הערות שלהערכתי הן מנוגדות לחוק בצורה מפורשת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש איסור על-פי החוק? אני רוצה לשאול אם יש איסור על-פי החוק להכריז פה מהו ה"אני מאמין" שלנו.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עובדיה עלי, אולי תחזור על פתיחת דבריך?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני ביקשתי להעיר, שלפי דעתי הם עושים דבר חמור ביותר. יש חוק ירושלים. ועומד כאן חבר כנסת ובמצח נחושה בא וטוען – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, באיזו מסגרת הוא מדבר? באיזו מסגרת הוא מעיר את ההערות האלה?

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא בא וטוען, שתושב מזרח-ירושלים לא כפוף לראש הממשלה, לא כפוף לחוקי ישראל, לא כפוף לעיריית ירושלים. עומד כאן חבר כנסת ומסית נגד החוק. הוא עושה דבר חמור ביותר.

אדוני היושב-ראש, להערכתך, כיושב-ראש הישיבה עליך להעיר להם ולהעמיד אותם במקומם. לא תעלה על הדעת התנהגות נלוצה כזאת.

הי"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי להשיב לך.

חבר הכנסת עובדיה עלי, כאשר אני ניהלתי את אחת הישיבות הקודמות, חבר הכנסת טלב אלסאנע אמר אותם דברים לגבי ירושלים כפי שאמרם כאן עכשיו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מזרח-ירושלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי, חבר הכנסת אלסאנע, אתה רכשת לך מנהג שאתה לא נותן לאיש לדבר. כשאני יושב פה ויש לי הערה למי שלא יהיה, אתה לא מאפשר גם ליושב-ראש הישיבה לסיים משפט אחד. תרסן קצת את עצמך.

חבר הכנסת טלב אלסאנע אמר אותם דברים בישיבה קודמת. אני העליתי אותו היסוס ואמרתי שעלי לבדוק כיצד לנהוג ומה לעשות. פניתי לוועדת האתיקה. עדיין לא קיבלתי תשובה מחייבת, ואני בודק ולומד זאת.

לכן היום לא התערבתי, היות שכבר העליתי את הנושא בוועדת האתיקה ולא היה טעם שאעלה זאת פעם נוספת. אני מאוד אשמח, אם דעתך כדעתי, שגם אתה תעלה זאת.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני בדעתך, ואני מודה לך שפנית לוועדת האתיקה. עלינו לדעת שלא ייתכן שיעמוד כאן חבר כנסת ויסית נגד החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר.

עכשיו אני מוסר את רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם יוסף שפירא, בבקשה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על קינת הנביא "אין דורש לציון" נאמר בגמרא: "מכלל דציון בעי דרישה". בכל הדורות כולם, בעת שמחה ובעת יגון, לא עלינו, גם בימי הגלות המרים ביותר, לא שכחנו לרגע את ירושלים.

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מכבד את הגברת, אבל היא לא נותנת לי אפשרות לדבר בחופשיות. אתה נתת פה לדבר ללא גבול. אתה תראה שעוד מעט לא אוכל לדבר. את זה השגת. מה שאמרת – קרה. החזקת אותי עד הסוף ועכשיו נתת לי רשות הדיבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שפירא, אני מצטער, אבל יש תור. הגיע המועד.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שפירא, ההתחלה תהיה על חשבון חבר הכנסת שילנסקי וזה ייתוסף לזכותך, על מנת שתרגיש טוב.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תודה.

אני חוזר: בעת שמחה ובעת יגון, לא עלינו, גם בימי הגלות המרים ביותר, לא שכחנו לרגע את ירושלים. אנחנו היהודים הנושאים תפילה לבורא עולם שלוש פעמים ביום, גם בתקופת השואה, בוודאי איננו שוכחים את ירושלים.

אני מוכרח לומר, שכאשר שמעתי עכשיו את חברי הכנסת האחרונים מדברים על מזרח-ירושלים, עברה צמרמורת בגופי. זה הסימן שאסור לתת ל"אוריית האוס" שום אפשרות לפעילות פוליטית, כי זה רק מביא את הנאומים האלה. הוא מדבר על מזרח-ירושלים כאילו זה כבר שלו.

לא עוזר שמר רבין מצהיר בקזבלנקה שירושלים היא בירתנו לנצח. הוא מדבר במזרח והם פה בירושלים, בכנסת, מעל במת הכנסת, אומרים: מזרח-ירושלים שלנו. ואם אתה מפסיק אותו, הוא אומר: לא אמרתי ירושלים, אלא רק מזרח-ירושלים.

סאלח סלים (חד"ש):

מערב ירושלים היא שלנו. מזרח ירושלים היא שלהם.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם רוצים כבר גם את המערב.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני אגיד זאת בקיצור. אסור לתת בשום פנים ואופן כל אפשרות לקיים קבלת פנים שיש לה ריח פוליטי בבניין שקוראים לו "אוריינט האוס". לא מדובר על קוקטייל, לא מדובר על מסיבה של חתן וכלה. זה אומר: אנחנו פה משרד החוץ הפלשתיני במזרח-ירושלים.

הוא יכול לדבר, הוא יכול לצעוק, שיתפלל, שיעשה מה שאנחנו עושים, שלא יבוא עם "חמאס" ולא יבוא בכוח, וזה לא יעזור; ירושלים היא של עם ישראל, ומי שינסה לנגוע בירושלים, שום שלטון ויהיה מה שיהיה לא יהיה לו קיום.

אני כמעט בטוח שמר רבין מתכוון ברצינות כשהוא אומר: ירושלים בירת ישראל לנצח נצחים, אבל יש הבדל בין מה שאומרים ובין מה שהם חושבים, כי אנחנו יותר מדי דמוקרטיים. זה שאנחנו שותקים וכל דבר אנחנו מקבלים – זה מביא לזה, זה כבר שלנו, מה עוד אתה נותן? יש לך עוד משהו? זה שלנו, מה עוד יש לך?

אנחנו מבקשים מן הממשלה שתפסיק לדבר, תפסיק להכריז הכרזות, ותתחיל עם מעשים. אין קבלת פנים פוליטית, אין שום דבר פוליטי בבית הזה, ה"אוריינט האוס". יש יריחו, יש עזה, יש כל מקום שהם רוצים, אבל לא במזרח-ירושלים. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את השר משה שחל להשיב לכל המתדיינים. בבקשה, השר.

משה פלד (צומת):

כבוד השר, הערבים לא רוצים לשמוע אותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם יודעים שהוא מייצג אותם.

שר המשטרה מ' שחל:

ההפסד כולו שלהם.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, במשך למעלה משעה ו-30 דקות הקשבתי לדברי חברי הכנסת שעסקו בנושא הזה, וכלל היה בעבר, לפחות בכנסות שאני זוכר אותן, שחבר כנסת המציע הצעה לסדר-היום מן הראוי שיישאר כדי לשמוע את התשובה, אחרת כל אחד אומר את שלו, בלי שתהיה התייחסות בבית הזה – לא כדי לשכנע או לשנות דעה, אלא לפחות להעמיד דברים על דיוקם.

אני, בהחלט, מציע לך, כסגנית היושב-ראש, להציע אולי הצעה, כי במקרה כזה, שחבר הכנסת שהציע הצעה איננו באולם – הצעתו לא תיכלל במסגרת אחת מהאלטרנטיבות של העברה לוועדה או דיון במליאה, כאילו ויתר עליה, אחרת אין טעם, בכלל, לכל הדיון הזה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא הדין כאשר שר איננו ודיבר חבר הכנסת.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט, בהחלט, אבל אז סוגרים את השיבה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הרי כששר איננו, הנוהג הוא, בדרך כלל, אפילו סנקציה של סגירת ישיבה. לא דומה.

גברתי היושבת-ראש, הנושא שהועלה כאן הוא נושא, בהחלט, נכבד, חשוב, ואני גם אומר פה כמה דברים שיהיה בהם משום חידוש. שקלתי אותם לאחר ששמעתי את החברים, ואני אצטט כמה דברים מפרוטוקול הפגישה שהיתה לי עם פייצל חוסייני בנושא הזה, ב-2 באוגוסט השנה. אתחיל ראשון – ראשון.

בשבת, 5 בנובמבר 1994, הגיעה ראש ממשלת טורקיה לביקור פתאומי אצל פייצל חוסייני ב"אורינט האוס" במזרח-ירושלים. אנו מצטערים צער רב על האופן שבו התנהל הביקור ועל שיקול הדעת שהנחה את ראש ממשלת טורקיה, וזאת מכמה סיבות. ראשית, הגברת צ'ילר הנכבדה לא הודיעה לאיש על כוונתה לבקר במקום, ואף נעשתה שורה של צעדים בלתי מוסברים כדי להסוות את עצם הביקור. משווייטרה הגברת צ'ילר על הכניסה בלוויית מאבטחיה הישראלים, לא יכולנו עוד לשמור עליה, כאשר האחריות לביטחונה מוטלת עלינו כמדינה מארחת.

אין ספק שהדבר הזה איננו נוהג מקובל, כשמגיע אורח למדינה המארחת אותו לביקור, בלי להודיע על כוונתו לבצע ביקור כזה, בלי שהוא מודיע למי שמארחים אותו אם הביקור הזה מקובל עליהם. יש נימוסים בין ראשי מדינות, בין נציגים של מדינות, ומוטב שהנימוסים האלה יתקיימו.

ראשי ה"אורינט האוס" יצרו במו ידיהם פרובוקציה סביב פעילותו של הבית. לפעמים נדמה כי הטלפון ב"אורינט האוס" אינו פועל דווקא לרשות הפלשתינית. אני רוצה להפתיע אתכם, רבותי חברי הכנסת, אני אינני בטוח לחלוטין אם באמת הרשות הפלשתינית דווקא מעוניינת בפעילות שנעשית כאן על-ידי

אנשי ה"אוריינט האוס". יש גם תחרות, לא תמיד לגופו של עניין. אני אינני יודע אם במקרה זה אין כן גם דאגה אישית להבליט דברים, להחריף אותם, שלא מכוונים בכלל – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה עוד מהפרוטוקול?

שר המשטרה מ' שחל:

לא, זה לא מהפרוטוקול. כשאני אגיד מהפרוטוקול – אני אומר.

ה"אוריינט האוס" קיים זה שנים. הוא שימש שנים רבות כבית-מלון, ובשנת 1983 הושכר לאגודת המחקרים הערביים, עד שנסגר על-ידי כוחות הביטחון הישראליים בשנת 1988. בשנת 1992 החליט ראש הממשלה דאז, מר יצחק שמיר, שלא להמשיך ולסגור את המקום, והמקום החל לפעול כבית-הארוחה פלשתיני ומשכן המשלחת הפלשתינית לשיחות השלום. קם שם משמר בראשות פארוק אל-אמין. אני רוצה שתדעו את העובדות האלה, ואל תבואו, כאן, עם גלגול עיניים לשמים. אתם יצרתם את הבעיה, ואני אומר: אתם. האיש היחיד שנמצא כאן הוא חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אתם אז הייתם, נטו, ממשלת ליכוד. אתם לא הייתם אז בממשלת אחדות. אתם החלטתם החלטה, מר שמיר החליט אותה, והוא ידע למה הבית ישמש. אני יכול לומר לך, ואתה יודע את זאת כמוני, על הפקסים שהיו ונשלחו מה"אוריינט האוס" לתוניס וחזרה, על ההנחיות שנתקבלו, ועל מה היה המעמד של – –

אברהם שפירא (יהדות התורה):

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש, חבר הכנסת שפירא. אני לא מפריע לאיש. אני מבקש, באמת, לא להפריע לי.

באותה תקופה ביקר ראש ממשלה, ביקר ראש ממשלת פורטוגל, אניבל סילבה. ידעתם זאת. מדוע אתם באים היום ואומרים את הדברים כאילו לא קרה שום דבר? לא השתנה שום דבר? אתם יצרתם במו ידיכם את הבעיה, משיקולים שונים.

אנחנו כן עסקנו בסוגיה. אני אישית טיפלתי בה. אני רוצה לומר כאן כמה דברים. אם ה"אוריינט האוס" הוא בית פרטי – דינו כדין כל בית פרטי, ואנחנו לא יכולים וגם לא רוצים להתעסק בשאלה את מי יארח פייצל לכוס קפה אצלו בבית. אני גם לא חושב שצריך להתרגש מזה. אם באים לבית הזה כביקור פרטי, מצדי יבקרו אצל פייצל חוסייני או אצל נשאיבי או אצל סרי נוסייבה.

מתי הבעיה מתחילה להתעורר? כאשר הביקור לובש צורה פורמלית, כאשר הבית מנסה ליצור מעמד שלטוני שבו יש למי שיושב בפנים יומרה לבוא ולהגיד: אני מייצג ישות או פועל בשמה.

נקודה נוספת. כאשר אלה שמנהלים את הבית יוצרים במו ידיהם אווירה של מין קונספירציה, בלי להודיע, בלי להגיד, כדי לבוא ולהגיד: אנחנו לא זקוקים לאישור אף מאחד מאנשי השלטונות הישראליים, זה לא יהיה מקובל עלינו, כפי שלא יהיה מקובל, בשום מקרה, שמתוך הבית הזה תהיה פעולה משטרית או מעין משטרית, והיתה פעולה כזאת. עצרנו אנשים, נעמיד אותם לדין, ואסרנו איסור מוחלט.

לאחר שהיו כמה מקרים, במסגרת סדרה של פגישות שקיימתי – ואני מקיים אותה בנושאים של תושבי ירושלים, שאנחנו רוצים לברר אותם, או שמבקשים ממני לברר כמה בעיות שקשורות עם המשטרה – קיימתי את אחת הפגישות האלה ב-2 באוגוסט בהשתתפות פייצל חוסייני, עורך-הדין זיאד אבו-זיאד ומשה ששון יועצי בנושאים אלה.

הבאתי עובדות ודוגמאות בפני מר פייצל חוסייני על נושאים שהתחלקו לשניים – הביקורים ב"אורינט האוס" והקמת מוסדות פלשתיניים בירושלים. הזכרתי לו במיוחד פגישה שלו עם שר השיכון הקנדי בהשתתפות הממונה על תיק השיכון באוטונומיה – זאת היתה אחת הדוגמאות, ודוגמאות אחרות.

אני כאן מצטט. פייצל חוסייני נקט קו של התגוננות והסברת תופעות שונות שלגבי חלקן אף הודה שהיה מצדו שיקול לא נכון. לאחר שיחה ממושכת סיכם לעצמו וגם לנו את הפרמטרים שלו כלהלן: "אכן היו בעבר מקרים בהם נעשו ב'אורינט האוס' פעולות בעלות משמעות שלטונית, אך הדבר הופסק על-ידו" – כלומר על-ידי פייצל חוסייני – "בצורה קטגורית אחר פגישתנו האחרונה" – הפגישה הקודמת הזאת. "הדבר לא חזר מאז ולא יחזור על עצמו. ההסבר בעניין הזה זה הטענות של פעולת שיטור שהיו במקום. מבקש שאם ניתקל בפעילות כלשהי שאיננה נראית לנו מצד אנשיו המאבטחים, /או אנשים אחרים, נסב את תשומת לבו ומייד יפסק הדבר".

כאן הגיעה הנקודה השנייה. "ב'אורינט האוס' לא יעסקו בשום פנים בפעילות השייכת לתחום הרשות הפלשתינית".

הדבר הנוסף – המקרה של שר השיכון הקנדי היה משגה. הוא מודה שלא היה צריך לארח אצלו במשרד את שר השיכון הקנדי עם המקביל לו ברשות הפלשתינית. הוא עצמו שוחח עם הקנדי רק על נושאים פוליטיים כלליים, ובשום פנים לא כאלה הנוגעים לאוטונומיה. אך כאמור היה הדבר משגה והוא מתנצל.

"אם יבוא אלי שר פלשתיני מובן שאקבל אותו ב'אורינט האוס'".

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין שר פלשתיני.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מצטט את דבריו; מה אתה רוצה ממני? אני מצטט מהפרוטוקול: "אם יבוא אלי שר פלשתיני מובן שאקבל אותו ב'אוריינט האוס' לשיחה פוליטית, אך לא בקשר לפעילות ה-PA. ה'אוריינט האוס' – וכאן אני מגיע לנקודה הבאה – "היה קיים לפני מדריד, והוא פעל פעילות פוליטית כללית גם בימי ממשלת שמיר, בידיעתו של מר שמיר". האוטונומיה הינה חלק אחד מהתהליך שבו הם לא עוסקים, אך הם הוסיפו ויוסיפו לעסוק בנושא המדיני בקשר לתהליך הכולל. במה? בהסברה.

אשר למוסדות הפלשתיניים, אין ולא יקימו בירושלים מוסדות השייכים לאוטונומיה – זה פייצל חוסייני אומר. הם מקיימים את המוסדות שהיו כאן זה זמן רב, ואין בדעתם לפתוח מוסדות נוספים.

משה ששון אומר: לא; הוא יעביר לפייצל חוסייני, על-פי הוראה שלי, רשימה של מוסדות שאין מקומם בירושלים, בכלל זה הרשימה שאנחנו עוקבים אחריה, ויש מעקב, ורשימה כזו אכן הועברה.

נקודה נוספת היתה בקשר לאוניברסיטת אל-קודס. היו מכללות; מכללות לא מחייבות רשיון. אנחנו טענו בפנייה שלנו – לבוא ולהגיד שאוניברסיטה לא תהיה בירושלים, אלא אם היא מקבלת אישור מהמוסד להשכלה גבוהה של מדינת ישראל.

הטענה שלהם היא, כי ב-1982 משה קצב, שהיה אז שר העבודה, נתן להם אישור והכרה במעמד בית-הספר לעבודה סוציאלית כמוסד אקדמי שבוגריו יכולים להתקבל בישראל באותם תנאים. על הבסיס הזה ישנה הטענה, אבל שר החינוך מטפל בנושאים האלה.

אני חוזר כאן על הדברים לגבי מה שאמר פייצל חוסייני, זה היה ערב הגשת הצעת החוק, לאחר שהוכרע שאנחנו מביאים הצעת חוק. הוא בא להסביר ולהתחייב כי בפעילות של ה"אוריינט האוס" לא יהיה שום דבר השונה מזה שהיה בעבר, לא יהיה שום דבר הנוגע לרשות הפלשתינית; לא תהיה שום פעולה שקשורה למה שנקרא ייצוג מדיני.

אגב, משה ששון אמר לו בצחוק, כי הוא אמר, אני אהיה שגריר: בתור נציג של הרשות מוכנים לתת לך הכרה. הוא אמר: תודה רבה, לזה אנחנו לא נסכים, כי יש לנו ויכוח. אני לא צריך להיות נציג של הרשות במקום שאני חושב שהוא שייך לי. אלה היו הדברים. אבל ההתחייבות שניתנה על-ידו היתה חד-משמעית, במה מותר לפעול, במה אסור לפעול.

במסגרת הפרמטרים האלה אני רוצה לומר גם את פרשנותי שלי כשר המשטרה, איך אני רואה את הדברים בהקשר זה. אם יבוא שר, שבא לביקור, והוא יגיד: תראו, במסגרת הביקור שלי אני הולך לקיים שיחה עם תושב מזרח-ירושלים במקום פלוני, אין לי עניין להתערב בנושא הזה. אני חושב שכולם, בין שאנחנו שרים ובין שאנחנו חברי כנסת, נוסעים, וגם בביקורים רשמיים יש לנו רשימה של ביקורים פרטיים שאנחנו רוצים לקיים אותם; איש לא יטען את הטענה.

באותה תקיפות אני מתנגד להפיכת ה"אוריינט האוס" למוסד פוליטי בעל משמעות מדינית הפועל מכוח עצמו ומתחרה בהסתר ובתחבולות להביא כל אורח רשמי שמגיע למדינת ישראל – להביא אותו לביקור במזרח-ירושלים, ב"אוריינט האוס", כדי להצטלם. לא חשוב, אגב, מה שהם מדברים. עובדה היא שבביקור ראש ממשלת טורקיה ביטלו את כניסת העיתונאים כדי שהמאבטח לא יהיה בפנים, ולא השיחה חשובה.

אני שאלתי אותה, אני הייתי השר המלווה וליוויתי את ראש ממשלת טורקיה לשדה התעופה. השיחה לא היתה בעלת משמעות כלשהי מבחינה מדינית. אבל היתה לה משמעות סמלית, חיצונית, טקסית, בניגוד גמור למה שהובטח לי כאן.

על סמך זה באתי וביקשתי, ודיברתי גם עם ראשי הליכוד, להעביר את הצעת החוק. החוק דרוש כדי לומר דבר ברור – כי מקרים מן הסוג הזה, פעולה שתיעשה שיש לה אופי שלטוני, היא תיאסר בצורה מפורשת.

אני רוצה לומר דבר נוסף. אנחנו מתייחסים בכובד ראש, ראש הממשלה באופן אישי, על-פי כל דרישה, לכל בעיה שמתעוררת בקשר לפרשיות האלה. ואני, כראש הצוות שהוקם במיוחד כצוות שרים לענייני ירושלים – אני עומד בראשו, ועם חבריו נמנים ראש העיר של ירושלים חבר הכנסת אהוד אולמרט, נציגי משרד החוץ, משרד הביטחון, שירות הביטחון הכללי והמשטרה – עוקב ואוסף פרטים מדויקים על כל פעולה בעלת אופי שלטוני המתקיימת בירושלים. ובדיונים שערך הצוות עוד בינואר 1994 הומלץ על חקיקה הולמת. יש בערך 27 מוסדות שיש לנו מידע עליהם, לא כולם בעלי אופי או מאפיינים פעולה שלטונית. חלק מהם כן, חלק מהם נמצא כשלד, עדיין לא בפעולה. אבל אנחנו לא נסכים, ואני רוצה להדגיש את זה, לא נסכים בשום פנים ואופן, שמוסד ששייך לשלטונות הפלשתיניים במסגרת הממשל הפלשתיני שאמור להתקיים בעזה וביריחו יקיים את הפעילות שלו בירושלים או בכל מקום אחר במדינת ישראל.

מצדי זה יכול להיות גם יפו, חיפה או עכו, בכל מקום הדבר הזה ייאסר. המתכונת של החוק, כפי שהותוותה, באה לקבוע בצורה קטגורית, כי מוסד של הממשל הפלשתיני לא יקיים שום פעולה בתוך מדינת ישראל וכי מוסדות של אש"ף, אם הם יפעלו בפעולה של אספה, של מפגש, של ביקור, שהם בעלי אופי שלטוני – רשאית הממשלה לאסור אותם ולמנוע את קיומם, לרבות האפשרות של סגירה, על כל המשתמע מכך.

ואני רוצה לומר דבר נוסף: אמרתי שה"אוריינט האוס" בעינינו הוא בית פרטי, אין לו מעמד כלשהו החורג מהיותו בית מוגן על-פי החוק כמו כל הבתים, כל המוסדות שישנם באיזה מקום שהוא במדינת ישראל. אין לו חסינות. השמירה עליו נעשית באישור שלנו, בכלל זה רשימת השומרים שמקבלים אישור הנבדק על-ידינו. אנחנו יכולים לבטל את האישור אם תהיה סטייה כלשהי או חריגה מהחוק ומהביצוע שלו.

דב שילנסקי (הליכוד):

היתה סטייה על-ידי כך שלא נתנו לשומרים, למלווים שלנו, להיכנס.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שילנסקי, בכל הכבוד, אתה משפטן. כדי להיכנס לבית, בכלל זה הבית שלך, גם אם מדובר באיש של השב"כ, אפילו בשוטר של המשטרה, אני חייב צו של בית-משפט.

האמת איננה ניתנת לחלוקה. היא יכולה להיות רק אחת, גם כלפי צד זה וגם כלפי צד זה. אני חייב לקיים אותה ואני חייב לקיים את החוק בדיוק כפי שהוא, ולא על-פי תפיסה פוליטית כזאת או אחרת.

לכן, אני מופתע ממך. אני יכול להיכנס אליך הביתה? אני לא רשאי, אלא אם כן יש לי צו של בית-משפט.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני כבר מזמין אותך עם האשה הליטאית שלך.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה. היא מאותה עיירה.

בסיום דברי אני מבקש להדגיש שוב ושוב, כי מעמדה וחוסנה של ירושלים הם מעל ומעבר לכל ערעור. הדגשנו זאת במסמך העקרונות. הדגשנו זאת בהסכם קהיר, כדי שיהיה ברור מה לא חל והיכן לא חל. אמרנו מפורשות: לא ירושלים. כן קבענו מפורשות בהסכם בדבר ההעברה המוקדמת של הסמכויות, כי אלו לא יחולו על ירושלים, במפורש.

אנחנו מצפים כי הפלשתינים יכבדו את ההסכם. אני ללא ספק רואה בתופעה שהיתה בימים האחרונים מעין החמרה של המצב; הייתי קורא לזה התגרות, כאילו מכוונת, שמי שיצר אותה, לדעתי, פשוטו כמשמעו, איננו יודע ואיננו מבין לא את המסגרת שבה אנחנו פועלים ולא את הדרך שבה אנחנו פועלים.

אנחנו יכולים להתווכח, יכולים לריב. זה אופיה של החברה הישראלית. דבר אחד, אני מאמין, מאחד אותנו: אנחנו רוצים ונעמוד על כך שירושלים תישאר מאוחדת בריבונות ישראל כבירתה הנצחית. זאת שלנו. אנחנו ניתן זכויות לכל הדתות, לכל הגורמים, שיוכלו לקיים בה את פולחנם. נשמור על זכויותיהם בלי לפגוע בהם כהוא זה. אבל אמרנו, שירושלים בשלב זה איננה נושא לשום דיון, שבהסדר הקבע יהיו דיונים בנושאים כאלה ואחרים, לרבות הנושא הזה. עד אז לא נסכים בשום פנים ואופן שמישהו יקבע לנו עובדות על-ידי ביקורים חשאיים בלתי מתואמים ועל-ידי שיטה של יצירת עובדה קיימת, כי יש בידו הכוח לעשות כן.

חסרים לנו כלים משפטיים – נקבל אותם. אני מקווה שהכנסת, בדיוניה בהצעת החוק שהממשלה הגישה, תסיים את החקיקה בהקדם. זה יטיל מעמסה לא קלה ולא פשוטה על המשטרה, כי שיקול הדעת שלה הולך לקבוע בכל אירוע ואירוע, ואני מניח שקשה יהיה לרצות את כולם. יהיו בג"צים, מדוע לא הפעלת שיקול דעת, מדוע לא אסרת, מדוע כן אסרת. אבל מאחר שאני רואה זאת כאחריות כבדה מאוד, באמת כבדה מאוד, שהוטלה עלי והוטלה על הממשלה, אעשה הכול למען מה שנאמר וסוכם כאן – לשמור על ירושלים, שבדרך כלשהי לא תהיה שחיקה במעמדה.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות לסדר-היום לוועדת הפנים של הכנסת.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה, אדוני השר.

חברי הכנסת, חבר הכנסת סאלח סלים מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אביגדור קהלני. בבקשה, דקה מן המקום.

קריאה:

הוא כבר הציג.

הי"ר ע' מאור:

על-פי התקנון זה מותר.

עובדיה עלי (הליכוד):

על-פי התקנון זה בלתי אפשרי.

דב שילנסקי (הליכוד):

ההצעה של חבר הכנסת קהלני היתה נפרדת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

פורמלית זה אותו נושא.

היו"ר ע' מאור:

אני לא ניהלתי אז את הישיבה.

סגן היושב-ראש שילנסקי, האם זה היה דיון נפרד והצבעה נפרדת?

דב שילנסקי (הליכוד):

לדעתי ההצעה היתה נפרדת והיא גם רשומה כנפרדת. למען הנוחות היתה הסכמה שהתשובה תהיה ביחד.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא רק בגלל הנוחות, אלא גם בגלל תוכן זהה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, אני מזמינה את חבר הכנסת דב שילנסקי, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה, חבר הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מסכים לכל מלה שאמר מורי ורבי חבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אני בטוח, יהיה שותף לדעתי, שפעם אחת אני יכול להסכים עם חבר הכנסת סאלח סלים. הוא אמר, וחבריו תמיד חוזרים ואומרים, שממשלה זו מגשימה את התוכנית של המפלגה שלו ושל המפלגה של דראושה. ממשלה זו מגשימה את התוכנית שלהם. לצערי, אני מוכרח להסכים אתם.

אנחנו דיברנו פה על ביקור הגברת מטורקיה. אני רוצה לדבר על ביקור הגברת מצרפת, שרת הבריאות הגברת סימון וייל. הגברת סימון וייל, שהיא יהודייה כמוני, שהיתה במחנות המוות הגרמניים, אני משום שאני יהודי והיא משום שהיא יהודייה, הגרמנים לא הבחינו בין יהודי ליהודי, אפילו לא לגבי יהודים שהתנכרו ליהדותם; הגברת סימון וייל, כשאני הייתי סגן שר ועמדתי בראש כינוס בין-לאומי של ניצולי שואה, היתה אורחת שלי. הייתי מצפה ממנה לפחות שהיא לא תסטור לנו בפנים כשאנחנו נלחמים על ירושלים. כשסבא שלי וסבא שלה הלכו לקידוש השם בגללה, לא הייתי

מצפה שדווקא היא תיתן לנו את סטירת הלחי, תתנכר לעמה, תתנכר לנו, תתנכר למולדתה ותלך לשם.

אבל לממשלה הזאת לא היה אומץ להגיד משהו, והיא אמרה: זה ביקור פרטי, מותר לה. צר לי על ממשלה זו, שלא היה לה אומץ גם במקרה זה.

משה פלד (צומת):

הכול פרס, הוא יהודי מסוכן בממשלת ישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה אתה לא לומד ממנה, היא יהודייה טובה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לך ל"חמאס".

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עובדיה עלי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום. בבקשה.

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת עובדיה עלי לדבר. בבקשה, חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להאמין לדברים שאמר כאן שר המשטרה. אני בעצם מזדהה עם הדברים שלו. אם הוא אומר, שירושלים מאוחדת, שירושלים היא בירת ישראל הנצחית, לית מאן דפליג כאן בבית, בסיעות הרוב, אני לא מדבר על חד"ש או על רק"ח ודומיהם, אני מדבר על רוב הבית, שהוא מאוחד ועומד מאחורי ההכרזה של שר המשטרה כאן.

אני שואל את שר המשטרה ואת הממשלה: אם כך, מדוע אינם מגיבים על הפרובוקציה של יאסר ערפאת, על אי-כיבוד ההסכם מצד יאסר ערפאת?

שמענו כאן שגם בהסכם קהיר וגם בהסכם אוסלו ירושלים היא מחוץ לכל ויכוח. אם כך, מדוע לא מגיבים? מדוע ממשיכים בתהליך של ההסדר המדיני הזה עם אש"ף ועם הרוצח ערפאת כשהוא לא מכבד את ההסכמים ומפר אותם בגסות ובריש גלי?

ואני מבקש להעיר כאן פעם נוספת: ה"אוריינט האוס" מהווה הפרה חמורה ופוגע במעמדה של ירושלים.

סאלח סלים (חד"ש):

לא תקבל עוד דרגה על הדברים האלה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני לא מחפש עוד דרגות.

סאלח סלים (חד"ש):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה לאפשר לו לסיים את דבריו.

חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת סאלח סלים, אינני יודע אם אתה יודע מה זה דרגות. אני יודע מה זה דרגות. יש לי דרגות די הצורך, גם מהצבא. אתה כאן תומך באש"ף וב"חמאס". אני חושב שאתה עושה מעשה חמור מאוד כשאתה עולה על במת הכנסת ואתה מפר את החוק.

יש חוק ירושלים, ואתה קם כאן ואומר שירושלים – זה מחוץ לחוק, הם לא צריכים להישמע לראש הממשלה, לא צריכים להישמע לחוקי המדינה; הם כפופים ליאסר ערפאת ולחבר מרעיו, לרוצחים שפלים ומתועבים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לציין פה דברים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת סאלח סלים בסיורנו בהר-הבית בשבוע שעבר, במסגרת ועדת הפנים. קודם כול מצאנו, כי מי ששולט בהר-הבית זה הווקף. חופש פולחן ודת – בניגוד להכרזות ממשלת ישראל – אין שם, לא ליהודים ולא לנוצרים.

אנחנו יודעים על אירוע שאירע ב-13 בספטמבר השנה, שבו גורשו שלושה נוצרים מהר-הבית – – –

סאלח סלים (חד"ש):

אסתר סלמוביץ (יעוד):

נא לא להפריע לי.

שלושה נוצרים גורשו מהר-הבית כשניסו להתפלל שם. ובתחנת המשטרה שם לא רצו לקבל את תלונותיהם.

חבר הכנסת סאלח סלים מצא לנכון, למרות היותו חבר כנסת ישראל, שנשבע אמונים למדינת ישראל ולכנסת ישראל, להכריז באותה הזדמנות, באותו סיור, על ירושלים המזרחית כעל בירת פלשתיין.

אני חושבת שאי-אפשר לעבור על דבר כזה לסדר-היום. זו בהחלט הסתה, ואנחנו צריכים לחשוב על הדברים ולפעול כנגדו. אי-אפשר לעבור על דברים מהסוג הזה לסדר-היום.

דבר אחרון, אני רוצה להציע לשר שיקדימו את הדיונים על הסדר הקבע. כי לא יעלה על הדעת שאנחנו נוקטים את שיטת הסלאמי, נתח אחר נתח, נתח אחר נתח, וכשנגיע להסדר הקבע יתברר, שאם לא ניתן את ירושלים, כל הסיפור הזה לא שווה כקליפת השום. תודה רבה.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יצחק לוי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

אסתר סלמוביץ (יעוד):

תחליט איפה אתה, חבר כנסת ישראל או חבר אש"ף?

סאלח סלים (חד"ש):

אני חבר כנסת ישראל ועובד לטובת עם ישראל – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש מהכנסת להתאחד להסרת ההצעה של חבר הכנסת אלסאנע וכן ההצעה של חבר הכנסת סאלח סלים, כפי שהציעה חברת הכנסת סלמוביץ. יש דברים שיש מה לדון בהם בוועדה, ויש דברים שאין מה לדון בהם בוועדה. בוועדת הפנים של כנסת ישראל אין מה לדון על הדברים שנאמרו פה. הדברים האלה הם מחוץ לדיון.

אני לא מבין איך שר המשטרה לא ביקש להסיר את שתי ההצעות האלה. ואם אכן שר המשטרה אומר שיש מה לדון, איך לעשות ובאמצעות איזה חוק, איך למנוע ביקורים כאלה ואיך למנוע ביקורים אחרים – אבל האם על הדברים האלה יש בכלל מה לדון?

אני רוצה לומר לחברי הכנסת האלה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

ואם לא תדון בזה, הבעיה הסתיימה? האם אין מחלוקת? את מי אתה מרמה?

יצחק לוי (מפד"ל):

מה אתה מפריע לי?

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש מחלוקת. יש לקיים דיון כשיש מחלוקת – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת ממך לאפשר לחבר הכנסת לוי לסיים את דבריו.

משה פלד (צומת):

אתה שליח של השטן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ואתה שליח של הטיפשים.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. בבקשה, חבר הכנסת לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

כל מדינה דנה בעניינים שהיא חושבת שהיא צריכה לדון בהם. עם ישראל לא דן בחלוקת ירושלים, כי עם ישראל יודע שכל ירושלים היא שלו, ולכן אין מה לדון על זה.

אני רוצה להפנות את תשומת הלב לחוק-יסוד: הכנסת, שבו מתחייב חבר הכנסת להיות נאמן למדינת ישראל ולעשות את שליחותו נאמנה בכנסת. נאמנות למדינת ישראל זו נאמנות לחוקי מדינת ישראל – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא נכון.

יצחק לוי (מפד"ל):

חבר כנסת שאומר שזה לא נכון – זה דבר שצריך לברר פעם אחת מבחינה משפטית. נאמנות למדינת ישראל היא נאמנות לחוקי מדינת ישראל. לא ייתכן שחברי כנסת יבואו ויגידו כאן: אנחנו קוראים להפרת חוק, אנחנו נגד חוקי יסוד של מדינת ישראל.

אני לא יודע איפה צריך לעשות את הבירור, אם בוועדת האתיקה או במקום אחר, אבל בוודאי יש כאן בעיה חמורה מאוד שחברי כנסת יוצאים נגד חוקי המדינה.

על כן אני מבקש לעשות הצבעה נפרדת על ההצעות שלהם ולהסיר את הצעותיהם מסדר-היום.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אברהם שפירא. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר המשטרה, כנסת נכבדה, אני רוצה לציין שהדברים שנשמעים כאן –

עובדיה עלי (הליכוד):

על-פי איזו פרוצדורה זה נעשה? איזה מין פרוצדורה היא זו?

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – לצערי, מצד זה של הבית, הם דברים תמוהים לחלוטין. יש מחלוקת. יש מחלוקת לגבי מזרח-ירושלים, ויש מחלוקת – – –

גונן שגב (יעוד):

— — — אני לא מבין — — —

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ע' מאור:

— — — חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. על-פי סעיף 89 — — —

משה פלד (צומת):

— — — איך הוא יכול להציע — — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

אל תגיד לי איך אני יכול. יש יושבת-ראש.

משה פלד (צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

תשתוק אתה, טיפש אחד.

קריאות:

— — —

משה פלד (צומת):

לא יכול להיות דבר כזה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש יושבת-ראש והיא מנהלת את הדיונים.

הי"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת פלד, ברשותך. אני מבקשת להפסיק את הקריאות. על-פי התקנון זה מותר, כבר כמה פעמים העלינו זאת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זו איננה הפעם הראשונה. יש נוהל ויש מנהג בעניין.

הי"ר ע' מאור:

מי שרוצה – – – כרגע זה נהוג שנותנים. חבר הכנסת טלב אלסאנע, תמשיך בדבריך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אם אנחנו נתעלם ונעשה כאילו אין בעיה, אנחנו מרמים את עצמנו ומשלים את העם. יש כאן מחלוקת רצינית. עצם העובדה שיש חוק שחוקק על-ידי הכנסת, זה לא משנה את המעמד הבין-לאומי של מזרח-ירושלים, ולכן אנחנו מעלים את הסוגיה ואנחנו מעלים את המחלוקת, וההצעה של חבר הכנסת לוי חסרת כל היגיון.

דבר נוסף, אם חבר הכנסת סאלח סלים ואני אומרים כאן שמזרח-ירושלים – ואנחנו מדברים על מעמדה המשפטי, אין בזה עבירה על שום חוק, זה לא אסור על-פי שום חוק.

הי"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, נא לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

משפט אחרון, גברתי היושבת-ראש. כשחברי הכנסת נשבעים אמונים למדינת ישראל, לא מוזכרים החוקים של מדינת ישראל. ולמה? כי חבר כנסת, במילוי תפקידו לא אחת קורה שהוא מאמין בדברים והוא מנסה לשנות. יכול להיות דבר שרק שניים מאמינים בו עכשיו, ובעוד שלוש שנים יאמינו בו -60 50 חברי כנסת.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לסיים. תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

בסוף אתה עוד תצביע אתו.

משה פלד (צומת):

אתה שליחו של השטן.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת דליה איציק מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסף עזרן.

יצחק לוי (מפד"ל):

הוא בכלל לא הציע הצעה. הוא לא דיבר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עזרן לא דיבר? אז למה זה לא מחוק?

חברת הכנסת איציק, בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, נדמה לי שראש ממשלת ישראל – – –

חבר הכנסת גונן שגב, אולי תקשיב לי.

גונן שגב (יעוד):

כולי אוזן.

דליה איציק (העבודה):

תודה רבה לך.

אני חושבת שראש הממשלה נתן אתמול תשובה מוחצת בקשר ל"אוריינט האוס", וסיעת העבודה יזמה יופי של חוק אתמול. משום כך הדיון הזה מיותר. הליכוד דיבר כל השנים על ה"אוריינט האוס", ולא עשה שום דבר. אנחנו נתנו תשובה מוחצת. לכן הדברים של טלב אלסאנע והדברים שלך הם מיותרים, הם אינם במקומם.

על כן אני מבקשת להסיר מסדר-היום את ההצעה.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. אנחנו עוברים להצעות. על-פי פנייה של חברי כנסת, ההצעה תהיה על כל הצעה והצעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

על שני בלוקים. כל ההצעות, מול שתי ההצעות האלה.

היו"ר ע' מאור:

אני מצביעה על כל הצעה בנפרד. חבר הכנסת קהלני איננו. אני מצביעה בעד דיון במליאה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

העברה לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

ברגע שחבר כנסת איננו, והצעת השר היתה להעביר זאת לוועדה, אני רוצה להתייעץ אם להצביע בין העברה לוועדה לבין – – –

קריאה:

בין הסרה לבין העברה לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

– – – לוועדה. אני מצביעה בין העברה לוועדה לבין ההצעה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת קהלני. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' קהלני לוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר על מאור:

14 בעד, שניים נגד וללא נמנעים – אני קובעת שההצעה של חבר הכנסת אביגדור קהלני עוברת לדין בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א"ח שאקי לוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר על מאור:

14 בעד, אחד מתנגד, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי מועברת לוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת משה פלד.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מ' פלד לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

14 בעד, שלושה נגד, אין נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לוועדה.

אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את ההצעה בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' מירום לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לדיון בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה דילגת עלי?

היו"ר ע' מאור:

סליחה, אני מודיעה עוד הפעם, אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

14 בעד, ארבעה נגד, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לדיון בוועדה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ועדת הפנים.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

כל ההצעות עוברות לוועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ס' סלים בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שבעה בעד, 11 נגד, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה לא מועברת לדין בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב. בבקשה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ג' שגב לוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

14 בעד, שני מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לדין בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ס' שלום לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

18 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לדיון בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת יוסף עזרן.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' עזרן לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

17 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהנושא מועבר לדיון בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ט' אלסאנע בסדר-היום נתקבלה.

משה פלד (צומת):

ההצעה מוסרת מסדר-היום.

היו"ר ע' מאור:

שבעה בעד, 11 מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה לא מועברת לוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת שפירא.

הצבעה מס' 27

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את ההצעה בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' שפירא לוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

15 בעד, אחד נגד, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה מועברת לוועדה. לאיזו ועדה, חברי הכנסת?

קריאות:

לוועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, ההצבעה שלי לא נקלטה.

הצעה לסדר-היום גיבוש מדיניות אלטרנטיבית ליישובים הבדואיים בנגב

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת טלב אלסאנע להצעה לסדר-היום מס' 5140 בנושא: גיבוש מדיניות אלטרנטיבית ליישובים הבדואיים בנגב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, אני רוצה להעלות על סדר-היום נושא שהוא מאוד כואב וחשוב, שהוא אחד הדברים שהניעו אותי לרוץ לכנסת, וזה המצב האבסורדי של תנאי החיים של 100,000 תושבים בדואים בנגב.

כשאני מעלה את הנושא תחת הכותרת מדיניות חדשה או אלטרנטיבית אני אפילו מהרהר אם יש בכלל מדיניות קיימת. יש לי ספקות רבים בעניין הזה, וייתכן שבאמת לא קיימת מדיניות של הממשלה לגבי יישובם של התושבים הערבים הבדואים בנגב.

עד 1969, אדוני השר, חברי הכנסת, לא היה שום יישוב מוכר אחד בנגב. וברור שבמשך הזמן הזה, עד 1969, היו אנשים שהתגוררו והיו ריכוזי אוכלוסייה. ב-1969 הוכר היישוב הראשון, תל-שבע, ולאחר מכן הוחלט באופן שרירותי, הצניחו החלטה ללא שום נימוק, ללא שום היגיון, לרכז את כל הבדואים בשבעה יישובים.

הבדואים מהווים היום כ-25% מכלל האוכלוסייה בנגב. מבחינת הריבוי הטבעי הם מהווים כ-53%, בגלל הנישואין אצל התושבים, באוכלוסייה זו אוכלוסייה שהולכת וגדלה בקצב מהיר. ולמרות זאת 75% מתושבי הנגב במחוז הדרום מתגוררים ב-170 ריכוזים או יישובים או צורות יישוב שונות – העיר באר-שבע, העיר דימונה, עיירות פיתוח, קיבוצים, מושבים, יישובים. אבל 25% הערבים מרוכזים – ויש כוונה לרכז אותם – אך ורק בשבעה יישובים. נשאלת השאלה מדוע, כאשר במגזר היהודי יש מגוון רחב, צורת יישוב רחבה ומגוונת. מי שרוצה לגור בעיירת פיתוח יכול לגור בה. מי שרוצה לגור בקיבוץ יכול לגור בו. מי שרוצה לגור במושב חקלאי יכול לגור בו. אבל ביישובים הבדואיים יש גוון אחד.

יש יישובים שחסרים כל תשתית – לא תעשייתית, לא מסחרית ולא כלכלית. לכן אנשים שמתגוררים באותם יישובים נאלצים מדי בוקר לנסוע לבאר-שבע או לעיירות אחרות, לעבוד ולחזור בערב, או הפכו נטל על המוסד לביטוח לאומי, הבטחת הכנסה, ואת זה חברי הכנסת מוזמנים לראות בכל יום ראשון, שלישי וחמישי בשבוע; אלה ימי הקבלה של המוסד לביטוח לאומי. רואים את האנשים הגאים האלה, שעבדו קודם לכן והתפרנסו בזיעת אפם, הם הפכו להיות נטל, מקבצים הבטחת הכנסה ואומרים: אנחנו רוצים לחיות בכבוד מעיבוד אדמות, מחקלאות, מתעשייה, אבל המדינה לא נותנת מקורות תעסוקה ליישובים הבדואיים.

היישוב רהט, שכבר הוכרז עיר, אין בו אזור תעשייה מפותח. בינו לבין היישוב שובל שמולו – רק כביש מפריד ביניהם – היישוב שובל מוכרז כאזור עדיפות א' והיישוב רהט הוכרז כאזור עדיפות ב'. אני לא מבין את ההיגיון, לא מבין את הסיבה למדיניות הזו.

לעומת זאת, עד היום 50,000 תושבים מתגוררים מחוץ לשבעת היישובים האלה. למה הם מתגוררים מחוץ לשבעת היישובים האלה? כי המדיניות לרכז את הבדואים בשבעה יישובים נכשלה כישלון חרוץ. עובדה, עד היום לא הצליחו ליישב שם את כל התושבים הבדואים אף שהשתדלו והשתמשו במי השתייה כאמצעי לחץ כדי לאלץ אותם תושבים לעזוב את האדמות שלהם ולעבור לאחד משבעת היישובים. אומרים להם: אנחנו לא מספקים מי שתייה בתוך היישובים הלא-מוכרים, ואם אתם רוצים לקבל מי שתייה, תעברו לאחד משבעת היישובים. לא מעניקים להם שירותי בריאות, ולכן שיעור התמותה הוא פי ארבעה מהמוצע הארצי. אומרים להם: אם אתם רוצים שירותי בריאות ראויים לשמם, תעברו לאחד משבעת היישובים. לא נותנים להם בתי-ספר ראויים לשמם. אומרים להם: תעברו ליישובי הקבע.

נלחמים באנשים האלה, ב-50,000 תושבים שם, בכל מיני צורות. אפילו על קורת-גג – בחורף הסגרירי הזה מוציאים צווי הריסה. רק היום פנה אלי משהו – כיוון שבנה קורת-גג של 60 מטר עלובים, בפחונים, קיבל קנס של בערך 20,000 שקל נוסף על שישה חודשי מאסר. אומרים לו: אתה בנית ללא היתר. איך הוא יכול לקבל היתר? ממי הוא יכול לקבל היתר? המדינה לא מכירה ביישוב שלו ולא מנפיקה היתרי בנייה. בית-המשפט אומר: אתה עברת על החוק, אתה צריך להרוס, אתה פושע. על-פי המדיניות הזו הפכו 50,000 תושבים בנגב לפושעים, לעברייני בנייה. זו מדיניות אבסורדית, שהגיע הזמן לשנות אותה.

אדוני השר, מה התוצאה של הרס הבתים? מה התוצאה של הרדיפה הזאת? התוצאה היא הקצנה, תסכול, מרירות, עד שיום אחד יבוא הקץ ותהיה התפוצצות וייגרם נזק אדיר. אז נגיד: לא הבנו מה הולך להתרחש, הופתענו, לא ידענו. אני מכריז מכאן ואומר, שהמצב עגום, קשה, ורק הולך מחריף.

הייתי מבקש מן הממשלה לגבש מדיניות אלטרנטיבית. פניתי לאחרונה לשר השיכון והצעתי לו להקים שמונה יישובים נוספים, ואז יהיו 15 יישובים בנגב. יש 100,000 תושבים. יש יישובים גדולים, לא מוכרים, שיש בהם כ-10,000 נפשות. איך אפשר לעקור 10,000 נפשות ולהעביר אותן לאחד מיישובי הקבע? זו עקירה, כאילו מכריזים מלחמה על האנשים האלה כשרוצים להרוס להם את הבתים, להעביר ולעקור אותם.

במקום לעקור אותם ולגרום נזק אדיר למערכת היחסים ולדו-קיום, אני מציע להכיר ביישובים הגדולים האלה ולספק לכל יישוב, כפי שהתחייבה הממשלה, שכונות חקלאיות, לספק להם מכלאות ומשכנות רועים. מי שרוצה לגדל עדרים – שיגדל עדרים, מי שרוצה לעבד אדמה – שיעבד אותה, מי שרוצה לעבוד בתעשייה – יעבוד בתעשייה, מי שרוצה להתקיים בכבוד – יתקיים בכבוד. אני לא חושב שהמדינה תפסיד מזה; אנשים יתחילו לפרנס את עצמם באופן עצמאי וגם יספקו מקור הכנסה למדינה על-ידי זה שהם מגדלים גידולי חקלאות, עדרים, גידולי רפת ולול בנגב. כך הם גם יתקיימו וגם יחסכו הוצאות למדינה.

המדיניות הקיימת היום, המרכזת את כל מה שנוגע ליישובים הבדואיים בידי המינהלת, היא מדיניות לא נכונה. צריך שתהיה ישיבה של כל המנכ"לים, או של ועדת השרים לענייני פנים, שם ישקלו מחדש את המדיניות וימצאו פתרון לבעיה הקשה של הסדר הקרקעות. אנשים הגישו תביעות הסדר לפני יותר מ-20 שנה, בשנות ה-70, ועד היום התביעות תלויות ועומדות אצל פקיד ההסדר. הגיע הזמן לדון בתביעות האלה; הגיע הזמן למצוא פתרון הוגן וצודק לבעיות הקיימות בתביעות ההסדר של התושבים הבדואים ועל-ידי זה לפתור את הבעיה הקשה והמבישה של יישובים לא-מוכרים ושל תושבים ללא יישובים.

אדוני השר – נמצא כאן גם שר החינוך – יש בתי-ספר ביישובים הלא-מוכרים. עכשיו בתי-הספר האלה הם ממילא בפחונים; אין חשמל, אין חימום, וגם אין אפשרות להקים שם מעבדה. יותר חמור מזה הוא, שאין כביש סלול לאותו בית-ספר, ובחורף קשה לתלמידים להגיע לשם. תלמידים סובלים מקור וממחלות בחורף בגלל קשיי התחבורה לאותם בתי-ספר. אני לא מבין מדוע אי-אפשר להקצות תקציב ולחבר את כל בתי-הספר לרשת הכבישים על מנת לאפשר לאוטובוסים המסיעים את התלמידים להגיע, לחבר את בתי-הספר האלה למערכת החשמל בתוך המדינה, לתת תנאים מינימליים שיאפשרו לתושבים שם לחיות בכבוד, לאפשר לתלמידים שם ללמוד בתנאים נורמליים ועל-ידי זה להגביר את הסיכויים שתלמידים אלה יצליחו בלימודים שלהם.

אם לא תהיה מדיניות אחרת והממשלה תזניח את המגזר הזה ותמשיך להתייחס אל האנשים האלה כאל חברת שוליים, האנשים יתפוצצו ולא יסכימו. אלה אנשים גאים, בעלי כבוד עצמי, שיש גבול למידת היכולת והסבלנות שלהם. גם לבדואים מגיע לחיות בכבוד בתוך המדינה. אי-אפשר להמשיך לרדוף אותם על-ידי "הסיירת הירוקה", אי-אפשר להמשיך לאמץ את מדיניות הריסת הבתים כמדיניות שפותרת בעיות, אי-אפשר להתייחס אליהם כאל קיימים פיסית, מבחינה מספרית – בתקופת הבחירות, כשפונים ואומרים להם: תצביעו למפלגה זו – אבל במשך ארבע שנים לא לשרת אותם. השוויון מחייב התייחסות שווה לכל האזרחים. רק לאחרונה נקלטו עולים מאתיופיה, וכבר הם אזרחים שווים. 46 שנים לא מצליחים לקלוט את התושבים הבדואים ולספק להם שירותים בסיסיים אלמנטריים?

לדעתי, זו בושה וחרפה למדינה, והגיע הזמן לפתור את זה היום, לפני מחר.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

אני מזמינה את השר שחל להשיב בשם הממשלה. בבקשה. אם איני טועה, השר מלווה אותנו לאורך כל הישיבה, משעה 17:00. יישר כוח.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הבעיה שהעלה חבר הכנסת טלב אלסאנע הועלתה לא אחת בדיוני הכנסת, וגם על-ידי חבר הכנסת אלסאנע עצמו יותר מפעם אחת. זו ללא ספק בעיה לא קלה, וגם פתרונה איננו פשוט וקל. הדברים אינם פשוטים וגם התמונה איננה חד-ממדית כפי שהציג אותה חבר הכנסת טלב אלסאנע, אלא יש לה גם צד שני, שגם הוא מציב בעיות רבות.

יש שאלה של תכנון שייטן לבדואים תושבי הנגב אפשרות לחיות במסגרת הולמת ומתאימה – בכוונה אינני מגדיר אותה. אישית, באופן עקרוני, לא הייתי פוסל אפשרות שבה חלק מהבדואים שירצו בכך יוכלו לבנות להם מתכונת של מושב, כפי שזה קיים בקרב האוכלוסייה היהודית. במסגרת התכנון קבעה תוכנית המתאר למחוז הדרום שבעה ריכוזים, או שבעה יישובים, המיועדים לבדואים. ייתכן שצריך יותר, אבל כל עוד החוק קיים לא ניתן לקבוע עובדות מוגמרות, שנמשכות כל הזמן על-ידי הקמת יישובים בלתי מוכרים ולאחר זמן לדרוש הכרה בהם.

הנושא הזה הגיע גם לבג"ץ, ואולי כדאי לצטט את התשובה שניתנה על-ידי שר הפנים בסוגיה הזאת. עמדת המשרד הובעה שם, כלהלן: "המדיניות היא שלא לנקוט הליכים לפי חוק התכנון והבנייה נגד מבנים ישנים אשר נבנו ללא היתר כל עוד לא הוברר כי ליושביהם הוצע פתרון מגורים באחד מיישובי הקבע. זאת גם המדיניות כיום ולעיתיד מאז אימוץ דוח ועדת-מרקוביץ על-ידי משרד הפנים".

אני מודע לכך שאין בהצהרה הזאת משום התייחסות למבנים חדשים שהוקמו בשנים האחרונות ללא היתר, אבל די להצביע על העובדה שהוקמו מבנים חדשים שלא במסגרת יישובי הקבע, כאשר יש מקומות פנויים ביישובי הקבע. הבעיה איננה חד-ממדית, יש לה צד שני, וצריך להביא גם אותו בחשבון.

אני מכוון לאפשרות שנניח שיהיה פתרון, אז לא יהיו עוד שמונה יישובים, נניח שיהיו עוד שלושה או חמישה יישובים, אינני יודע כמה יהיו, מה שיוסכם ויוסדר, השאלה היא אם בכך תם העניין וניתן יהיה לשכנע גם את מוסדות התכנון שהפרשה מסתיימת, ויותר לא ייווצר מצב של יישובים זמניים שבעוד כמה שנים ידרשו שוב הכרה בהם, על כל המשתמע מזה. זו בעיה אחת.

דבר שני. הבעיה כולה נמצאת בשלבים שונים של טיפול. אני יודע שהממשלה ומשרדי הממשלה עושים מאמץ אדיר בעניין. בתחום שלי, הנוגע לחיבורי חשמל, הם אינם קיימים במגזר היהודי מסיבות שונות, כי הבנייה היא שונה, החברה המשכנת דואגת לתשתית. אני משתתף מטעם המשרד בתקציבים שאין לי בלגיה, בחורה ובמקומות אחרים כדי לחבר אותם לרשת החשמל, דבר שמסתכם

ב-3 מיליוני שקל, סכום שהתושבים היו צריכים לשלם אותו, כי משתכן במגזר הישראלי הרגיל משלם אותו מכיסו.

אני עושה את זה ברצון רב, כי אני יודע את המצוקה, ואני מודע לבעיה, כפי שאני מודע לבעיות הנוספות של התעסוקה, או האי-תעסוקה, וגם לבעיות ברהט. אני מנסה, עם חברי השרים, לעשות הכול כדי לשפר את המצב הקיים. אבל, אי-אפשר לרקוד לבד. צריכים שניים כדי להגיע לתוצאה טובה בעניין הזה. לכן דרושות גם הבנה והסכמה ומסגרת שגם האוכלוסייה הבדואית בנגב תקבל אותה.

יש דבר נוסף. גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להזכיר לכנסת, כי בראשותו של חבר הכנסת דוד מנע פועלת כיום ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא המגזר הבדואי. הוועדה מקיימת את דיוניה, כפי שדווח לי, לא מתוך מטרה למשוך את העניין אלא כדי לסיים אותו. אף-על-פי-כן, בהיות הנושא הזה נוגע למשרד הפנים, אנחנו מציעים להעביר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע לוועדת הפנים של הכנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה עניין של תקציבים וכספים. אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

שר המשטרה מ' שחל:

מצדי, אני לא מתנגד להעביר את זה לוועדת הכספים כדי לקיים דיון בנושא.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה, אדוני השר.

חבר הכנסת סאלח סלים מבקש להסיר את הצעה מסדר-היום. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

דברתי היושבת-ראש, לפני שלושה שבועות ביקרתי ביישובים בנגב. עברתי בבאר-שבע והסתכלתי שמאלה וימינה, וראיתי מה שראיתי, אבל כשהגענו ליישובים בדואיים בנגב לא האמנתי. אנשים חיים קשה מאוד. קשה מאוד לבטא את זה. אני חושב שאין עוד מדינה בעולם שבה אנשים חיים כמו שחיים אנשים בנגב. לא יודע אם בתימן יש דבר כזה או לא. אנשים בלי מים, בלי חשמל, אין בתים, אין כבישים. לא מדברים על ביוב, לא מדברים על בריכת שחייה. האנשים בעצמם ביקשו שם מאתנו שיהיו שווים ללול, שיהיו שווים לרפת, ששם יש מים ויש חשמל, והיום מביאים ביצים לפי החימום ששמים שם. דברים נוראים. אני חושב שזה כתם שחור על מדינת ישראל, על ממשלות ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, על-פי הצעת השר ועל דעת חבר הכנסת המציע – להעביר את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת טלב אלסאנע לדין בוועדת הכספים של הכנסת. בבקשה.

הצבעה מס' 28

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת שברוב של שמונה ללא מתנגדים, ללא נמנעים – הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע על גיבוש מדיניות אלטרנטיבית ליישובים הבדואיים בנגב מועברת לדין בוועדת הכספים.

הצעה לסדר-היום

שרפת ספרי קודש בבית-ספר תיכון בראש-העין

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת אריה גמליאל להצעה לסדר-היום מס' 5247 בנושא: שרפת ספרי קודש בבית-ספר תיכון בראש-העין. בבקשה.

אריה גמליאל (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, שרפת ספרי קודש, סידורים וספרי תנ"ך, בבית-הספר על-שם בגין בראש-העין, היא מעשה חמור ושערורייה נוראה.

חובה עלינו מן הדין למחות. אנו מצווים למחות, כי כל מי שאינו מוחה נתפס גם הוא כשותף לעבירה.

בעיתון "מעריב" התפרסמה כתבה על כך שתלמידי בית-הספר התיכון על-שם בגין בראש-העין שרפו ספרי קודש, והופנתה אצבע מאשימה כלפי התלמידים מהשכונות החדשות, אלה שהולכים עם עגילים ועם קוקו, ואף הוכו תלמידים אלו על-ידי תלמידים אחרים, דתיים.

ואומנם, חברי מועצת העיר דיברו אתי וטענו, שלפי הבדיקות נעשה הדבר על-ידי תלמידים מבית-הספר התיכון על-שם בגין. ואכן, הלוואי שזה כך, וכל מה שהתפרסם בעיתונות המקומית ובעיתון "מעריב" אין לו שחר. אלא שיש לי חשש שנעשים ניסיונות נואשים כדי לטהר את שמו של בית-הספר ולהכחיש את העובדות.

רבותי חברי הכנסת, זהו סימפטום חמור של חינוך לקוי ופגום. אם יש נערים שמידרדרים למצב כזה, זו עדות לכך שכל המערכת החינוכית בבית-הספר רקובה. תלמידים ששורפים ספרי קודש, בלי שום סיבה – כאומות הגרועות, השפלות והאפלות.

חובה עלינו לעשות בדק-בית יסודי בכל מערכת החינוך בארץ כולה. הפתרון היחיד הוא להכניס יותר יהדות בבתי-הספר, לחנכם בדרך המסורה לנו מדור-דור, כי אין אומתנו אומה אלא בתורתיה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה. אמרו חז"ל: הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו, שהמאור שבתורה מחזיר למוטב. חובה לפתוח את בתי-הספר בפני הרבנים, כדי שיוכלו למסור לתלמידים הרצאות בענייני יהדות ומוסר, ועל-ידי כך התלמידים ידעו להכיר, להוקיר ולהעריך את תורת ישראל ואת ערכי הנצח של עם ישראל.

אני מצטרף לדבריו של רב העיר הרב עזריה בסיס שליט"א, אשר תגובתו הובאה במקומו "בראש אחד", וכה הגיב: הזדעזעתי לשמוע ולראות. אנו רואים זאת בחומרה רבה – לשרוף ספרי קודש אשר בהם שמות הקודש כמה וכמה וכפי שנראה מהצילומים. יש בהם שמות הקודש מלאים – אשר עוברים על איסור חמור ביותר של מחיקת ושריפת שמות הקודש, כפי שאנו מזהרים על כך לא לאבד ולא למחוק שם משמות הקודש. כמובן, זה נוסף על עצם שרפת ספרי קודש, שהיא מעשה חמור כשלעצמו.

היום נשלחו אלי מלשכת ראש העיר מר יגאל יוסף מסקנותיו של הרב שלמה יצהרי, רב בתי-הספר, אשר בדק וחקר את הנושא, ואלו מסקנותיו:

א. לא נמצאו כל הוכחות היכולות להצביע מתי בדיוק בוצע המקרה, וכן אין כל הוכחות כי המעשה נגרם על-ידי תלמידים בבית-הספר על-שם בגין או מבית-ספר אחר.

ב. לפי עניות דעתי, אין להוציא מכלל אפשרות שהמעשה נעשה על-ידי גורמים מבחוץ, שאין להם שייכות לתלמידי בתי-הספר, אשר נפלו למרבה הצער קורבן בין ציפורני התקשורת, שלא חקרה את העניין לעומק ולא לקחה בחשבון את הפגיעה הנפשית של התלמידים.

ג. תבוצע פעולת הסברה כללית בכל בתי-הספר המקומיים בנושא זה.

כפי שכבר אמרתי, הלוואי שאתבדה והתקשורת כולה תתבדה, אבל יש לי חששות כבדים שנעשים ניסיונות לטייח את העניין.

אני פונה בזה לראש העיר לכנס את רבני העיר כולם ולטכס עצה לתיקון המצב. כאשר בעיר מסוימת קורה מעשה נורא כזה, חובה על פרנסי העיר למצוא דרכי תיקון ואסור להם לעבור על כך לסדר-היום.

נוסף על זה, אני מקבל את ההצעה המוזכרת בדברי הרב יצהרי, לפנות למשטרה כדי שתחקור את הנושא עד תום, כדי שאפשר יהיה למצות את הדין עם פועלי האוון, יהיו מי שיהיו. תודה רבה.

הי"ר ע' מאור:

תודה רבה.

שר החינוך והתרבות ישיב על ההצעה לסדר-היום. בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אכן כולנו מזועזעים מהמקרה שאירע, לרבות תלמידי בית-הספר על-שם בגין, המורים וההנהלה. האירוע הזה התרחש במבנה סמוך לבית-ספרם, שבו נמצאו ספרי תפילה זרוקים וחלקם שרופים. המבנה אינו שייך לבית-ספר, והוא היה סגור וללא שימוש עד לפני ימים אחדים.

המקום מוכשר בימים אלה כמרכז מדעים עירוני על-ידי הרשות המקומית, וישרת את כל בתי-הספר ביישוב. אשתקד שימש המבנה מרכז ישיבתי לבית-הספר התיכון הדתי, וזאת הסיבה להימצאות ספרי הקודש במקום.

צוות בית-הספר והתלמידים מוחים על העובדה שהקרבה הפיסית בין שני המבנים שימשה עילה להטחת האשמה כבדה נגד כמה תלמידים בבית-ספרם, שכביכול ביצעו את המעשה. התלמידים המואשמים דוחים האשמה זו בשאט-נפש. תלמידי בית-הספר על-שם בגין מחו על עצם המעשה. המורים והיועצים דיברו על נושא זה והדגישו את סלידתם ממעשהו של בן-עוולה אלמוני.

התקרית עצמה התרחשה בעקבות מציאת הספרים השרופים והתלהטות יצרים של תלמידים אחדים מבית-הספר הסמוך, אשר חדרו לבית-הספר על-שם בגין בשעות הלימודים והכו נמרצות תלמידים שנראו להם חשודים במעשה. גם התנהגות זו ראויה להוקעה, והוגשה תלונה למשטרה על-ידי הנהלת בית-הספר.

נערך טיפול פדגוגי אינטנסיבי על-ידי הצוות החינוכי – הנהלה, מורים ויועצים – בשני בתי-הספר. רשות החינוך במקום ואנשי הפיקוח מלווים פעולה זו תוך מעורבות הנהלת המחוז. אנו מקווים, כי ימצא האדם שביצע את המעשה הראוי לכל גנאי וינקטו נגדו צעדים מתאימים. יש לציין, שהלימודים בשני בתי-הספר נמשכים כסדרם.

אני מציע שחבר הכנסת גמליאל יסתפק בדברי תשובתי, אבל אין לי התנגדות שהדבר יועבר לדיון בוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר החינוך. אדוני מציע להעביר לוועדת החינוך?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אין לי התנגדות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני מסכים?

אריה גמליאל (ש"ס):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. נא להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדין בוועדת החינוך.

הצעות לסדר-היום

בחינות הבגרות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום, הצעות לסדר-היום בנושא: בחינות הבגרות – מס' 5008, 5050 ו-5053 – מאת כמה מציעים. אני מזמינה את ראשונת המציעים, חברת הכנסת ענת מאור. אחריה – חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

היא יצאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נחליף את הסדר. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי. אחריו תבוא חברת הכנסת ענת מאור.

בנימין טמקין (מרצ):

אפשר אולי לתת לכולם פטור מבגרות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה יבוא עם תעודת הלידה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני רואה שחברת הכנסת מאור נכנסה. אם את רוצה להתחלף, בבקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא נהוג להוריד נואם מן הדוכן.

יצחק לוי (מפד"ל):

תודה רבה.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח בברכה לשר. קראתי בעיתון, שמשדד החינוך יזם הקלות משמעותיות בבחינות הבגרות, בכמה בחינות, בעיקר לתלמידים אקסטרניים ולתלמידים משלימים, במטרה לאפשר לצעירים רבים יותר במדינה לזכות בתעודת הבגרות, ועל-ידי כך אולי לפתוח להם דלתות רחבות יותר למוסדות ההשכלה האחרים, ואני בהחלט מברך את השר על הצעד החשוב הזה.

מכאן לנושא שאני רוצה לדבר עליו: אני רוצה להעלות בפני השר בעיקר שלוש נקודות. הבנתי מדברך, אדוני השר, שהתוכנית החדשה לבחינות הבגרות נובעת ממסקנות הוועדה אשר מונתה על-ידי השרה אלוני, שאתה הארכת את מינויה או נתת לה מנדט לעסוק בנושא בחינות הבגרות ואימצת עקרונית את המלצותיה – אולי עם שינויים קלים – והינך רוצה לגשת ליישומן; איני יודע אם כבר השנה או בשנה הבאה. אבל אני רוצה להעיר שלוש הערות מהותיות על הצעות הוועדה ועל הצעתך.

דבר ראשון: האם אתם בטוחים שכל תלמיד שיצא מבית-הספר יקבל את המטען הבסיסי שהוא צריך לא רק כדי להמשיך באוניברסיטה, לא רק כדי להתקבל לפקולטה למדעי הטבע או לפקולטות אחרות, אלא גם את המטען הבסיסי הלאומי, את הקשר שלו עם מורשתו, את הקשר שלו עם עמו ועם התרבות העתיקה שלו? אני מתכוון בעיקר לאשכול היהדות, הכולל תנ"ך, מחשבת ישראל, תורה שבעל-פה, היסטוריה יהודית ודברים אחרים. לפי החשבון שעשיתי, אדוני השר, יש אפשרות שילדים במחזורים מסוימים לא ייבחנו בתנ"ך. יהיה להם תחליף, אולי היסטוריה יהודית או תחליף אחר. בבתי-הספר החילוניים הנטייה ללמוד תורה שבעל-פה, אגדה או לימודים אחרים ביהדות היא כמעט אפסית. גם הנטייה ללימוד תנ"ך היא כמעט אפסית. מעט מאוד תלמידים ניגשים לבחינה בתנ"ך בחמש יחידות, כלומר לתנ"ך כמקצוע מוגבר. אני מדבר על בתי-הספר החילוניים; בבתי-הספר

הדתיים המצב שונה. בבתי-הספר החילוניים – כמעט שלא. כלומר, אלה שניגשים לבחינות בתנ"ך, ניגשים כיוון שהם חייבים, אבל אין נטייה סוחפת, אין חינוך או המרצה של המנהלים או של המורים, לקרוא לתלמידים ללמוד עוד עניינים שביהדות, עניינים שבמורשת ובתרבות של העם היהודי. לפי התוכנית הזו, אני מודאג מכך שהניתוק ילך ויגדל.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שאני מודאג מאוד מהניתוק הזה, מהניתוק הקיים היום בין הנוער הדתי לנוער החילוני. הניתוק הוא לא רק של אורח חיים, הוא כמעט ניתוק תרבותי, כלומר התרבות מתחילה להיות שונה לגמרי, ואין כמעט חוטים מחברים בין נער חילוני לנער דתי. בעבר היו החוטים המחברים רבים יותר. היתה אולי אפילו תרבות של צפייה משותפת בסרטים, היתה תרבות של הליכה להצגות משותפות; היום גם זה הולך ומתנתק. אם אנחנו נגרום, על-ידי התוכנית הזו, לכך שיגדל הנתק בכל מה שקשור לקשר של הנער עם מורשתו, הרי שיצא שכרנו בהפסדנו. זו הנקודה הראשונה, אדוני השר.

הנקודה השנייה אינה ברורה לי מספיק, מה תהיה עמדת ראשי האוניברסיטאות לאחר המהפכה הזו. אין לי ספק שהאוניברסיטאות לא יורידו את הדרישות שלהן. לאוניברסיטאות יש דרישות, וכל זמן שהן אינן פתוחות לכול, כל זמן שאין מקום לכול, תהיינה בחינות כאלו או אחרות, ולא משנה איך נקרא להן. אחד הגורמים החשובים שיובאו בחשבון הוא בחינות הבגרות, ואם רמת הדרישות לקבלת תעודת הבגרות תהיה נמוכה, האוניברסיטאות יקשו את הקבלה בדרכים אחרות. אם תעודת הבגרות תהיה ברמה טובה, הן יקלו בצד השני. מה יאמר ראש אוניברסיטה, מנהל אוניברסיטה או דקאן, אם אינו יודע אפילו באילו מקצועות יבחן התלמיד שנה לפני שהוא מקבל אותו? הוא לא יודע אם התלמיד יבחן במתמטיקה או בפיסיקה, אם יבחן בזה או בזה.

אני מבין את הרציון שבשיטה הזו, אני מבין את הרצון לצמצם מקצועות מצד אחד, ומצד שני להקל בבחינות הבגרות, ולא לגרום לנערים ולנערות להיות בלחץ כל כך גדול של בחינות, כאשר כל עתידם תלוי ביכולתם לעמוד בלחץ. אני מבין זאת ורואה בהצעה דברים חיוביים. אני רוצה לומר לשר, כי איני בא לדבר כאן נגד כל התוכנית שלך ושל הוועדה. אני חושב שיש בה בהחלט אלמנטים חיוביים; אני רק מעלה נקודות שיש בהן כדי לשפר את התוכנית. האם יש לך הבטחה מראשי האוניברסיטאות, האם אתה יודע, האם יש לך ביטחון שראשי האוניברסיטאות לא יקשו את הקבלה בגלל השינוי בבחינות הבגרות?

הנקודה השלישית והאחרונה היא החשש מפני זלזול בלימודים, כל זמן שלא ייודעו המקצועות שבהם ניגשים לבחינות הבגרות. יש כוונה טובה, לבוא ולומר שכל התלמידים ילמדו את כל המקצועות, אבל בעצם ייבחנו רק במעט בחינות. איך אנו עושים זאת? על-ידי כך שאנחנו מודיעים על המקצועות בשלב מאוחר יותר בכיתה י"ב, אינני יודע אם בתחילת השנה, באמצע השנה או בפסח. אם תלמיד יודע שייבחן בארבעה מקצועות, מה שיקרה הוא שיתחילו משחקי ספקולציה: במה ניבחן, במה לא ניבחן; אולי על זה לא ניבחן ועל זה כן ניבחן. תלמידים ישאירו את הלימוד עד הרגע האחרון ויאמרו: בשביל מה לנו ללמוד את כל המקצועות, אם בין כך ובין כך לא ניבחן על מחציתם? נעשה מאמץ מוגבר בשלושת-ארבעת החודשים האחרונים ונלמד את ארבעת המקצועות האלה. אני חושש מאוד מרפיון בלימודים בכל שאר המקצועות.

לכן, אדוני השר, אני מסכם את דברי: בעיקרון, אני רואה הרבה חיוב בתוכנית, אבל הייתי מבקש את התייחסותך או התייחסות הכנסת לנקודות האלה, כדי שתלמידי התיכון יצאו כאשר הם משיגים את המטרות שאנחנו רוצים בהן – גם עשירים ברוח וגם עם דלת פתוחה להמשך קניית השכלה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור. אחריה – חברת הכנסת דליה איציק.

ענת מאור (מרצ):

גברתי יושבת-הראש, אדוני שר החינוך, חברת הכנסת דליה איציק, הנושא של מהות החינוך והלמידה הוא ללא ספק אחד הנושאים החשובים אשר צריכים להנחות ולהדריך את כולנו – הורים, מחנכים והחברה הישראלית כולה, שכן אין די באמירה שהחינוך הוא הבסיס לכול. אנחנו יודעים שבחינוך יש הרבה שיטות וגישות, ומטבע הדברים יש ביקורת. יש התקדמות, יש הישגים ויש מחלוקות.

אישית, אני סבורה שיש שטחים רבים שצריך היה לקדם בחינוך, כמו האינטגרציה וצמצום הפערים. אני מצטערת על כך שלפני שנתיים הקימו ועדה, אחת מני רבות, שהיתה צריכה לשאול את השאלה הנצחית על בחינות הבגרות: to be or not to be – להיות או לחדול, שכן אני חושבת שיש סוגיות שהיו צריכות לזכות במקום גבוה יותר בסדר העדיפויות, לרבות בתוך סוגיית בחינות הבגרות עצמה. צריך היה לבצע רבות מן ההמלצות אשר נתקבלו במשך שנים אך לא הפעילו אותן.

אני מבינה שהלמידה במתכונתה בחטיבה העליונה מדריכה את מנחת משרד החינוך, ובצדק. אני מברכת על מגמת השר, שיהיו מקסימום מסיימי בחינות בגרות.

אשר לרפורמה, אני רוצה להדגיש, כי על-פי הערכתי, המצב המוצע בזמני – היה צריך להיות המלצה ראשית, לא כדרך ביניים ולא במסגרת תוכנית מעבר במשך 15 שנים, שבהן יהיה כל הזמן ויכוח, אלא תוך כדי השארת התפיסה של לימוד הומניסטי רחב, בלי התמקצעות ובלי ארבעה מקצועות עיקריים בלבד. אם המשרד הציע רעיון מקורי, שמדי פסח יאמרו באילו מקצועות תהיה בחינה חיצונית ובאילו בחינה פנימית, זה מקובל עלי. כך ילמדו את כל המקצועות על-פי אותה דרגת חשיבות ובאותה אינטנסיביות, ורק הבחינה תיעשה בפחות לחץ. אני מצטערת על כך שזו רק המלצת ביניים.

גם אני סבורה, כמו חבר הכנסת יצחק לוי, כי אם תהיה זו תקופת מעבר – ואני מאמינה שהשינוי לא יתרחש, אלא רק יכניס אי-שקט וויכוחים מתמידים כל 15 השנים. הוא יפגע במקצועות הומניסטיים ובהרבה מאוד תחומים, וישאיר את המקצועות הקשים יותר לכלל התלמידים. זו הערתי העיקרית, שההמלצה לא תהיה רק תוכנית מעבר.

אני רואה בחיוב רב את השיטה המודולרית. כך יתאפשר לתלמידים החלשים לצבור נקודה אחר נקודה. כך גם לגבי כל תלמיד אחר: מה שהשיג נשאר עמו, והוא יכול להוסיף עליו במהלך הלימודים בתיכון, ובוודאי בזמן השירות הצבאי ולאחר מכן.

אני רואה בברכה רבה את החלוקה לשני סמסטרים. היא מאפשרת יתר ריכוזיות בלמידה, לא צריך יהיה ללמוד שמונה נושאים לאורך כל השנה, אלא ארבעה נושאים במשך חצי שנה, עם יותר שעות ופחות מורים, באינטנסיביות גדולה יותר ותוך כדי מגע חם עם החומר.

עם זאת אני רוצה להגיד לך, אדוני השר, שהשינוי החשוב ביותר שצריך להיות הוא שתהיה למידת אמת לבחינות – פחות ידע, פחות שינון עובדות והרבה יותר הבנה ופרשנות של התלמיד. וכי אנו מכירים סמינריון או שיעור באוניברסיטה שאין בו בחינה? מדוע אין צעקה על כך? חלק מסיום פרק הוא גיבוש, אינטגרציה ועמידה במבחן של הנלמד. אלא שהמבחן חייב להביא לידי ביטוי לא רק את הידע, אלא את ההבנה והפירוש.

אדוני השר, זה היעד שאני מבקשת ממך להפנות אליו את מלוא תשומת הלב בשנה הקרובה: לבדוק מקצוע אחר מקצוע, מה ניתן ומה הכרחי לשנות בו. כמי שהיתה בשדה החינוך אני יודעת שהמורים מביאים המון הצעות פוריות, אך הן לא באות לידי ביטוי. אני לא מפסיקה להביא את הדוגמה של בתי, שהיתה צריכה להיבחן לפני שנה על הגשת שאילתא בכנסת; לא התביישתי לומר אז, כי למדתי איך מגישים שאילתא בכנסת רק כאשר הגעתי לכאן. מדוע תלמיד בכיתה י"ב צריך לדעת מהו התהליך הביורוקרטי של הגשת שאילתא בכנסת, במקום להבין מהי השקפת עולם דמוקרטית, ומהו מרחב הוויכוחים והמחלוקות בתפיסה הפלורליסטית? האם צריך לדעת את הטכניקה המדויקת של הגשת שאילתא? דוגמא אחרת – תולדות עם ישראל הוא המקצוע שהוריתי, ואני יודעת שיש דברים רבים שתלמיד אינו יכול לעכלם ולעבדם.

אני רוצה להצטרף למברכים על השינוי בבחינה במקצוע המתמטיקה. מדוע צריך ארבע יחידות במתמטיקה כדי להיכנס לאוניברסיטאות, תהיה הפקולטה אשר תהיה? מדוע תלמידים צריכים להיות בפאניקה בגלל המתמטיקה כבר בכיתה א'? בשביל זה לא צריך רפורמה, צריך פשוט לשנות את הדברים בפועל.

אדוני השר, הצעתי לך, ואני רוצה לחזור על ההצעה: אף שאנחנו "משרד החינוך והתרבות", ואין ביטוי מספיק למלה "חינוך" בתעודת הגמר של התלמיד. סיום י"ב הוא לא רק סיום קוגניטיבי-שכלי, הוא סיום חברתי-רגשי. אני מציעה לך, אדוני השר, להנהיג פרויקט גמר חברתי. ניסיון לעשות בזמננו שנת מחויבות אישית. השר המר הנהיג זאת. הרעיון נכון מאוד, אך הוא לא עלה היטב, מאחר שבכך שאנחנו מתגמלים רק על הישגים שכליים, אנו מעמידים את המחויבות האישית כדבר פחות ערך. ולא כך הוא. יש לתגמל כל תלמיד ותלמידה הפעילים בקהילתם או המדריכים בתנועת נוער, או שעובדים בכל תחום עבודה, כמו המשמר האזרחי, אם הם עושים זאת בהתמדה, עם ליווי מקצועי ועם לימוד פרק מבוא תיאורטי. זה צריך להיות שווה ערך לארבע יחידות, ממש כמו מקצוע לימודי. אני חושבת שזה יתרום מבחינה חברתית ויביא לשינוי חשוב מאוד במהות גמר התיכון.

אדוני השר, הלחץ אשר נגרם לתלמידים בגלל ההגבלה בזמן הבחינות, יוצר אבסורד שאי-אפשר להבינו. מדוע אחרי שעתיים חייבים העטים ליפול מן הידיים? מדוע החניך שלי צריך ללכת לפסיכולוג, כדי לקבל אישור להארכת זמן הבחינה ב-15 דקות? מדוע צריכים הוריו להוציא על כך 600 שקל? וזה עוד נכנס לתעודה שלו לקראת ההליכה לצבא. הזמן המוקצב לבחינות צריך להיות מוארך אוטומטית ברבע שעה או ב-30 דקות, ללא שום פרוצדורה. עושים זאת רוב המרצים באוניברסיטה. רק בבחינות הפסיכומטריות יש חשיבות למספר הדקות. מה החשיבות בדחיסת הבחינה לשעתיים? שינוי כזה, זעיר כביכול, ישנה בהרבה את כל הנושא.

לגבי שיטת שקלול ההישגים של בתי-הספר: שמעתי על מגמת משרד החינוך, ואני רוצה לברך עליה. לא יכול להיות שתהיה תחרות פרועה בין בתי-הספר על ההישגים של התלמידים. זה תמריץ להנשרה שלילית, מתוך רצון להיות בסטטוס גבוה. בית-הספר צריך להתפרסם בעיתונות ובציבור רק על-פי שלושה מדדים הקבועים מראש: מדד ההישגים בבחינות הבגרות; מדד של זה אשר הנשיר הכי פחות תלמידים מכיתה ז' ואילך, ומדד של הרכבו הסוציו-אקונומי שיובא בחשבון השקלול. אז יהיו ההישגיות והתחרותיות לא רק בכל הנוגע לתוצאות בחינות הבגרות אלא גם בכל הקשור בפחות הנשרה ובהשארת יותר ויותר תלמידים חלשים.

מאחר שזמני תם, אני רוצה לסכם: הנושא חשוב ביותר, ולפיכך אני מציעה, אדוני השר, שהוא יפתח לדין ציבורי. ההמלצות יצאו זה עתה, ואני חושבת שאימוץ מראש אינו הכרחי. אני פונה לאוניברסיטאות לשתף פעולה עם ההקלות שמשרד החינוך מציע, ובדין; לא עם פחות ערך, לא עם זילות ההישגיות והחינוך, אבל בהחלט עם הליכה לקראת העובדה שצריך להגדיל עם משרד החינוך את מספר מקבלי תעודת הבגרות, כדי שהאופקים האקדמיים והתעסוקתיים ייפתחו בפני הרבה יותר נערים ונערות. ולכן, ארבע בחינות בגרות הן לא המסר העיקרי, גם לא בטווח הרחוק. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני רוצה לציין, כי בהצבעה הקודמת על ההצעה לסדר-היום, בנושא שרפת ספרי קודש בבית-הספר התיכון בראש-העין, הצבעתי בטעות במקום היושבת-ראש הקודמת ענת מאור. אני מבקשת לצרף את הצבעתי בעד העברת הנושא לוועדת החינוך.

אני מזמינה כעת את חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אם הוא איננו – הוא איננו. אני צריכה לקרוא בשמו.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ברשותך, אני מבקשת לפתוח בנושא תאונות הדרכים בחודש אוקטובר. בחודש אוקטובר השנה היו 1,599 תאונות דרכים, אדוני השר. מספר הנפגעים בתאונות הדרכים היה 2,781, ומספר ההרוגים היה 34. 34 הרוגים בחודש אחד. רק שלשום, אדוני השר, נהרגו שני מהנדסים עולים חדשים בתאונת דרכים מחרידה שהיתה ליד מצודת-יואב בדרום. במקום הזה בדיוק נהרג תושב הדרום בתאונה בנסיבות דומות מאוד לפני כחודש, ואני מוכנה להישבע שאיש לא יצא למקום הזה לבדוק אם יש משהו בכביש הזה שתובע קורבנות, אם הפיקו לקחים, אם הסיקו מסקנות, כי הרי כולנו מסתכלים על המחלה הזאת ועל הגזירה הזאת כאילו זו גזירה משמים, שאי-אפשר להיאבק בה.

אתה יושב פה, אדוני השר, ואני מאמינה בחינוך בגיל הרך, אני מאמינה גדולה בחינוך. אני חושבת שניתן לעשות משהו. אולי אתה תעיר את הממשלה הזאת, שתקיים סוף סוף דיון – אני משר התחבורה כבר התייאשתי – על מגפת תאונות הדרכים במדינת ישראל. תודה.

גברתי היושבת-ראש, אני מבקשת לדבר לעצם הנושא. אני רוצה לברך אותך, אדוני השר. אני חושבת שנגעת פה בנושא שהיה פרה קדושה במשך הרבה מאוד שנים, והיה צריך הרבה אומץ לב ציבורי,

לא רק ציבורי. כמי שממונה על התפקיד באופן ישיר, אני לא יודעת כמה שרים היו מעזים לעשות את מה שאתה עשית.

אבל תן לי לומר לך כמה דברים. אני חושבת, שדווקא בשל כך שצעדת צעד גדול וכבד היה צריך לפתוח את החלטות הוועדה לדין ציבורי. אני גם מכירה אותך, אני חושבת שאתה דמוקרטי. לפי דעתי, היה צריך להביא את זה לכנסת, כנסת ישראל. בחינות הבגרות יש להן השפעה מכריעה על תלמיד עד סוף ימיו כמעט. אם אין לו תעודת בגרות, הוא לא ילך לאוניברסיטה. אם הוא לא ילך לאוניברסיטה, מעגל העבודה שלו יהיה שונה ואחר, ובעצם תעודת הבגרות היא סימן הדרך, כמעט המכריע בחייו. לפי דעתי, כנסת ישראל היתה צריכה להידרש לסוגיה, לדבר עליה, להתווכח עליה. אני חושבת שגם טוב שיראו האזרחים שהנבחרים שלהם מתעסקים בסוגיה כל כך חשובה, לא רק מדברים על חינוך מן השפה ולחוץ אלא גם מתעסקים בחינוך. ואני מבקשת ממך, אדוני השר, שבכל זאת היום, בסוף היום, תאמץ הצעה שאנחנו נדון על זה בכנסת ונדבר על כך.

תרשה לי רק לציין בפניך כמה נתונים שעדיין מאוד מאוד מדאיגים אותי. אגב, יש נטייה לכולנו, גברתי היושבת-ראש, להתרפק קצת על העבר. אנחנו אוהבים את זה ואנחנו מתווכחים הרבה ומדברים על זה שהיתרון האיכותי שלנו נעלם. אני חושבת שזה קשקוש אחד גדול, כמו הרבה סממאות שאנחנו אוהבים לזרוק, שהאינטגרציה נכשלה והמורים של היום הם כאילו מורים פחות טובים מהמורים של פעם. רק צריך לזכור שב-1968, השנה שבה הוחלט על הרפורמה, שיעור הזכאים לתעודת בגרות במגזר היהודי בשנתון כולו היה 16%. נדמה לי ששר המשפטים אמר לא מזמן, שאם הוא היה צריך להתקבל היום לפקולטה למשפטים – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני אמרתי.

דליה איציק (העבודה):

כן, אמרתי.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אמרתי "שר המשפטים".

דליה איציק (העבודה):

לא, שר החינוך אמר שהוא לא בטוח שהוא היה מתקבל.

והאם זה נכון לומר שהכלכלנים של היום פחות טובים מהכלכלנים של אז? והאם הרופאים של היום פחות טובים מהרופאים של אז? והאם המשפטנים של היום פחות טובים מהמשפטנים של אז?

היו"ר א' סלמוביץ:

יותר טובים.

דליה איציק (העבודה):

ואולי אפילו – יש כאן אומרים – יותר טובים.

לכן אני רוצה מאוד להיזהר ולהזהיר את עצמנו מהנטייה הזאת של כולנו להתרפק על העבר. טוב להתרפק על העבר, על הטוב שבו, וצריך לנער את העבר מהרע שבו.

אני מאמינה שבחברה הישראלית חל שינוי ערכים בסיסי. בעבר למדו היסטוריה ואמנות וספרות ויהדות ומקרא, וזה היה מאוד יוקרתי. היום קרה לנו משהו בחברה, שינוי הערכים שלנו לוחץ עלינו ללכת לכיוונים אחרים – למשפטים, לתקשורת, לכלכלה, למינהל עסקים. העולם, לצערי, הולך לכיוונים של סטטוס וכסף, ולשם הולכים. דווקא בשל כך הערתו של חבר הכנסת יצחק לוי היא אכן במקומה. תנ"ך זה מקצוע חשוב מאוד, מקצוע נאהב מאוד, ויש סכנה גדולה, בגלל השינויים החברתיים האלה, בגלל שינויי הערכים בחברה שלנו, שתלמידים יבחרו נושאים אחרים. ואולי צריך כאן לתעל ולכוון בצורה כזאת שהבחינה בתנ"ך, שהוא נר לרגלנו, תהיה בחינה חשובה והכרחית.

תרשה לי לומר דבר נוסף, אדוני השר. אני מאמינה באמונה שלמה, שחברה בריאה היא חברה שהרף התחתון שלה הוא שקובע את איכות החברה כולה, ואני מעדיפה שהממוצע של החברה שלנו יהיה 98% ולא 100%, ובלבד שהרף התחתון, שהבסיס שלה, יהיה בסיס רחב. אני עדיין מוטרדת מאוד ומודאגת מאוד מכך שרק 38% מתלמידי י"ב מקבלים תעודת בגרות בהזדמנות הראשונה, ובהזדמנות השנייה – עוד 3% בקושי. ה"רף" הבסיסי שלנו הוא עדיין קשה, מכאיב, ואני מודה ומתוודה: כשהייתי ממונה על תיק החינוך בעיריית ירושלים, דבר ראשון הסתכלתי על הנתון הזה. ובירושלים הנתונים בסך הכול טובים בהתחשב בהרכב הדמוגרפי, אולי אפילו טובים יותר מאשר בתל-אביב, ועדיין לא הרגשתי שאפשר לנוח על זרי הדפנה. צריך לעשות משהו בעניין הזה, אדוני השר. אנחנו מוכרחים לשבת ולתת דעתנו על העניין.

יותר מזה, יש לי הרגשה שלנו יש איזו בעיה עם זה שאנשים הולכים ללמוד משפטים והולכים ללמוד כלכלה והולכים ללמוד יהדות. פתאום יש לנו איזו בעיה: מה יקרה אם אנשים יהיו יותר מלומדים? אני שואלת את עצמי ושואלת אותך, אדוני השר: מה זה מפריע לי שגם המזכירה תהיה בוגרת אוניברסיטה וגם נהג המונית יהיה בוגר אוניברסיטה? ולכן, אני מברכת אותך על פתיחת המכללות, וצריך לסייע להן. אני עצמי הלכתי השנה ללמוד משפטים כי חשבתי שהשכלה כזאת בבית הזה יכולה לסייע, ונתנו לי הזדמנות שנייה. לולא היו היום מקומות שאפשר היה לתת בהם הזדמנות שנייה, היתה חסרה לי ההשכלה הזאת. אני חושבת, שאם נותנים לאנשים ללמוד יותר, אם נהג המונית יהיה גם בעל תואר בי.איי., כל איכות החיים שלנו תהיה שונה, ואם גם המזכירה ואם הזבן ואם בעל חנות

המכולת כולם יהיו יותר משכילים, כל החיים שלנו יהיו שונים. לכן צריך לתת את ההזדמנויות האלה, וכל הזמן לתת את הדעת על העניין הזה.

אני מסיימת, גברתי היושבת-ראש, רק במשפט אחד שרציתי להגיד לשר: אתה התחלת במהפכה – אני חושבת שצריך להעמיק אותה – ואני מודה שהיה צריך אומץ לב. אבל אני רוצה להגיד לך, אדוני השר: המטבע נמצא מתחת לפנס. תאמין לי, מניסיון של שנים, הבעיה האמיתית במערכת החינוך היא מספר הילדים בכיתה. כל מחנך יאמר לך: אי-אפשר, בוודאי, לחנך כשיש 40 ילד בכיתה, אבל גם אי-אפשר להעביר חומר כשיש 40 ילד בכיתה. אני חושבת שאתה צריך ליזום את זה, אפשר לעשות את זה. ממשלת ישראל הבטיחה שיהיו שינויים. זה לא הרבה כסף, אפשר עוד השנה להחליט, באופן צומח ומתפתח, שבגן הילדים, בכיתות א'-ב', המקסימום יהיה 30 ילד בכיתה, וכך במשך השנים, עד שנגיע ל"ב, נקבל את המהפכה הזאת, כי זאת הבעיה האמיתית שלנו במערכת החינוך. אני מודה לכם מאוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. אם כך, אני מזמינה את כבוד שר החינוך להתייחס להצעות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, אני מודה לחברי הכנסת גם על הברכות, גם על ההערות, גם על השאלות וגם על התהיות.

עם כניסתי לתפקיד הצהרתי על מטרה כמותית, שאני רואה אותה כדבר איכותי ממדרגה ראשונה לגבי עתידה של החברה הישראלית: להגדיל את שיעור הזכאים לבגרות – אני אמרתי בתוך שלוש שנים – ל-50%. אנשי המשרד אומרים לי שזה חלום בלתי אפשרי. ייתכן שהוא בלתי אפשרי, אבל אני רוצה לשאוף להתקרב אליו עד כמה שאפשר.

ועוד קיבלתי החלטה, שעד סוף המאה הזאת, עד שנת 2000, כל בוגר תיכון שיש בידו תעודת בגרות יוכל לנסות את כוחו ברכישת השכלה גבוהה לתואר הראשון, למעט פקולטות כמו הפקולטה לרפואה, שבכל מקום בעולם היא מוגבלת במספר התלמידים שלה. אנחנו מתקרבים בקצב מאוד משמעותי להשגת המטרה הזאת.

כל מי שמדבר על מטרה חברתית ואינטגרטיבית צריך לדעת שזו המהפכה האמיתית. הגדלת שיעור הזכאים לבגרות – זו המהפכה האמיתית. משום שמה שהיה נכון בשנות ה-60 וה-70 לגבי תעודת הבגרות, נכון היום לגבי התואר הראשון באוניברסיטה. ומי ששולל את תעודת הבגרות ואת זכות הלימודים באוניברסיטה, קובע, כפי שאמרו חברי הכנסת בצדק, את גורל התלמיד או התלמידה ואת גורל בניהם ואולי גם את גורל בני בניהם.

לכן המאמץ האדיר של המשרד, באמצעות תוכניות רבות מאוד שאין לי אפילו זמן למנות אותן, הוא להביא עוד ועוד תלמידים לעבור את סף הבגרות ולתת להם את האפשרות ללמוד לימודי השכלה גבוהה.

אגב, זה מבצע יקר מאוד, והוא בא על חשבון דברים אחרים. המבצע הזה כרוך – למשל השנה, למעלה מ-6,000 תלמידים לומדים בקבוצות מיוחדות שכל תפקידן הוא מעבר לבגרות. הוא כרוך במתן אפשרות לתלמידים שכבר סיימו את מערכת החינוך ללמוד בחינם כדי לעבור בחינת בגרות אחת או שתיים.

אני לא יכול לפרט את הכול. אבל, אנחנו כבר רואים בעין כיצד היחס של מנהלי בתי-הספר משתנה גם בנושא ההנשרה, גם בנושא הסטטוס של בית-ספר ושל ציוני בגרות. אני יודע שהסטטוס משתנה, שהנורמה משתנה, משום שאני נפגש עם מאות מנהלים ואני שומע את זה מהם, והדברים נופלים על אוזן קשובה. כשבא אלי מנהל ולא אומר לי שאצלו ציוני הבגרות הגבוהים ביותר אלא אומר לי שאצלו אין מנשרים, אני יודע שהמסר הולך ונקלט.

אני מוכן, כמובן, להביא בפני הכנסת בכל הזדמנות את הנתונים המעודדים האלה שיש לנו לגבי שנת התשנ"ד, ואנחנו בודקים אותם ומאשרים אותם בימים אלה ממש.

להערות של חבר הכנסת יצחק לוי – אין שום כוונה לפגוע, לא בלימודי מורשה ולא בלימודי תנ"ך. תנ"ך יישאר מקצוע חובה ובגרות חובה לפי כל אחת מהתוכניות האלה. אלא מה? אותו דבר שאתה מציין אותו, אולי תבוא לו רפואה. היום אנחנו רואים שבמקצועות החובה היהודיים, ובראש ובראשונה בתנ"ך, אין לנו כמעט נבחנים ברמה מוגברת. לעומת זאת, במקצועות בחירה שהם לא מקצועות חובה, יש לנו מספר הרבה יותר גדול של נבחנים ברמה מוגברת – גיאוגרפיה, ביולוגיה, כימיה, שלא לדבר על פיסיקה. אנחנו חושבים שחלק מזה קשור בהרבה מאוד ימים – ואני לא רוצה לדבר על המלצות ועדת-שנהר ולא על כל הדברים שגרמו לכך. אלא הדחיסה הזאת של כמה בחינות בגרות עם בחינות מתכונת לתוך שתי השנים האחרונות של החטיבה העליונה, היתה לה השפעה הרסנית.

יתר על כן, אני פניתי לוועד ראשי האוניברסיטאות בבקשה חוזרת ונשנית לבטל את שיטת הבונוסים המיוחדים הניתנים אך ורק למקצועות כמו אנגלית, פיסיקה, מתמטיקה, ולתת אותם לכל המקצועות, לרבות לימודי היהדות.

אנחנו צופים, שכתוצאה מכל המאמצים שלנו, גם כתוצאה מרעיונות שיש לגבי מקצועות חדשים ביהדות – כמו מורשת ישראל, או שילוב תורה שבעל-פה עם משפט עברי, בלבוש משמעותי יותר מבחינת האקטואליה שלו – אנחנו צופים תפנית הדרגתית.

אני גם תמכתי ביזמה של האוניברסיטה העברית לפתוח שלוחה ברחובות ללימודי מדעי הרוח ולימודי היהדות. כבר יש לנו נתונים טובים בשנה הזאת – שהגדילו את מספר התלמידים בלימודים הומניים, בלימודים יהודיים.

דליה איציק (העבודה):

זה עולה המון כסף. הם צריכים להיות מסובסדים כמו אוניברסיטאות אחרות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הם מסובסדים. אני מדבר על שלוחת האוניברסיטה העברית ברחובות. אני דיברתי על הנושא שהעלה חבר הכנסת יצחק לוי לגבי לימודי היהדות.

רבותי, נציג האוניברסיטאות בוועדת בן-פרץ היה יושב-ראש ועדת הקבלה הבין-אוניברסיטאית. לפני שפרסמנו את שתי המסקנות, גם של ועדת בן-פרץ וגם של תוכנית המעבר שחברת הכנסת ענת מאור דיברה עליה, של מקצועות ללא חובת בחינה, שמודיעים עליהם בפסח, ישבנו עם נציגי ועד ראשי האוניברסיטאות.

אני רוצה לציין לשבח את התמיכה שקיבלנו מנשיא האוניברסיטה העברית פרופסור גוטפרינד, מרקטור האוניברסיטה העברית פרופסור יהושע בן-אריה, מרקטור אוניברסיטת בן-גוריון. אנחנו לא מסתפקים בכך. אנחנו נפגשים עם ועד ראשי האוניברסיטאות, ואני חושב שתהיה לנו תמיכה בעניין הזה. מובן שאנחנו רוצים לעשות זאת בשיתוף פעולה עם האוניברסיטאות. גם הן צריכות להיות מעוניינות ששנת י"ב תחדל להיות שנה אקסטרנית, שנה שבה יש מירון מכשולים לעבור את בחינות הבגרות; שיהיה בה אלמנט יותר חינוכי, שיהיה יותר מאמץ בתחום של העמקה והבנה. האוניברסיטאות צריכות להיות שותפות עיקריות למאמץ הזה.

סאלח סלים (חד"ש):

אפשר לשאול שאלה? אתה דיברת על המלגות. כפי שזה מנוסח בחוק, הן ניתנות רק למי שמסיים שירות צבאי. כל אלה שלא משרתים בצבא לא יכולים ליהנות מזה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה נושא שאני מוכן לטפל בו, אבל הוא לא קשור בבחינות הבגרות ממש, וזמני קצר והשעה מאוחרת. אני מוכן לטפל גם בזה בהזדמנות אחרת. הנושא בטיפול. אני הגשתי הצעת החלטה בעניין זה לממשלה, כדי לאפשר מתן מלגות גם ללא-יהודים באזורי שיקום ופיתוח.

לשאלה השלישית של חבר הכנסת לוי, אני לא חושב שיש זלזול בלימודים. אני חושב להיפך, מכיוון שהתלמידים לא ידעו עד פסח מה הבחינות שיצאו מן המניין, הם ידעו שהציון השנתי שניתן להם הוא הציון הסופי. ואז, מתחילת שנת הלימודים ועד פסח יהיה לימוד יותר אינטנסיבי. ומה שקורה אחרי פסח – בלאו הכי הלימודים נפסקים. כולנו יודעים מה קורה בי"ב, לקראת סוף השנה – הכול בחינות ובחינות מתכונת בשרשרת. אנחנו רוצים להפסיק זאת. אנחנו רוצים יותר מאמץ, יותר הבנה, יותר העמקה, כאשר אנחנו מקטינים רק דבר אחד: לא את הרמה, בשום ואופן לא את הרמה, אלא רק את מטען החרדה של החצי השני של כיתה י"ב.

אגב, לאלה הטוענים שיש כאן הקטנה ברמה, אילו רציתי להגדיל את מספר הזכאים על-ידי הורדת רמה, גברתי היושבת-ראש, לא הייתי יכול לעשות זאת? אתם יכולים להיות סמוכים ובטוחים שהייתי יכול לעשות זאת על-ידי הקלה בבחינות עצמן. אבל אני לא רוצה לעשות זאת. אני לא רוצה להוריד את רמת בחינות הבגרות. אני כן רוצה להקטין כל מיני ספיחים שלא קשורים ברמה. אנחנו לא בודקים בבחינות הבגרות את הכושר לעמוד במצבי מתח וחרדה. אנחנו לא אמורים לעשות זאת. לכן, אנחנו רוצים להקטין קצת את המתח המלווה את הבחינות האלה, הגדולות, הארציות, האנונימיות, ואת הסיפור הזה ששמעתי על טיפול פסיכולוגי במישהו שלא קיבל הארכת זמן.

לחברת הכנסת ענת מאור, שמעתי רעיונות טובים, יפים, על פרויקט חברתי גם בזמן בחינות. אני הייתי מעדיף, שזמן הבחינות לא יוארך, אלא נוסח הבחינות יביא בחשבון את יכולתו של התלמיד לענות בדרך סבירה. אני חושב שניתנו הנחיות ברוח זה למפמ"רים – מפקחים-מרכזים – במשרד החינוך והתרבות על-ידי המנכ"ל. אנחנו לא רוצים ללחוץ על התלמידים. אנחנו רוצים כן לבחון את הידיעות שלהם.

אני צריך לסיים. אני רוצה לומר לחברת הכנסת דליה איציק, שאני הבאתי את ההצעות האלה לוועדת החינוך והתרבות. אין לי התנגדות לדיון במליאה, אבל אני פשוט יודע שדיון בוועדת החינוך והתרבות הוא יותר אינטנסיבי. לכן גם אציע להעביר את הנושא הזה לוועדת החינוך והתרבות.

אשר לנושא תאונות הדרכים, אני שותף לדאגתך הגדולה. מערכת החינוך נערכת כפי שלא נערכה מעולם לנושא תאונות הדרכים, והלוואי שנראה תוצאות לעמלנו זה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, מה עם 30 תלמידים בכיתה?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה נושא אחר. אני לא יכול לעשות הכול. רוב האמצעים הרבים שקיבלתי הלכו להעלאת משמעותית ביותר בשכר המורים, ואני לא מצטער על כך. זה חשוב לעתיד היותר רחוק, אולי הדבר הכי חשוב. יש לי גם ויכוחים עם האוצר לגבי תוכנית שלדעתי היא אולי אחת החשובות ביותר, הנושא של מיזוג האוויר, ואני רואה זאת כדבר לא פחות חשוב מאשר מספר התלמידים בכיתה.

אנחנו לוקחים את נושא המחשוב, שהוא מקל קצת את העניין של הצפיפות בכיתה, משום שהוא מאפשר לימודים אינדיבידואליים.

אני רוצה לומר לחברת הכנסת דליה איציק, כי יש לנו עוד בעיה: אין לנו בינתיים מורים מוסמכים די הצורך. הקטנה דרסטית של מספר התלמידים בכיתה היא לא רק תקציב בינוי אדיר, היא לא רק תקציב שוטף אדיר – – –

דליה איציק (העבודה):

בוא נתחיל רק עם כיתות א'-ב'.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני מוכן שגם נעסוק בזה, נדון בזה, אני התייחסתי לנושא כאן. אני אומר לכם, שבכל מערכת עצומה כזאת יש צרכים רבים מאוד. המטרה החשובה ביותר שאני ראיתי לעצמי היא לדחוף עוד ועוד תלמידים שנמצאים על הגבול, מעבר זה של המתרס, לעבור את סף הבגרות כדי שתינתן להם ההזדמנות לנסות את מזלם ברכישת השכלה גבוהה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר החינוך והתרבות.

חברת הכנסת ענת מאור, האם את מסכימה להצעת השר להעביר את הדיון לוועדת החינוך והתרבות?

ענת מאור (מרצ):

אדוני השר, אני חושבת שהכנסת הוכיחה שהיא – – – והדיון – – – היה דיון – – –

אברהם פורז (מרצ):

האם את רוצה להעביר את הנושא לוועדה או לא?

ענת מאור (מרצ):

במליאה, אדוני השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

במליאה.

אברהם פורז (מרצ):

ענת מאור (מרצ):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בכנסת הארבע-עשרה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שומעת ממזכיר הכנסת שזה אולי יהיה בכנסת הבאה, חברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני בכל זאת מציעה במליאה – – –

אברהם פורז (מרצ):

כולנו רוצים במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתם רוצים במליאה, בבקשה. אם כן, נעבור להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה.

הצבעה מס' 30

8 – בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום –

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים – אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום – הצעת חוק חובת שמירה במוסדות חינוך, התשנ"ד–1994

--

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא איננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה שהוא איננו, זה לא אומר שאני לא צריכה לקרוא זאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

השר אומר שהודיעו לו – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, לי לא הודיעו, מה לעשות?

-- של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, הנמקה מן המקום. אני מבינה שחבר הכנסת זנדברג איננו --

--

אברהם פורז (מרצ):

זאת גם לא הנמקה מהמקום.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פורז, תרשה לי. לי יש עדכונים שלא רשומים אצלך, מה לעשות?

אברהם פורז (מרצ):

זה לא טוב שאני לא מעודכן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא מנהל את הישיבה, מה לעשות.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה?

אברהם פורז (מרצ):

אני חושב שאם זאת הנמקה מהמקום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא אחראית לעדכונים פה. אני קוראת מתוך סדר-יום מעודכן. חבר הכנסת זנדברג איננו, ואצלי לא רשום שהוא מסיר את ההצעה שלו.

הצעת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון – הגדרת שכר), התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור לנושא הבא על סדר-היום – הצעת חוק תקפ"ו, הצעת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון – הגדרת שכר), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת. תנמק חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; בבקשה. אני מבקשת לא להפריע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק שכר שווה לעובדת ולעובד חוקק על-ידי הכנסת לפני 30 שנה, ב-1964, אבל כעבור 30 שנה מסתבר שאפליית הנשים בשכר היא תופעה קבועה ואפילו מחמירה.

אפליית הנשים בשכר היא עבור עבודה שוות-ערך, עבור עבודה באותו מקצוע, עבור עבודה באותו ידע, ואף שמספר הנשים העובדות הולך וגדל, אף שנשים ממלאות שורה של תפקידים מקצועיים בכירים ביותר בענפים חשובים, עדיין נמשכת אפליית הנשים.

לפי הנתונים העדכניים המתייחסים ל-45 עובדי מדינה, השכר המשולב, כלומר השכר הבסיסי, המשולב, בשירות המדינה, אצל נשים נמוך ב-25% מהשכר המשולב של הגברים, אבל מסתבר שהעובד הולך הביתה, העובדת והעובד אינם הולכים הביתה רק עם השכר המשולב. הם הולכים עם שכר שאליו נלווים תשלומים שונים, וביניהם תשלומים עבור החזקת רכב, שעות נוספות וכו'. כאשר מוסיפים את התשלומים האלה, הפער הוא פשוט מדהים, ואני מדברת, שוב, רק על שירות המדינה.

גבר בשירות המדינה מקבל ברוטו למעלה מ-7,000 שקל. אשה בשירות המדינה מקבלת ברוטו 4,750 שקל.

אברהם פורז (מרצ):

חברת הכנסת גוז'נסקי, שכנעת אותנו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הפרש של 2,250 שקל. בממוצע שכר האשה אינו מגיע אפילו ל-70% משכר הגבר.

רבתי חברי הכנסת, כל עוד הגדרת השכר בחוק שכר שווה לעובדת ולעובד תהיה הגדרה מצומצמת, שמתייחסת רק לשכר המשולב, לא יהיה אפשר כנראה לשרש את התופעה הזאת. לכן מוצעת בזאת הצעה לתקן את ההגדרה של השכר כך שהשכר לפי ההגדרה יכלול לא רק את השכר המשולב אלא גם כל תוספת טובת הנאה, קצובה, מענק, תנאים נלווים, תשלום לכיסוי הוצאות, תשלום בשל החזקת רכב או טלפון, רכישת ספרות מקצועית או כל תגמול אחר.

אני חושבת שהשינוי הזה, שכבר בכנסת הקודמת הצליח לעבור אפילו את הקריאה הראשונה, אשר מוצע כאן על-ידי קבוצה של שמונה חברי כנסת, הוא אחד הדברים המרכזיים במערכה שלנו לשוויון של נשים בעבודה ולשוויון של נשים בשכר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מבקשת מכם לתמוך בהצעת החוק. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את מבקשת להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

שר האוצר נאלץ להיות במקום אחר וביקש ממני לקרוא את הודעתו.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק מן הטעמים הבאים:

אין תקדים בחוק הישראלי ואף לא באמנות הבין-לאומיות להגדרה כה מרחיבה מחד גיסא, וכה מפורטת מאידך גיסא, של "שכר עבודה".

לא מקובל להתייחס לכל טובות ההנאה הניתנות לעובד, לא כל שכן תשלומים בגין שעות נוספות והחזרי הוצאות רכב, טלפון ואחרות, כתשלומי "שכר עבודה". אין לשום עובד או עובדת זכות לקבל תשלומים אלה אלא אם עבד שעות נוספות בפועל או הוציא לצורכי עבודתו בהתאם לאישור שניתן על-ידי המעביד ועל סמך דיווחים אמיתיים.

כל מעביד רשאי לקבוע מה הם המרכיבים של "שכר עבודה" בכפוף לחוק וההסכמים החלים, ואין הצדקה לכך שהמחוקק יקבע זאת במקום המעביד.

קביעת הגדרה כמוצע בהצעת החוק עלולה ליצור לחצים להכרה במרכיבים אלו גם לצורכי פנסיה, פיצויים ותנאי עבודה אחרים, ובכך תביא להגדלת עלות העבודה ונטל נוסף על תקציב המדינה.

מכל מקום, קביעת הגדרה כמוצע תוסיף קשיחות לא רצויה בניהול עסקים ואי-שקט ביחסי עבודה.

יש לציין כי הממשלה אינה חולקת על העיקרון שלפיו אין להפלות עובדים בשכרם מחמת מינם. בהתאם לכך מתנהלים דיונים – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת מחאמיד, מדבר פה שר ואתה מפריע.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

– – בין משרדי האוצר, המשפטים והעבודה והרווחה לגיבוש תזכיר חוק ממשלתי בנושא זה.

לפיכך מבקש שר האוצר להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר רובינשטיין. השר רובינשטיין, רציתי לשאול האם אתה מחליף את שר האוצר גם בהצעות הבאות?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא, רק בהצעה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, רק בהצעה הזאת. תודה רבה.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון – הגדרת שכר), התשנ"ג-1993. נא להצביע בעד או נגד העברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצבעה מס' 31

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון

הגדרת שכר), התשנ"ג-1993, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא לדבר בזמן ההצבעה, חבר הכנסת טמקין. לא לדבר בזמן ההצבעה, חברת הכנסת גוז'נסקי.

שמונה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים – אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום – הצעת חוק א'תשסח, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה. אתה רוצה משם?

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, בשל השעה המאוחרת אני אנמק מהמקום.

הצעת החוק באה להפחית את מס הרכישה המוטל על דירות עממיות עקב עליית המחירים. מה שקרה זה שמדרגות המס קפצו ומן הראוי לעשות תיקון.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה מוקדמת ולהעבירה לוועדת הכספים להמשך החקיקה, הכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. אני מציעה לכל המציעים הבאים לקחת דוגמה ממנו.

אני מבינה ששר האוצר איננו. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת פורז, בקריאה טרומית והעברתה לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

הצבעה מס' 32

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון שיעורי מס רכישה),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון) – שיעורי מס רכישה), התשנ"ד–1994, עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה–1994

(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. חבר הכנסת סאלח טריף איננו. אנחנו עוברים להצעת חוק ב'רנח, הצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת בנימין טמקין. הנמקה מהמקום, בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

תודה, גברתי היושבת-ראש. מדובר בהצעה שיש לה היום תמיכה בממשלה, אחרי שההצעה המקורית עברה תיקונים מסוימים.

מדובר בהצעה חשובה, הצעה ראשונה שדנה בנושא חשוב הקשור לגילוי נגיפי איידס בקטינים והשיטות לבדיקות, למסירת המידע לקטין, להורים וכדומה.

אני מבקש מהכנסת להעביר את הצעת החוק הזאת בשלב הטרומי לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת טמקין. אני מבינה ששוב אין מי ששייב. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד – בקריאה טרומית – הצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה–1994, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה–1994,
לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ה–1994, עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

שאלות בעל-פה

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שפי להציג שאלתא בעל-פה מס' 371, בנושא: בניית גשרים עיליים, לסגן שר הבינוי והשיכון. בבקשה.

בניית גשרים עיליים

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, סגן שר השיכון והבינוי, חברי הכנסת, דובר מע"צ מאיר גזית טוען: "כל עוד אין גשרים עיליים בכבישים שאליהם מתנקזים נחלים גדולים מהרי יהודה, צפויה הצפה של הכבישים".

ברצוני לשאול:

נוכח התוצאות הקשות של פגעי מזג האוויר, האם אין מקום להפנות יותר תקציבים לבניית הגשרים?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שפי.

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת שפי, לאורך כביש הערבה וכביש עין-גדי קיימות כ-12 נקודות תורפה עיקריות, המחייבות בניית גשרים עיליים במקום הגשרים האיריים הקיימים.

עלות הטיפול בכל נקודת תורפה כזו נאמדת ב-20 מיליון שקל וכוללת בניית גשר והגבהת קטעי הכביש המחברים את הגשר לכביש הקיים.

שתיים מתוך נקודות אלה טופלו על-ידי מע"צ, והן גשר על נחל-צין וגשר על נחל-נקרות בכביש הערבה, בהשקעה של כ-40 מיליון שקל. בימים אלה משלימה מע"צ את ביצוע קטעי הכביש המחברים את הגשר לכביש הקיים.

נוסף על השקעות בדרום הארץ הושקעו משאבים בנקודות תורפה במרכז הארץ כגון: גשר פלמחים, שני גשרים על נחל-גמליאל, גשר נתב"ג ועוד.

מע"צ ערוכה עם תכנון רב-שנתי ברמות שונות לטיפול בנקודות התורפה העיקריות, ובשנת 1995 היא מתכננת להיכנס לטיפול בנקודת תורפה נוספת, והיא ביצוע גשר על נחל-פארן, אם תתקצב לכך בהתאם.

פתרון מלא לבעיית ההצפות במערכת הדרכים הבין-עירוניות מחייב השקעה של כ-200 מיליון שקל בבניית גשרים עיליים על כביש הערבה וכביש עין-גדי.

מע"צ משקיעה בטיפול בנקודות אלו בהתאם לאפשרויות התקציביות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר.

שאלה נוספת לחבר הכנסת שפי. בבקשה.

יעקב שפי (העבודה):

תודה לסגן השר אלי בן-מנחם על תשובתו. אנחנו מתקרבים בימים אלה לעיצומו של החורף. כבר היו לנו כמה הצפות. לשמחתנו פתרנו את בעיית איילון. אני מקווה שלא יהיו שם השנה הצפות. אבל אני חושב שצריך לעשות מאמצים – אני לא מאמין שבחורף זה, אבל אולי לקראת החורף הבא – דווקא לטפל בדרום, בכביש הערבה ובכביש עין-גדי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני שמח להודיע, שבכביש איילון, נוסף על הטיפול בכביש עצמו ובצמוד לו, נחל-איילון הורחב בקטעים מסוימים כדי למנוע הצפות בשכונות דרום תל-אביב כפי שהיה בעבר. לשמחתנו השנה לא היה שיטפון לא בכפר-שלם ולא בשכונת-הארגזים. אני מקווה שזה לא יהיה גם בשנים הקרובות.

לגבי התקציב הכללי, מע"צ בנויה לפעול ולבנות על-פי התקציב שמאושר על-ידי ממשלת ישראל. לצערי, עדיין יש בעיות. התקציב גדול לאין שיעור לעומת שנים קודמות, אבל עדיין יש מה לעשות, חייבים להגדיל את התקציב. הייתי מציע לך, חבר הכנסת שפי, לפנות להבא – וכך אני גם אענה לחברים הנכבדים שאני צריך לענות להם בקרוב על שאלת ההצפות – לשר האוצר, ואולי הכנסת בתקציב הנוכחי תדרוש בהסתייגות להגדיל את התקציבים של פיתוח כבישים וגשרים בארץ.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

הצעות לסדר-היום

פגעי מזג האוויר

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – הצעות לסדר-היום בנושא "פגעי מזג האוויר", מאת כמה מציעים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת אריה דרעי – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת רפאל איתן, אחריו – חברת הכנסת ענת מאור. יש כאלה שבשעה זו פגעי מזג האוויר לא מטרידים אותם במיוחד. לפנינו הצעות מס' 5107 ו-5222.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרחה לשבח אותך, גברתי, וגם את חברת הכנסת ענת מאור. משראיתי שההצעה שלי נופלת על סוף סדר-היום, מייד רשמתי, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה היה ברור לך.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לפני כשבוע התרחש דבר מפתיע ביותר, לאחר הקיץ הגיע לנו החורף. בכל העולם זה לא קורה כך. אבל כך אצלנו בארץ, ארץ מיוחדת במינה. קיץ – טראח, מתחיל החורף. אף אחד לא מוכן, הפתעת העונה. איש לא מצפה לכך, לא ברשויות המקומיות, לא ברמה. זאת אומרת אף אחד כנראה לא תיאר לעצמו שיגיע החורף. תמיד אנחנו מאוד זקוקים לגשם, ופתאום כשהוא נופל, כולם המומים, הפתעה. יהיו רוחות, יהיו סערות.

החורף, מסתבר, הוא אחד מן הסודות השמורים ביותר שקיימים במדינת ישראל. הוא תמיד מפתיע. אף פעם לא צפוי. תמיד הוא נופל עלינו בהפתעה גמורה. והתסריט חוזר על עצמו כל שנה, מעין מסורת שאנחנו קשורים אליה בקשרים קדומים – הצפות, פקקים, רמזורים מושבתיים.

השנה נרשם שיא. חצי שעה לאחר שהחל הגשם לרדת, ממש חצי שעה אחר כך כבר שמענו שהכול מוצף. כבישים נסגרו, גשרים התמוטטו. לצערנו, זה לא היה צריך לקרות, ארבעה אנשים נספו מייד עם תחילת החורף הזה. נודע לנו שבנחל-חרוד, במקום שנספו בו אותם שני אנשים מבוגרים יותר, שלא יכלו לעמוד בסערה הזאת ובמים האכזריים, נהרג לפני שנה או שנתיים חבר קיבוץ עין-חרוד. הובטח שיוקם שם גשר והדרכים תהיינה טובות יותר ומוכנות יותר לקראת החורף, אבל מסתבר שזה לא קרה, ושוב במקום הזה בלבד נספו שני אנשים.

גם ניקוז, למשל, לא פועל, בנגב ובכלל. איפה כל הגשרים שהובטחו בכביש הערבה? אני יודעת שיש איזו התקדמות. חבר הכנסת שפי שאל על כך עכשיו וגם קיבל תשובה. אני מבינה שהפנייה שלי צריכה להיות אל שר האוצר. יש עוד מעט דיון על התקציב. אני מבטיחה לך שאצביע נגד התקציב, כי

לא נראה לי שהוא ייתן את המענה, למשל על הצורך בגשרים בכביש הערבה. הוא לא ייתן מענה על כמה דברים נוספים, אבל גם לא על הצורך בגשרים על כביש הערבה ובדומיהם.

גם בערים מצאנו פקקים, רמזורים שאינם פועלים. שאלתי את עצמי – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אנחנו עובדים יחד ברשויות, אתה לא זוכר? עובדים יחד. האזרחים הם של כולנו יחד.

שאלתי את עצמי, מה באמת ניתן לעשות כדי שלא נמצא את עצמנו במצב כזה כל חורף. אני מקווה שהגשמים ימשיכו לרדת, אבל כולנו מקווים ומתפללים שלא נמצא את עצמנו כל חורף באותו מצב שחלילה גם אנשים יקפחו את חייהם.

מוסדות מפסיקים לפעול. אנשים לא יכולים להגיע לעבודה, הדרכים נחסמות במשך שעות והם נתקעים בדרכים.

אני בטוחה שבתור ארץ נאורה, על סף שנות ה-2000, היינו צריכים למצוא לכך פתרון. אני בטוחה שתמצאו איזו דרך כדי לתת ולו מענה חלקי לעניין.

משעלו הנושאים של החילוצים, אחרי ששמעתי על צרות של הרבה משפחות, הצעתי הצעת חוק בנושא זה. לא אדבר עליה עכשיו, כדי שתופתעו כשאעלה אותה. אומר רק שאני מציעה שתוקם רשות מרכזית, כדי שאם ייקבע – וזה יכול להיקבע בתוך שעות, אולי בתוך חצי שעה – שאזור מסוים מסוכן למטיילים, אם ברכב ואם ברגל, שיהיה גוף מרכזי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

למקרה חירום.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מטה חירום. כדי שנעגן את זה בצורה ממסדית יותר חשבתי שכדאי שתוקם רשות, רשות מרכזית, כי היום יש איזה בלגן, פה אחראית הרשות המקומית ושם מכבי האש ופה מזניקים את ההליקופטר של הצבא ושם את ההליקופטר של המשטרה, יש אנדרולומוסיה שאני בטוחה שהיא איננה בריאה.

לכן חשבתי לנכון להציע, שתקום רשות שתפקידה יהיה לדאוג לכך שהחורף לא יתפוס אותנו כפי שהוא תמיד תופס אותנו, ולדאוג לכך שברמה המקומית והארצית גם תיעשינה ההכנות המתאימות לחורף, כפי שאנחנו מכינים את עצמנו ואת הרכב לחורף. אנחנו כבני אדם, כפרטים, מכינים את עצמנו לחורף. אבל המדינה, הרשויות לא מכינות את עצמן.

ומעבר לכך, צריכות להיקבע תקנות ברורות מה יש לעשות, מה יש להכין. וכפי שאמרתי, כשידעו שבמקום מסוים יש לחלץ נוסעים או מטיילים, תהיה רשות מרכזית שהיא זאת שתפעיל את הגופים, את ההליקופטר אם צריך, את המחלצים, כדי לרכז את המאמץ ולחסוך גם בחיים וגם בהוצאות, ונדע שיש מישהו שאליו פונים כאשר קורה פגע טבע מסוג זה. תודה רבה.

הי"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל איתן – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, חברת הכנסת בלומנטל, חבר הכנסת שפי, אנחנו באווירה כזאת ובשעה כה מאוחרת, עד שכולנו שכחנו מה קרה רק לפני שבוע.

אנחנו יודעים שפגעי מזג האוויר רובם מן הטבע הם וקשה להשפיע עליהם, אך ככל שמזג האוויר הוא מן הטבע, מסתבר שלפעולה העולמית, לשלילה ולחיוב, יש השפעה עליו. אני פונה אליך, סגן השר, שממשלת ישראל, כמו גם כל הממשלות בעולם, לא תזניח את הסוגיה הזאת, שכן יש לעשות לצמצום מרבי של כל הניסויים בנשק – במיוחד הגרעיניים והאטומיים. זה על צד השלילה. ועל צד החיוב יש לדאוג שתהיה פחות עקירת עצים, שתהיה שמירה על היערות, כי יותר ויותר מתברר שהאקולוגיה הכוללת היא מרכיב אדיר בנושא מזג האוויר. והמעורבות והמודעות, אף שזו השקעה גדולה מאוד לטווחים ארוכים, הן פתרון ראשון וחשוב, שלא נגיד שהכול בידי שמים.

ועתה, לנושא השיטפונות. כידוע, אדוני סגן השר, בערבה נעשה המאגר של "עשת" על-יד מאגר פארן, ויש בו ברכה כפולה – גם ניצול מי השיטפונות לטובת החקלאות בעתיד וגם מניעת שיטפונות, שאי-אפשר למנוע אותם הרמטית אבל אפשר להקל, במיוחד בגוש-דן. צריך לכוון את כל זרם האיילון לחולות הים, שיחלחלו המים באדמה ואחר כך יהיו ברכה לשאיבה מהבארות. זהו יעד שמוכרחים להתחיל בו, להמשיך בו ולהעמיק אותו.

הדבר הבא הוא נושא הסכרים. אני שמחה על כך שבתוך כל הסכם השלום המבורך עם ירדן יש גם תוכנית של סכרים. יש להרחיב ולהעמיק אותה, לעשות אותה לטובת שני העמים ולמנוע בכך הרבה מאוד תאונות, ולנצל את זה גם לטובת המים וגם לטובת החקלאות.

נושא הכבישים – דיברה על כך חברת הכנסת נעמי בלומנטל. דווקא בפריפריה, אדוני סגן השר, ובנקודות שבהן יש גשרים שמועדים לפורענות חייבים לעשות לכך תיקון.

בגלל השעה המאוחרת אני רוצה להתמקד בשתי אוכלוסיות, שבעייתן היא קריטית. האחד, נושא הבדואים בנגב. אני יודעת מה עבר בשיטפון על השכנים שלי, באזור שאני גרה בו, ברהט. קיבלתי שיחות טלפון על בתים שכמעט מטו לקרוס; חקלאות שנהרסה כליל; מבני ציבור; כבישים שלא קיימים; דרכים ומערכות שלמות שקרסו. כל זה מחייב שכל נושא הטיפול בבדואים, יקבל משנה תוקף.

האוכלוסייה השנייה היא של החקלאים. אדוני סגן השר, הנושא הזה מופנה למשרד האוצר ואני מבקשת להפנות את תשומת לבך אליו. לפגעי טבע יש שני היבטים, או עודף של גשם או שנות בצורת. אני רוצה להסב את תשומת לב חברי הכנסת לכך שיש פיגור קריטי בתשלומי פיצויים על הנזקים שגרמו השיטפונות. האם הכנסת יודעת, שעל השיטפון משנת 1992 אישרה הממשלה הנוכחית פיצויים רק השבוע? האם הכנסת יודעת, שעל פגעי טבע הפוכים, של הבצורת משנת 1991, החקלאים לא קיבלו עד היום פיצויים? לפני עשרה ימים הם נאלצו ללכת לבית-המשפט בגין חובות על ריבית והצמדה.

עניין הפיגורים הוא אבסורד. הנזק נגרם בתוך חצי שעה, אבל על התשלומים דנים במשך שלוש וארבע שנים.

בעיית הריבית וההצמדה – משרד האוצר יודע לחשב טוב מאוד כאשר חייבים לו כסף. לא די שיש פיגור בתשלום, לאחר מכן יש גם ויכוחים על הריבית וההצמדה.

נושא שלישי הוא גובה הפיצויים. נכון, אי-אפשר לפצות במלוא מאת האחוזים, אבל 10%, 5%? מה שיורד לטמיון זה פעמים רבות מלאכה שלמה, על כל מאת האחוזים שלה. אבל, אני לא רוצה להביא דוגמאות מקיבוצים, על נזק בתשתית שבקושי קיבלו בגינו 20,000 ו-30,000 שקל. כך גם אצל מושבים פרטיים, וכך גם אצל אנשים פרטיים. הנזקים לתשתית לעולם לא מפוצים. הרי מדובר במאגרים ובמערכות השקיה שנפגעים קשות.

ולבסוף, אני רוצה לגעת בבעיית מחיר המים בשנת בצורת. לא אוכל להרחיב את הדיבור, אבל אני רוצה להדגיש בפניך, אדוני סגן השר, שמדינת ישראל, המתיימרת להיות כמו מדינות מערביות אחרות, ויודעת לחקות אותן בתחומים של תחרות חופשית, בתחום המים ובתחום סבסוד החקלאות – היא עושה בדיוק את ההיפך מזה. וכך, נוסף על הנזקים שמעלים את מחיר המים, העוול שנעשה להם הוא אדיר.

ולסיום, עם כל התביעות שלנו, צריך לשמור גם על פרופורציות ועל קור רוח. אין באפשרותו של שום שלטון ובאפשרותה של שום מדינה לדאוג שלא יהיו פגעי טבע. החוסן החברתי והיכולת לעמוד במצבים אלה, זה חלק ממחויבותנו.

אני מסכימה, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שצריך לסייע בחילוץ. אבל ראיתי גם מחזות שאינני יכולה להסכים עמם. יש אנשים שנקלעים למשך שעות רבות למצבים קשים, אבל כשלא מדובר בסכנת נפשות ברור שאי-אפשר להזניק מטוסים ואי-אפשר לזעוק אל האומה, איך מפקירים אותנו. כל אחד צריך לדעת, שבמצבים כאלה יש דברים שצריך לעמוד בהם. ואגב, רוב האזרחים באמת עושים זאת. אבל יש רבים שנכנסים לתביעות שלא ניתן לעמוד בהן.

חמור עוד יותר הוא נושא ההסתכנות. במצבים כאלה מוכרחים לדעת שיש לנהוג בקור רוח, אפילו מדובר במצב שבו "קופאים" לילה שלם ורעבים, ובלבד שלא לקחת סיכונים. העובדה שיש אנשים שנכנסים אל תוך השיטפון, ויש אנשים שיוצאים לטיולים במצבים הללו, מוכרחה לאותת אזהרה.

אדוני סגן השר, למרות השעה המאוחרת אשמח אם נקבל עוד הערב חלק מהתשובות, ועוד יותר אשמח על מלאכת העשייה בתחום הזה, כדי שהנזקים יהיו מצומצמים ככל שניתן, והפיצויים הולמים ככל שניתן, ויהיה יותר ביטחון לכולנו. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור.

אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת משה גפני – איננו באולם. אם כך, אני מזמינה את סגן שר הבינוי והשיכון להתייחס להצעות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אל תשכח שאנחנו רוצים הרבה גשם השנה. אולי הממשלה תטפל בזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

צריך לפנות בעניין זה אל חוני המעגל.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בראשית דברי אני רוצה להודות לחברת הכנסת בלומנטל על שהגיעה לכנסת בשעה מאוחרת זו; הנושא אכן חשוב. אני רוצה להודות גם לחברת הכנסת ענת מאור, גם לחבר הכנסת שפי, מצליף הסיעה, שעושה עבודה ברוכה. תמשיך.

ועכשיו לנושא עצמו. חברי הכנסת, הקמת סכרים אינה באחריות מע"צ, אלא באחריות משרד החקלאות. מע"צ ערוכה עם תכנון רב-שנתי ברמות השונות לטיפול ב-12 נקודות תורפה עיקריות על כביש הערבה, המחייבות בניית גשרים עיליים במקום הגשרים האיריים הקיימים, והגבהת קטעי הכביש המחברים אל הגשר.

אני מצטער אם אני נותן אותה תשובה שנתתי על השאלתא של חבר הכנסת שפי, כי ההצעה שלו תאמה בדיוק את ההצעה לסדר-היום. אני רק לא מבין איך הכנסת מאשרת שאלתא – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

התשובה ניתנת גם באותו קצב. זו לא רק אותה תשובה, אלא אתה גם עונה באותו קצב. הקצב מוצא חן בעיני.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

רבתי, שתיים מן הנקודות האלה טופלו על-ידי בניית גשר על נחל-צין וגשר על נחל-נקרות, וכיום משלימה מע"צ את ביצוע קטעי הכביש המחברים את הגשר לכביש הקיים. עלות הטיפול בכל נקודת תורפה כזו נאמדת ב-20 מיליון שקלים.

בשנת 1995 מקווה מע"צ להיכנס לטיפול בנקודת תורפה נוספת, והיא ביצוע גשר על נחל-פארן, אם תתקצב לכך בהתאם.

במרכז הארץ הושקע על-ידי מע"צ בסלילת כבישים חדשים, במקום אלה שהוצפו מדי שנה, ובבניית גשרים כגון גשר פלמחים, גשר על נחל-גמליאל, גשר נתב"ג וכדומה.

נוסף על כך עוסקת מע"צ במהלך כל קיץ בהכנות לחורף, בביצוע עבודות אחזקה מונעת, כמו טיפול בתעלות ניקוז ומעברי מים, ייצוב מדרונות, חידוש שוליים, חידוש סימון בצבע וריבוד באספלט חדש.

אגף האחזקה של מע"צ עורך סקרים במחוזות ברחבי הארץ לאיתור נקודות התורפה לשיטפונות, ובהתאם נעשים מאמצים רבים בהיקף נרחב ובהשקעות גדולות למניעת התופעה, כמובן במגבלות התקציב ובהתאם לאפשרויות התקציביות. שימו לב שאני חוזר על המשפט כמעט אחרי כל ארבע שורות.

למע"צ יש צוותי כוננות הערוכים לכל קריאה אפשרית לאורך הצירים. חשוב לציין, כי פתרון מלא לבעיות ההצפות במערכת הדרכים הבין-עירונית מחייב השקעה של מאות מיליוני שקלים, כאשר רק בכביש הערבה מתחייבת השקעה של כ-200 מיליון שקל, בבניית גשרים עיליים ובהגבהת קטעי הכביש המחברים. מתוכם, כאמור לעיל, נבנו שני גשרים: צין ונקרות, כאשר בתוך שישה חודשים תשלים מע"צ את ביצוע קטעי הכביש המחברים גשרים אלו לכביש הקיים. בשנת 1995 מקווה מע"צ להיכנס לביצוע גשר על נחל-פארן, אם תתקצב לכך בהתאם.

מע"צ עושה מאמצים רבים למניעת התופעה, וכל זאת במגבלות התקציב ובהתאם לאפשרויות התקציביות.

מודגש בזאת, שהפעילות של מע"צ מתמקדת במערכת הבין-עירונית, על כן כל התופעות של הצפות בתחומי הערים אינן באחריות מע"צ.

לדוגמה, הכבישים שבטיפול "נתיבי איילון" – ושם דווקא עשו עבודה כפי שאמרתי קודם –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

באחריות מי זה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

באחריות משרד התחבורה.

אני רוצה לציין, שאני מסייר שם רבות כדי למנוע הצפות בדרום תל-אביב, ואני יכול לספר לכם שנעשית שם עבודה גדולה מאוד – שסתומים חד-כיווניים, וקוראים לזה שסתום אל-חוזר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

האם אתה יודע באחריות מי החילוצים למיניהם? חילוץ זה או אחר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

תלוי חילוץ מאיפה. אם זה חילוץ מתוך אגם גדול מאוד, יכול להיות שחיל הים צריך להשתתף בזה, אני מתלוצץ כמובן. אבל בכל זאת, השאלה איפה זה קורה ומה המצב. את אמרת שיש לך רעיון ואת מתכוננת להעלות הצעת חוק בעניין, חברת הכנסת בלומנטל. אני חושב שזה קיים במדינות אחרות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שמעתי ברדיו שאמרו שהיא חכמה מאוד. ההצעה שלי היתה, והיא עדיין, שמשהוכרז אזור שהוא בבחינת "פגוע טבע" – מי שינוע באותו אזור ברכב או ברגל ויצטרפו אחר כך לחלץ אותו, יצטרך לשלם קנס. חשבתי, שאם נאמר שהוא יהיה חייב לשלם את הוצאות החילוץ, לא יהיה אפשר לעמוד בזה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חברת הכנסת בלומנטל, את יודעת מה הבעיה המרכזית של האזורים המוצפים בדרום, בעיקר בדרום? אנשים מגיעים לשם ביום שמש, ביום חם, מטיילים שם, ופתאום מגיעים גלי המים. זה ממש מראה מדהים. זה קורה באופן מהיר ביותר, הכבישים מוצפים מייד.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא מדובר בנגב.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

יש בעיה, והבעיה היא כללית. אני בעד מה שאת אומרת, שצריך באמת להזהיר ולהתריע, ואולי לעשות זאת בשיתוף עם התחנה המטאורולוגית, החזאים וכו'.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שיתריעו קודם, ואז – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

רבותי, אשר לבדואים בנגב, חברת הכנסת ענת מאור, משרד השיכון בא עם תוכנית ליישובי קבע בשביל הבדואים. הייתי בסיוור בדרום, עם שר הבינוי והשיכון, שעושה מעל ומעבר כדי לעזור לאותם בדואים. לצערי, חלק גדול מהבדואים לא משתף פעולה. נוח להם במצבם, הם מחליטים איפה הם רוצים לגור, "הסיירת הירוקה" נכנסת לשם ויש שם מאבקים לא פשוטים, ואתם שומעים בוודאי את חבר הכנסת – – –

ענת מאור (מרצ):

מתי התקיים שם הסיור?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הסיור היה לפני כמה חודשים.

יש בעיות, יש אתם בעיות, כי לא כולם מסכימים למה שמציעים להם. גם בשכונות שיקום לא כולם מסכימים לדירה חלופית שמוצעת להם, לפעמים אפילו דירה עם קרקע ובנייה בעלות מלאה, כלומר וילה מול בית הרוס. ואז הם אומרים, שאם מוכנים לתת לי את זה, בוודאי ייתנו לי גם יותר. זו מנטליות כזו, ולצערי היא קיימת אצל הרבה אנשים.

אנחנו מנסים לעשות את המקסימום, אבל אי-אפשר לתכנן היום כבישים ודברים אחרים לאותם אנשים, כאשר יש תכנון של כל האזור. אנחנו מתכננים, וגם נשקיע את כספי המדינה במקומות שבהם מתוכננים יישובי הקבע, עם אדמות חקלאיות וכו' וכו'.

לגבי נזקי השיטפונות, יש סחבת בפיצויים. מי כמוני יודע כמה זמן לוקח לפצות. אני זוכר את תקופת נפול ה"סקאדים" במדינת ישראל וכמה שנים לקח לפצות אותם אנשים מסכנים בדרום תל-אביב וברמת-גן; שנים. אולי גם בנושא זה היה כדאי שתחוקקו חוק. את יכולה לבוא עם חוק ולקבוע מגבלת זמן לגבי מתן פיצוי לאנשים. אם מחליטים, הוועדה מחליטה – צריך לרוץ עם זה מהר מאוד, כי מתישים את האנשים, לא רק בשיטפונות, החקלאים שסובלים שנה ושנתיים, אלא גם במקרים כאלה של מפגעים מסוג אחר. לפעמים האיש כבר מת בדרך מרוב ייאוש.

הדבר הכי מצחיק, לדוגמה, שיטפונות שהיו בדרום תל-אביב לפני כשנתיים ומה שנעשה שם – הממשלה החליטה על השתתפות עצמית עד 2,500 שקל. במי מדובר? מדובר באנשים הכי חלשים. מאין הם יביאו 2,500 שקל? הם הכניסו אותי לדירות ואמרו: אלי, תסתכל, הפריג'דר – מים, מה אני אעשה, זה לא שווה, אני לא יכולה להחליף פריג'דר, מכונת הכביסה, הכול. מים בגובה מטר וחצי בתוך הדירה, והאנשים האלה לא מקבלים שום דבר. זה מה שיש להם. אין להם שום דבר יותר. כלומר, זה יכול להיות חוק מצוין – אם את תבואי עם חוק כזה. אני פשוט לא יכול לחוקק חוקים היום.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ארבעתנו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אבל אפשר לבוא עם חוק כזה, וזה יכול להיות חוק עם ביטחונות לאותם אנשים, כי בדרך כלל אלה שנפגעים הם החלשים, לא החזקים. אנחנו בכנסת חייבים להגן עליהם.

עדיין יש בדרום תל-אביב תושבים שלא קיבלו את הפיצויים שלהם. אני העברתי זאת למבקרת המדינה לפני שנתיים, עם תיקים וכו'. אולי יש לה עיסוקים נוספים חשובים יותר, אבל לצערי אותן משפחות מעטות נופלות בין הכיסאות. את זה אמרתי גם ברדיו, לא רק כאן.

אני פשוט פונה מעל במת הכנסת לפתור סוף סוף את הבעיה שלהם, לראות מה קורה אתם.

רבותי, מה שאני מציע – גם בגלל השעה המאוחרת – זה להעביר את כל הנושא הזה, נושא חשוב מאוד, לוועדה, איזו ועדה שתחליטו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ועדת הכלכלה, שעוסקת גם בתחבורה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני בעד. אין לי בעיה. איזו ועדה שתבחרו, אני בעד העברת הנושא לוועדה כדי שהיא תדון בו, תזמן את האנשים המתאימים, אולי זה ייתן איזו דחיפה גם למשרד האוצר להיות ער יותר לנושאים החשובים האלה. אני יודע שאנחנו גם מוגבלים בתקציב, אבל לפעמים נזקים כאלה הם נזקים עצומים למשק ולכלכלה במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, האם את מסכימה להצעת סגן השר להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מסכימה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת ענת מאור?

ענת מאור (מרצ):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

מסכימה.

אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדין בוועדת הכלכלה. נא להצביע.

הצבעה מס' 34

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדין בוועדת הכלכלה.

חברי הכנסת, תם הדין. הישיבה הבאה – ביום שני בשבוע הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:23.